

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ŞİİR ATLASI 7

HAZIRLAYAN
CEVAT ÇAPAN

Kavram Yayınları

Şiir Atlası: 7

Birinci Basım: Şubat 2000

Hazırlayan: Cevat Çapan

© Kavram Yayınları, 2000

Aralık Yayın Ltd. Şti.

Türkçe çevirinin tüm yayın hakları saklıdır.

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

ISBN 975 366 167 3

Dizgi: Mustafa Balaban, Baskı ve cilt : Özener Matbaacılık Ltd. Şti.

Kavram, Bekâr Sok. No: 17/1 Taksim/İstanbul

tel: (0212) 244 02 85, fax: (0212) 292 43 25

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ŞİİR ATLASI 7

Hazırlayan: Cevat Çapan

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 13

RUTH FAIRLIGHT

Çev: Gürhan Tümer

- Libyalı Sibylla 16
- Suların Sibylla'sı 16
- Şinto'nun Sibylla'sı 17
- Genç Bir Sibylla 17
- Kaçan Sibylla 16
- Hasta Sibylla 19

ŞOTA NIŞNİANİDZE

Çev: Fahrettin Çiloğlu

- Sen ve Ben 21
- Soyağacı 21
- Anımsama 23
- Çınar 25
- Taş 26
- Gerçeklik 26
- Yaşlılık 27

RUBÉN DARÍO

Çev: Vildan Başaran

- Kuğular 29
- Kuğular II Rafael Nuñez'in Ölümü 30
- Venüs 31
- Melankoli 32
- Margarita 32
- Aleluya! 33

GABRIELA MISTRAL

Çev: Vildan Başaran

- Dostum 35
- Rastlantı 36
- Çocuklar'a Vasiyet 37
- Halif Yağmur 38
- Yıkım 39
- Sallanış 40

FRANCESCO PETRARCA

Çev: Necdet Adabağ

- Sone XXVIII 43
- Sone XXIV 44
- Sone XXV 44
- Sone XIV 45

ANNE MICHAELS

Çev: Cevat Çapan

- Karanlığa İtilmiş 49
- Alan Derinliği 50
- Kendi Gecesini Yaratır Yağmur 52
- Ashgod Yakınlarında 52
- Martha'dan Mektuplar 53

W.H. DAVIES

Çev: Neziir Onur

- Dilencinin Türküsü 57

Mutlu Çocuk 57
Ben Şair William Davies 58
Aylaklık 58
Günah Çıkarma 59
Hastane Bekleme Odası 59
İki Çocuk 60
Sevinç ile Zevk 61
Hayalet 61
Yakıyor Ateşini Aşk 62
Çapkın 62

GUST GILS

Çev: Cevat Çapan

Birlikte Sürüklenmek Ayrı Yönlerde 64
Geç Olsun da Güç Olmasın, ya da Amansız
İzleyicilere Uyarı 64
Yazık 64
Diye 65
Aşk Şiiri 65
Beyaz Kırık At 65
Kayıplar 66
Sakar Nefer 66
Ne Güzel Değil mi 67
Çalışırken Sessizlik 67
Londra'da Bir Gün 68

BRENDAN KENNELLY

Çev: Cevat Çapan

Üç Yaşındaki Bir Çocuğun Şiiri 71
Ziyaretçi 72
Yoksa Menecer mi Olsam? 75
Sürüp Giden Bir Savaş 75
Rebecca Hill 76

ANDRZEJ BURSA

Çev: O. Fırat Baş

Cumartesi 76
Aşağılık Bir Tasım 76
Çocuk Oyunlarından Bir Oyun 79
Mezbaha 80
Kasiyer 80

JUAN MANUEL BONET

Çev: Ayşe Nihal Akbulut

Yaz 83
Yazamak 83
İanus 83
İstiyorum 84
Sensiz 85
Vitava'ya Bakan Pencereler 84
Mutluluk 85
Halice Çöken Sonbahar 85
Kübiş Ölüdoğa 86
Samain 86
Bahar 86
Alacakaranlık İçin 87
Pamplona 87

VINCENZO CARDARELLI

Çev: Necdet Adabag

Özyapı 89
Yaz 89
Martılar 90

Geçmiş	91
Ömer Hayyam'a	91
MARTA PESSARRODONA	
Çev: Cevat Çapan	
Kim Korkar T.S. Eliot'tan	94
30 Eylül	94
Anna Gorenko	95
İtiraf	96
Sevdiğim Şeyler	97
Le Mal de Vivre	98
Kartaca, Purcell'in Müziği Eşliğinde	99
JAN SKACEL	
Çev: Eray Canberk	
Cesaret Elbette	102
Her Zaman	102
Sözleşme	103
Melekten Geriye Kalan	103
Sarkaçlı Bölge	104
Taş Ocağı	104
UMBERTO FIORI	
Çev: Cevat Çapan	
Uçuş	107
Tren	107
Sokakta	110
Ağırlık	111
Kompartıman	111
GLYN MAXWELL	
Çev: Gökçen Ezber	
Ormandaki Kulübe	114
Doğumların Şiiri	115
Deniz Kıyısına Yolculuk	116
Dörde Beş Var (15:55)	117
BIANCAMARIA FRABOTTA	
Çev: Cevat Çapan	
Adak	120
Melodram	120
Son Otobüs	120
Miyop	121
Batık	121
Kumar	122
50'lerin Çocukluğu	122
Bahar Temizliği	122
Günün Sığınağında	123
Düş Zamanı	123
Üçüncü Tekil Şahsın Kendi Portresi	125
CHARLES TOMLINSON	
Çev: Gökçen Ezber	
Akdeniz	127
Yansımalar	128
Estetik	128
Venedik	129
Juliet'in Bahçesi	129
MARK STRAND	
Çev: Necmi Zekâ	
Kendimden Vazgeçmek	132
Şiir Yemek	132
Bir Yakarıştan	133
Yeni Şiir Kılavuzu	134

SIMON ARMITAGE

Çev: Gökçen Ezber

Ölü Deniz Şiirleri 138

Orta Uzaklıktan 139

Ver 139

Göktaş 140

Ön Kapak 141

Sonsöz 142

ANDREW MOTION

Çev: Cevat Çapan

Tükenen Bir Nesil 145

Tavan Arasında 146

Yıldönümleri 146

Belfast'tan Aynılırken 150

KONSTANTY ILFEDONS GOLCZYNSKI

Çev: O. Fırat Baş

Şarlatanlar Sokağı 153

Depolar Sokağı 154

Selam Sana, Madonna 155

Şarlatanlık Branşında Kriz 155

Durmadan Kaçıyoruz 156

Karıma Hicviye 167

(Olur Da Bir Gün Beni...) 157

Bir Hıyar Niye Şarkı Söyleyemez? 157

ALEKSANDR SERGEYEVİÇ PUŞKİN

Çev: Atad Behramoğlu

Çaadayev'e 160

O'na 160

Tutsak 161

Kış Akşamı 162

Öğüt 163

Sibirya Madenlerinin Derinliklerinde 163

Gece Sisi Kaplamış Tepelerini Gürcistan'ın 164

Seviyordum Sizi 164

Kafkas 165

Çığ 166

Şair'e 167

Cinler 168

Yankı 169

Ben İnsanüstü Bir Anıt Diktim Kendime 169

THOM GUNN

Çev: Necmi Zekâ

Ölüm Döşegindeki Isherwood'a 172

Geceleri Terleyen Adam 172

Ifade 173

Cesaret, Bir Masal 174

Jamesvari 175

Bir Fotoğraf Makinesinin Şarkısı 175

TONY HARRISON

Çev: Gökçin Ezber

Uzaklar 179

Doğanın Çağrısı 180

İyi Bir Okuma 181

Sayaç 182

Sarayın Soytaşı 182

DIMOSTHENIS AGROFIOTIS

Çev: Ahmet Yorulmaz

Formulla in Restauro Panel Under Restauration

Orfeo (La Poesia) 168

Değişen Renkler 187

Parçalanırken Bedenim 188

Uçucu Koku 189

Gölgeler Çoğalıırken 190

Fotis Varelis 191

JOSÉ ANGEL VALENTE

Çev: Ayşe Nihal Akbulut

Sözcük 194

"Kül Olacaklar..." 194

Taştan Yutulmuş Don Francisco de Quevedo'ya 195

Boşuna Değil 198

Atlı 199

FRANK O'HARA

Çev: Fatih Özgüven

Sabah 202

Kırda Konser 203

Mayakovski 204

Rönesans 206

Şiir 207

JOSÉ AGUSTÍN GOYTISOLO

Çev: Ayşe Nihal Akbulut

Dünün Köşelerinde 210

Geliyor Musun? 210

Akşam Meltemi 211

Yalancı 211

Barcelona: Deniz Uzakta Kalırdı 212

Yalnızlık 213

Dedem Bana Bunu Hep Söyledi 213

Bir Sözcükten Öte 214

MICHAEL RYON

Çev: Nazmi Ağıl

Taş Kağıt Ağırlığı 217

Örümcek Otu 217

Ateş 218

Duman 219

Geçmiş 220

İlk Egzersiz 220

Deniz Kurtçukları 221

Crossroade Hani 223

VI. ULUSLARARASI AKDENİZLİ

OZANLAR ŞENLİĞİ'NDEN ŞİİRLER

Çev: Nihal Yeniobalı - Deniz Noonan - Çimen Aytaçoğlu -

Merve Güldal - Eray Canberk

Şahab Muhammed - Kuşatma Altında Elli Yıl 226

Jelko Ivankoviç - Barbarlara Övgü 227

Sulamet Kuryanski - Yaz Sonu 227

Venus Huri-Gata - Dört Yapraklı Yonca 228

Manuel Forkano - Natürmort 230

Agnes Meadows - Meksika Sabahları - İstanbul Günleri 230

Balfour Hakak - Ölüm Denizden Gelen Işık 231

CAN YÜCEL'DEN ÇEVİRİ ŞİİRLER

Çev: Can Yücel

W.H. Auden - Alla'sen Söyle Nedir Aşkın Aslı Astarı! 234

Musee Des Beaux Arts 236

Charles Baudelaire - Görüllü Ölü 237
Bertolt Brecht - Önsöz 237
Sahiplik Türküsü 238
Yargıç Azdak'a Övgü 238
Lewis Carroll - Alis'in Düştüğü Serüvenlerine Giriş 238
Paul Eluard - Gabriel Péri 240
Henri Michaux - İşin Ucu 241
Edith Piaf (Okuyan) - Gariban Jan'ın Dürtüsü 242
Jacques Prevert - Elimde Değil 244
William Shakespeare - 66. Sone 244
Tisbe 245
Walt Whitman - Oy Reis! Koca Reis! 246
W.B. Yeats - İçine Doğmuş İrlandalı Tayyarecinin 247

ERICH KÄSTNER

Çev: Necdet Noydim

Ninni (Bir Baba Söylüyor) 249
Kibritçi Çocuk 250
Çamaşırcı Kadının Elleri 251
Anne ve Çocuk 252

JAMIE MCKENDRICK

Çev: Gökçen Ezber

Mermer Sinek 256
Eskil Tarih 257
Uçan Renkler 258
Körfez 259
Türlerin Alacakaranlığı 259
Uyanık Yakalanmak 260
Kara Seveda Fabrikası 261

MARGARET ATWOOD

Çev: Neziir Onur

Hücre 263
Tehlikelidir Gazete Okumak 263
İşkence 265
Asla Yazılamayacak Şiir İçin Notlar 266

AGI MISHOL

Çev: Cevat Çapan

Papua Yeni Gine 271
Hipermarkette 272
Yerçekimi. Ölüm 274
Yüzücüler 275
Alacakaranlık 275
Başlıksız 276
Okşayış 277

AMERİKÂN ŞAİRLERİNDEN SEÇMELER

Çev: Recep Nas

Erwin Arlington Robinson (1869-1935) - Mağrurbey Hercayı
(Miniver Cheevy) 279
Archibald MacLeish (1892-1982) - Dr. Sigmund Freud Deniz
Kabuğunu Keşfediyor 280
Şiir Sanatı (Ars Poetica) 281
Langston Hughes (1902-1967) - Bir Zenci Nehirlerden
Söz Ediyor 283
Düşler 283
Anadan Oğula 284
Carl Sandburg (1878-1967) - Liman 285

GEORGE MACBETH

Çev: Gökçen Ezber

Bir Armağan 287

Yeni Bir Kedinin Gelişİ İçin 287
Dünyanın Sona Erdiği Gün 290
Bir Ölüm Şairi 291
Kuttama 292
Aynı Odada 293

JAAN KAPLINSKI

Çev: Cevat Çapan

Hepimiz 295
Yazın Son Akşamı 296
Olmayan 296
Tertemiz ve Yanan 297
Zaman Uzun Bahçe 297
Yavaş Yavaş Kirlİ İrmağımız 297
Bugün 298
İkaros 298
Koca Kara Kirpi 299
Hem Örumceğim 300
Dana Paramita 300
Kızılagalar Altında 301
Akıp Giden Dünyanın 301
Toz Alıp 302
Her Şey Eriyor 302

HÂFİZ'DAN GAZELLER

Çev: Kenan Sarıalioglu

Gazeller 304

KÜBA ŞİİRİNDEN SEÇMELER

Çev: Ayşe Nihal Akbulut

Regino E. Boti (1878-1958) - Tanyeri Kurmacası 312
Agustín Acosta (1885-1979) - Çıplak Taş 312
Dulce María Loynaz (1902) - Şiirimde Özgürüm 313
Kucaklama 313
Eugenio Florit (1903) - Şiir 314
Kapı 315
Nicolás Guillén (1902-1989) - Gitar 316
Uzaktan Sesi Hoş Gelir Yurdumun Benim... 317
Angel Augier (1910) - Yaşamın Türküsü 320
Félix Pita Rodríguez (1909-1990) - Gözdeleirim 320

KEN SMITH

Çev: Gökçen Ezber

Yok 324
Bulutların Coğrafyası 324
Buranın Doğusu, Buranın Batısı 325
Ölü Pantolonlar 325
Hırsızlık 326
Çeviri İçin Şiir 327
Colombus'dan Isabella'ya 327

KONRAD BAYER

Çev: Hilmi Tezgör

... 330

JUAN LUIS PANERO

Çev: Ayşe Nihal Akbulut

Karda Hayaletler 337
Uzaklardan Bir Hoşçakal 337
Başka Bir Teras, Başka Sözcükler 338
Belleğe Çağrılan İmge 339
Antonio'dan Kleopatra'ya İleti 339
Kleopatra'dan Antonio'ya İleti 340
Pusuda 340

Romantik Ozanın Portresi 340
Sonra Birden Gece Çöker 341

FRANCO FORTINI

Çev: Cevat Çapan

Nasıl Daraldı Dünya 344
Senin O Ürkek Kedinden... 344
Pouissin'le İlgili Bir Not 345
Söz 346
Bir Şiir Okurken 346
İyi Geceler 346

MIHAIL LERMONTOV

Çev: Kaşşaubiy Miziev - Ahmet Necdet

Hayır, Tutkuyla Sevdığım Değilsin Sen 351
Şair 351
Kafkasya 353
Düş 353

GERARD WOODWARD

Çev: Gökçen Ezber

Kuşlar 356
Portakallar 356
Sağırlaşmadan Sonra 356
Akşam Yemeği 359
Duş Kulübesi Oyunu 359
Başka Birşey 360

JESÚS MUNARRIZ

Çev: Kollektif çeviri

Bir Söz Cambazına 363
Sihirbaz 363
Mahkûm 364
Avukat 364
Özel Ölçüler 365
İp Cambazı 365
Koca 366
Çevirmen 367
Leke 368
İşaretle 368
Tüccar 369
Hayaletler 370

FRANCISCO CASTAÑO

Çev: Kollektif çeviri

Yağmurdan Dererim Sözleri 372
Korumasız Taş Üstüne 372
Işık İnsanların Tarihini İzlemez 372
De L'Education Sentimental D'Un Faune 373
Anı 374
En Son Işıklarında Akşamın Kendisiyle Konuşması 374
Suyun Fonu 375
Paris'te Sonbahar 375
Şubat Işığı İpek Çoraplar Giyer 377

ÖNSÖZ

Şiir Atlası'nın 7. cildinde dünyanın değişik ülkelerinden kırk altı şairden bazı örneklerle birlikte, Altıncı Akdenizli Ozanlar Şenliği'ne katılan şairler, Amerikan ve Küba Şiirinden seçmeler ve Can Yücel'in bazı çevirileri okurlara tanıtılıyor. Bunlar arasında Petrarca, Hafız, Puşkin, Lermantov ve Ruben Dario gibi klasikleşmiş ve daha önce Türkçe'ye çevrilmiş şairlerin yanı sıra, Anne Michaels, Marta Pessarradona, Umberto Fiori, Giyn Maxwell, Biancamari Frabotta ve Simon Armitage gibi genç ve aldıkları ödüllerle adlarını yeni yeni duyurmaya başlamış olanlar da var. Bu kitapta ancak sınırlı sayıda şiirleriyle tanıdığımız bu genç şairlerin gündelik hayatla ne ölçüde ilgilendiklerini, konularını seçerken çağdaş teknolojiden ve siyasal olaylardan ne ölçüde etkilendiklerini kolayca görüyoruz. Son kuşak şairlerin kırsal yaşantıdan uzaklaşarak kent yaşantısına yöneldikleri de göze çarpan başka bir özellik. Gene de burada bir araya gelen bu yaklaşık seksen şairin ortak özelliklerinden çok, farklı yanları daha belirgin.

Bu ciltte İngiliz, Amerikan, İtalyan ve İspanyol şairler başı çekmekle birlikte, Güney Amerikalı, Gürcü, Kanadalı, Belçikalı, Rus, İrlandalı, Leh, Estonyalı, İsrailli ve Yunan şairlerden de örnekler var. Bu çeviri imcecesinin sevindirici bir yanı da çevirilerin büyük çoğunluğunun özgün dillerden yapılması ve daha önceki ciltlerde olduğu

gibi, şiir çevirisi serüvenine yeni çevirmen arkadaşların katılması. Umarım bu ilgi önümüzdeki yıllarda daha da artar ve henüz ulaşamadığımız Asya ve Afrika ülkelerinin şiirini bize tanıttacak yeni çevirmenler de bu ortak çabaya katılır.

Cevat Çapan

“Sibylla Şiirleri”

Anadolu-Yunan mitologyasına göre, Sibylla, tanrı Apollon’un gönderdiği esinle, geleceği okuyan bilici kadınlara verilen addır. Pausanias, ilk Sibylla’nın, Herophile adlı bir kız olduğunu söyler. Azra Erhat ise, “Mitoloji Sözlüğü”nde, Cumae Sibylla’sının öyküsünü şöyle anlatır: “Apollon, kâhinine (...) ağzından çıkacak ilk dileği gerçekleştirmeye söz vermiş. Sibylla da, uzun ömür istemiş, ama sonsuz gençlik istemeyi unutmuş. Tanrı, kızlığını kendisine verirse, gençliğini de bağışlayacak olmuş, ama kız buna yanaşmamış. Bu yüzden de, ihtiyarladıkça ihtiyarlamış, buruşmuş, büzülmüş, sonunda bir ağastosböceği haline gelmiş; Cumae’deki Apollon Tapınağı’nda, bir kafes içinde kalırmış. Çocuklar ona, “Sibylla ne istiyorsun?” diye sorsalar, “Ölmek istiyorum” cevabını verirmiş.

Sibylla’ya, daha doğrusu, Sibylla’lara şiirler yazan Ruth Fainlight’a gelince, o, İngiltere’de yaşayan Amerikalı bir kadın ozandır.

LİBYALI SİBYLLA

Soyunuyor giysilerinden ruhun soyunduğu gibi
maddesel dünyadan. Parıyadan kolları havada,

fırlayacak bir dansçının rahatlığıyla:
ayağını en yüksek tepenin üzerine koyan maral.

Göksel ışıktan kamaşan gözleri kapalı.
Gerekli mi söz? Söylediği bir övgü mezamiri.

Geldi, akla karşı zaferi aşkın:
Ölümsüz canlılık, esrime ve zerafet.

SULARIN SİBYLLA'SI

Nuh'un kızı
suların sibyllası

ilk sibylla
en eskisi

Sem, hem ve Yafet ile
görmüştü babasının çıplaklığını

daha o zaman bilmişti olacağını
tufanın

Ve anlamıştı
Tanrı'nın çıplaklığı olduğunu bunun.

Kolları havada dua etmek için,
âyin yönetirken sunakta

Nuh'un Gemisi'nin karaya
oturduğu Ağrı Dağı'nda

yerleştirdi yanan odunları
yüzünü koruyarak

sonra bastırdı güvercini
göğsünün üstüne.

ŞİNTO'NUN SİBYLLA'SI

Kutsal dağın üzerine düşen kar beyaz,
sedir ağacının dalları arasında sürüklenen bulutlar beyaz,
beyaz ayı, karaca ve yaban domuzu dolaşıyor orada.
Güzelce açılmış patikayı belirleyen beyaz taşlar.
Saygıdeğer hacıların giydikleri giysiler beyaz.
Doğunun kapısına saplanan şafak beyaz.

Sibylla'nın sırtına dökülen uzun beyaz saçlar,
tacının dallarına asılı beyaz çiçekler.
Parıldayan aynasının yansıttığı beyaz ışık,
salladığı asayla uçuşan beyaz yılanlar.
Miko'nun dans ettiğı terasın beyaz taşları,
yumruklarının altındaki beyaz bavul ve çevik ayakları
beyaz.

Şarkısının, anlayamadığım, beyaz gürültüsü.
Ölüm gibi beyaz –gözleri açık– esirmiş yüzü.
Sunağın üzerine konulan kartal tüyleri beyaz.
Bana tek haberini ileten kuş beyaz: “Saf”.

GENÇ BİR SİBYLLA

Önce saf ve iffetli
olduğunu sanırsınız,
ama durunca
sunağın önünde ayakta
ve açınca ağzını

ve sesi başlayınca
homurdanmaya boğazında
o kulakları delen gürültüyle
değişir her şey.
Gökyüzünden mi alır gücünü
onu sürüp götüren tanrı mıdır yoksa?

Tapınak karanlık
ama narin biçim
büyüyor, sanki
çevrilmiş gibi bir ışıkla,
kutsal bir bulutla.
Ahırların kokusu
tütsüden daha güçlü
şaklaması dizginlerin
atların oynayan çeneleri
karıştırır kehanetlerini.

Kutsal kısrak, ki yaşı yok,
Apollon'un bineği,
çıplak toynaklarıyla, koşuyor dört nala
geçmişle gelecek arasında.
Kimi zaman savaşlar başlatmıştır sözleri.
Kusursuz ama tehlikeli,
bilgece deyişleri
gizleri çıkarır aydınlığa
çözümler eski gizemleri
ve yaratır onlardan yenilerini.

KAÇAN SİBYLLA

Gri ve yorgun gözlerinin dalgın bakışı
geniş kenarlığının altından şapkasının,
yüzünün beyaz ve ince derisi
çamura bulanmış, karmakarışık sarkan saçları;

Yorgun düşmüş rüzgârlardan ve yağmurdan,
sızıyor dumana boğulmuş kulübesinin içine
ve yılan gibi canlı, kuşkulu,
orman hayvanları gibi sinsi,
tırmanmış elini uzatıp,
bir yulaf kurabiyesi alıyor ocaktan,
ufalıyor ağzında onu, yutuyor oburca

tanıkların sessiz çemberine bakıyor
(yandaşı oldular onun hiç kuşkusuz!)
sonra rahatlayıp doğruluyor birden,
uzatıyor çenesini, yırtık pırtık giysilerini gevşetiyor,
küçümseyici ve gururlu bir tavırla sunuyor kendini:
en bilge sibyllası dünyanın.

HASTA SİBYLLA

Sombalıklarını ırmaklarda akıntıya karşı sürükleyen esrime
üremek ve ölmek için, yılanbalıklarını okyanuslara,
fokları seviştikleri yerlere, ren geyiklerini
yüzlerce mil kuzeye, peşlerine düşen kurtlarla, yaban
kazlarını

güneye doğru yıldırım hızıyla, böcekleri
öldüren gece uçuşlarına,
tümü birleşmiş
varoluşu doğrulayan kasılmayla–
bu esrimeyi, ben hiçbir zaman
tanımadım: benim esrimem bütünüyle
farklı, benim esrimem
kendi kendisiyle beslenen bir hastalık, kıskançlığı
beni sorgulayanların ve bir olanların
şehvet dünyasında yaşayan bir şeyle–
beslenen, kucaklanan, körleşen
parlak sisle yalnızca benim
hatta gözlerimin delebildiği görmek için doğruyu,
geleceği ve aşkın sonunu.

ŞOTA NİŞNİANİDZE

Çeviren: Fahrettin Çiloğlu

*“Hiç değilse, tanrım, geçip giden gençliğimin /
Yeniden tattır yabansı afyonunu.”*

Şota Nişnianidze, çağdaş Gürcü şiirinin önde gelen adlarından biridir. 18 Mart 1929'da doğan şair, yük-seköğrenimini Tiflis Üniversitesi'nde yaptı. 1960 yılında, Moskova Gorki Edebiyat Enstitüsü'nü bitirdi. İlk şiiri 1947 yılında yayımlandı. Şiirleri, *Kafe-Tese* (Kafe-Tese, 1959), *Zeytin Dallı* (Zetishilis Rto, 1961), *Güneş ve Göle* (Mze da Çrdili, 1963), *Taslaklar* (Hilvebi, 1969), *Mızrak Sapındaki Güneş* (Mze Şubis Tarze, 1970), *Epik Yankı* (Epikuri Eko, 1973), *Görünüm* (Gadasahedi, 1977), *Bir Cilt* (Ert-tomeuli, 1979) gibi kitaplarda toplandı. Gürcistan'da önemli edebiyat ödülleri olan “Rustavelli” ve “Galaktion Tabizde” ödülleri aldı. Pek çok dile çevrilen Nişnianidze'nin ilk Türkçe'ye çevrilen bu şiirleri, şairin *Seçmeler* (Rçeuli, 1984) adlı kitabından alınmıştır.

SEN VE BEN

Sanırım ben bir kamıştım,
Şarkılar söylüyordum, göğün altında,
Ben bir kamıştım, sen ise meltem
Ve ılık mırıltılarla dolduruyordum bedenimi.

Ve geçip giden zaman değiştirdi bizi
Ve toprağa dönüştüğümüz zaman,
Ben bir ottum, –sen benim sağnak yağmurum,
Gözyaşıyla, gülerek yağmayı severdin.

Sanırım, biz kuşlardık aynı zamanda
Ve yollara saçıyoruz yavrularımızı ve düşlerimizi.
Ne çok yenilgiye uğrattık ölümün kallesliğini
Ve evet, birbirimizi aradık yeniden.

Bakıyorum, duyuyorum ve yanıyor yüreğim,
Anımsıyorum birşeyleri, uzak bir düş gibi–
Sanki düşüncelerle aydınlanıyor zifiri gece,
Zaman bulanıyor ve birbirine giriyor:
Yağmurların sesi, kuşların gürültüsü,
Fısıltı rüzgârın ve uğultusu kamışın...

SOYAĞACI

I
Mitlerde,
Düşlerde arıyorum köklerimi:
Kimim ben, nereden geliyorum?
Soyların kutsal ağacının
Hangi, hangi dalıyım?
Bir dalım! –Yaprak saçmış bir dize–
Doğanın armağanı ya da bağıışı.
Bir yuvayı andırıyor
zamandizini–

Benim doğum tarihim.
Maşallah sana, maşallah,
Bir devin avucu gibi büyüyorsun,
Sen, çoğalt, yuva,
Şarkılarımı–
kuşlarımı...

Acı söylediğimde ve zehirli iğnemi bıraktığımda
Sana üzüntü kalıyor ve ağrı...
Ama bilmelisin
Asıl kendi kendimi öldürüyorum ben
İğnemi bırakıyorum ve
Bir arı gibi terk ediyorum hayatı.

Küçük bir kızı seviyordum,
Bir vardı, bir yoktu,
Onun şefkati sürükledi beni,
Onun okşayışı sürükledi beni.
Nasıl öptüğümü ya da ne söylediğimi,
Herkes söyledi aptal
Yalvarıp yakarmama aldırmadan
Herkes beni kınadı sonra.
Küçüğün iyi bir annesi vardı,
Onu büyütüp yetiştiren
Beni o çocuktan ayırdığı için,
Kalpsizin biriydi ama.
Küçük bir kızı seviyordum,
Küçük, minnacık bir kızı
Düşlerimin ateşböceği
Çocukluğumun şenlik ateşi.

Öyle biri karşıma çıksa,
Bir saniyede uyandırса ümitlerimi,
Yaşamımdaki ilkbaharların
Hiç değilse nisanlarından birini tutuştursa,

Aptallaştırsa, yolumu şaşırtsa,
Gözlerinin sessiz emriyle
Köpek gibi azsa uluyarak
Benim aslansı haylazlığım.

Utanmazdım, gerçeği söylersem,
Hayır, hayır, utanmazdım,
Yeter ki seveyim,
Gerçekten seveyim
Kışkırtılmışlığı...
Kendimi unutmacasına...

Hiç değilse, tanrım, geçip giden gençliğimin
Yeniden tattır yabansı afyonunu.
O kutsal ayartıcı sarhoşluğu,
Korku, ürperti ve telaşlı.

ANIMSAMA

I
Bak, anımsıyorum öğrenciliğimizi...
Merdivenlerde rastlıyorum sana, rengim atıyor,
Sen henüz farkında değilsin ve bundan dolayı
Hazırcevap kesiliyorum tamamen.

Seni düşünüyorum...
Ne söylesem sana
Fısıltıyla söylüyorum, gülümsüyorum,
Patlamış şeftali tomurcukları sanıyorum
Giysindeki düğmeleri.

Bir bilsen, nasıl arzuluyordu yüreğim seni,
Nefesine atışlarını nasıl bağladığını...

Sen artık farkımdasın ve bundan dolayı
Daha da artıyor başkalarıyla sohbetin.

II

... Bak, el ele tutuşmuş
Dolayışıyoruz en eski semtleri.
“Uzağa gidelim, görmesinler”.
Demiyorsun artık eskisi gibi.

Fısıldıyorsun, mırıldanıyorsun
Titreşiyor dudakların...
Titriyor parmakların...
Nedensiz küsüyorsun bazen,
Bazen nedensiz barışıyorsun.

III

Kızın bir yeri ağrısa- -
Korkuya ve üzüntüye kapılıyorsun.
Bir hayalet gibi oturuyorsun yatağının yanında,
Neredeyse kederinden öleceksin.
Öyle – Heyecandan nefesin kesilmiş
Kucaklıyorsun ve okşuyorsun
Ve bu dünyada istemiyorum artık
Bundan başka daha büyük mutluluk.

IV

Ne zaman yalnız kalsak, kaprislisin yine,
Sevilmeye ve okşanmaya alışık,
Bazen nedensiz karşıma dikiliyorsun
Ve azarlamaya başlıyorsun yeniden.
Sanki kuşkulanıyorsun
Bir şeylerden
Ve bütün kırgınlıklarını toptan söylüyorsun,

Hayır, güzelim, darılma,
Ne de gücen bana hiçbir zaman,
Şikâyetlerine gülersem eğer,
Eğer gülersem beni azarlamalarına.

Bu demektir ki, seni seviyorum...

ÇINAR

Çınar yanıyordu ve böğürüyordu,
Kuğuların şarkısını söylüyordu sanki.
Tabiat anaya karıştı
Işık, gölge, kül ve ısı olarak.

Korlar kanlı balıkçıla benziyordu.
Üzeri bir karış küldü.
Toprağınkiler toprakta kaldı
Gökyüzüne ait olanlar – çekip gitti gökyüzüne.

Sen olmasan eğer, dayanamam.
Ne de katlanabilirim kimseye,
Bir sensin yalnızca beni anlayan
Ve bir sensin yalnızca bana katlanan.
Dayanamam, sen olmasan eğer,
Senin cıvıltılarını duymasam,
Birlikte alıp götürsün doğa
Hayatlarımızı böyleyken.
Sen olmasan, kim inanır,
Kötü yürekli olmadığımı,
Tek bilen sensin şimdi
Eşimi-dostumu ne çok sevdiğimi.
Sen olmasan eğer, kim inanır,
Çocuksu olduğuma ve incitmeyen biri–

Tek bilen sensin şimdi
İyi-kötü yanlarımın bütün ayrıntılarını.
Nasıl olur böyle iyi birine
Kıysın tabiat ana,
Sakın kaybetme çocuk, bu halini,
Ah, çocuğum benim, umudum.
Biz çeker gideriz hepimiz... Dönüşürüz bir şeylere,
Gideriz yaşamın yeni fidanları olarak...
O zaman ne bu dünyada olurum
Ve ne de senin derdini taşıyım.

TAŞ

Taş, taşır,
Ama taşın da yazgısı vardır.
Kimi kabartmalarla örtünür ve kimi yosunla,
Kimi dikilitaştır, kimi anıt,
Kimi adaktaşı olur ya da bazilika.
Kimi ağlayankayadır ve kimine vasiyet kazanır...

Hapishaneler ve tanrının tapınakları da taşla yapılır.

Çoğunluk yalnızca taşır,
Sıradan taş...
Bu da mı yazgıdır, tanrının yazgısı?

GERÇEKLİK

Ne zaman, ot yeşildir, deseler,
Buz soğuktur!
Platon bilgedir,
İnsan doğuştan erdemlidir.–

Ağzım açık kalıyor..

Ve...

Utaniyorum...

YAŞLILIK

Giderek azalınca kaygıların,
Bir an gelip adın yaşlı olur,
Yaşlılığa teslim olma yine de,
Kale ol fethedilemeyen.

Kale ol, diren hastalığa, vereme,
Dokuz canlı ol ve dokuz kilitli kapı,
Ağarmış saçlarını beyaz bayrak sanmasınlar
Korkuyla kaleye çekilen.

RUBÉN DARIO

Çeviren: Vildan Başaran

“Ey kuğu ne anlatmaya çalışıyorsun, bükük boynunla”

Asıl Adı Felix Rubén Garcia Sarmiento olan Nikaragualı şair 1867’de San Petro de Metapa kasabasında doğdu. Küçük yaşta annesiyle babasının ayrılımları yüzünden Leon’daki akrabalarının yanında büyüdü. On üç yaşındayken yazmaya başladığı şiirlerinin ilgi görmesi üzerine Nikaragua’nın başkenti Managua’ya götürüldü; oradaki Ulusal Kütüphane’de çalışmaya başladı. 1886’da Şili’ye gitti. 1888’de ilk şiirlerini ve öykülerini bir araya getiren *Azul* adlı kitabının yayımlanmasından sonra Latin Amerika’daki *Modernismo* (Yenilikçilik) akımının ilk ve en önemli şairi sayıldı. 1898-1914 yılları arasında Avrupa ülkelerinde yaşayan Rubén Dario daha sonra Mallorca’ya yerleşti. 1916’da hastalanıp uzun bir yolculuktan sonra döndüğü Nikaragua’da aynı yıl içinde öldü. Rubén Dario’nun önemi yalnızca Güney Amerika’da konuşulan İspanyolca’ya yepyeni bir soluk kazandırmasına değil, aynı zamanda bu dilin kökleri Güney Amerika kıtasının gerçekliğini yansıtan bağımsız bir yazın dili olmasıyla açıklanabilir.

KUĞULAR

Juan R. Jiménez'e

Ey Kuğu, ne anlatmaya çalışıyorsun, bükük boynunla,
olmayacak düşlerin peşinde gezinen kederli adımlarınla?
Çiçeklere karşı ilgisiz, sulara karşı zorba,
güzel ve beyaz olmandan mı bu sessizliğin?

Bir zamanlar Publio Ovido Nasón'un
selamladığı gibi Latince dizelerle, selamlıyorum seni.
Aynı bülbüller şarkı söylüyorlar aynı üçlünden,
aynı şarkıları söylüyorlar farklı dillerden.

Benim dilim size yabancı değil.
Garcilaso'yu gördünüz, rastlantıyla, bazen...
Ben Amerika'nın oğluyum, İspanya'nın torunu...
Quevedo, sizinle Aranjuez'de dizelerle konuşurdu...

Kuğular, kanatlarınızın yelpazeleri serinlik versin,
okşasın solgun yüzleri
beyaz Pitoresk figürleriniz uzaklaştırsınlar bizden,
karanlık ideallerle kasvetli düşüncelerimizi.

Kederlere boğuyor bizi kuzeyli sisler,
Ölüyor güllerimiz, kavrulup kuruyor palmyeler,
kendimiz için tükendi bütün hayallerimiz,
artık yoksul ruhumuzun dilencisiyiz.

Savaş öğütleri veriyor bize yırtıcı kartallarla,
bir zamanlar direnci kırılarak ölen akdoğanlar,
parlamıyor artık görkemli antik silahlar,
ne Rodrigos var ne Jaimes, ne Alfonsos, ne de Nuños.

Büyük sözler var ama yiyeceğimiz yok.
biz şairler ne yapacağız senin göllerini aramaktan başka?

güzel güllerimizin ünü yok,
övgü beklediğimiz utkularımız yok.

Latin Amerika, İspanya gibi anlatıyor bütün
kaçınılmaz kaderini doğunun;
Soruyorum Sfenks'e, o güzel boynunun soru işaretiyle
ne bekliyor seni gelecekte?

Azgın barbarlara teslim mi olacağız?
Milyonlarca insan İngilizce mi konuşacak?
Yüksek ruhlu asilzadeler,
kahraman şövalyeler yok mu artık?
Sonra ağlamak için şimdi mi susacağız?

Belalı Amerikalının kaçışını duyduğum sırada
ve hırıltısını sonuncu düşkün arslanın
bıraktım feryadımı kuğular, sizin aranızda,
tanık oldunuz düş kırıklığıma,

..... Ve siyah bir kuğu dedi: “Gece gündüzün
habercisidir.”
beyaz bir kuğu ekledi: “Şafak ölümsüzdür, şafak
ölümsüz!”
Ah uyum ve güneş ülkesi, Pandora’nın kutusu;
her şeye karşın ukutlara bekçi hâlâ!

KUĞULAR

II

RAFAEL NUÑEZ’IN ÖLÜMÜ

Üstad ulaştı kara gemiye
ve Kuğuların gözleri
gizlerle dolu gölün sislerinde
onun battığını gördüler.

tanıdılar, üzerini ünlü zambaklar,
defneler ve kederle birbirine karışmış
dikenlerin örttüğü şairi.

Ahir ülkesinin suları
yükseliyor uzakta,
orada sonsuz huzur yaşanmakta.
Kara gemi ulaştı özlediği kıyıya,
ve ancak yüce ruh bağışlayabilir her şeyi
Ah Montaigne! Nuñez haçı gördü kalktı,
ve buldu saygıdeğer Vencedora'nın yanbaşında
Sfenks'in donmuş cesedini.

VENÜS

Sakin gecede katlanarak özlemlili acılara
huzur arıyorum suskun bahçelerin serinliğinde.
Venüs'ün güzel ışığı titreşiyor, karanlık gökyüzünde
sanki üstü kabuk bağlamış abanozdan bir yıldız
ya da güzeller güzeli yasemin gibi.

Bana delice âşık, bir doğu kraliçesine benziyor,
uzanmış üzerine bir tahtırevanın, zaferle ışık saçarak,
odasında âşığını bekliyor,
omuzlarında götürsün diye onu.
derin denizlere açılan yollara,

“Ah sarışın kraliçe! –diyorum ona–,
ruhumu istiyorsan al, ayaklarına sereyim,
öpmek için ateş dudaklarından kanatlanıp geleyim;
ışık yüzünü soldurmasın diye
başında dalgalanan gölgen olayım,
bir an bile vazgeçmeden seni sevmekten,
mutluluktan yıldızlarda kahrolayım.”
Gökyüzü serinletirken sıcak geceyi
Venüs kederli gözlerle seyrediyor sonsuz boşluktan beni

MELANKOLİ

Domingo Bolivar'a

Kardeşim, ışığımsın benim. Söyle!
Niçin kör düşlerle, deliliğin sınırlarında,
fırtınalar, belalar iniyor başıma?
Yürüyorum kör misali
yönsüz, el yordamıyla.

Ateşten bir gömlektir şiir,
insanın canını acıtan.
Hayal kurmak kötü tarafımdı.
Batıyor yüreğime kana susamış dikenler gibi
melankolinin damlaları.

Bazen bana çok uzun geliyor yollar,
bazense çok kısa.
Gidiyorum yeryüzünün acılarıyla,
kör ve deli.

Şiddetli acılarım, titrek nefesimle
zor katlanıyorum kederlerin yüküne.
Söyle, neden kulak vermiyorsun
yüreğime damla damla dökülen melankoliye?

MARGARITA

Hatırlar mısın Margarita Gautier olmak isterdin?
Belleğimde hiç değişmedi senin o tuhaf yüzün;
ilk buluşmamız, birlikte yediğimiz yemek,
ne yazık ki hiç tekrarlanmayacak o mutlu gece.
Olanca inceliğiyle şampanyayı yudumluyordu
lanetli kant kırmızı dudakların;
parmakların koparıyor yapraklarını beyaz papatyanın:
“Seviyor, sevmiyor, seviyor, sevmiyor”, sana taptığımı
biliyordun!

Sonra, ah isterik çiçek ah! Ağlıyor, gülüyordun;
öpücüğün ve gözyaşın ağzımdaydı daima benim;
gülüşün, güzel kokun, sitemlerin hepsi de benim.

Ve güzel geçen günlerimizin kederli bir akşamında,
ölümle kıskançlık, anlamak için beni sevip
sevmediğini,
bir papatya falı gibi, yapraklarından kopardılar seni!

ALELUYA!

Pembe, beyaz güller, yeşil dallar,
taze çiçek demetleri, çelenkler,
mutluyum!

Ilık ağaçlarda yuvalar
Ilık yuvalarda yumurtaların
şefkati
Mutluyum!

Sarışın bir kızın,
Kumralın ve esmerin öpüşü
Mutluyum!

On beş yaşın ince beli,
narin ve hoş kolları,
Mutluyum!

Bakir ormanın nefesi,
ve dokunulmamış kadınların,
Sabah Duasının yumuşak uyumu
Mutluyum, Mutluyum, Mutluyum!

GABRIELA MISTRAL

Çeviren: Vildan Başaran

“Ağaran şafağın elmas ışıklarında...”

7 Nisan 1889'da Şili'de Visuña'da doğan şair İspanyol, Bask ve Yerli karışımı bir aileden geliyordu. Yazarlığın yanı sıra, eğitimcilik, kültür bakanlığı, çeşitli ülkelerde diplomatlık yaptı. Adını 1914'te ödül kazanan *Sonetos de la muerte* (Ölüm Sonele-ri) adlı üç şiiriyle duyurdu. 1922'de ilk şiirlerini bir araya getiren *Desolaciòn* (Keder) adlı kitabı, sevgi-lisinin intiharıyla sona eren bir ilişkisini anlattığı *Dolor* (Acı) adlı şiirini de içerir. Başından geçen bu acı olay yüzünden hiç evlenmeyen Mistral'in yapıt-ları yoğun bir anne şefkatini yansıtır. 1945'te geniş-leterek yeniden yayımladığı *Ternura* (1924; Şefkat) ve *Tala* (1938; Yıkım) adlı kitaplarındaki ana tema-lar ezilmişlere ve çocuklara duyulan sevgidir. *La-gar* (1954; Şıra Teknesi) adlı bir şiir kitabı daha olan şair, Nobel Edebiyat Ödülü'nü (1945) kaza-nan ilk Latin Amerikalı kadındır. Yoğun bir duy-gusallık taşıyan, kendine özgü mecaz ve sözcüklere yer veren şiirleri birçok dile çevrilmiş olan Gabri-ela Mistral 10 Ocak 1957'de New York'ta ölmüş-tür.

DOSTUM

‘Ellerimi tutmazsan eğer
birbirine sarılmış parmaklarımın gölgesinde
dinlenmem sonsuza kadar sürecek.

Diyorsun ki; “Onu sevemem, çünkü
parmakları olgun başak taneleri gibi
dört bir yana saçılı.”

Öpmezsen beni eğer
korkak ışığında dolunayın
dudaksız kalacağım
üstünde bu nemli yeryüzünün.

Diyorsun ki; “Onu sevdim daha fazla sevemeim,
ama o artık arzulamıyor öpüşlerimdeki
akasya kokusunu.”

Gözü kapalı bir çılgın gibi konuşurken sen
kederden kıvrınarak dinlesem de seni ben
parmaklarım kırılrsa bile
alınının üzerinde olacak yine de elim
ve inecek yüzüne arzuyla dolu nefesim.

Bu yüzden “sev beni aşkım,
kendimi bırakıyorum sana, uzanarak kollarına,
dudaklarımda boynumda hep sen”
diyerek aşkın zehrini içirdim sana
gözleri bağılı bir çocuk gibi aldandın bana.

Çünkü sevgilim, vücudum
yalnız ve yorgun değil
inatçı bir ekin demeti gibi.
Eteklerim dalgalanıyor rüzgârda
ateşten gömleğini sıyıran
bakire bir kavak gibi.

İşin sırrı öpüştedir değil dudakta;
sesler kısılabılır
ama yürekler asla;
tanrının nefesi misali
gel, yararlan kalabalıkları
bir demet çiçek gibi, uçar.

RASTLANTI

Rastladım ona bir patikada.
Ne hayallerini yıkmıştı sular
ne açılmıştı güller.
Açıldı ruhum hayretle.
Umarsız bir kadının
gözyaşı yüklü yüzünde!

Kaygısız dudaklarında
neşeli bir şarkı vardı
görünce beni ağır bir şarkı için
sesini ayarladı.
Tuhaf bir rüya görür gibi
bir patikada gördüm onu.
Yüzümde yaşlarla,
ağaran şafağın elmas ışıklarında!

Yürüyüp gitti şarkılarla
beraberinde götürerek bakışlarımı...
Bıraktı bana yalnızca
derin mavilerle uzun adaçaylarını.

Ziyanı yok! O giderken
havada kalsa da ruhum ürpererek.
Hiçbir şey incitemez beni
yüzümdeki gözyaşlarım gibi.

Geceyi uykusuz geçirdi
lamba da tıpkı benim gibi;
kaygılarım delmedi göğsünü
hint sümbülünün;
ama belki geçiyor düşlerinden
bir akasya kokusu,
Umarsız bir kadının
yüzündeki gözyaşları gibi!

ÇOCUKLAR'A VASIYET

Uzun yıllar sonra, suskun toprakta bir tepecik olduğumda, oynayın benimle; kemiklerimden, yüreğimden oluşan toprakla. Eğer bir duvarcı yeniden bir araya getirirse tozlarımı, bir tuğlaya yerleştirirse beni yeniden, bir duvarda geri dönmemesine kalacağım, nefret ederek hareketsiz duvar oyuklarından. Eğer bir hapishane duvarına koyarlarsa beni, utançtan yüzüm kızaracak duyduğumda bir insanın hıçkırıklarını; ve eğer bir okul duvarına eklenirsem, sizinle şarkı söylemediğim için büyük acılar çekeceğim, şafak sökerken.

En iyisi kır yollarında oynadığınız toz toprak olmak. Ezin beni: Sizin olayım; dağıtın beni, size dönüşmek istiyorum ben, ayaklarınızla çiğneyin beni, çünkü hakettim bunu ben; size söylemedim bütün gerçekleri ve güzellikleri. Ya da serbestçe şarkı söyleyin, neşeyle koşuşturan üzerimdeki sizleri ayaklarınızın altından sevgiyle öpebileyim...

Söyleyin ne zaman tutacaksınız avuçlarınızda. Parmaklarımın ucunda yükseleceğim sizleri seyretmek için, gözlerinizi arayarak yüzünüzü kapatan perçemlerinizin arasında.

Ve ne zaman ki benimle ilgili bir imge görürsünüz, kırım onu çünkü sık sık beni kırdılar sevecen ve kederli çocuklar.

HAFİF YAĞMUR

Yağmur suları ürkek ve kederli,
bir çocuk gibi acı çekiyor,
bitkinleşiyor daha
toprağa düşmeden.

Ağaçlar hareketsiz, rüzgâr hareketsiz,
bu şaşkınlık veren sessizlikte
duyuluyor düşerken ince gücenik gözyaşları

Gökyüzü uçsuz bucaksız bir
yürek gibi açılıyor, kederle.
Yağan yağmur değil kan
ağır ve iri damlalarla.

Aile ocağının içinde, insanlar
hissedemiyorlar bu üzüntüyü,
yüksekten hazin yağmur suları gönderildi.

Yenilmiş sular, toprağa
uzanmış ve bitkin,
uzun ve yorucu akışını sürdürüyor.

Yerlerde sürünüyor durgun sular,
suskun bir düş,
uykudaki değersiz yaratıklar gibi.

Yağmur yağıyor...
geceleyin dağlarda pusu kuran
ağır hareketli çakallar gibi.
Ne fışkıracak gölgedeki topraktan?

Uyuyacaksınız, dışarda
yağmur yağarken, acı çekerek, durgun sularda,
Yoksa bu ölümcül sular, ölümün kız kardeşi mi?

YIKIM

Sönsuz, kalın bir sisi, unutayım diye orada
bıraktı deniz bana tuzlu dalgalarını da.
Toprağa gelen ilkbahar değildi:
öyle uzun bir geceydi ki bu, benden kim gizleyebilirdi.

Rüzgâr evime getiriyor geceleyin sokakta dolaşan
hıçkırıkları,
haykırmaları, kırılıyor bir kristal gibi çığığım.
Beyaz düzlükte, uçsuz bucaksız ufukta seyrediyorum,
ölüm çok büyük acılar veren bir yıkım.

Kim çağırdı ki onu buraya geldi,
o kadar uzaksa orası, yalnız mı gelir ölümler?
Öylesine yalnız ki onlar hoş görüyorlar suskun ve gergin
denizi
kollarının arasında büyüyen, sevgili kollar!

Gemilerin yelkenleri beyazlaşıyorlar limanda
geliyorlar yeryüzünden oraya ama yoklar benimkiler;
insanların gözleri açık ama tanınmıyorlar benim
kalabalıklarımı
ve solgun meyveleri taşıyorlar, ışıksız meyve
bahçelerimden.

Ve soru işaretleri kaldırıyor başımı
onlar geçerken bakmam için, buna doğru yürüyorlar,
yenilenler:
konuşuyorlar garip ve duygusuz bir dille
söylüyorlar yeryüzündeki ihtiyaç annemin değerli şarkısını.

Bak kar toz gibi iniyor mezar çukuruna;
bak artıyor sis, ölmekte olan insan gibi,
ve delirmemek için anlatılamayan anlarda
şimdi uzun gecenin yapayalnız başlaması için.

Bak açık yürekle kendimden geçerek
yeniden sığınyorum matemine,
geldim ölümlü kır manzaralarını görmek için.
Kar, kristallerimi yeryüzüne döküyor;
Daima bembeyaz olacaklar düşerken gökyüzünden.

Daima o sessiz kadın,
üzerimde tanrının derin bakışı gibi;
daima evimin üzerinde onun portakal çiçeği;
daima, ne iyileşiyor ne de daha kötüye gidiyor kader gibi,
bir gün beni örtmeye inecek, korkunç ve kendinden
geçerek.

SALLANIŞ

Deniz milyonlarca dalgasıyla
sallanıyor, olağanüstü kudretli.
Sevgililer dinlerken dalgaları,
ben sallıyorum bebeğimi.

Gecede durmadan dolaşan rüzgâr
sallıyor buğday tarlalarını.
Sevgililer dinlerken rüzgârı,
ben sallıyorum bebeğimi.

Babamız (tanrı) binlerce dünyasını
sallıyor sessizce.
Hissederken elinin gölgesini
ben sallıyorum bebeğimi.

FRANCESCO PETRARCA

Çeviren: Necdet Adabağ

“Eğer yazılmışsa bu yönde yazım, aşk kapayacaktır
bu yaşlı gözlerimi”

1304 yılında Arezzo'da doğdu. Daha sonraları Fransa'ya taşınan ailesiyle birlikte oraya yerleşen Petrarca hukuk okumaya başladı ve öğrenimini 1320-26 yılları arasında Bologna'da sürdürdü. Ardından yeniden Avignon'a dönen şair 6 Nisan 1327'de Santa Chiara Kilisesi'nde Laura ile karşılaştı. Laura uzun yıllar sevdiği ve şiirlerinin esin kaynağını oluşturan kadındır. Petrarca özellikle Latin klasiklerini okudu ve Dante'nin kültürünün temelini oluşturan skolastik felsefenin düşünürlerinden uzak kaldı. En büyük yapıtı olan *Canzoniere* (şarkı, sone, madrigal, balat ve türünde yaklaşık 7.500 dizeden oluşan Divan) Laura'ya olan aşkının öyküsünü anlatır. Öteki yapıtları şunlardır: *Trionfi* (utkular), *De vita solitaria* (yalnız yaşam üzerine), *De ocio religiosorum* (dinsel huzur üzerine), *Lettere* (mektuplar) ve *Africa*'dır (Afrika). *Africa* şaire şairlik tacını giydiren yapıtıdır. Şair 1374'te Padova yakınlarındaki Arquà'da öldü. Petrarca bir geçiş dönemi yazar/şairi olarak adlandırılabilir. Bir yandan Ortaçağ kültürünün etkisi öte yandan Humanist-Rönesans kültürünün ilk belirtilerinin yaşandığı bir dönemde ürün veren biri olarak Petrarca'nın yapıtlarında iki kültürün de etkisini görmek olanaklıdır. Her ikisini birlikte götürmek sevdasında olan Petrarca'nın içsel uyumsuzluğunun temelinde bu iki kültürün çatışmasının yattığını söylemek olanaklıdır. Buna dayalı olarak dünyevi ve uhrevi yaşam biçimine aynı zamanda yakınlık göstermiş olduğu ve bir yandan dünya işlerine (aşk, ün vd.) bağlılığını sürdürürken öte yandan bu tutkularının günah işlemesine yol açtığı gerekçesiyle tövbe et-

mek istediği görülmektedir. Petrarca'nın büyük bir şair, dahası İtalyan şiir geleneğinin büyükbabası olduğu su götürmez bir gerçektir. Coluccio Salutati 1360'tan önce Nelli'ye yazdığı bir mektupta Nelli ve arkadaşı Petrarca'nın şiiri yeniden canlandırdığını söyler ve Petrarca'nın Vergilius'tan daha büyük bir şair olduğunu yazar. Boccaccio ise esin perilerini uyandıranın Dante olduğunu, Petrarca'nın ise kendinden sonra gelecekler için esin perilerini eski hallerine soktuğunu iddia eder. Felsefesinde olduğu gibi dil konusunda da Dante'den ayrılan bir yanı vardı. Dante her iki dilde de –Latince ve İtalyanca– yapıt vermenin gerekliliğine inanıyordu. Değineceği konunun içeriğine ve yöneleceği okur kitlesine göre dilini seçen Dante'den farklı olarak Petrarca Latince ürün vermeyi yeğlemiştir. İki yapıtının dışında –*Divan ve Utkular*– ötekileri Latince'dir. Latince yazmanın yapıtlarına soyluluk ve yücelik kazandıracağını düşünmüştür. Aşağıdaki Şarkı ve Soneler *Divan*'ından alınmıştır.

İnsanlar Laura'ya olan aşkının ayırdına varmasınlar diye yalnızlığı yeğlemektedir. Ne ki, Aşk onu hiçbir yer ve zamanda terk etmez.

SONE XXVIII

Yalnız ve düşünceliyim bomboş sokaklarda;
dolaşır dururum, başıboş, yavaş ve ağır adımlarla;
gözlerim dikkatli, çünkü kaçırmak isterim
insanoğlunun ayak izlerinden bedenimi.

Yoktur bunun dışında bir başka umarım,
saklamak için kendimi, halkın üstümdeki gözlerinden;
bellidir çünkü içten içe nasıl yanıp tutuştuğum
neşeden yoksun, kupkuru yüzümün görüntüsünden;

Öyle ki, sanıyorum, biliyorlardır artık dağlar, taşlar,
dereler, ormanlar ve yabanıl hayvanlar ne tür bir yaşam
sürdürdüğümü, saklı tuttuğum, titizlikle, bir başkasından;

Gene de sapmasını bilemem öylesine taşlı,
öylesine dikenli yollara, Aşk, gelmesin diye ardımdan
o benimle, ben onunla söyleşmekten uzakta.

SONE XXIV

Laura'nın ruhu bedeninden ayrılınca göklerin en yüksek katına çıkacaktır.

Bu incelikli ruh ayrılıyor aramızdan
zamanından önce çağrılmış öbür dünyaya,
eğer yukarıda ağırlanırsa gerektiği kadar, en mutlu
köşesinde yer bulacaktır kendisine göklerin;

eğer düşerse üçüncü gezegen ile Mars arasına,
güneşin ışığı gölgede kalacaktır,
ve sonsuz güzelliğini izlemek için ruhlar,
ona değer, etrafında halka olacaklardır.

eğer bulursa güneşin evinin altında yer
üç gezegenden her biri daha az ondan güzel,
yalnızca onun adı ve ünü anılacaktır.

oturmaz o beşinci gökte; ama daha da yükseklere
uçacak olursa, Zeus'u ve dahası gittiği her yerde,
kesinlikle, bulduğu yıldızı gölgede bırakacaktır.

SONE XXV

Aşka ilişkin düşünceleri ancak ölünce son bulacaktır.

Ben yaklaştıkça gider en uzaktaki güne, daraltır
yoksul günlerini insanların, alışkanlığı gereği;
görürüm zamanın gittiğini daha hızlı ve hafif
ve ona ilişkin umutlarımın boş ve geçersiz olduğunu.

ve derim ben düşüncelerime: Çok uzağa gidemeyiz
artık, konuşmak için aşktan, çünkü bu ağır ve sert
dünyevi ağırlık, tıpkı yeni yaşamış kar gibi,
erimektedir ayaklar altında, bulacağız sonunda barışı;

son bulacak çünkü onunla umudumuz,
onu böylesine uzun bir zaman oyalayan,
ve gülümseme, gözyaşı ve korku, öfke:

göreceğiz sonunda net bir biçimde insanların
nasıl boşuna sık sık yanılısamlar ardından koştuğunu,
ve nasıl sık sık boşuna ıstırap çektiğini.

SONE XIV

Bu şarkıda Petrarca, Laura'yı gördüğü yerlere seslenmektedir. Laura mezarı başına gelip ağlasın diye ölmeyi düşünmektedir.

Ey berrak, serin ve tatlı sular,
daldırmıştı o kadın, o güzel bedenini
dalgalarınız arasına; görmez oldu gözlerim
onun dışında bir başkasını;
ey zarif ağaç, (anımsıyorum içim sızlayarak)
seni seçmişti, dayamak için, güzel sırtını,
dayanak olarak; örtmüştü kırları ve çiçeklerin
üstünü zarif giysileri ve göğüsleriyle, meleklerle özgü;
ey kutsal ve dingin hava,
senin yarattığın ortamda açmıştı
kalbimin kapısını, Aşk, o güzel gözleriyle:
ama hepinizin şimdi kulak verin hep birlikte,
benim acı dolu bu en son sözlerime.

Eğer yazılmışsa bu yönde yazım
(yazgı bunu istiyor sanki)
Aşk kapayacaktır bu yaşlı gözlerimi,
bulunsun yanınızda bir yer
bu sefil bedenime, şans eseri;
ve dönsün ruhum doğduğu eve çıplak;
ölüm o zaman daha kolay olacak
taşırısam eğer böylesi bir umudu yüreğimde,
giderken bilinmezliğe açılan eşiğe
bırakamaz yoksa yorgun ruhum
acı çekmiş etimi ve kemiğimi daha durgun
bir limana ve daha dingin bir
çukura bundan başka.

Kim bilir belki bir gün
dönecektir tanıdığı bu ortama, acımasız kadın,

çevirecektir ışıl ışıl yanan gözlerini arzulu; tıpkı
o aziz günkü gibi, beni ilk kez gördüğü o noktaya

Eyvah! toprağı dönüşmüş
bulacaktır mezar taşları arasında beni;
koyulacaktır içten içe ağlamaya
bir acıma duygusuyla; Aşk'ın neden
olduğı; öyle ki tatlı tatlı yakaracaktır
tanrıya, beni bağışlasın diye,
silerken gözlerini yüzündeki peçesiyle.
Güzel dallardan iniyordu
(sevgiyle anımsıyorum)
üzerine çiçek yağmuru;
oturuyordu o güzel kadın
kurumsuz davranışıyla,
tüm görkemine karşın;
kaplamıştı tüm bedenini
başından ayağına aşk bulutu;
düşüyordu çiçeklerden kimileri eteğıne
kimileri takılıyordu sapsarı saçlarına;
altın sarısı ve inci tanesini andırıyordu.
o gün baktığınızda;
kimileri toprağı,
kimileri karışuyordu dalgalara
ve kimileri uçuşuyorken havada
–bunların sahibi Aşk'tır– diyordu.

Kim bilir kaç kez korku ve şaşkınlıkla
dedim kendi kendime – O, mutlaka
cennette doğdu!–
Geçmişim kendimden,
uzak bırakmışlar beni yaşadığım gerçekten
o soylu davranışı, ifadesi,
sözleri ve tatlı gülüşü,
öyle ki durmadan yineliyordum içimden
–Nasıl geldim ben buralara ve ne zaman?–

göklerde olduğumu düşünüyor,
olduğum yerde değil.
O gün bugündür hoşlanırım
bu yerlerden, bulamam başka bir yerde huzur.

Şarkım, kendini yetkin görüyorsan eğer
yeterince, çıkarsın şimdi bu ormandan,
yüreklilik gösterip, insan içine.

ANNE MICHAELS

Çeviren: Cevat Çapan

*“Bir gizemi var nasıl sevdiğimizin, / niçin
sevdiğimizin değil”*

1958 Toronto doğumlu Anne Michaels, *Bölük Pörçük Yaşamlar* (Fugiti ve Pieces) romanıyla 1997’de Büyük Britanya’nın Orange Roman-Öykü Ödülünü, *Guardian* Ödülünü, Kanada’nın Chapler/Boks Roman Ödülünü ve Lennan Edebiyat Ödülünü alan Anne Michaels daha önce 1986’da *The Weight of Oranges* ve 1991’de *Miner’s Pond* adlı şiir kitaplarıyla yayın dünyasında adını duyurmuştu. Türkçeye Kemal Atakay’ın çevirdiği *Bölük Pörçük Yaşamlar* (Adam Yayınevi) romanıyla 20’den fazla yabancı dile çevrilmiş bir yazar olarak ün yapmasına karşın şair kimliği de “Commonwealth Prize for Americas” ve Canadian Governor-General’s Award” gibi ödüllerle kanıtlanmıştır. Anne Michaels’ın buradaki şiirleri ilk şiir kitabından alınmıştır.

KARANLIĞA İTİLMİŞ

Gün gelip boğazına kadar
kendi hayatının karanlığına gömüldüğünde,
bir adım daha atamayacağını öğretmiştin
bana.

Pencerede,
istediklerinden uzakta,
biliyorsun kurduklarının bir yanılgıya,
çürük bir temele dayandığını,
Zindanlarda önündeki kapı açılmaz
ardındaki kilitlenmeden.
Böyle götürürler insanları bir yerden bir yere.
Gene geçmek istemeyiz o kapılardan.

Odanın penceresinden baktım
sevdiğin şehre, eski pazar yerindeki
J'in mezeci dükkânına, dövme demir masalarda
cannoli yenen havuzlu İtalyan lokantasına.

Hatırladığında değişmeyen tek yaşantı
dehşet.

Sen hastalanmadan
hayranlık duyardım sevgi sandığım niteliklere
alçakgönüllülük sanırdım baş eğmeyi.

Zaman daralıyor ve paniğe kapılıyoruz,
yaratıcı oluyoruz.
Alçalan gök parçalanıp
çarptık sebze biçimlerine dönüşüyor bir tarlada.

Ne koca, ne aile,
hızın baş döndürücüydü,
şehir kendi şehrin.

Birbirimizin zaaflarını sevmeyi öğrendik,
bu sevgi değil, sevecenlik olsa da.

Hastaneye geldiğimde,
akşam yemeği niyetine çikolata yiyen ve ağlayan
bir başka arkadaş buldum yatağının yanında.
Ruh ya da beden avutulamaz durumdaysa,
birbirinden birini rahatlatmayı deneriz.
Unuturuz onların ayrı, birbirinden çözülmez
olduklarını.

Bir gizemi var nasıl sevdiğimizin,
niçin sevdiğimizin değil.
Bağışlamak gibi kullanışlı bir şeydir sevgi.

Pencereden
Yanıp sönen ışıklarına baktık şehrin.
Sen parmağınla her ışık noktasına dokunmak,
onu karanlığa itmek istedin.

Sanki seninki değil,
benim gövdemdi terk edilen.
Saldırılarla sarhoş,
başkalarına uymuyorum.

ALAN DERİNLİĞİ

*“Fotoğraf makinesi bizi belleğin yükünden kurtarır
unutmak için kaydeder.” – John Berger*

Yeniden anlattık hayat hikâyelerimizi
Buffalo’ya varmadan,
güneş yusuvarlak doğarken tarih öncesi yüzüyle
çavlanların üzerinden.

Beyaz bir sabah,
güneş arabanın ön camına dökülmüş boya gibi.
Arabayı sürüyorsun, ağzında sigara, gözünde
güneş gözlüğü.

Rochester, Amerika'nın Fotoğraf Makinesi Başkenti.
Film kutusunda purosunu söndüren
Kodak bekçisi yol gösteriyor.

Müzenin geniş açılı binası.
Yerdeki çimlerden ikinci kata bakıyorsun
Aklından tuvöaletleri karanlık odalara dönüştürerek.

Binlerce fotoğraftan sonra,
gördüklerimizin ne olduğunu bir daha kestirmek için
görüntülere dalmaktan zihnimiz bitkin,
bir lisenin park yerinde biraz kestiriyoruz,
güneş ağaç dalları gibi alçalıyor
arabanın ısınan tepesine.

Eve dönerken ay o kadar büyük ve yakın ki,
bir bıyık yapıyorum yüzüne ön camda, sonra siliyorum.
Gömleğinin yakasından parmaklarımı sokuyorum
uyumayasın diye,
Hiçbir şey hatırlamıyorum bu sabahtan önce
yaşadıklarımızdan.

Gece ayrılmıştık şehirden, gene gece dönüyoruz.
Ananas alıyoruz ve sessizce yüzerek geçiyoruz
mahallenin içinden,
sık ağaçlar yıkanıyorlar ıslak karanlıkta,
ya da gizdeş ışıkları altında sokak lambalarının
Yazın bizim kokumuzla ağırlaşıyor gezegen,
bahçelerden yayılan yeşil kokuyla.
Kaldırımların sıcaklığı kaybolmuyor
nerdeyse gece sona ermeden.

Bütün gün sevdim seni.
O bildik çevre yoluna sapıyoruz işte
ve başlıyor o uzun yolculuğumuz birbirimize doğru
sanki bütün ışıkları yanan kasabamıza dönüyoruz.

KENDİ GECEŚİNİ YARATIR YAĞMUR

Kendi gecesini yaratır yağmur, uzun sabah saatleri
ışıklar söndürülmemiş.
Kumsalın cılız otları yeşermiş döşemenin altından,
ayakkaplarına yakın,
geçen yılın çiçek tozları filizleniyor ıslak tahta
perdeden.

Düzen bu, aramızdaki boşluğu dolduran bu dağınık
yığın,
sandalyelere asılı giysiler, çamurlu ayakkapların.

Sanki topraktan yağıyormuş gibi kokuyor boşanan
bu yağmur.
Pencerelerimizdeki insanca ışık, dışardan görünen
odaların
turuncu sessizliği. Yapayalnız içine düştüğümüz
bu yer,
uykuya dalarken. Bir ormanın yeşil güvenliğiyle çevrili,
gök ve denizle sarılı,
gece, yağmur ağaçların arasından süzölüp inerken.

ASHGOD YAKINLARINDA

Yoav Shapiro'nun anısına

Bu sabah gelen mektubun, onun girdiği deniz gibi
yırtılarak açılan o mavi kare.

“Tepetaklak uçuyormuş, farkında olmadan.
Geceleri gökyüzü gibi görünürmüş ona deniz.”
Sanki onu tanıyormuşum gibi yazmışsın, yirmi beş
yaşında, üniformalı.

Öldüğünde, devinimdi o.
Haykırıyordu suların içinden,
birden dışında kalınca onu canlı tutan öğenin.
Bir motorun kırdığı yerçekimi, hızının ve yüksekliğinin
güvenliği içinde,
sonra karanlıkta bir rengin ona oynadığı oyun.

Pek güvenmeyiz birden bireliğe,
habarlere, anlık kararlara.
İlerleriz kendi doğrultumuzda.
Olaylar gerektiği gibi gerçekleşmiş mi,
gerçekleşmemiş mi, bir gün anlarız.
Bir gün anlarız, dönenip durarak karanlıkta.
Bu sabah bir ışık karesi mutfağın tabanında
Arkamdaki odanın çaydanlığa vuran yansıması.
Yoav, vaktin olmadı.
Yırtarak gökle denizin birleştiği çizgiyi
uçup gittin kaçtığını sandığın bir yere.

MARTHA'DAN MEKTUPLAR

Zarfı yırtıyorum, Bangkok'tayım.
Zarfı yırtıyorum, Varanasi'de,
Allahabad'da, Agra'da, Delhi'deyim.
Katmandu Otelinden Noel kutlamaları.
Zarfı yırtıyorum.
safran kokusu yayılıyor mutfığıma,
sarılı bir kalabalığın içindeyim pis kokulu bir sokakta,
çekçekler, pazarcı tezgâhlarıyla.
Sen masamdasın, gözlerin faltaşı gibi açık şaşkınlıktan,

sıska kahveci çırakları, ellerinde çay fınanları,
sebzelerden ıslanmış mukavva kutuyla geviş getiren
bir ineğın ardından ikiye ayrılan sokaklar.

Tarihlerine göre sıraya koymaya çalışıyorum
mektuplarını, evliliğinin savaş alanını – bir mektubunda
“her zamankinden daha iyiyim, tepeden tırnağa âşığım
yeniden”,

bir başkasında “uzaklık ve istekler arasında
paralanıyorum.”

Racistan’da annenden gelen bir mektubu okuyorsun,
bir çocukluk arkadaşın evleniyor, bir kız kardeşin evden
ayrılıyormuş.

Sen de, tutkuyla bağılsın bir yere.

Hindistan’ın her köşesinden gelenlerin doluştuğu
develerin hayvan pazarlarına çıkış yeri

Nagaur’u terk etmeyi düşünmek bile istemiyorsun.

İpekli renklerinin alacakaranlığında
ürüyen gecekonduları betimliyorsun.

Nagaur’u terk etmekten nefret ediyor, istekle ayrılık
arasında bin parça oluyorsun.

Mavi zarfı yırtıyor, bileziklerin şangırtısını duyuyorum
ve allı pullu pazarda kimin bileğinden bunlar diye
düşünüyorum,

göz kamaştıran gün ışığı

ve orada, o Hint nehrinin üzerinde,
senin batılı yüzün ve kızıl saçların.

Bu karelerden, bu mavi habercilerden sen çıkıyorsun.

Ve dünyada seni tam yitirdiğimi sandığım sırada,
kendimi tutamazken,

“beni bekle” sözleriyle ıkageliyor
posta kartın.

“Arı gibidir sevinç”

İlginç bir yaşamöyküsüne sahip şair William Henry Davies, 1871’de İngiltere’nin Galler bölgesinde Newport’ta bir pub’da dünyaya geldi. Kız kardeşi ve zihinsel özürlü erkek kardeşiyle birlikte büyük-babasının evinde büyüdü. Evden ayrılıp çerçeve yapan birinin yanında çırak olarak çalışmaya başladı, geceleri kitap okuyor, şiirler yazıyordu. Bir süre kendini içkiye verdikten sonra Amerika’ya gitmeye karar verdi. Yukatan’da altına hücum katıldı. Kısa süreli iş bulduğunda çalışarak, dilenerek, yük vagonlarında kaçak seyahat ederek kıtayı dolaştı, içki içti, serserilik etti. 1898’de Kanada’da tren vagonuna atlarken bir ayağını yitirdi ve koltuk değnekleriyle ülkesine döndü. Londra’ya yerleşip yaşamını düzene koymaya çalıştı. Büyükbabasından kalan küçük bir gelirle kıt kanaat geçindi, zihinsel özürlü kardeşine baktı. Şair olmaya karar verip içki ve tütünden kısıarak elde ettiği parayla yoksul evinde kalıyor, oağıslanan ucuz kitapları okuyor şiirler yazıyordu. Kapı kapı dolaşıp ayırabildiği parayla bastırıldığı birkaç sayfa şiiri satmaya çalıştıysa da, sonuç alamayınca öfkeyle hepsini yaktı. Altı ay neredeyse hiç para harcamayarak, İngiltere’yi dolaşıp ayakkabı bağcığı satarak ve dilenerek kazandığı parayla Londra’ya döndü ve şiirlerini *The Soul’s Destroyer* adlı 1905’te kitap olarak bastırdı. Kitabını *Who’s Who*’dan adreslerini bulduğu ünlü yazarlara gönderip satmaya ve dikkatlerini çekmeye çalıştı. Bu yolla, Bernard Shaw’un ve Edward Thomas’ın ilgisini çekmeyi başardı. Shaw, çeşitli edebiyat dergilerinde kitabın tanıtılmasını sağladı. Edward Thomas ise, Davies’i evine alıp baktı, eserlerini öven yazılar yazdı. *The Autobiography of a Su-*

per-Tramp adıyla ve Bernard Shaw'un önsözüyle 1908'de yayımlanan ve büyük başarı kazanan ünlü özyaşamöyküsünü önerdi, denetledi ve basımına yardım etti. Bundan sonra yapıtları birçok dergide yayımlandı, ünlü oldu. Savaş sonrası bir fahişeyle evlendi. Öldüğü 1940 yılına kadar Londra dışında yaşadı. Etkileyici bir yalınlığın ve ritmik akıcılığın sezildiği şiirlerinde, doğaya karşı sevgi dolu coşku- lu yaklaşımın ve toplumsal duyarlılığın egemen ol- duğu görülür.

DİLENCİNİN TÜRKÜSÜ

İyiler kutsal günü sayarlar,
Pazar günü tatil yaparlar;
Dilenciler her günü kutsal sayarlar,
Pazartesiden pazartesiye tatil yaparlar.

Yine de yeryüzünde yapılır en soylu iş
stlerine düşeni yerine getirince onlar:
Dilenciler, sayın bayanlar, yüreğinin
Yumuşak ve narin duyguları üzerine çalışırlar.

MUTLU ÇOCUK

Gördüm bugün öbek öbek güzelim içekleri;
Ama ocuğın kopardığı gibi değildi hiçbiri.

Duydum havlayan tazi sürüsünü yeşil arazide;
Ama ocuğın duyduğı gibi havlamıyordu teki bile.

Duydum kuşlar birbiri ardına şakıyordu;
Ama hiçbiri çocuğın duyduğı gibi tmyordu.

Gördüm yüz kadar kelebeğı;
Ama biri bile değildi çocuğın uçarken gördüğü gibi.

Atları gördüm çayırdaki yuvarlanırken;
Ama hiçbiri değildi o at gibi, çocuğın yanından geçen.

Bugün gnm güzel geçti;
Ama ocuğın gördüğü gibi değildi.

BEN ŞAİR WILLIAM DAVIES

Ben, şair William Davies

Günah işlerim yüzüm kızarmadan, gözümü kırpmadan:
Yemek için yaşayan biriyim ben;
İçmek için yaşayan.

Derim neredeyse karadır ve kalın,

Geniştir yüzüm, etlidir dudaklarım;
Ama ruhumun yitikliğini ve karalığını kanıtlayan
Şiirimdir en çirkin yanıım.

Şükret evlenmediğine benimle,

Bir şairle, içi kötülükle dolu karanın karası;
Çünkü lanetli ruhumla baş etmek
Hayrete düşürür çoğu ateşli şeytanı.

AYLAKLIK

Nedir bu yaşam, doluysa tasayla,

Hiç zamanımız yok durup bakmaya.

Zaman yok dallar altında duracak,

İnek ya da koyun gibi uzun uzun bakacak.

Zaman yok görecekt, geçerken koruları,

Sincabın cevizi nereye sakladığını.

Zaman yok görecekt gündüzleri,

Geceleyn gökyüzü gibi yıldız dolu dereleri.

Zaman yok dönüp bakmaya Güzele,

Ayakları nasıl dans ediyor seyretmeye.

Zaman yok ağzını bekleyesin
Gözün başladığı gülüşü zenginleştirsin.

Yoksul bir yaşam bu, doluyrsa tasayla,
Hiç zamanımız yok durup bakmaya.

GÜNAH ÇIKARMA

Her yüz saatin biri
Söylerim çocukluğu, kuşları ve çiçekleri;
Türküde kişiliğimi okuyan
Görmez bende pek kötü bir yan.

Ama geri kalan doksan dokuz saatte
İçimdekileri dökmem dile:
O denli masum değiller ki dile gelebilsin
Türküsünde çocukluğun, kuşların ve çiçeklerin.

HASTANE BEKLEME ODASI

Almak için ilaç, öneri ücretsiz,
Bekliyoruz sıramızı, fareler kadar sessiz:
İki anne ve onların küçük, küçücük kızları–
İkisinin de bukleleri açık sarı–
Ve ben, son gelen.
O çıplak odaya girerken,
Ne işiten oldu, ne fark eden; her biri anne–
Biri en şık giysileri içinde,
Dantelli, kadifeden bluzu,
Boyalı dudakları, pudralı yüzü;
Öbürü eski püskü içinde,
Soluk, beyaz, berbat bir çehre–
Birbirlerine sert, kötü gözlerle bakıyorlardı.
Oturdukları yerde her ikisinin çocukları,
Alınca bu görüntüden örneği

Surat astılar birbirlerine öylesine kötü niyetli.
Kadının biri, tek bir kelime
Boyalı dudaklardan işitilmese de,
Dedi: “Niye geldim ki buraya,
Bu pasaklıyla bir arada oturmaya?”
Bakışıyla yanıtladı öbürü, üstü başı pejmürde:
“Madem giyinip kuşanabiliyorsun gururla böyle,
Almak için ilaç, öneri ücretsiz,
İki dirhem bir çekirdek buraya niye geldiniz?”
Benimse ilaç değil ihtiyacım
Besleyici gıda ki canlansın kanım;
O gün bir atı bile mideye indirebilirdim.
Birincisini de pist boyunca kovalayabilirdim,
Oturup şaşkınlıkla, utançla bakmayıp da neylersin,
Bağırana değin o çağırın ses “Sonraki gelsin!”

İKİ ÇOCUK

‘Ah, küçük çocuk! Görüyorum ki
Tahta bir bel var elinde.
Kazıyorsun şu kumu
Böylesine derin,’ sordum, ‘niye?’
‘Daha çok altın var,’ dedi.
Durduğum yerin altında,
Yirmi filin ülkenin bir ucundan
Öbür ucuna taşıyabileceğinden fazla.’

‘Ah, elinde yünüyle küçük kız!
Ne örüyorsun şimdi böyle?’
‘Bir kuşa çorap örüyorum,
Ayakları kardan korunsun diye.’
İşte size çocuklar,
Öylesine küçük, gururlu, sevinçli:
Mezarını kazıyor çocuk,
Kızsa örüyor kefenini.

SEVİNÇ İLE ZEVK

Yoksul ana babadan doğar Sevinç,
Zevkse varlıklı;
Özgürse de Zevk, tutturamaz
Bir türkü Sevincinki kadar tatlı.

Zevk ile Güvedir, gündüz uyur,
Geceleyin dans eder yapay parıltıda;
Oysa bir Kelebeektir Sevinç, sever açmayı
Kanatlarını Doğanın ışığında.

Arı gibidir Sevinç emer tatlı anını
Baharlardan usulca;
Oysa aç gözlü Eşekarısı gibidir Zevk,
Erikler, kirazlar yer yutarcasına.

Tarla kuşu gibidir Sevinç yaşar tek başına,
Tanış azdır, ama pek sıkı bağlanır;
Oysa dolaşır Guguk kuşu gibi Zevk,
Gerçek dostu yoktur, ama çok kişi tanır.

Yürekten taşar evinde türküsü Sevinçin,
Aldırmaz başkalarının duymasına;
Oysa soğuk ve laldır Zevk,
Gülüp şakımaya başlar yabancılar yanında.

HAYALET

Tanımaya çalışma sonuna değin Aşk,
Çünkü Yaşam değil, Ölümdür Aşkın mihengi;
Güçlenemez ki aşk bunu belirlesin
Ölüp gidene değin sevgililerden biri.
Hangi kadın beğendirebilir
Saçını bir hayalet sevgiliye?

Erkekse açıklayabilir gözyaşlarıyla sevgisini
Ancak bir kadının hayaletine.
Gerçekleşecek en önemli buluşma,
Sen ya da ben göçüp gidince:
Kalınca geride gözyaşlarıyla birimiz,
İtiraf edecek aşkını öbürünün hayaletine.

YAKIYOR ATEŞİNİ AŞK

Yakıyor ateşini Aşk yakmak için Geçmişimi;
Yaktı bile işte doğduğum evi!
Dostluk bile, diyor aşk,
Yanmalı ve beslemeli o değerli alevi.

Doldurdum yaşamımı ıvır zıvırla,
Ama Bilgi ne kadar sevindirir, bilemiyorum?
Rehber edindim. Dünyayı, yaşadım öğrenmek için;
Oysa yaşamayı, yalnızca, Aşktan öğreniyorum.

ÇAPKIN

Neşe, baktığı yeri ısıtan, yıldızların
Işığını bulutlara verirken;
Buzağılarla kuzular sarsak dizleriyle,
Bir heyecan, emerlerken;
Her kuş neşelendiriyorken kendi şarkısıyla
Aldırmadan hata ya da zarara;
Çevirip başımı gördüm rüzgârı,
Değildi bulunduğum yerin uzağında,
Sürüklüyordu mısırı altın saçlarından
Issız, karanlık bir ormana.

GUST GILS

Çeviren: Cevat Çapan

“Yalnızca bir insan gözüyüm ben bu insan köprüsünde”

20. yüzyıl Belçika şairlerinden Gust Gills o ülkenin Flaman kesiminden gelen ve edebiyat alanında adını duyurmadan önce çeşitli işlerde çalışan çok yönlü bir sanatçı. Kendisi Kasım 1989'da Ülkü Tamer'le çağrıldığıımız Rotterdam'daki “Poetry International” Vakfının düzenlediği bir çeviri seminerinde Robert Anhegger'in yardımıyla şiirlerimizin Hollandacaya çevrilmesine katkıda bulunmuştu. Aynı seminerde Ülkü Tamer, Hollandalı şair Rein Bloen'in, ben de Gust Gils'in bazı şiirlerini Türkçeye çevirmiştik. Bloen'in şiirleri *Şiir Atlası*'nda daha önce yayımlanmıştı. Şimdi de Gils'in şiirlerini sunuyoruz. Bir de Hollandalı şair Tomas Lieske'den bir şiir.

BİRLİKTE SÜRÜKLENMEK AYRI YÖNLERE

sence bir sakıncası var mı
duman olup uçarsam havaya?

yüksek sesle sormuyordum
gözlerini açmayarak
karşılık verdi o da

GEÇ OLSUN DA GÜÇ OLMASIN, YA DA AMANSIZ İZLEYİCİLERE UYARI

içimdeki
çocuğu
öldürmedim

ama çocuklar
aziz değiller ki

YAZIK

insan muradına erer
yaşayıp gidermiş sonsuza kadar

görmesi gereken şeyleri
görmemiş olsaymış eğer
ama görmüş

görmesi gereken şeylerse
yaptığı şeylermiş meğer

DİYE

dulların ağtı
ve yetimlerin gözyaşı

layık olmadıkları ödüllere karışmış
bilinçli aldırışsızlığın
örümcek ağları altında

tarih başlayabilsin
diye

AŞK ŞİİRİ

binlerce teşekkür değer

senin bu usulca davranışın
bildiğim en tatlı boyunduruk
bildiğim, boyun eğdiğim
en büyük mutluluk

öyleyse
sana da binlerce teşekkür

BEYAZ KIRIK AT

beyaz
kırık atı görmüşler
sendeleyip geçerken
demir parmaklıklar arasından

o koca beyaz at
kırılmış
bir kuşun gagalamasıyla, ah

kuş da çıldırmış
üzüntüsünden

inanmıyorum

KAYIPLAR

o insan köprüsüne
varıncaya kadar koştular
ama çok yüksek sular
ya da onlar kısa kaldılar

ama yalnızca bir insan gözüyüm ben
bu insan köprüsünde
ve her zaman biliyordum
nelerin geleceğini

nelerin
çok eskiden

SAKAR NEFER

tüfeği
ağır geldiği için om'zuna
askısı kopmuş.

tüfek düşmüş
ayağını ezmiş dipçiği
tüfek ateş almış
ve beyni parçalanmış

hücre cezası vermişler cesedine
yakınlarına da bir fatura
zarar verdi diye
beylik malına

NE GÜZEL DEĞİL Mİ

ne güzel değil mi pazar günleri kırlar
(sabah pırıl pırıl umut dolu
ve öğleden sonra her yerde aynı çiftler
istekle tutuşmuş masum yürüyüşlere çıkarlar
istekleri paratonere muhtaç)

atla bir minibüse erkenden gel
bedava öldürebilirsin kendini korular açık
(geçti artık köşklerin konakların çağı)
kimseler aramaya kalkmaz seni
çürüyen yapraklarla bereket katarsın toprağa

ve her şey eskisi gibi sürüp gider
komşu karı-koca evliliklerinin porfir yıldönümlerini
ya da ona benzer bir şeyi kutlarlar
güneşin tutulmaları sürer
ve ermiş tek kişilik demir karyolasında
taş keser buz gibi düşler içinde

ÇALIŞIRKEN SESSİZLİK

öyle bitki, taş ya da insan gibi bayağı
biçimlere, hiç girmem, ne de
aralarında başıboş karaböceklerin dolaştığı
anlaşılmaz düzlüklerdeki
dikey şeylere

bunun yerine kaybolur giderim binlerce sesle
at sürerim
geçmişte, pembe bir cicero başkaldırır,
tam bir cicero: gövdesi cerbezeli
pembe mermerden.

hâlâ gördüğüm şu ki
soluk soluğa bir savaş sürdürülür halka karşı,
kapıdan kapıya reklamlarla:
silahlanmaya bak, çünkü ne bronz piyano
ne de başdüşman dövüşecektir senin adına

ama nicedir suyun yüksek sesle
konuştuğunu duymak,
hayvanların kahkaha attıklarını, orada
sessizce kaybolup saklanarak
sımsıkı kenetli dişlerin arkasına

LONDRA'DA BİR GÜN / *Thomas Lieske*

Paddington Garı'ndan az ötede, Pread Street'te تنها bir
birahane,
kari, kâğıda sarılı balık tava kokan, köpük sünger, plastik
ve cep radyoları satılan bir cadde; kimseler yok
bütün bu yıkılan yapılar, bu naylonlar, hastane arkasında
onlar için her zaman tehlikeli otoyol yüzünden
birbirini avutmak zorunda olan iki ihtiyardan başka.
Hyde Park'taki kuşlar uzakta uçuşuyorlar,
bu iki ihtiyarın haberleri bile yok Kensington Parkı'ndaki
sincaptan, Belki de başka yerlerden gelmişler,
ya Leeds'den, ya Sheffield'den, ya da Liverpool'dan,
hâlâ gözlerinde mi fabrikanın dumanı? Trafikte arabaların
lastik seslerini zambak gibi kavradıkları bira dolu
bardaklarla boğmak zorundalar mı? Hangi davul çalacak
cenaze törenlerinde? Çok içiyorlar,
ama içki dokunmuyor onlara. Gene de kolay değil
ayaklarını sürüyerek uçuşan kâğıtlar
markası bilinmeyen motosikletler arasından geçip
rüzgârlı sokağa çıkmaları.
Kim koruyor bu iki ihtiyarı? Kendi yumuşak sesleri.
Korkuyu nasıl boğuyorlar lıkır lıkır içkide?

Her yeri saran bu sessizliği nasıl açıklayacağız şimdi bu iki zavallı soytarı gözden kaybolduklarına göre yaramaz çocuklar gibi azarlanarak. Ufak paralarını attılar. Sonra da kavgaya tutuştular.

Ama bütün biraların tatlılığı, alkolün beyaz kasımpatıları, nergislerin derinliği ve Londra'daki son kadeh tokuşturmalarıyla gözden kaybolduklarını gördük onların.

BRENDAN KENNELLY

Çeviren: Cevat Çapan

“Peki nereden anlıyorsunuz bir çiçeğin yaşlandığını?”

1936'da İrlanda'da Kerry ilinin Ballylongford kasabasında doğan Brendan Kennelly günümüz İrlanda şiirinin Seamus Heaney gibi önde gelen şairlerinden biridir. Dublin'de, yüksek öğrenimini tamamladığı Trinity College'de Modern Edebiyat Profesörü olarak görev yapan Kennelly yirmiden fazla kitap yayımlamıştır. Bunlar arasında özellikle *Cromwell* adlı kitabı eleştirmenlerce ünlü İrlandalı şair Patrick Kavanagh'ın *Great Hunger* (Büyük Açlık) kitabından bu yana yayımlanmış en önemli şiir kitabı olarak tanımlanmıştır.

ÜÇ YAŞINDAKİ BİR ÇOCUĞUN ŞİİRİ

Peki çiçekler de ölecekler mi?

Ya insanlar, onlar da mı ölecek?

Hem sen her gün yaşılanıyor musun, ben yaşılanıyor muyum, hayır ben yaşlı değilim, çiçekler de yaşılanır mı?

Yaşlanan şeyler—onları çöpe mi atıyorsunuz?

Yaşlı insanları da mı çöpe atıyorsunuz?

Peki nereden anlıyorsunuz bir çiçeğin yaşlandığını?

Taçyapraklar dökülüyor çiçeklerden, insanlardan da dökülür mü taçyaprakları, her gün daha çok taçyaprağı dökülüyor, o kadar ki benim oyun oynadığım. Oyun oynamak istediğim yer dökülen taçyaprakları ve yaşlı insanlarla aynı oraya dökülen taçyapraklarıyla benim oyun oynamak istediğim o pis yerleri kaplıyor hani senin o koca süpürgeyle süpürdüğün yeri.

Senin süpürdüğün o çöpler, onlar ne oluyor, ne oluyor süpürdüğün bütün o çöpler, çiçeklerden, insanlardan dökülen, ne oluyor bütün o pislik? Bütün o çöpler çiçeklerden ve insanlardan arta kalan, o her şeyi süpüren koca süpürgecin altına yığılan o pislik?

Neden o kadar çok çalışıyorsun, neden her şeyi süpürüp yığıyorsun öyle?

Yeni açmış çiçekleri kim getirecek sonra?
Yeni insanları kim getirecek? Benim
oyun oynamak istediğim yere
taçyaprakları dökülmeyen
yeni açmış çiçekleri kim getirip
suya koyacak? Uykusu gelmiş yorgun
ihtiyarlar gibi solup boynu bükülmeyen
yeni açmış çiçekleri kim getirecek?
Her gün solup kurumayan
o taze çiçekleri? Hem yeni açmış
çiçeklerimiz olursa, su verip
onları soldurmayacak yeni insanlarımız da olacak mı?

O yeni açmış çiçekler de mi ölecek?

O gencecik insanlar da mı ölecek?

Ama neden?

ZİYARETÇİ

Şöyle bir çalımla girdi eve

Gülerek
Kadına doğru yürüdü
Ve bir öpücük kondurdu yanağına.

Ellerinde eldiven
Paltosunun yakasında kürk vardı
Kendinden daha emin biri olamazdı dünyada.
Hayrandı kendi zekâsına

Dönüp çocuklarla ilgilendi
Başını okşadı her birinin
Sağlıklı ama biraz utangaçlar, dedi,
Kusursuz birer erkek ve kadın olacaklar.

Çocuklar başlarını kaldırıp ona baktılar.
Hâlâ gülüyordu adam.
O kadar emindi ki kendinden.
Ne diyeceklerini bilemediler.
O kadar şıktı ki.
Daha korkunçtu gecenin devlerinden.

Dünya
Ancak diz çökebilirdi onun önünde.
Öpülen kadının
Hayranlık duyması bekleniyordu.

Kadın da duyuyordu bu hayranlığı
Görünüşe göre.

Bir şeyler yesem, dedi adam.
Fazla bir şey yapmaya kalkma, hazır ne varsa.
Biraz jambon, yumurta, sosis, domates,
Bir de senin kendi elinle yaptığın
Çavdar ekmeğinden
Hafif tereyağ sürülmüş
Birkaç dilim.
Ah azizem, görmüyor musun
Ağzım nasıl sulanıyor
Senin demlediğin o nefis çay için.
Dünyada hiçbir kadın pişiremez
Bana hazırladığın bu yemekleri.
Senin bu gösterişsiz ustalığın
Her zaman duygulandırmıştır beni!

Bir kral gibi oturdu masaya.
Kahkahalar atarak yedi yemeğini.
Bilge, öğütler veren
Büyük bir filozoftu,
Dünyanın sorunlarını çözüyordu tıkınırken.
Kadın bir pervane gibi dönüyordu çevresinde.

Çocuklar gözlerini alamıyorlardı
Bu zekâ fışkıran baştan.
Dilleri tutulmuştu adamı seyrederken.
Lütfen biraz daha alın, dedi kadın.
Adam yedi, kahkahalar attı, şakalar yaptı.
Dünyada bilmediği yoktu. Tabağı tertemizdi
Jack Spratt'ın o komik şiirdeki tabağı gibi,
Yakışıklı bir kurttu,
O evdeki kadınla çocukların
Görüp tanıdıkları herkesten
Daha yetenekliydi.

Geceleri yataklarında birbirlerine sokulup
Kulak verdikleri fırtınaydı o adam.
Kadını başında öldürücü bir acıyla
Yere seren güçtü o,
Evin arkasında suların yükselmesiyle
Beliren tehlikeydi
Her taraf sessizlik içindeyken
Kapının büyük bir gürültüyle vurulmasıydı
Avını yakalamak için
Uzanan boynuydu tazının
Amacının ardında
Bir şahindi göklerden inen
İncilin yorgun yazıcılarının yazabilmek için
Tanrıya yalvardıkları cümleydi
Bir kasım ağacının dallarından
Patlayıp saçılan kara bir sığırcık sürüsü
Gerçekleşen bir tasarıydı
Kendinden hoşnut olmanın havasında
Bütün sesyeriydi
Denizin.

Vakit geldi, dedi adam
Artık gitmem gerek.
Paltosuyla eldivenlerini, felsefesini,

Kahkahasıyla, şakalarını alıp
Gitmeye hazırlandı.
Kadını yeniden öptü.
Çocuklara gülümsedi.
Sonra evden çıkıp gitti.
Çocuklar birbirlerine baktılar,
Kadın da sandalyeye,
Kralından, ziyaretçisinden
Yoksun kalmış bir tahttı o sandalye.

YOKSA MENE CER Mİ OLSAM?

Oliver Cromwell'le ilk karşılaştığımda,
Bayağı keyifsizdi zavallı.
"Bak Baffun," dedi bana, "İşler iyice sarpa sardı
İngiltere'de. Ben de kalkıp buraya geldim
Az biraz dinlenmeye. İrlanda için sen ne dersen de,
Benim gibi hırpalanmış bir devlet adamı
Dünyanın neresinde bulabilir böyle yeşil ve asude bir köşe?
Canına yandığım, öyle bıktım üç kâğıtçılıktan, durmadan
çalışmaktan.

SÜRÜP GİDEN BİR SAVAŞ

Şimdi ne yapıyorlardır acaba. Oliver herhalde
Doç marka bir araba alıyor, şoförlüğe soyunuyordur
Köyün meraklı çiftçilerini Listowel Yarışlarına
taşımak için.
Şiirimizin tüm inceliklerinin ustası Ed Spenser
Canlanıyor gözümde, külyutmaz bir mezatçı kılığında
Woodbine cıgarasıyla Kilkenney birası tiryakisi,
Mahalle papazının cilalı mobilyalarını
Kelepir meraklısı ev kadınlarıyla kamyonetli
kalaycılara satıyordur.

Orageli William ise manastırlarla benzeri kutsal
Mahallerde, terebentinden burnu mosmor kesilmiş,
Piyano cilalıyordur.
Küçük ada Büyük, Büyük ada Küçük,
Hiç rastlamadım, çoğu zaman, sürüp giden
Bir savaş olmayan sevdalara. Ben bu hortlakların
Dostuyum şimdi, onlar da benim.

REBECCA HILL

Asıp ölmeden indirmek son çılgınlıkmış Kildare'de
Asiler böyle irade buyurmuşlar
Böyle ölmüş Jonas Wheelar William Dandy James Benn
Rebecca Hill

Daha on beşindeymiş Rebecca Hill
Asıp ölmeden indirmişler yere
Kildare'in görüp göreceği
Güzeller güzeli bir kız

Ölmeden indirilince asıldığı meşeden
Kendine gelir gibi olmuş
Onu diri diri ürperirken görünce asiler
Alıp hemen toprağa gömmüşler

İşte o meşe ağacının yaprakları hâlâ
Rebecca Hill gibi ürperir.

ANDRZEJ BURSA

Çeviren: O. Fırat Baş

*“Elmastañ çiçeği umudun / Aydınlatıyor duvarlarını
salhanenin”*

Andrzej Bursa (1932-1957) Polonyalı şair Andrzej Bursa, Polonya çağdaş şiirinde, geleneksel şiirin estetikmine sırt çeviren ve Latince “turpe” (çirkin, biçimsiz) sıfatından hareketle “turpizm” terimiyle adlandırılan bir şiir akımının, yani “çirkin şiirin” en önemli şairlerinden birisidir. Çirkin ve biçimsiz hayranlığını dile getirdiğı şiirinde, çoğu zaman fizyoloji terimlerinden de yararlanarak oluşturduğu vülgarize (adi, bayağı) bir dil kullanır. Şairin estetik karşıtlığı, çevresindeki gerçekliğin iki yüzlülük ve sahtelikle dolu olmasına duyduğu tepkiyle gerekçelendirilebilir. Çocuklukta geçirdiğı bir kalp rahatsızlığı sonucunda erken bir yaşıta ölen şair, belki biraz da bu erken ve beklenmedik ölümü nedeniyle. Polonya edebiyatının efsaneleri arasına girmiştir. Aşağıdaki şiirler 1958 yılında yayımlanmış *Şiirler* adlı kitabındandır.

CUMARTESİ

Tanrım ne de güzel bir akşamdı
onca votka onca bira
bir dağıtmışım ki sonra
arasındayken pelüş perdeyle
parmaklıklar ardındaki mutfağın
kurtulduğumu duyumsuyordum
gençliğimin bana yüklediği
o lüzumsuz enerji fazlalığından

mümkündü
enerjimi başka türlü değerlendirmem de
4 röportaj yazabilirdim misal
küçük kasabaların gelişim perspektifleri üzerine
amma

küçük kasabalar şeyimde bile değil
küçük kasabalar şeyimde bile değil
küçük kasabalar şeyimde bile değil!

AŞAĞILIK BİR TASIM

Güzel olan hiçbir şeyi beleşe alamıyorsun
güneşin batışı beleş
demek ki güzel değil
ama prima sorta bir lokalin klozetine kusabilmen
için
mangırları votkaya bayılman gerekiyor
ergo

dans salonunun klozeti güzel de
güneşin batışı değil

ama bunun yalan olduğunu söyleyeceğim size
güneşin batışını da
gece kulübü helasını da gördüm

aralarında pek fark bulmuyorum

ÇOCUK OYUNLARINDAN BİR OYUN

Canım sıkıldı mıydı her şeyden
Bir Melek Bir Bunak oyununu dene
şöyle oynanır:
bir çelme takıyorsun bunağa suratıyla aynen
kaldırımı öpüyor
melek başını eğiyor
5 kuruş veriyorsun bunağa
melek başını kaldırıyor
taşıla gözlük camını çatlatıyorsun bunağın
melek başını eğiyor
bunağa tramvayda yer veriyorsun
melek başını kaldırıyor
kafasına bunağın bir kap sidiği boca ediyorsun
melek başını eğiyor
“Tanrı rızası içindi” diyorsun bunağa
melek başını kaldırıyor
ve böylece oyun sürüp gidiyor
sonra vur kafayı yat
rüyana ya bir melek ya bir zebani girecek
melek girdiyse galipsin
zebaniyse mağlupsun
hiç rüya görmezsen anla ki
beraberlik

MEZBAHA

İki kâğıt oynamakta
Kralın tacına
Valenin kılıcına
Kızla vuslatına

Ağıllarında gariban koyunlardan bir takım
Havari urbaları giyinmiş şarkı söyler

Kim kazanacak tacı
Kim pırlanta kılıcı
Kim çıtırı

Hazine kimin olacak
Kılıç kimin
Kim ayazda kalacak
Ya gül kimin

Elmasta çiçeği umudun
Aydınlatıyor duvarlarını salhanenin

1956

KASİYER

Ne düşünür bu herif
paraları sınıflayan
bu solgun frengi mikrobu
uğruna kravatını feda ettiği
sucuklu ekmeğinin iki dilimi arasında
bir zaman ekmeğine feda olmuş
kravatını çekiştirerek
bir feda ediştir kravat sandalye
bir feda ediştir palto
pazar öğleden sonrası da öyle

ne düşünür
sağlık memuresi gibi tükürüklerken parmaklarını
daha iyi istifleyebilmek için yığınlarını
o en bir yüce güzelliğin
o en bir yücedir çünkü hayalden ibaret
ne düşünür
feda ediş sayesinde doğmuş
ve feda ediş üzerinden üreyen
bu gudubet
Gtoconda'dan bilem daha güzel
basmakalıp baskıları sıralarken
ne düşünür
nasıl bir dindir onu çıldırmaktan alıkoyan

JUAN MANUEL BONET

Çeviren: Ayşe Nihal Akbulut

“Radyo Avrupa’nın küllerini haber yapıyor”

“Gelip geçici izlenimleri söze dökerek yazılır şiir. Belli bir zamana ait olsun olmasın, şiir biçimsel özellikleriyle gelip geçiciliğin, akıp giden zamanın izlenimini yaratmaya yarayacaktır” diyor ozan. İzlenimcilik, simgecilik, anlık olarak gelişen her şey; uçuşkanlık, kısa ve öz anlatım, yoğunluk ve sezdirimler ozanın şiiri için söylenebilecek birkaç özellik. Bir eleştirmen bu şiirleri suluboyalara benzetiyor. Tıpkı suluboya resimlerdeki renklerde olduğu gibi yapıtı oluşturan temel eksen burada da duyumsamalıdır. Çoğu şiiri, Proust’u andıran ve belleğin derinliklerine sarmallanan, dolambaçlarına inerek dokuduğu, ancak duyumları ve anlık izlenimleri anlatan ‘mikro metin’lerdir. Ancak, uzun soluklu olmamakla birlikte, yazıya dökülmüş bu suluboyalar kırılgan, incelikli ve şaşırtıcı dokularıyla birer küçük dünya oluşturmaya başarırlar.

YAZ

Ağaçlar arasındaki yaz mevsiminden,
ötelere gelen esintilerle ezgilerin kulağa çalındığı
bir yerden, kalsın istiyorum yalnızca,
o kırılgan duyarlık içimizde: çok geçmeden
kış gelecek ve biz uzaklarda olacağız.

YAZMAK

Yazmak –hiçbir şeyin önemi yokmuşcasına–
saatlerin gelip geçmesini her zamanki gibi
İspanya’da bir taşra kentinin
kahvesinde, tıraşta otururken.
Yazmak, sanki yazabilirmiş gibi,
mermer üstüne çarpan bu fincan gürültüsü
geçebilecekmüşçesine sanki dupduru akışını
birkaç dizenin.
Yazmak, sanki hiçbir şey yokmuşcasına.

IANUS

Tüm bu geçmiş, bu geçitler
aynalarıyla, geçmiş zamanları izleyen
yüksek gözcü kuleleri beni bir gölgeye
bağlıyor. Alacakaranlıklar,
duygular, kopuk bağlar. Ama yine de o benim işte,
kıyıda duran, yaptıkların altında,
tek başına, yalnız bir kuşun ötüşünü işiten;
aklından tek geçen, tek istediği suyu görebilmek,
ve geçişini güneşin en duru dalların arasından,
zamanı durdurarak ve bulutların arasından.

(1983 *La patria oscuro*)

İSTİYORUM

Bir kızağa binmiş çocuk gibi, sana
kaymak istiyorum uyuyan sokaklardan,
ve usul bir esinti olmak seni belki de
uyandırabilecek ve uyuyabilecek senin uykularında.

SENSİZ

Sensiz karaduygular, soğuk,
kentte dolanmak
hepsi inceliğini yitirir ve ben
kıblemi. Boşuna ararım kitaplarda
bana o an dünyada tek eksiklerimi verecekleri,
senin bedenini getirecek
sözcükleri, senin seslerine
yaklaştıracak sesleri,
o eşsiz gözlerin, o eşsiz gülümseyişin
yeri tutulmaz boşluğunu
dolduracak, aldatıcı bulutları.
Sensiz karaduygular, soğuk.

(1990 Café des exilés)

VLTAVA'YA BAKAN PENCERELER

Yel göğü sürüklüyor. Yağmur atıştıyor.
Uzakta açık unutulmuş pancur çarpıyor.
Radyo Avrupa'nın küllerini haber
yapıyor. Su ateşin üstünde kaynamakta.
Gül yaprak döküyor. Baca temizleyicisi
gelmedi. Bir plak satın almalıyım,
bir blues. Bana mektup yollamışlar, denizaşırı,
Vicente Huidobro'nun öldüğünü haber eden,
eskiden dost olduklarım gözdağı veriyorlar,

atacaklarmış beni bu soğuk evden. Umarım
pek de kötü olmaz yazdığım dizeler, umarım
anlatırlar olanca korkunçluğunu ve
doyumsuz tadını bu kentte yaşamının,
böylesi bir zamanda, kuşkuların, yalanların
ve Kale'de görmek istediğimiz
darağaçlarının devrinde.
Umarım gün gelir basılır
şu dizeler bu kentte ve umarım
anlaşılmaz kalırlar.

(1949'lar-Pavel Hradok takma adıyla yazdığı şiirlerden)

MUTLULUK

Bu akşam mutluluk
gökyüzü gibi gri, neredeyse
Küle çalan bir gri Irmak, akıyor
ağaçların ardından, çiçeklerle çalılar
arasından yol açarak kendine. Ben yaklaşıyorum
sana. Ta uzaklarda, gök gürlüdüyor.

(San Miguel)

HALİCE.ÇÖKEN SONBAHAR

Otero halicinden hızlı bir geçiş
düşlerdeki yelkenler arasından, külrengi
vinçlerin arasından batan günle ve belleklerde,
henüz işitilmemiş bir ezgi,
daha söylenmemiş bir sözcük,
yazılmamış sokakları Bilbao'nun.

KÜBİST ÖLÜDOĞA

Dört şişe, bir akşam gazetesi,
birkaç karagöz tasviri, bir kutu
zayıflama hâpı, bir tramvay bileti,
elektrik makbuzu, opera davetiyesi,
bir özel dedektif raporu;
tek eksiği bu ölüdoğanın,
Praglı nitelemesini alabilmek için,
bir kubbe gölgesi ile
birazcık da bira köpüğü olsa gerek.

(1927'ler)

SAMAİN

*"O sombre fleur du sexe
éparse en l'air nocturne..."*
Albert Semain (1858-1900)
*"Ah, karanlık çiçeği cinselliğin
geceleyin havaya dağılan..."*

Kente dönüşte,
yağmur ve arabaların arasında,
yıpranmış, sararmış,
bu eski dizelerdir,
belleğinde birbirine dolanan,
müzik gibi, verilen bir söz gibi.

BAHAR

Yeniden yirmi yaşında olmak, düşünmemek
teknelerin ırmaktan nasıl geçtiğinden gayrısını,
nasıl yeşillendiğinden bahçelerin,
nasıl oynadığından ak eteklerin

akşam usul usul çökerken.
Evet, yirmisinde olmak yeniden, üstelik
yine orada, 53'ün Prag'ında.

ALACAKARANLIK İÇİN

Yaban mersinini diyelim, koruluklarını,
mavi doruklarını çay pembesi
göğe yükselen, temmuz yağmurlarını,
ve ahşaplarını, ilahilerini,
mavili sarılı taraçalarını,
Çöken bu akşam saatini diyelim, ve
bir yasemin kokusunu beni uzaklara,
çok uzaklara sürükleyen: Sevilla'ya, Callejön del Agua'ya.

PAMPLONA

Yetiyor bu kent anlatmaya
ağaçların içinde esen yelleri, sanal
saatlerin gösterdiği dakikaları, tepelerini
tutan sisi. Yetiyor bana
kemerlerinin hüznü, kör bir sokak lambasının
ışığı, eski kaleyi koruyan surları.
Nedir düşü bu yerlerin: Pireneleri
yurtsama duyguları ve artık yaşamayan
eski savaşçıların gürültüleri; dörtnala
gitmekte karanlık ülkesine beylerinin,
işbirlikçileri, papazları ve generallerinin.

VINCENZO CARDARELLI

Çeviren: Necdet Adabağ

“Sen bir anı olmaktan öteye değilsin / sen de anılarımdasın artık”

1887’de Viterbo’da (İtalya) doğdu. 1906’da Roma’ya yerleşti ve gazetecilik yapmaya başladı. Zamanının ünlü dergilerinde çalıştıktan sonra 1919’da ünlü yazar ve eleştirmenlerle la Ronda dergisini çıkartan yazar bu dergilerde klasik yazını ve ilkelerini savunmuştur. 1949-1955 yılları arasında La Fiera Letteraria dergisini yönetmiştir. *Şiirler* adlı yapıtının yanı sıra Cardarelli üstün bir duyarlılık sergilediği düzyazı yapıtları da vermiştir: *Viaggi nel tempo* (Zaman İçinde Yolculuklar, 1920), *Il cielo sulla città* (Kent Üzerindeki Gök, 1939), *Lettere non spedite* (Yollanmamış Mektuplar, 1946). Cardarelli, kendisinin ifadesiyle, altanlamların yazarıdır. Öğretmenleri arasında Baudelaire, Nietzsche, Leopardi ve Pascal’ı sayabiliriz. Cardarelli 1959’da Roma’da öldü.

ÖZYAPI

Düşlerle ve deli umutlarla yaşıyorum.

Özgürlüğüme gömülmüş gibiyim

görüyorum geçtiğini günlerin,

sürekli yeni, sürekli ayrımlı biçimde.

Yaşadığım ve yitirdiğim günler,

tıpkı karanlık bir mağarada

ışık arzusunu bastıran

sıkışıp kalmış biri gibi.

Ve umutsuz bir arzu izler onu

alacakaranlıkta yollarda gezinirken

elinden kaçırdığı saatleri yakalamak

sevdasıyla dolu.

Seveceğim ben dünyada ve kısa süren

zevklerim var. Ve kederlerim, yaslarım olacak,

ama gözükmeyecekler bana daha az kısa

ve direncimin altında asla.

Yok çünkü yaşamımda sürekli ve kesin

bir şey, yazgının aldatmacaları ve

zamanın büyüünden başka.

Ağlamak, sızlanmak, yakınmak gözyaşlarıyla,

duygulanmak aşırıca benim işim değil.

Ve o çorak uçlardaki ıstıraplarda benim gözüm.

Kapatır ağzımı bir tanrı öfke ve kızgınlıkla.

Yapamamak ve istememek birlikte içimde.

birbirine öylesine sarmaş dolaş ki

tıpkı eski bir bitkinin kökleri gibi,

yıkılmaz şiddetli rüzgârdan ama,

yerle bir olur ancak yıldırımdan.

YAZ

Her taraf yaz,

yoğun iklimler mevsimi

büyük sabahlar
sessiz şafaklar
–akvaryumda uyanır gibiyiz–
tekdüze günler, yıldızlara özgü,
daha az acı veren mevsim,
bunalımlar ve iç karartılardan ötürü;
boşlukların mutluluğu
hiçbir dünyasal söz
veremez yüreğime huzur
senin göklerinden taşan
kararlı güneş ışığı kadar;
yaz, en son durak, düşünüyorum
iki büklüm sonsuz dinlence saatleri içine,
en sınırsız düşlere altın dağıtırsın,
ışık getiren mevsim,
zamanı uzatan
günün sınırları ötesine;
bir düzen tutturmuşsa benzersin
kimi zaman, ilerleyen zaman içinde,
sonsuzluğa işaret eden adım atışlarıyla.

MARTILAR

Bilmiyorum, nerede yuva yaptıklarını,
nerede barışı bulduklarını.
Ben onlar gibiyim
sürekli uçmakta havada.
Yaşamı sıyrıp geçiyorum
onlar gibi suda yiyecek bulmak için.
Belki onlar gibi ben de barışı seviyorum,
denizdeki o sonsuz olanı,
ne ki, benim yazgım yaşamak,
fırtınada çakıp çakıp sönen şimşekler gibi.

GEÇMİŞ

‘Anılar, bu gölgeler çok uzun
bizim kısa bedenimize oranla,
ölümü sürüklemek arkamızdan
yaşadığımız sürece,
süregelen anılar, acı bir tat var ağzımızda.
İşte, gözüksüler bile karşımızda:
hüzünlü ve dilsiz
hayaletler, yaşlı bir rüzgâra kapılmışlar.
Sen bir anı olmaktan öteye değilsin
sen de anılarımdasın artık.
Sen bana aitsin,
diyebilirim bunu şimdi,
ve birşeyler geçti aramızda
başa dönülmez biçimde artık.
Her şey bitti çok çabuk!
ulaştı zaman bize
çaktırmadan, üstümüze atladı sanki.
Gelip geçen anlar var ya!
Bir öykü dokudu zaman onlardan
iyice kapalı ve hüzünlü.
Bilmemiz gerekiyordu ki meğer, aşk,
yaşamı yakar ve zamanı uçurup götürürmüş.

ÖMER HAYYAM’A

“Yaşadığın sürece iç” – Hayyam

Hayyam, yaz sabahlarında,
bir yaprak almamız yeter ağzımıza,
bahçelerin güneşi
senin içmeyeceğimiz şarabından
daha çok sarhoş eder bizi.
İçtik, senden sonra,
başka başka mahzenlerde.

Boğazımız kırmızı,
Batı'nın şaraplarından ötürü,
ey benim eski dostum, ezgili İranlım
Senin filozofça yaşadığın çocukluğun
İşte, bu büyük bir armağandır bize.
Sen sisler ve
yıldızların uzaklığından baktın dünyaya.
Sen renk renk aydınlattın,
özgün meraklarla
yaşamın gölgesini.
Her şey orada umutsuz gerçeklikti
bir şey değildi başka.
Sen su yağmuruna tuttun, anlaşmalar
önerdin; ve yoluna girmişti her şey.
Ve Tanrı'nın yüzündeki
katıllıkla değil,
merhametinden ötürü senden sakladığı,
ama yorgun tenin
söylenerek seni azarladığında
o karanlık ve hüzünlü doyumsuzluktan
bir uyumun sevimliliği doğuyordu.
Attın insansal yolculuklardan
yazgısal savlamaları,
inanmıştın bilmediğine,
sanarak, yeniden araman gerektiğini.
İşte, bu iyi bir şaraptı,
Hayyam.
Bu yanılsama içkisini
emrine veren tanrı
şansını açıyor senin
ve şarkını bağışlıyordu sana.
Ve sen gülümseyen mezarının
çiçeklerini suluyordun
kuşku duymadan ya da korku,
çünkü yaşamın da senin
çiçekli bir mezarlıktı.

MARTA PESSARRODONA

Çeviren: Cevat Çapan

*"Ne mutlu onlara ki, / deniz kıyısında yürürken
dönüp / seni sevdiklerini söylerler"*

Barcelona'da doğan Katalan şair Marta Pessarrodona aynı zamanda oyunları ve senaryolarıyla ün yapmıştır. *Setembre 30* (1969), *Vida privada* (1973), *Memoria i* (1979), *A favor meu, nostre* (1981), *Berlin Suite* (1985), *Homenatge a Walter Benjamin* (1989), *Tria de Poemes* (1994) ve son olarak da *L'amor a Barcelona* başlıklı şiir kitapları vardır. Kendisi ayrıca birçok kitaba önsöz ve çeşitli eleştirel denemeler yazmıştır.

KİM KORKAR T. S. ELIOT'TAN

Ne mutlu onlara ki
sana sunduğum coşkuyla
bir vücudu arzularlar.

Ne mutlu onlara ki,
her zaman ilk şiirlerini yazarmış gibi
yazarlar ve insanı baştan çıkarırlar.

Ne mutlu onlara ki,
ormanda özgürce koşarlar
ve döndüklerinde lavanta çiçeği kokarlar.

Ne mutlu onlara ki,
bir vücudu okşarlar ve onu
parmak uçlarıyla hatırlar, düşlerinde çizerler.

Ne mutlu onlara ki,
deniz kıyısında yürürken dönüp
seni sevdiklerini söylerler.

Ne mutlu onlara ki,
benim isteğim gibi,
hiç kibirlenmeden severler.

30 EYLÜL

Bir gün hakkımda söylenenlere
inanmayacak durumda bulursan kendini,
kış geceleri, her zamankinden daha uzun
ya da yapışkan yaz sıcağı çekilmez gelirse sana,

Şunu hatırla: biz sevmiştik birbirimizi.
Kulaklarımızı tıkamıştık saatlere, zillere,

anlara ve telefonlara, aşkımızın
mırıltılarından yararlananlara.

Bir gün hakkında söylenenlere inanmayacak
durumda bulursam kendimi, bir kokteylin
o salak kalabalığında, herhangi bir yüz
bana yaklaşıp susar, sonra kaçarsa.

Şunu hatırlayacağım: biz sevmiştik birbirimizi.
Kıvılcım ateş almış,
alevler sarmıştı bacayı,
güzeldi geride kalan küller bile.

Bir gün gelir de bütün bunlar
bir hikâye, bir olayda geçen
adlar olarak kalırsa, hatırlayacağım:
nasıl dipdiri hissetmiştim kendimi,
bunu her an yadsımaya kalksam da.

ANNA GORENKO

O günden beri, senin yeteneğinden yoksun,
hepimiz, hemen hemen
yarı rahibe, yarı fahişe olduk,
manastırla kaldırım arasında.

Sendeki ar damarı yok bizde,
ne gizli bir adın zırhı,
ne de sendeki ses maskesinin bilgeliği
koruyor bizi.

Benim şairim değer vermiyor
beyaz tavus kuşuna,
dinsel müziğe,
buruşmuş haritalara.

Seninki gibi o da
hoşlanmıyor zırlayan çocuklardan,
tat almıyor çaydan ve marmelattan,
isterik kadınlardan.

bizim zamanımız, elbette,
korkunç değildi seninki kadar.
Belki de bu yüzden
saygı duyuyorum sana;
daha çok saygı
altın kulelerle ilgili şiirlerine
ve döneğin bile yadsıyamadıkları
bilgeliğine.

Yazdıklarından çok
esin kaynağı oldun başka şiirlere;
kıskanç sanatçılar ölümsüzleştirmek istediler seni
kalemleriyle, fırçalarıyla, kameralarıyla;

her zaman o kadar yakın
ve o kadar uzak olacağın için
bizim bütün yengilerimizden
ve yenilgilerimizden.

O günden beri, senin yeteneğinden yoksun,
senin gibi hissettik kendimizi,
yarı rahibe, yarı fahişe,
nice günler, hem de kaç kez.

İTİRAF

Bir bolero yazmak isterdim,
ya da daha iyisi bir tango.
Oysa Katalanım ben.

Düzenbazdan çok papaz var
atadan kalma sandıkta;
içki sofrasında, eninde sonunda,
tek kıymet-i harbiyesi olan
yol yordam bilen cinsten
kimsecikler yok.

Bolerolar, tangolar yazamıyorsam,
İngiliz soğukkanlılığına sığınırım ben de,
ya da anaç bir Amerikalının pişkinliğine.
Son çare olarak da, Proust'a özgü,
belleğin çağrışımlarına
(saygılı bir törenle gömülen Sartre'a elveda,
yeniyetmeliğimin o ilk gözağrısına).
Bir boleroda şunu söyleyecektim: kimse
seni benim sevdiğim gibi sevemeyecek
(takma kirpiği kadehine düşen
bir kadın söyleyecekti bu şarkıyı).
Şunları dile getirecekti tangom da
(San Juan'lı, saçları seyrelmiş,
bıyıklı bir şarkıcı seslendirecekti bunu
hıçırkılkarla).
Bir bolero yazmak isterdim işte,
ya da daha iyisi bir tango.

SEVDİĞİM ŞEYLER

Pek kolay bulunmayan şiirlerin
bazıları solmuş birkaç fotokopisi-
çocukluğumun deniz kıyısındaki
uçucu bir köpüğün imgesi.

Bir pazar sabahı duyulan piyano sesi
soluk kesici o taze ot kokusuyla gelen;
Mayıstaki ılık aydınlık
ve belirsiz bir baharın yumuşaklığı..

Kayan bir yıldızın bende yarattığı duygu,
gizdeş, beni yalnızca gece çağırılmışsa oraya;
ve aşkın görüntüleri—
yitmeyen, bitmeyen, beni hiç terk etmeyen.

Bir dava uğrunda savaş,
elbette haklı ve saygın bir dava;
tanıdık, sıcak bir elin verdiği huzur
nasılsa avucumda kaybolan.

Nessa'nın ıslak bakışları,
içinde birdenbire beliren o mutluluk
ve bilemediğim şeyler
ve bir gün duyacağım bütün o istekler.

LE MAL DE VIVRE

Uğursuz bir şey var
pazartesilerle ilgili,
oysa bazıları daha da ileri gidip
bir antlaşma yapıyorlar Bilinmeyenle.

Bir kadının
ölüm haberi geliyor:
yakın bir arkadaşım mıydı ölen,
yoksa bütün kadınlar gibi sıradan bir arkadaş mı?

Bir ağırlık var
gözlerimin ardında.
Durmadan yineliyorum kendime:
Mutlu olmam gerek.

Ve tekinsizliğini duyuyorum içimde
hâlâ yaşıyor olmanın.

KARTACA, PURCELL'İN MÜZİĞİ EŞLİĞİNDE

Carlo Riba'ya saygı

Bilmem acaba ters bir tanrının etkisinde mi
başladım yazmaya...

(Bilmem hâlâ toz var mı
şehrimin fabrikatörlerinin
kitaplık raflarına
gösterişle dizilmiş
şiir kitaplarının üstünde...)

Oysa çok iyi biliyorum ki,
acı var efsanelerin gerisinde,
barbarlık tarihin gerisinde.

Çok iyi biliyorum
Dido'nun bulunmaz bir rol olduğunu
her kadına–

Vergilius da, Ovidius da,
hatta sen kendin bile, söyleyebilirsiniz
onunla ilgili aryanı.

Biliyorum ki, başkalarından
farklı olmayan bir kardeş
Pigmalio;

Eneas da, sesimizi verdiğimiz
Ulises'ten
daha az oturaklı
bir âşık değil.

**“Kartaca yıkılsın” mı?
Hayır! Apaçık söyledin
söyleyeceğini:**

**“Olduğunu bildiğimiz yerde
aramalıyız şiiri...”
belki de bilgimiz olmadan
ve ters bir tanrının etkisi altında,
inatla başladık
yazmaya.**

JAN SKACEL

Çeviren: Eray Canberk

“Aldatılmak istemiyorum artık herhangi bir tanrı tarafından”

Skacel çağdaş Çek şairlerinin en önemlilerinden biri sayılmaktadır. 1922’de Moravya’da Vnorovy’de doğdu. 1960’lı yıllarda Moravya’da ortaya çıkan ve siyasette olduğu kadar edebiyatta ve sanatta da kendini gösteren yenileşme hareketinin önemli adlarından biri oldu. Kurucusu ve yöneticisi olduğu aylık edebiyat dergisi *Host do domu* bir yıldan fazla yaşadıktan sonra 1969 yılında kapatıldı. Skacel şiir kitaplarını ülkesinin dışında yayımlamak zorunda kaldı. Skacel ilk şiir kitabını genç sayılabilecek bir yaşta, 35 yaşında yayımladı. Titiz, seçmeci bir şair olarak tanındı. Şiirinin en önemli özelliği yoğun anlatımıdır. Şiiri iki ana çizgide yürür: Bilgelik ve alaycılık. Eskiye ve Moravya kültürüne bağlılığı bir başka özelliğidir. Çocuklar için de şiirler yazan Skacel’in başlıca şiir kitapları şunlardır: *Bir Gül Nasıl Yeniden Çiçek Açabilir?*, *Şeftalilerin Suçu*, *Kara Bir Papağan İçin Fındık*.

CESARET ELBETTE

Hiçbir ölü orada değildi diyerek yalan söylüyordum.
Ve gecenin geç saatinde: Kimse artık keman çalmayacak.
Çok korkmuştum, boştum
kış bahçesi kadar.

Yine de oradaydı, tam orada.
Biliyorduk bunu,
içimizdeki büyük sessizlikle olduğu gibi.
Tepenin üstündeki ormanı çarmıha germeyi
ve suyu taşa tutarak öldürmeyi başardı onlar.

HER ZAMAN

Dur durak bilmeden yağdı kar bütün gün,
sanki meşin ceketliler
ellerinde bira şişeleriyle
inmişlerdi kuğudan gökyüzüne
ve düşmüştü sanki kederli tüyler.

Sessizlikten korkarım,
ağaçların üstündeki yükten ve insanların
içine işlemiş sonsuzluktan.
Ve hiç de utanmam yürek sıkıntımдан:
Tanrım, bu bilinir sence.

Üstüme yağıyor kar, sessizce ve tek kelime yok,
faydasız bir pişmanlık gibi:
Bu kadarı elimizden geliyor hiç olmazsa
ve dışarda yağarken kar
gönül okyaşıcı bir söz bekliyoruz.

Gittikçe daha güçlü ve daha da kaygı vericidir bu.

SÖZLEŞME

Aldatılmak istemiyorum artık herhangi bir tanrı tarafından.

Uzun süreden beri kendi tanrım var,
bana özel ve düzeltmek için kendi kusurlarımı.
Gereksinim duyduğum alçakgönüllülük için hem de.

İnsan ruhunun pis koktuğu olabilir,
ıslanmış köpeğin tüyleri nasıl kokarsa öyle.
Küfre sapmam bunun için. Yeter ki
acı gerçekten acı versin ve gözyaşı
sahiden gözyaşı olsun, budur bütün dileğim.

MELEKTEN GERİYE KALAN

Sabah,
ağaçlar henüz dipdiriyken
ve el değmemişken nesneler,
bir melek döner durur iki kavak arasında:
Tamamlar uykusunu tam uçmaktayken.

Şarkı söyler uykusunun söküklerinde.

Ola ki sokaktan ilk geçen
yaralanır bu şarkıyla
ya da herhangi bir şey gösterir
hiçbir şey görmeden.

Yeşil olur o:
Hepsi budur melekten geriye kalanın.

SARKAÇLI BÖLGE

Rüzgârın dışına çengellenmiş sarkaçlar.
Üfürmeden çalınan ısıklar.
Ve otlar zamanın köşesindeki.

Taştan yontulmuş tan.
Kimse su dökmez senin eline.
Çanlarla kararmış su;
içmeye hakkın yok senin.

TAŞ OCAĞI

Güneş bir serserinin serüveni gibiydi,
kasketin altında kıpkırmızı bir serseri.
Son buluyordu tarlalar.
Rüzgârla dize gelmiş ot ses veriyordu titreşerek.

Bu çifte şarkı kaynağıydı kanatların.

Bir de dibine kadar açık taş ocağı vardı.

Ve ta aşağıda bir ocak yeri vardı,
sekiler yerine taşlarla.

Ve yarı yarıya yontulmuş bir kaya,
orda unutulmuş.

Kimse istememişti onu; tek başınaydı, gereksiz.

Bütün bunları uzun süre seyrettim.
Doğaldır. Derinlikler çeker kendine,
su bilir bunu,
gök de bilir belki,

ve parmaklıklı korkuluk da ezber etmiş gibi,
ve tam tersinden bunu anımsayan parmaklıklı korkuluk
da.

(Ve insan,
bunu denemek için
icat etti paraşütü,
çekme halkasını,
bağcıkları.
İpi bile.)

Uzanmışım kıyıda ve parmaklarımın arasında
sıkıyordum ot köklerini.
Hoş kokuyordu nane.
Dinliyordum eriklerin sıcak çağlayanını
ve korku çöreklendi boğazımda,
çağlayana baş aşağı düşeceğimi
kulağıma mırıldanan
iyi yürekli yaşlı korku.

Daha uzun süre hissettim
başka şeyin sıkıntısını.
Ve korkuyu tanımanın engin sevincini de
eskidenki gibi, iyice erken yaşlardaki,
çiçeklenmiş çuhaçiçekleriyle boğazda.

(Sessizce akıyordu kum bedenin altında,
güneş yakıyordu, havada alkol vardı
ve ağaçların altında yere düşmüş
bunca erik.

Ve kıpkızıldı gün.)

UMBERTO FIORI

Çeviren: Cevat Çapan

*"İşte ben de böyle düştüm / gökteki bulutlardan /
otuz yaşlarımda / gerçek insanların içine"*

1949'da İtalya'da Sarzana'da doğan Umberto Fiori şiir ve eleştiri yazıları dışında "rock" müziğiyle de ilgilenmiş, besteci olarak da 80'li yıllarda adını duyurmuştu. Hazırladığı *On Dokuzuncu Yüzyıl İtalyan Şiiri Antolojisi* dışında yayımlanmış dört şiir kitabı vardır. Milano'da oturan şairin İngilizceye çevrilen şiirleri İngiltere'de ve İrlanda'da iki ayrı kitap olarak basılmıştır.

UÇUŞ

Bazı yaz akşamları, masa
dışarda kurulduğunda, hava
kararıp elektriklenmeden, bir toprak
ve fırtına kokusu belirir, (yağmur
yağmıyordur daha, ama gök gürültüleri
duyulmaktadır uzaktan), saçlarınızın
ve kulaklarınızın hafifçe
okşandığını hissedersiniz.

Masa örtüsünü
kanatlı karıncalar kaplamıştır bile.

Mide bulandırır onların orada,
bir bardağın içinde
çılginca uçuştuklarını
ve üzümlerin üstünde titreştiklerini görmek.

İşte ben de böyle düştüm
gökteki bulutlardan
otuz yaşlarımda
gerçek insanların içine.

TREN

I

Hava karanlık, şehir daha görünmüyor,
ama uzakta, çamların arasında,
yamacın koyu karanlığında
açık bir garaj parlıyor.
Daha ilerde, kırlarda,
göz kırpan dört ışık
bir konsolun üstüne yerleştirilmiş gibi.

Tren şimdi kıvrılıyor, yavaşça ilk evlerin
altına, yaslanıyor, camların dışında,
deniz kokan havada, gardroplar,
masa örtüleri, televizyonlar geçiyor.

Biri sofrayı kuruyor üçüncü katta. Zemin katta
tabakları alıyorlar, görüyorsun onları hareketsiz.

II

Odalar birer birer geçerken
sanki bir diken
batıyor bir yerine,
kıskançlık gibi;
kendisinin olmadığını hissediyorsun
seyrettiğin o sahnelerde.
Sanki dışlıyorlar seni.
Ama gene de
her şeyin biz olmadan
nasıl sürüp gittiğini görmek
nerdeyse güldürüyor seni.

Özgürleşiyor, hafifliyorsun,
artık orada değilsin, sanki
öldüğünü düşünüyorsun, hiç
doğmamışsın sanki. Bütün o ruhlarla
ölçülmeyen bir uzaklıktan
gözlerinin içinde tuttuğun
nesneler ve insanlar.
Oysa bu,
hepimizin orada, oturma odalarında,
yatak odalarında gördüğü,
hep eksik olan bir şey:
bu kadar açık seçik olmak,
ayırında olmadan,
bir an, dalgın kalakalmak,
dikkatin göz kamaştırıcılığında.

III

Ve anladığını sanırsın sonunda:
başkaları olmayı, istediğin de bu...
Başka insanlar, hep güvenlik içinde,
iyi niyetle baktığın sinema ışıkları.
Evlerindeki başka insanlar olmak,
çeşitli evlerde: orada bir resim gibi olmak,
ya da camların serinliği, asansörün
katta durduğu an çıkardığı ses gibi. Barda
iki müşteriymiş gibi dünyada olmak.
Akşamüstü,
mutfakların dışında,
bulutlar, duvarlar gibi olmak.

Uzakta olmak,
orada, hiçbir şeyin olmadığı yerde.
Buna dönüşmek, bu kalabalığa.

IV

Ama nasıl çıkarsın buradan?
Seni ne kurtarabilir
bu gördüğünden?

Köprüden sonra,
son evlerden sonra,
hâlâ sürüp gider dünya.
Ve dalgaların tepelerinde
ya da çayırıların sonunda, yolların ötesinde,
nehirde ve açık denizde
sürüp gider dünya. Orada da
gerçektir her şey.

İşte: nesneler.
Her şeyin yittiği ya da eksildiği yerde
onlar kalır. Duyabilirsin,

görebilirsin onları.

Gerçektir nesneler, öyle kalacaklardır:
bu beklenti yüzünden, şimdi bile,
gizlendikleri karanlıklarında,
önlerinden hızla geçerken bile,
sevimli ve iyilik dolu görünüyorlar sana.

Onları izliyorsun ve hiçbir şey
böyle kalıcı değildir diye düşünüyorsun.
Hiçbir şey. Yalnız, baktığın zaman,
geri gelen,
bir türlü anlayamadığın
bu korku,
gerçeğin neye önem verdiği, aslında
bizden ne istediği korkusu dışında.

SOKAKTA

Sokağın bir köşesinde yaşlı bir kadın
-ya da, diyelim, bir polis-
güzel bir günün aydınlığında
biçimlenen yüzünü
çevirip
burada artık saygı kalmadığı
ya da havanın ne kadar
sıcak olduğu konusunda benimle,
yalnız benimle konuşursa,
sonsuzluğun okşadığı bir aziz gibi
zayıf hissederim kendimi.

Bitkilerin büyüdüğünü, dünyanın
döndüğünü hissederim. Her şey güçlü
ve açık seçiktir, her şey olmak üzeredir.

AĞIRLIK

İleri sürülen görüşleri, sonu gelmez tartışmaları, yarım kalmış, ya da daha kötüsü, vazgeçilmiş açıklamaları yeniden düşündükçe, bir ağırlık gibi gelir bunlar bana. Bu gece de herkes söyledi söyleyeceğini, ama sonunda, kimse açıklık getiremedi hiçbir şeye.

Ne var ki, ancak gerçekten konuşan kişi gerçekten yanlış anlaşılabilir.

KOMPARTIMAN

Geçen akşam, her zaman dolu olan son trende, durup durup çevresine kaçamak bakışlarla bakan bir genç kız, yarı şaka, başarısız aşk ilişkilerinden söz ediyor, bir avukat bürosundaki sıkıcı işinde ne kadar başarılı olduğunu anlatıyordu. Sonra da kuruşuna kadar açıklıyordu kazanıp harcadığı parayı.

İnsanlar hiç tanımadıkları kimseler arasında böyle içlerini döktüklerinde ve hayatlarını en ince ayrıntısına kadar açıkladıklarında o kadar güzel, o kadar saftırlar ki, yüreğiniz titrer.

Sanki hepimiz birbirimize aitizdir
onlara göre. Bir köpek
sahibinin kendisini okşamasına nasıl izin
verirse, bunlar da, orada kim varsa,
kendilerini onlara öyle teslim ederler,
kulakları düşmüş,
gözleri kapalı.

Onları konuşurken dinlerseniz,
siz de gözlerinizi yumarsınız: kıvranır,
gömülmek istersiniz, oysa bunun yerine
içinize kapanır, düşlere dalar, özgürleşir,
güçlü olursunuz
onların içinden doğdukları
hiçlik gibi.

GLYN MAXWELL

Çeviren: Gökçen Ezber

*“Yaşamak ve dinlenmek için bir yer yok, / her aşkta
ağır işleyen bir tuzak var, / sönmek için yanıyor her
ışık”*

1962 yılında Hertfordshire’da doğdu. Galli bir ailenin çocuğudur. Oxford, Worcester College’da İngiliz Edebiyatı eğitimi aldıktan sonra, Cenevre’de bir yıl boyunca bahçıvanlık ve ressamlık yaptı. 1987’de Boston Üniversitesi’nde burs kazanarak, Derek Walcott ve George Starbuck rehberliğinde, şiir ve oyun yazarlığı üzerinde çalıştı. Şu anda serbest yayın yönetmeni olarak çalışıyor ve aralarında *Times Literary Supplement*, *Poetry Review* ve *Verse* gibi yayınların da bulunduğu çeşitli dergilere şiir eleştirileri ve yorumları yazıyor. 1987 yılında övgü aldığı Poetry Society’nin, National Poetry Competition’da 1989 yılında üçüncülük kazandı. Şiirleri birçok dergide ve seçkide yer aldı. İlk şiir kitabı *Tale of the Mayor’s Son* 1990 yılında çıktı.

ORMANDAKİ KULÜBE

Kaptanlar duruyor, soluk soluğa; arkalarında iyi yürekler bıraktılar, bir açıklıkta kızarmış, ve orada duran kül, yeşil ve düşünceli, aşınıyor tuhaf ve seyrek soluklarla, fakat ulaşamıyor hiçbir yere. Kaptanlar kulübenin içine bakıyor, elleri yavaşça pencerelere dokunuyor, gözleri iri, acı bir oyuk ağızlarında.

Sonra kapı çalınıyor, ve sonra pişen yemek: kaptanlar ve kadının biricik masasında duran, canlı sürgünleri sayıyor, kadının beyaz gözleri, bir geyiğin benekleri gibi, sakınıyor bütün tahmin ve sorulardan. Lütfen diyorlar ve o daha fazlasını yapıyor. Hava kararıyor, ağırlaşp ahmaklaşıyor. Bel veriyor çatı, yağan yağmurla. Kaptanlar uykuya çekiliyor

herhangi bir yere: fırçalanmamış yere, masanın altına, ocağın yanına, kadın için ayırdıkları yatağın yanı başındaki sert döşemeye. Yağmur diniyor: son sözleriyle, ormanı barışa hazırlıyor. Adamların, uykularının kaba organik sorunlarıyla, kulübe titriyor.

Ve kadın ormandaki açıklığa gidiyor. Yaşamak ve dinlenmek için bir yer yok, her aşkta ağır işleyen bir tuzak var, sönmek için yanıyor her ışık: fakat işte oradalar, karanlıkta boğalar, kaptanlar yürekleri! – ölmemişler, yalnızca yürüyen karbon, yalnızca yitik, ıslanmış kül ve çelik ormanlarında.

DOĞUMLARIN ŞİİRİ

I

Ve bir açıklığa geldiler, yerin bir meydan olduğu,
ağaçların ağaç değil de, milyonlarca ışık,
açı ve kare olduğu.

Ve bir kapak gibi siyah gökyüzü, ya da
bir inci tünelinin sonu, diz çöktürdüklerini
vatandaş yaptı, ve bazı dualar işitti

piyango ve ipek için, her birine yanıt verdi
milyarlarca resimle, fakat aydınlık, değerli
ya da cinsel bir şey yoktu.

II

Bu, eski gezginlerin öğrettiği gibi,
otellerin zamanındaydı, giyeceklerin
azalıp çatırdadığı, ve bir melek

dans etti her pencerede, ya da en azından
aşağı bakmadı. Ve işte böyle, temiz gece ile,
gelecek gibi görüneni harekete geçirerek,

yanıp sönen neon, kızlar,
tüm erkeklerce izlenen, ya da sahnede,
ve genelde boş vermiş, insan doğası gibi,

bir çift, eski bir koca ve eş, taksilerinden
alındı, ve elleri birbirine dokundu,
eşyaları onları izliyordu.

III

Kapıların gerisinde, insan yaşamının tüm gölgeleri
başka bir yerdeydi, fakat burada anlık dostlar vardı,
ayırında oldukları her şeyden bıkkın,

fakat dans etmek ve vals yapmak, orkestra çalarken
çocuklarının hatırı için, ve çift,
tanımlanamaz olmaları dışında tanımlanamayan,

iki bardak şarap içti, kadının ki beyaz, erkeğin ki kırmızı.
Onlar konuktu, sıradan insanlar değil!
Yiyeceklere ve meleklerle gülümsediler yudumlarırken,

ve görkemli tavan pırıldıyordu. On birde,
o güç tangosunu yapıyordu adam, ve kadının saati,
Cennete telefon etmesi gerektiğini söyleyen

ve aniden kaybolan,
çekici bir prensin bilgeliğindeydi, fakat daha sonra
daha da olağanüstü bir şey oldu,

size söyleyebilirim ki,
gece sona erdiğinde, yedi yüz taksi
ikisini bekliyordu, ve o gece

bir değil, on bebek doğdu,
ve hepsi o otelde: bir genç kız çemberi,
iki serseri, ve beşikteki o pis koku.

DENİZ KIYISINA YOLCULUK

Biz özgür yurttaşlar, karanlık ve pahalı şehirlerin
eldivenleri arasından geçtik, ve gözlerimiz
bizi fabrikalarla şaşırttı. Konuştuk.

Ne konuştuk? Eski günlerdeki aydınlık ölüyü,
çoğunlukla onları. Pis şivelerle ölüme fırlanan,
kömür çıkartılan büyü kentleri. Yaprakları konuştuk,

yeniden dışkı olmak için fırl fırl dönen. Grevcileri,
işlerinden atılan, ve eşleriyle bir hindi seçen.

Alt katta emekleyen çocukları: bunları konuştuk

fakat şunu yaptık: karanlıkta birbirini iten,
aydınlatan ve karşıtlarını kavramak için öne atılan,
boşuna sövüp sayan, menekşe rengi dalgalara gittik.

DÖRDE BEŞ VAR (15:55)

Kim hiç düşünmemiştir
bütün dörde beş varları:
bugünün ve dünün,
geçen Cuma'nın ve senin
ilk dörde beş varını? Ve

bulunduğun her yerde
onlar vardı: sigara içerken gömlekle,
ya da yürürken okul çantasıyla,
ya da karanlık odalarda bebekler,
ya da tarlalarda sarhoşken

(belki sizin için geçerli değil bu)
ya da eller birbirini tutarken? Evet,
ve onlarcası olurdu
aynı masada bir arada duran,
ormanlarda yaşayan,

hep aynı, ya da farklı kızları izlemek;
kimileri arabada,
kimileri kitapların arasında,

kimileri tıraş oluyor, kimileri ağlıyor;
hepsi de habersiz

dörde beş var iken,
diğer yüzlercesinden. Kim
düşünmemiştir bunu hiç? Siz?
Ben bunu düşünüyorum şimdi,
ve dönüp bana bakıyor hepsi.

BIANCAMARIA FRABOTTA

Çeviren: Cevat Çapan

“Gözlerini ödünç verir misin bana, sana bakmak için?”

1955 Montale Şiir Ödülü’nü kazanan Biancamaria Frabotta 1946’da doğdu. Roma’da yaşayan şair Çağdaş İtalyan Edebiyatı dersleri vermektedir. Şiirlerinin yanı sıra roman ve oyunları ile da tanınan Frabotta’nın son şiir kitapları arasında *La Vian-danza* ve *Ne resta uno*’yu sayabiliriz.

ADAK

Ne o? Gerçekten görebiliyor musun
içinden Atlantik rüzgârlarının gülererek geçtiği
kırmızı toprağı ve senin dediğin gibi
yavaşça tomurcuklanan koruların çıplak
hastane odasının çevresinde nöbet tuttuğunu?
Gözlerinde de kış göllerindeki gibi sincaplar
ağaçların gövdelerinde tepetaklak
göğe doğru dikeylemesine yarışıyorlar.
Ruhun, gülme kışkırtısı içinde hayvanca
yükselişi. Ve geyiklerin o geniş dalları.
Hastalığın hükmü yok üzerinde, çünkü
yalnızca eğilip yaslanmak yeter görmek için
derin doğanın senin içinde ısıdığını.

MELODRAM

“Belki de sadece bir anlış anlaşılma,
benim huysuz bir isteğim;
ama nasıl yanlış anlaşılmasın insan
bir parantezin içine hapsolmuşsa
sayfanın dibine şu çığlığı atan
aklın karaladığı bir notta,
hey siz! yaşayanlar! kimse indirmeyecek mi
beklemenin buzunu eritecek darbeyi?”

SON OTOBÜS

Daha önce de olmuştu bir kere,
ne ilkiydi, ne de sonuncusuydu bu,
sadece otlar arasında,
dumanı tüten çöp yığınının yanı başında
kuruyup giden nehrin üzerindeki

aydan nice esinlenmelerimizden biriydi;
Maglina'nın sularının içindeki maviyi
Tiber'in aşağısındaki kızgın ovada,
anızlar arasında tükettiği yerde.
Sonra şehre dönmüştük,
son otobüsle, sevinç ve acıdan kıpkırmızı
günbatımından önce,
bir yudum daha tatmak için ölen günden
durarak önünde yaz dolu pencerenin
acaba suç yirmi yaşında olmamızda mı diye.
Böyle bir kasırgayla esmiştik yazgımızın üstüne.

MİYOP

Gözlerini ödünç verir misin bana sana bakmak için?
Dünyaya bakmam için saydam bir merceği esirger
 misin benden?
Dişlere çarpan artıcı sular,
dallarda sıçrayan gün ışığı,
saçağın altındaki güvercinlerin cilveleşmeleri.
Kim istemez senin gözlerinle kendine bakmayı!

BATIK

Senin hangi biçimine öyküneyim senin olmak
 için?
Dizine mi? Başına mı? Tenis ayakkabının içindeki
 ayağına mı?
Benimle konuşurken hafifçe titreyen o yalnız
 eline mi?
Vücudunun hangi parçası olayım, sonunda senin
 bir parçan olabilmek için?

KUMAR

Korkarak birbirlerini yitirmekten
nerdeyse bitmemiş günün kokusunda
sözleştiler gecenin boşluğundan sonra
buluşmaya, yeniden görüşmek için
istekli, tehlikeyle yatışmış.
Bir güneşti benim için o vedalaşma,
ben ki aşk için bağışlayamam hayatımı
büsbütün vazgeçmeden yaşamaktan,
fırından çıkmış sıcak ekmekti o söz.
Mutluluk gün gibi aydınlattı geceyi.

50'LERİN ÇOCUKLUĞU

Üzerlerinde otlar biter ve şehir
vazgeçerse gürültüsünden,
ölür tramvay hatları. Varoşlarda,
birkaç ev ve günün ilk ışıklarıyla
aydınlanan rezeneler arasında
uzak bir hatıradır artık tramvay.
Çok geçmeden söküp götürmeye gelirler
bu çiçekli rayları
İdarenin adamları.

BAHAR TEMİZLİĞİ

Vakti geldiyse aşırı korumadan
boyunu bükülen çiçeklerin
suyunu değiştirmemizin
ve dün kütür kütür yeşilken
bugün altta sararıp kırılmış
sapları temizlememizin,
neden saydamlığı önleyen

bir vazo seçiyorsun?
Eski rahatsızlığın aynısı,
'kabuktaki hastalıktan
inci olarak yeniden oluşan.

GÜNÜN SIĞINAĞINDA

Antonio Porta için

Günün sığınağında ateşin
seni ürkütüp ininden kaçırmayı,
mağara dizelerle dolu,
hepsi de orada görülüp kavranacak fiiller,
birlikte geçirdiğimiz yıllar,
muranaları semirtmek için
artık bir yana atılan.
Ama hiçbir şey bedelini ödeyemez gecikmelerin.
Ne de geri gelen hayalin, ölümle kömürleşen,
alınında o soğuk ateş.
Gene de her zaman hayattır ölümün nedeni.
İster için için yansın, ister tutuşsun
verilen görevi gölgeler yalan.

DÜŞ ZAMANI

I
Denizden, gökten, topraktan geldiler
zorlamadan biçim vermek için dünyaya
ve gözler açık görülen bir düştü aldıkları nefes.

II
Ölüdür şarkısı söylenmeyen bir ülke.
Yalnızca konuşulmuş sözün mezarcısı,
boyuna ekeceksin tohumunu oraya.

III

Şarkıydı onlara yollarını gösteren.
Şarkılarında onları yönlendiren yolun
kendisiydi.
Minnetle askıya aldılar ölümü yaşayanlar.

IV

Yalnız düşlerde yankılanır isimler
ve ancak o zaman kurtulurlar
çağrıldıklarında gelmek zorunda olmanın
acısından.

V

Varolmayışın hac yolcuları başka renkler
saçtılar
çiğneyerek kuru kan rengi kumları
sanki çöl hâlâ sel altındaymış gibi.

VI

Her yer kutsallaştırılabilir dinlenişiyse.
Taşlar, çiçek açan dikenler, karınca yuvaları,
bal petekleri, yağmur birikintilerindeki direkler...

VII

Bilmenin yapmak anlamına geldiği
sınırları çizdiler bellekleri unutkan
çocukların ataları.

VIII

Sırları öğrenecek adaylar için önemli
tören yerleri, ama yalnız onlar için değil,
kendi paylarına düşen havayı soluyan ilk
yerliler için de.

IX

Yaratmaya ne zaman son verileceğini bilmek,
bir sonraki eylemin kaynakları olan kayalar,
göğe ve denize karşı dönmeden önce.

X

O cömert göçebeler, kendi içlerine dönerek
kayalara gömüldüler, eğer doğru okuyorsak
o özenle çizilmiş çizgileri. Geçip gidişlerinin gölgeleri.

ÜÇÜNCÜ TEKİL ŞAHSIN KENDİ PORTRESİ

Dün, aynaya yakınlığını övdü, iyi kurulu
dizelerinin hoşnutluğunu, olası ödünlerle
ilgili uzlaşmalarını, belki de kendisine
daha geniş bir zaman tanınmasını; ve çılgın
yıllarıyla ilgili bir hesaplaşma yaptı.
Bugün, bir kediye, bir hapşırığa, havada
yavaşça dalgalanan bir tel saça dönüşmek gibi
serseri umutlar besliyor içinde.
Yarın, “keşke olmuş olsaydım” gibi
o tembel İtalyanca fiilin dilek şart kipini
kullanmaya vakti olmayacak. Ama şimdi,
içinde birden parlayan bir alevle,
bir dönencenin odağında yanık bir iz,
tutulmaktan korkmayan o güneşin
gözüpek bir neferi, yumuşak gölgesi
ve katıksız özü olmak istiyor.

CHARLES TOMLINSON

Çeviren: Gökçen Ezber

“Bir yalandan çıkan ben, yalnızca / El kitabı, reklam ve politikayım”

Charles Tomlinson 1927 yılında doğdu. “Nesnelere kendi yaşamlarını” vermeyi amaçlayan şiirleri genelde doğa manzaralarına, deneyimlere ve olaylara verilen imgeci, görsel yanıtlardır. Yapıtlarında karşılaştığımız özgünlüğün bir kaynağı, İspanyol-Amerikan yazarların etkisinde aranabilir. Octavio Paz ile bir sone dizisi üzerinde çalışmış; onun ve Antonio Machado’nun yapıtlarını *Çeviriler* (1983) adlı kitapta toplamıştır. Ona göre şiirdeki boşluk olasılığı simgeler ve benlik, bu olasılığa biraz da kendini unutarak sarılır. Bunu yaparken kişiliğin baskıcı ve yabancı istekleri bir kenara bırakılır.

AKDENİZ

I

Mimarinin

Müzikaller oynadığı

Bu üzüm ülkesinde,

Kamçılanıyor duygular en az sözle,

Ya da şaşırtılıyor konu ve izleyici

Alışılmadık bir resmiyetle.

Bir de deniz var.

II

Deniz,

'Buruşmuş' ya da 'dalgalı', ya da

Azgın ve yırtıcı, dönüyor kendi çevresinde,

Gök gürültülü yağmurlar içinde.

Kırık, gürleyen köpüklerden bir gökkubbe,

Biçimsiz acılarıyla,

Kayaları ikiye ayıran ve yabanıl –deniz

Yarı yolda, yanan renkli ışık yolunu aşıyor.

III

Bu üzüm ülkesi aynı zamanda,

Trenlerin, uçakların ve gazhanelerin ülkesi.

Unutulmayan acı "Tramvay ve saray".

Ne el kitabının, ne de düş gücünün hoş görmediği

Bir düşünce. El kitabı biraz yalan söylüyor:

"Rahat bir otobüsle yirmi dakika uzaklıkta",

"sıra sıra selviler ve birbiri ardınca gelen

eşsiz güzellikler."

Düş gücü yalan söylemez. Tuğlayı ısıyor;

Ve şöyle söylüyor; "Bu çelik-çeliği tadacağım.

Bir yalandan çıkan ben, yalnızca

El kitabı, reklam ve politikayım."

Demiryolu rayları boyunca deniz turları.
Aynı zamanda denizi de tanımlıyor, kabul etmek bunu.

YANSIMALAR

Saydam gölgeler gibi. Bulanıklaşıyorlar,
Uzaklaşan renklerin yolunu kesen
İnce buzun aynasıyla; ve
Gergin yara izleriyle kurşunileşmiş bir deri gibi,
Beyazlayıp çatlayan kabuk, bu biçimsizliklerden
Belirsiz bir imge çalıyor. Bir ayna yalan söylüyor ve
Aynı suçu, suskunluk içinde,
Sanatla bile işleyebiliyor: “Abartmıyorum hiçbir şeyi,
Çünkü yansımalar –gördüklerinizin ancak yarısı–
Duygularınızdan söz etmezler.” Alışkanlık gibi,
Kördür doğa. Güvenmeyin onlara. Ayna olmadığımızdan,
Bizler özgürüz bu yerleşimî sorgulamaya ve
Düzenlemeye – yansıttıklarımız,
Seçtiklerimizdir. Gönül borcu duyuyoruz,
Boyun eğmesek de, köprünün kendisi gibi,
Algıladığımızda acıyla, durgun suyun karanlığını dolduran
Bir köprüyü, sevincimiz borcumuzu gösterir–
İçinden seçim yaptığımız doğaya,
Ve, o doluluğu yeniden çevreleyerek alışkanlığa,
Kış uykumuzu delip geçen kınından çıkmış imge.

ESTETİK

Somutta değil,
Açık alanlarda aranmalı gerçek:
İki duvar arasında uzanan
Sahil örneğin.
Sessizlikten sessizliği yırtan
Deniz–sesi.

VENEDİK

Kapıların yanında silikleşen sabah
Gecenin yükünü sırtlanıyor,
Evler, sıkışık küpler halinde toplanıyor.

Kıyıyı kuşatan saraydan
Gemiye binmek üzere, fakat duruluyor.
Elbisesi, sessizliğe uzanan
Bir ses perdesi.

Köprünün altında,
Yansıyan arkın içine aldığı,
Siliyor duvarları, suyu ve ufku,
Bir ışık tüneli.

İlerliyor boşlukta,
Kendi görüntüsünde yüzen bir gondol korteji.

JULIET'İN BAHÇESİ

*"J'ai connu un petite fille qui quittait son jardin
Bruyamment, puis s'en revenait a pas du loup pour 'voir
Comment il etait quand elle n'etait pas la." – Sartre*

Sessizce...

soluk alıp veriştikten daha sessizdi şimdi,
ayrılıp giden yankısının ardında
bahçenin öfkelenildiğini duyuyordu:

ondan haberi olmayan çiçekler,
öylesine büyüyorlardı ki:
taşlar sertliklerini kamburlaştırıyorlardı
onun oradaki yokluğuna karşı:

ie işleyen kokular geliyordu,
göl, elma ve çürümüş yaprak,
toprak kokusu hepsinin altında,
onun olmadığı yere:

korkularını uyandırırđı yalnızca,
onun bu istekli ölümüne aldırmanın
ve kokular gönderen
böylesi varlıklar:

ve böylece aceleyle
bahçesine geri döndü sonra,
yeni bulunmuş gereksinimi
tüm Cennetin ölçüsü.

MARK STRAND

Çeviren: Necmi Zekâ

"Aşağılarsan şiiri uluorta, / ayakkabıların dolacaktır idrarla. / Güç sahibi olmak için bırakırsan şiiri, / çok güç kazanırsın çok"

1999'da *Blizzard of One* kitabıyla Pulitzer Şiir Ödülü'nü kazanan Mark Strand 1934 yılında Kanada'da doğdu. Çocukluğu ABD ve Güney Amerika'da geçti. Yale, Princeton ve Harvard Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. MacArthur Bursu dahil pek çok önemli ödül kazandı. Latin Amerikalı şairlerden çeviriler yapan Strand'in William Bailey, Edward Hopper gibi sanatçılar üzerine incelemeleri, şiir antolojileri ve çocuk kitapları da var. 1990-91 döneminde ABD Kongre Kitaplığı'na poet laureate (şair-i azam) olarak seçilen Strand, halen Chicago Üniversitesi'nde "Toplumsal Düşünce Komitesi" bölümünde ders vermektedir.

KENDİMDEN VAZGEÇMEK

Vazgeçiyorum candan yumurta gözlerimden.

Vazgeçiyorum dilimden.

Vazgeçiyorum dilimin sürekli rüyası ağızımdan.

Vazgeçiyorum sesimin gömleği gırtlığımdan.

Vazgeçiyorum yanar top kalbimden.

Vazgeçiyorum ayı hiç görmemiş ağaçlara benzer
ciğerlerimden.

Vazgeçiyorum yağmurda dolaşan bir taşın kokusudur
kendi kokumdan.

Vazgeçiyorum on dilek olan ellerimden.

Vazgeçiyorum beni zaten bırakmak isteyen kollarımdan.

Vazgeçiyorum sadece geceleri sevişebilen bacaklarımdan.

Vazgeçiyorum çocukluğun ay parçaları kalçalarımdan.

Vazgeçiyorum baldırlarıma cesaret fısıldayan kamışımdan.

Vazgeçiyorum giysilerimden, rüzgârlarda uçuşan o
duvarlardan,

o giysilerin içinde yaşayan hayaletten de vazgeçiyorum.

Vazgeçiyorum. Vazgeçiyorum.

Sen onların hiçbirine konamayacaksın, hemen başlıyorum
hiçbir şeysiz yeniden.

ŞİİR YEMEK

Mürekkep sızıyor ağızımın iki yanından.

Benden mutlusu yok.

Şiir yiyorum.

Kütüphaneci bayan inanamıyor gördüklerine.

Gözleri hüznü,

yürüyor elleri ceplerinde.

Şiirler yendi bitti.

Işık loş.

Bodrum merdivenlerine vardı köpekler, yukarı çıkıyorlar.

Köpeklerin gözleri fıldır fıldır,
bacakları sarışın, alev alev süpürüyor ortalığı.
Ayağını yere vurup, zırlıyor zavallı kütüphaneci bayan.

Anlamıyor ki.
Dizlerimin üzerine çöküp, elini yaladığımda,
basıyor çığlığı.

Yeni bir insanım artık ben.
Kadının etrafında dönüyor, havlıyorum.
Neşeyle koşuyorum hopluya zıplaya kitabî karanlığa.

BİR YAKARIŞTAN

Çıkar ovaya, bir zamanlar kazdığım çukura uzanır,
şükrederim gökyüzüne.
Şükrederim, ışığın ciğerleri gibidir, bulutlara.
Şükrederim içime yerleşmek isteyen baykuşa, içime
yerleşmek istemeyen şahine.
Şükrederim öfkeli fareye, anlayış gösteren kurda.
Şükrederim insanların evinde yaşayıp da asla onlardan
biri olamayacak köpeğe.
Şükrederim soğuk tuzdan örtüler altında yaşayan balinaya.
Şükrederim mürekkepbalığı oluşumlarına, toprağın
kıvrım kıvrım kubbelerine.
Şükrederim kapıların sır yüklü oluşuna, pencerelerin
açıklığına.
Şükrederim küçücük odaların derinliğine.
Şükrederim rüzgâra, yükselen hava kuşaklarına.
Şükrederim dallarına Portekiz'in ve Polonya'nın simgesi
kuşların konacağı ağaçlara.
Şükrederim Rio'dakilerle Londra'da büyüyecek
palmyelere.
Şükrederim bahçıvanlara, birbirlerine şükreden
solucanlarla küçük bitkilere.

Şükrederim Georgetown ve Maine'in tatlı böğürtlenlerine,
gerdanı ak serçeye.
Şükrederim Waverly Meydanı ile 11. Cadde şairlerine,
rüzgâra karşı dimdik
ayakta durduğunda kemikleri koyu zümrüte
dönen şaire.
Şükrederim onlar için bir günde yaşlanıp bir günde
gençleştiğim saatlere.
Şükrederim gördüğüm görmediğim her çeşit ton farkına.
Şükrederim bütün çatılara, gölün sulu çatısından gümrük
binasının
kurşuni çatısına.
Şükrederim kendi gövdesini etin son durağı kılanlara.
Şükrederim değersiz broşürlerle not defterlerini dolduran
hırslı yazarların
başarısızlığına.
Şükrederim acı çeken insanlar için aya.
Şükrederim güneşe, takdirlerine.
Şükrederim yeniden gündeme gelme acısına, çöküşün yol
açtığı neşeye.
Şükrederim, bir fiyatı olmadığından, karşılıksız her şeye.
Şükrederim küreği kullanış şeklimden dolayı kendime,
şükrederim küreğe de.
Şükrederim sayesinde yeniden doğacağım şükretme
güdüsüne.
Şükrederim güneşini gördüğüm sabaha.
Şükrederim oğlu olduğum akşama.

YENİ ŞİİR KILAVUZU

- 1 Bir şiiri anlarsan,
başın derde girer.
- 2 Bir şiirle yaşarsan,
yalnız ölürsün.

- 3 İki şiirle yaşarsan,
birbirini aldatırsın.
- 4 Bir şiir çıkardım dersin,
çocuklarının sayısı bir azalır.
- 5 İki şiir çıkardım dersin,
çocuklarının sayısı iki azalır.
- 6 Taç takarsan yazarken başına,
seni hemen enselerler.
- 7 Taç takmazsan yazarken başına,
kandıramazsın kimseyi kendinden başka.
- 8 Kızarsan bir şiire,
alay konusu olursun erkeklerin.
- 9 Bir şiire kızmayı sürdürürsen,
alay konusu olursun kadınların da.
- 10 Aşağılarsan şiiri uluorta,
ayakkabıların dolacaktır idrarla.
- 11 Güç sahibi olmak için bırakırsan şiiri,
çok güç kazanırsın çok.
- 12 Böbürlenirsen kendi şiirinle,
aptallar tarafından sevilirsin.
- 13 Kendi şiirleriyle böbürlenir, bir de aptalları seversen,
yazmazsın artık.
- 14 Şiirlerin yüzünden pohpohlanmak istersen,
eşekliğine doymazsın.

- 15 Şiir yazar, başka birinin şiirini översen,
olur güzel bir sevgilin.
- 16 Şiir yazar, başka birinin şiirini aşırı översen,
kaçırırsın elinden sevgilini.
- 17 Sahip çıkarsan bir başkasının şiirine,
büyür kalbin iki misli.
- 18 Bırakırsan şiirlerini çıplak ayazda,
korkarsın ölümden.
- 19 Korkarsan ölümden,
şiirlerin seni kurtarır.
- 20 Ölümden korkmazsan,
şiirlerin belki kurtarır, belki de kurtarmaz seni.
- 21 Bir şiiri bitirirsen,
tutkunun bıraktığı boşluk üstüne boşalır,
öper seni boş beyaz kâğıt.

SIMON ARMITAGE

Çeviren: Gökçen Ezber

“Kim kurdu beni, bu kazığa çakıp”

1963'te İngiltere'nin Huddersfield kentinde doğan Simon Armitage, Portsmouth Polytechnic'te coğrafya okuduktan sonra Manchester Üniversitesi'nden “Televizyonda Şiddetin Psikolojisi” konulu teziyle yüksek lisans derecesini aldı. 1988'de Eric Gregory Ödülü'nden sonra 1993'te *Sunday Times*'ın “Yılın Genç Yazarı” ödülünü *Kid* adlı şiir kitabıyla kazandı.

Simon Armitage, kuşağının en çok ve en açık biçimde övülen şairlerinden biridir. Buradaki şiirleri dördüncü seçkisi olan *Ölü Deniz Şiirleri* adlı kitabından alınmıştır. Kitabındaki şiirlerde, inanç ve güveni, kimlik ve bilgiyi gündelik yaşamda karşımıza çıkırlıkları biçimlerde inceleyen Armitage, milenyum öncesi dünyamızın, hem gerçekçi, hem de eşsiz bir düş gücünün ürünü olan bir portresini çiziyor. *Book of Matches* ve *Kid* gibi şiir kitaplarıyla da, Simon Armitage, *Times Literary Supplement* ve *Sunday Times* gibi tanınmış yayınlardaki eleştirmenlerce ve çağdaşları tarafından övülmüştür.

ÖLÜ DENİZ ŞİİRLERİ

Ve neşeyle dolaşıyordum, çıplak ayakla
dip kayalarda, sonra da buğday ve papatya kaplı
tarlalarda. Yoksa ortalıktaki

dulavratotu muydu. Ekmeğimi kazanmak için,
temiz suya götürüyordum bir keçi selini,
sonra içlerinden biri kurtulup, dağların

ufukla birleştiği yerde bir mağaraya kaçtı.
Çıkarmak için onu, sapan yaptım bir sargı bezinden.
Yoksa bir battaniye miydi bu. Sonra da hedefe

bir kaya fırlattım büyük bir gürültüyle.
İnsan yapımı nesnelerin ispiyoncu sesi.
Mağaranın içinde, bir kuka oyunu seti gibi,

bir düzine küçük kutu duruyordu, ve her biri–
biraz da abartarak belki–
açıldığında derin derin soluyordu,

misk ve polen kokusu sardı ortalığı, ve
serin kumun derinliklerinde, yazılmış şiirler buldum
kendi elimde; aç ve çıplak,

ve yoksul, on iki kez kurtulmaya çalıştım onlardan,
fakat bu bahar yine karşıma çıktılar,
sergilenirken insanlara,

kızılötesi ve ultrasonik ışıkların altında, uzakta,
görünüşte tam bir paket değerinde.
Geçmişteki sanatımın bedelini bilerek şimdi,

hepsini yüreğime yerleştirmede,
bir iki adım attım sanki, hepsini aklımda tutarak
dua eder gibi, durmadan yineleyerek

geceleeri, tüm yapıtı kendi kendime
mırıldandım her gün.
O saf ve kolay dizelerin
ilkiydi bu.

ORTA UZAKLIKTAN

Güneyin aşağı taraflarında
bulundum, gözler ve ağız için delikler açılmış,
nadasa bırakılmış her dönüm toprağın ortasında
bir korkuluk.

Kim kurdu beni,
boynumdan ve ensemden, sol ayağıma kadar inen,
kalçamdan ve omurgalarımın geçen bu kazığı çakıp?
Sanırım siz yaptınız.

Ve süpürge sopası,
kollarımdan geçirip onu, üst tarafını
yüreğime kamçıladınız,
sonra da elleri bağladınız.

İşte böyle duruyorum.
Ve kara kuşlar salınıyor,
düz tarladaki o uzun şeyden beslenmek için.
İşte, buradayım ben.

VER

Halka açık tüm yerlerden, sevgilim,
Bir görüntü oluşturmak için, burayı seçtim.

Dünyadaki tüm kapı eşiklerinden,
uyumak için, seninkini seçtim.
Sokaktayım, yıldızların altında.

Bozuk paralar için, dans edip şarkı söyleyebilirim.
Gümüş için – kılıçlar yutar, ateş yerim
Altın için – düğümlerden ve zincirlerden kurtulurum.

Güzel kokular ve reçine için
Ayak dirediğimi sanma, yalnızca değil.

Sen bana çay ver. Çok iyisin.
Diz çökmüşüm. Sana yalvarıyorum.

GÖKTAŞI

Peki ne, bir parça çakmaktaşı, bir kor,
işaret ve baş parmaklarımın kısıkcı arasında,
değerli bir taş gibi.

Aynen öyle, tam anlamıyla o; oysa,
başka dünyalara ait bir şey yok burada,
ne sıcak ve oynak bir element ya da bileşim,
ne de bu taşı uzayda bir yere ait kılacak
bir nokta ya da benek; hiçbir özelliği yok,
adlarıyla değil de, numaralarla bilinen,
uzak ay ve yıldızların.

Robinson'un ruhunu taşıyan bir taş da değil;
Red Bird cıva madeninde bulunan,
ve Robinson'un adını alan, fakat
ışığa çıktığında elinizde toz olan.

Ama yine de bir şey o, çok uzaklardan
uçup geldiği için, bir toprak bulup elimize geçtiği için,
ve böyle düşünüldüğünde, söyleyemeyecek
hiçbir şeyi yok. Bir dizi olay örgüsü, bir elyazması,
öyle ya da böyle bir mücevher bu göktaşı,

bir armağan, parmaklarımız aralanıyor yavaşça,
bir çiçek gibi açılan yumruğunuzda. Sanki. Sanki.

ÖN KAPAK

İşini çok iyi biliyor
göklerin babası,
bir ışık dalgası üstünde,
gönderirken gümüş oğlunu yeryüzüne,

bir öküz sürüsünü
geçirirken alçak bayırlardan
kıyıya, denize doğru
bir kız kumsalda geziniyordu.

Sonra bırakarak üç dişli çatalını
bir bulutun üzerinde,
yere indi, tombul bir boğa
kılığında, ve

karıştı sürünün arasına.
Sert değildi postu.
Tersine yumuşacıktı
ve dokunulduğunda ısıldıyordu,

ve beyazdı, sanki kesildiğinde
kilolarca süt akacaktı.
Gözleri birer ay parçasıydı,
boynuzları meşeden oyulmuştu.

Kız başlığını taktı ve korktu,
hemen yanına yaklaşmadı,
sonra dudaklarına
biraz yiyecek sundu.

Önce burnunu sürttü boğa ona,
sonra kumu eşeledi biraz,
kız da onu okşadı
bitkilerle, ve sırtına tırmandı,

boğa yerleştirdi onu üzerine,
ağır adımlarla ilerledi gel gitin içine;
uzaklaştılar,
kara görünmez olana değin.

Boğanın üzerinde yüzdü kız
dalga tarlasının üzerinde, tuzlu suların içinde, çünkü
yutabilirdi onu deniz.

Ya da yok olabilirdi kendi sesinde.
Dalgaların tadı,
şarabın tadında değil. Denizde bir kızın
yüzü kızarmaz kolayca.

Ya da, kumsala vardıklarında, harmanlandılar.
Ya da boğa onun üzerini kapladı,
bir çeşit ağacın altında,
o ağaç her zaman yeşildi.

SONSÖZ

Gerçek: dünya düzelecek,
batıya gidip
yeniden evine dönen
dostların gözünde.

Bu o Einstein kanunu,
bir ya da iki ikizin
şöyle bir yola çıkıp
baharda geri döndüğü

doğduğu yere,
kardeşine bir hediyeyle.
Ve kendileri görüyor bunu,
birbirlerini süzerek

bir zamanlar bir ayna olan,
bir teleskopun içinden.

ANDREW MOTION

Çeviren: Cevat Çapan

*“Ve kendini yineleyen sevgimiz, / tıpkı bu gece
seyrettiğim kar gibi”*

İngiltere'nin “Saray Şairi” seçilen Andrew Motion 1952'de doğdu. Son yıllarda *Poetry Review* adlı derginin yayın yönetmenliği ve Chatto and Windus Yayınevi'nin şiir editörlüğünü yapan şair daha sonra East Anglia Üniversitesi'nde profesör olarak görev yaptı. Bugüne kadar yedi şiir, iki biyografi, iki de inceleme kitabı yayımlayan Motion, Ted Hughes'un ölümünden sonra kendisine verilen “Saray Şairi” unvanını on yıl boyunca taşıyacak. Şiirlerinde anlatı tekniğine önem veren şairin yaşadığı dünyayı duygusallığa kapılmadan, yalın bir dille yansıttığı söylenebilir.

TÜKENEN BİR NESİL

Ne kadar az dönersem, o kadar çok
büyüdüğüm evinde hissediyorum
kendimi. Mum aydınlığındaki
kestaneler arasından dosdoğru
oraya uzanan yol sapsağlam buluyor evi,
göz kamaştırıcı beyaz badanasıyla
sanki çakan şimşegin bana gösterdiği.

Gördüğüm her zaman o yer,
sen değilsin. Sen dışarda bir yerde,
el sallayarak beni uğurluyorsun,
on yıl önce seni bıraktığım yerde. Senin
gözden yittiğin yeri de hatırlamıyorum
artık; aklımda kalan o yosunlu basamaklar
üzerinde durduğun-görünür bir yalnızlık.

Üç ilçe ötede yaşıyorum ve hâlâ
her gece arabanla güneye, karının kaldığı
koğuşa, onu görmeye gidişini düşünüyorum.
Daha ne kadar sürecektir bu?
Altı yıldır yapıyorsun bu yolculuğu,
her bölünen günün ona ayırdığın
bir armağan, onu mutlu etmek için.

Hatırlıyorum yanından geçtiğin
çayırları, parlayan sabahın yanında duran
atılmış hap kutularını. Hâlâ orada olsaydım,
seyrederken onun umarsız yüzüne düşen
saçlarını düzelten elini, sonunda
anlayabilirdim belki sevginin nasıl
göründüğünü, onun ürpertici açık seçikliğini.

TAVAN ARASINDA

Artık bilsek de giysilerinin
bir daha gerekmeyeceğini,
saklıyoruz onları
yukardaki kilitli sandıkta.

Bazen diz çöküp dokunuyorum
onlara, yeniden yaşamak için onları
giydiğin zamanları, kolunun, bileğinin
gerçek biçimini hatırlamak için.

Ellerimi sokuyorum boş,
görünmeyen kolların içine,
duraksıyor, sonra kavrayıp
havaya kaldırıyorum:

yeşil bir tatil; kırmızı bir vaftiz
töreni; karanlık yazlarda solan
bütün o yaşayamadıkların,
toz olarak çöküyor kafamın içine.

YILDÖNÜMLERİ

Dördüncüsü

Yıldönümü havası: çiğ bir
günbatımında sürüyorum
arabamı, yol yığılan karla
engebeli, çitler buzdan taşlarla
parlıyor.

Artık ezbere biliyorum;
her yıl bugün, yalnız
doğuya doğru Essex'e giden
yolları gösteriyor işaretler,

ve böylece senin koğuşuna,
ilk kez dört yıl önce
karın örttüğünü gördüğüm yerler
yeniden kar altında.

Zaman ne getirirse getirsin,
bu göz kamaştıran karanlığa
götürüyor beni bütün yolculuklarım:
önümdeki gölgemin ulaşamayacağım

açık çayırlar üzerinde durmadan
süzülüşünü, sonra kendini orada
bekler bulmak için başucuna
inişini seyrediyorum.

Birincisi

Aklımda kalan gidişin
değil, geri gelmeyişin–
ve sık ağaçlarda
karın gıcırdayışı

ve donmuş otların
üzerindeki izleri örtüşü.
Bütün öğleden sonra
mutfağın penceresinden

ucundaki sarılı bezden
eriyip sızan damlaları ve akşamla
yeniden buz tutan
musluğu seyrettim.

Hâlâ oradayım, atının
tek başına, ardında sürüklediği
dizginleriyle, açık ahıra
dönüşünü görüyorum,

sabana takılmış bir kuyruk,
o gün çözemediğimiz
ve artık iyileştiremeyeceğimiz
yara izlerinden bulanık bir bilmece.

İkincisi

Hepsini canlandırmıştım kafamda–
koğuşunu, tıraş edilmiş başını,
oraya bir süs gibi ilıştırılan
kurumuş yara kabuğunu,

ama suskunluğunu değil.
Babamın gün aksatmadan
eğilip o suskunluğu aşmak için
sana fısıldadığını izledim,

“Beni şimdi duyuyorsan,
elimi sık,” dışarda karlar
güneşten eriyip sonra yeniden
kış gelinceye ve onu orada

hâlâ bekler buluncaya kadar.
Kulağında oksijen tüpünden
maskene ulaşan soluğun sesi
ve her seferinde dönüp “Evet,

şimdi hissettim elimi sıkıldığını,”
deyişi; sanki yinelemekle bu yalanı,
zamanla gerçeğe dönüştürüyordu,
ama asla senin için değil.

Üçüncüsü

Görmeden, konuşmadan,
kıınıldamadan geçen üç yıl.

yalnızca yüzünün önünden geçen,
sonra başka dünyalara uçup giden

bulutların gölgesi.
Nasıl bir uykuydu o
ışığın delip geçemediği?
Hangi büyüleyici ülke

seni tutsak etmiş de yasaklamıştı
uyanmanı bir öpücük için bile?
Eğer bu ölümdüyse,
kimin elleriydi onlar sımsıcak

avucuma aldığım ve kimin
şaşırtıcı sözleriydi onlar
tam ben ayrılırken
güneşli odanda duyduğum:

“Gitme, gitme,” ve baktığım
bir kez açılan, bana bakıp
tanımayan ve uzaklara
çevrilen gözlerin?

Dördüncüsü

Yeniden yağmaya başlayan
karla iniyor akşam, ikiye
bölerek ağaçları beyazlıkla,
beni iterek kendisiyle

bir başka yılın sonuna.
Neler getirecek gelen yıl
giden yılın bıraktığından?
Sensin kendi ölümünü aşacak olan,

ytirdiğimiz yılların dışında.
bildiğim dũnyayı bana yeniden
veren. Onun sağlayamayacağı
ne varsa, ben unutuncaya kadar

hep bũyle geleceğim,
yasını tutacağım ȓlũm yerine,
yalnızca senin odanda
paylaştığımız yaşam

ve kendini yineleyen sevgimiz,
tıpkı bu gece seyrettiğim kar gibi,
yağarken pencereme yapışan,
sonra da karanlıkta kaybolan.

BELFAST'TAN AYRILIRKEN

Craig Raine için

Akşamın alacasında arabamı sũrerken
kuzeye, hava limanına doğru, Dȓn bak
diyorsun. Belfast'ın en gũzel gȓrũnũřũ,
elinle gȓsteriyorsun, kalmayı seçtiğin
için gururlu.

Nasıl da belli ediyor ara sıra elektrik
direkleri geldiğimiz yolu, bataklığı
geçerken yamaçlardan sokaklara doğru
yeniden birer birer seçiyorum damları,

onların acımasız, sert coğrafyalarını
ve yağmurda derinleşen sessizliğin aşkını.
Her beklenmedik ışık fırtınasının alev gibi
kendini açıklamasını, oysa ne onlar, ne de

bu gece iki kat artan bombardımanlar
pek öyle korkularının ortağı edemezler beni.
Görünmez olarak kalan, ölümleri ertesi sabah
öç duygusuna dönüşen ters toplumlarda

yitip gider ve en çok acıdıkları şeye
dönüşür kendi yurtları.
Üzerlerindeki ayı seyrediyorum, odaları
kalıplaşmış görüşlerle dolduran, oradaki

sesler ister çağrılmamış bir konuk,
ister bir hain, ister bir dost saysınlar beni,
geldiğim gibi bir yabancı olarak bırakıyorum
onları, arabam yeniden yola koyuluyor,

yol ise, katırtırnakları arasından
kıyı boyunca bir iplik gibi
millerce uzayıp giden ve sonunda
karanlıkta kaybolan incecik bir çizgi.

KONSTANTY ILFEDONS GALCZYNSKI

Çeviren: O. Fırat Baş

“Bana göre değil ki yücelerde ışıldayan kitapların huzuru”

Konstanty Ilfedons Galczynski (1905-1953). Polonyalı şair, piyes yazarı. Shakespeare çevirmeni, ama öncelikle hicivci. Polonya romantik geleneğini ve aydınların düşünce tarzlarını hicveden şiirleriyle ün ve düşman kazanmıştır.

ŞARLATANLAR SOKAĞI

Kimse sevmez şarlatanları.

Hep yalnızlar.

Yukarıda ve aşağıda da
onlar için ışıldar yıldızlar.

Gizli meyhanelerde tuhaf
alkoller içerler.

Ve sövgülerle akşamları
korkuturlar.

Kendi zümrütten tabelalarını
kendileri uydurmuşlar.

Bakire kanıyla yazmışlar
harflerini.

Sayılardaki dehşet: 3.

4 ve 18.

İsa Mesih'e ve Yahova'ya
söveriz.

Papalara dair kitaplar yazar
şarlatanlar.

Vatikan için geceleri hep
atıp tutarlar.

İştilir geceleyin hep camdan,
hıçkırıkları camdan:

Cama karışan yıldızlar kulelerde
ağlar.

Doğarken solgun
yeni ay.

Alkoller korkudan tatlı tatlı
titrer.

Alkoller kesmez:

Geceleyin haykırırlar

SELAM SANA, MADONNA

Bırak başkaları kitaplar yazsın. Bırak
yüz çanlı bir çan kulesi gibi çınlasın ünleri hatta.
ben kitap yazmasını bilmem, ünü de takmam—
selam sana, madonna.

Bana göre değil ki yücelerde ışıldayan kitapların huzuru
ve güneş, ıtırli yeşillik ve bana göre değil bahar da
bir tek gece, yağmurlu gece ve rüzgâr, bir de alkol—
selam sana, madonna.

Bu sensin, altın rengi çuhaçiçekleriyle süslenmiş,
çocukluğumun çiçekleriyle, sensin sessiz ve ıtırli—
çiy ellerimden kiri akıtır, çiçeklerden taçlar örüyorum
sana—
selam sana, madonna.

Bu haylazın, adinin ve şairin tacını hor görmeyesin;
redaktörler tanır beni, atlı polis tanır
ve sen annemsin benim, sevgilim ve ilham perim—
selam sana, madonna.

1929

ŞARLATANLIK BRANŞINDA KRİZ

Rus destanlarından çıkıp güneş
artık batıya sarkıyor
ve boşalıyor pazar yeri.
Şarlatan köprü altında
bebekler satıyor balmumundan yapıma.
dudaklarının ateşiyle haykırıyor:
—Hey, hanımlar, beyler,
Hıristiyan bacılar-kardeşler,
benden bir şeyler alın;

Aşk için bebeklerim,
yalnızlığa karşı merhemlerim var
ve kemiği Polikarp'ın...
Hey, hanımlar, beyler,
ne olursunuz bir şeyler alın-
sabahtan beri titriyorum sıtmadan!
Yedi hırsız sirkesi
ve Babil lapası
ve poudre de pourlimpimpim...
Ama bağirtısı boşadır,
herkes der ki, martavaldır,
iblisin kutusundaki marifetleri.
Bari sen, Kutsal Bakire,
yardım et de şarlatanlara,
kışları ölmesinler serçeler gibi.

1935

DURMADAN KAÇIYORUZ

Durmadan kaçıyoruz. Bir kentten ötekine.
Aydınlar
Özleyen bir kavim. Yiten bir sınıf.
Küçükler, üşümüşler.

Milyonlarca aileyle. Gramofonlarla.
Bir ülkeden ötekine.
– Söyleyin hele, sizin vatanınız nere?
Durmadan soruyorlar bize.

Bizse bilmiyoruz; gözyaşları döküyoruz
deniz suyu gibi.
Mektuplar yazıyoruz yapma palmiye altında
kirli garlarda.

1936

KARIMA HİCVİYE

Karımın içinde ikinci karım oturur,
benim hüznü, melek karımın içinde,
ilkinin iri gözleriyle bakan
ufak, oyuncak bebek kadar ufak ikincisi,

hoş şeylerin düşünüyör.
Muhteşem balolar, rezillikler – Tanrı korusun!
Bense, dişlerken turpumu gülerim
at gibi.

1937

(OLUR DA BİR GÜN BENİ...)

Olur da bir gün beni sevmekten cayarsan,
bunu söyleme bana. Tanrı da yapmaz bunu.
O güler durur yücelerden, yollayacağı zaman
açlık ve salgın
halbuki çok da iyi bilir, çöle döneceğini vahanın.

1946

BİR HIYAR NİYE ŞARKI SÖYLEYEMEZ?

Başlıkta böyle cesurca
sorulan bu suali,
cevabı acı verici de olsa
cevaplamak gerekli.

Eğer hıyar şarkı söylemiyorsa
ve bu her vakit böyleyse
demek ki arşın isteği böyle
hiç söyleyemeyecek herhalde.

Ama ya istiyorsa? Tutkuyla! Hiç
görölmedik bir arzuyla. Tarlakuşu gibi.
Ya eğer geceleri kavanozunda
yeşil gözyaşları döküyorsa?

Yazlar, kışlar gelir geçer
bir güneş çıkar, bir bulut
bizse umarsızca geçer gideriz
sürüyle hıyarın yanından.

1946

ALEKSANDR SERGEYEVİÇ PUŞKİN

Çeviren: Ataol Behramoğlu

"Ben insanüstü bir anıt diktim kendime, / Halkın yolu geçemeyecek üstünden"

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin 1799'da Moskova'da doğdu. 1837'de Petersburg'da bir düello sırasında aldığı ağır yara sonucu öldü. Lirik şiirlerinin önemli bir bölümü 1823-1830 yılları arasında yazıldı.

ÇAADAYEV'E(*)

Aşkın, umudun, dingin şöhretin
Aldatısı uzun sürmedi,
Dağıldı şölenleri gençliğin,
Uyku gibi, sabah dumanı gibi;
Fakat o arzu hâlâ dipdiri,
Uğursuz iktidarın zulmü altında
İçimiz içimize sığmayarak
Kulak veriyoruz yurdun çağrısına.
Umudun azabıyla beklemekteyiz
Kutsal özgürlük dakikalarını,
Nasıl beklerse gene âşık
Şaşmaz buluşma anlarını.
Yürekler canlıyken onur için
Özgürlükle tuttuğumuz sürece,
Dostum, en yüce coşkularımızı
Vatana adayacağız elbette!
Arkadaş, inan: er-geç doğacak
Büyüleyen mutluluğun yıldızı,
Rusya uykudan silkinip kalkacak
Ve yıkıntılarına mutlakiyetin
Yazacaklar adlarımızı!

1818

(*) P.Y. Çaadayev (1794-1856) - Dekabrist'lerle bağlantısı olan filozof ve gazeteci. Puşkin'in yakın bir dostu.

O'NA

Anımsıyorum o büyülü ânı
Karşımda beliriverdiğin,
Uçup gidici bir hayal gibi,
Dehası gibi saf güzelliğin.

Bunluklarında ümitsiz hüznün,
Telaşın yorucu tasalarında,
Çınlardı o tatlı ses uzun uzun,
O güzelim çizgiler görünürdü bana.

Yıllar geçti. İsyancı dalgalarında fırtınaların
Dağılıp söndü eski hayaller,
Unuttum tatlı sesini senin
Ve silindi Tanrısal çizgiler.

Issızlıkta, karanlığında tutsaklığın
Sessizce uzayıp gidiyordu günlerim
Tanrısız, esinsiz, gözyaşsız,
Yaşamsız ve sevgisizdim.

Ve bir an geldi, uyandı ruhum:
Ve işte sen yeniden belirdin,
Bir hayal gibi, uçup giden,
Dehası gibi saf güzelliğin.

Ve yürek çarpıyor bir esrimeyle,
Ve yeniden canlanıyor onda
Tanrısalılık da, esin de,
Yaşam da, gözyaşı da, aşk da.

1825

TUTSAK

Zindandayım, nemli bir karanlıkta.
Beslediğim genç kartal, avluda,
Altında parmaklıkların çırpıyor kanatlarını
Gagalarken kanlı bir yiyecek parçasını,

Gagalıyor ve fırlatıyor, gözleri pencerede,
Sanki aynı arzuyu taşıyor benimle.
Bakışı ve çılgılığıyla diyor ki tutsaklık yoldaşım:
“Vakit geldi artık, uçalım dostum, uçalım!

Bizler özgür kuşlarız, hadi davran!
O beyaz dağa doğru, daha öteye bulutlardan,
Denizin gökyüzüyle buluştuğu maviliklere,
Sadece rüzgârın ve benim gidebildiğimiz o yerlere...”

KIŞ AKŞAMI

Göğü dumanla kaplıyor fırtına,
Kırları döndürüp savurarak;
Kâh, uluyarak canavar gibi,
Kâh, çocuk gibi ağlayarak;

Bazen üstünde köhne damın
Ansızın samanları hışırdatıyor
Bazen geç kalmış bir yolcu gibi
Penceremizi tıkırdatıyor.

Eski, harap kulübemiz
Hüzünlü ve karanlık.
Kadınığım, ne oldu sana,
Konuşmaz oldun artık?
Fırtınanın ulumasıyla
Yaşlı dost, bitkin mi düştün,
Uyukluyor musun yoksa
Vızıltısında kırmınınin?

İçelim gel, can yoldaşı
Benim yoksul gençliğimin,
İçelim tasadan; nerde maşrapa?
Gönüller şenlensin.

Söyle türküsünü, deniz kıyısında
Şessizce yaşayan iskeletin;
Söyle türküsünü, kuşluk vakti
Suya giden dilberin.

Göğü dumanla kaplıyor fırtına,
Karlari döndürüp savurarak;
Kâh uluyor canavar gibi,
Kâh, çocuk gibi ağlayarak.
İçelim gel can yoldaşı
Benim yoksul gençliğimin,
İçelim tasadan; nerde maşrapa?
Gönüller şenlensin.

1825

ÖĞÜT

Keneler ve sivrisinekler
Çevrende uçuştığında gazete kalabalığıyla
Boşuna kafa yorma, tüketme ince sözler
Karşı koyma bu kaba gürültüye ve çığırkanlığa

Çünkü mantık da, üslup da sevgili dost
O inatçı sürüyü etkilemez
Kızmak da boş, fakat kaldır elini ansızın
Ve şimşek gibi bir yergiyle onları ez

1825

SİBİRYA MADENLERİNİN DERİNLİKLERİNDE

Sibirya madenlerinin derinliklerinde
Bekleyin, yitirmeden gururlu sabrınızı
Boşa gitmeyecek acılı çabanız
Ve düşüncelerinizin yüce amacı.

Bahtsızlığın sadık kız kardeşi
Ümut, karanlık zindanınızda
Diri tutacak dinçliği ve neşeyi
Ve gelecek beklenen o zaman da:

Kırarak kilitleri aşk ve dostluk
Ulaşacak yanınıza
Sürgün hücrelerinize nasıl
Benim özgür sesim ulaşırsa

Düşecek ağır prangalar;
Ve yıkılan zindanların kapısını
Aşarak sevinçle girecek içeri özgürlük
Ve kardeşleriniz uzatacak kılıçlarınızı.

1827

GECE SİSİ KAPLAMIŞ TEPELERİNİ GÜRCİSTAN'IN

Gece sisi kaplamış tepelerini Gürcistan'ın;
Karşımda akıyor Aragva uğultulu.
Hem hüznün hem bir hafiflik var içimde; kederliyim,
Seninle dopdolu, aydınlık bir keder bu.
Seninle, sadece seninle... Hiçbir şey
Bozmuyor, tedirgin etmiyor üzgünlüğümü,
Ve yürek yeniden tutuşuyor, seviyor yeniden,
Sevmemesi olanaksız çünkü.

1829

SEVİYORDUM SİZİ

Seviyordum sizi: ve bu aşk belki
içimde sönmedi bütünüyle;
Fakat üzmesin sizi artık bu sevgi;

İstemem üzülmeyi hiçbir şeyle.
Sessizce, umutsuzca seviyordum sizi,
Kâh ürkeklik, kâh kıskançlıkla üzgün;
Bu öyle içten, öyle candan bir sevgiydi ki,
Dilerim bir başkasınca da böyle sevin.

1829

KAFKAS

Altımda Kafkas Dağı. Göklerde yalnızım,
Karlar üstündeyim, kıyısında bir uçurumun;
Bir kartal, koparak üstünden uzaktaki bir doruğun,
Süzülüyor benimle aynı yükseltide, kanat çırpıksızın.
Görüyorum buradan doğuşunu dağ ırmaklarının.
Ve ilk devinimini müthiş çığların.

Bulutlar geçip gidiyor üzerimden usulcacık,
Ve aralarından, alçalarak, gürüldüyor çağlayanlar;
Onların altında çıplak gövdeleriyle kayalar,
Daha aşağılarda cılız yosun örtüsü ve kuru çalılık;
Ve sonra yemyeşil korular, çayırılar göz alabildiğine,
Kuşların ötüştüğü, geyiklerin sıçradığı keyifle.

Ve daha aşağılarda, tepelerde, köy evleri,
Yayılarak iniyor koyun sürüleri bol otlı yamaçlardan,
İniyor çiçekli ovalara doğru bir çoban,
Aragva'nın gölgeli kıyılar arasından akıp gittiği,
Ve yoksul bir atlının gizlendiği bir derbentte,
Terek'in sıçrayıp oynadığı, kuduruk bir neşeyle;

Sıçrayıp oynuyor, böğürüyor, genç bir canavarın hırsıyla,
Dışarıda yiyecek birşeyler gören demir kafesinden;
Çarpıyor kıyılara, çırpınıyor öfkesinden,
Ve yalıyor kayaları soğuk dalgalarıyla...

Boşuna! Onu bekleyen ne yiyecek ne sevinç var:
Sadece ürkünç kütleleriyle sıkıştıran dilsiz dağlar.

1829

ÇIĞ

Kasvetli kayalarda parçalanarak,
Gürüldüyor dalgalar, köpükler saçarak,
Ve üstümde kartallar haykırıyor,
 Ve mırıldanıyor çam ormanı,
Ve dalgalı sisler arasında parlıyor
 Dağ dorukları.

Oradan bir gün bir çığ koparak
Düşmüştü ağır bir gümbürtüyle yuvarlanarak,
Ve kayalar arasında tüm derbenti
 Tıkamıştı,
Ve Terek Nehri'nin durduruvermişti
 Güçlü dalgasını.

Gücünü tüketip, uslanıp bir an,
Ey Terek, kesilmişti uluman;
Fakat direşken öfkesi arka dalgaların
 Delip geçmişti karları...
Ve kudurarak sular altında bırakmıştın
 Kıyılarını.

Vedeşilen çığ uzun süre
Yatmıştı erimeyen göğsüyle,
Ve kötücül Terek koşmuştu altından,
 Ve hışırtılı köpükleri
Ve tozlarla, sularından saçılan
 Islatarak buzdan kemeri.

Ve yanından geniş bir yol geçiyordu:
Ve bir at dört nala, ve bir öküz hızlı hızlı gidiyordu.
Ve yediriyordu bozkır tüccarı
Devesini,
Şimdi sadece, göklerin kiracısı
Aiolos'un(*) kurşun gibi geçtiği.

1829

(*) Aiolos: mitolojide, rüzgârlar kralı. (Çev.)

ŞAİR'E

Ey şair! Değer verme sevgisine sen halkın
Tez geçer gürültüsü zafer övgülerinin;
Aptalın yargısına, soğuk kalabalığın
Gülüşüne de boşver; aldırıışsız ol, sakın.

Sen çarsın: Yalnız yaşa. Yürü özgür yolunda
Özgür akıl nereye götürüyorsa seni.
Yetiştir emeğinin sevgili meyvesini,
Ödül beklemeksizin soylu çabalarına.

Ödül sendedir, çünkü en yüce yargıç sensin;
Ürününe en titiz değeri biçebilensin,
Ey güç beğenir usta, sen ondan hoşnut musun?

Hoşnutsan, kalabalık varsın küfretsin sana,
Tükürsün ateşinin tutuştuğu mihraba,
Şımarık bir inatla rahleni sarsıp dursun.

1830

CİNLER

Bulutlar koşuyor, bulutlar dönüyor;
Ve ay, görünmez bir elle
Uçuşan karları aydınlatıyor;
Gök bulanık, bulanık gece.
Gidiyor tarlalar boyunca arabam;
Çalıyor çingirak çın-çın-çın...
Ürperiyor yüreğim korkudan
Ortasında ıssız ovaların!

“Hey, arabacı, hızlan!”
“Beyim, hayvanlarda can kalmadı;
Gözlerim köreldi fırtınadan:
Kar yolları kapadı;
Tek bir iz yok görünürde;
Yitirdik yolumuzu tümenden!
Dönüp duruyor çevremizde
Bir cin, bizi yöneten!

Bakın, bakın, nasıl da oynuyor,
Yüzüme üfleyip tükürerek;
Şimdi de hendeğe doğru sürüklüyor
Beygirleri, ürküterek;
Şurada bir yol direği gibi
Çıkıveriyordu karşıma
Burada bir kıvılcım örneği
Çakıp sönüyor karanlıkta.”

Bulutlar koşuyor, bulutlar dönüyor;
Ve ay görünmez bir elle
Uçuşan karları aydınlatıyor;
Gök bulanık, bulanık gece.

YANKI

Canavar mı böğürüyor geçit vermez ormanda,
Boru mu çalıyor, yıldırımlar mı patlamada,
Genç kız türkü mü söylüyor tepenin ardında–

Her sese sen
Kendi yanıtını bomboş havada
Doğurursun birden.

Kulak verirsin gökgürültüsüne,
Fırtınanın ve dalgaların sesine,
Ve çobanların ünlemesine–
Ve yanıt gönderirsin;
Fakat seni yoktur yankılayan kimse...
Şair, sen de işte öylesin!

1831

BEN İNSANÜSTÜ BİR ANIT DİKTİM KENDİME

Exegi monumentum. (*)

Ben insanüstü bir anıt dıktım kendime,
Halkın yolu geçemeyecek üstünden,
Boyun eğmez başıyla daha da yükseklerle
Çıkacak o, Aleksandr Kulesi'nden. (**)

Hayır, büsbütün ölmem ben – ruhum kutsal lirdedir
Yaşayacak bedenim ve kaçacak çürüme–
Şu yeryüzünde yaşadıkça tek bir şair
Duyulacak ünüm her yerde.

Adım dilden dile dolaşacak tüm Rusya'da,
Ona özgü her dilde herkes bilecek onu,
Gururlu torunu Slav'ın, Finli, şimdilik yabancı Tunguz,
Ve Kalmuk bozkırların dostu.

Ve halk gönlünde taşıyacak beni uzun zaman,
İyi duygular uyandırdığım için lirimle,
Özgürlüğü övdüğüm için şu acımasız çağda
Ve merhamet uyandırdığım için düşenlere.

Ey esin, boyun ey buyruğuna Tanrı'nın,
Övgüyü de iftirayı da umursama,
Ne hakareten kork ne çelenk iste
Ve tartışma aptalla.

1836

(*) Ben bir anıt diktim (Lat.)

(**) Aleksandr Kulesi, Petersburg'da Saray alanına Çar I. Aleksandr'ın anısına dikilen granit sütun. Puşkin, 1834 yılı Kasım ayındaki açılışta bulunmamak için Petersburg'dan ayrılmıştı.

THOM GUNN

Çeviren: Necmi Zekâ

ı

“İsrarla seni ayartmaya çalışan bir ses, kimsenin olmayan.”

Kimine göre İngiliz, kimine göre de Amerikan şiirinin günümüzdeki en önemli şairlerinden biri sayılan Gunn, 1929 yılında İngiltere’de doğdu. Cambridge, Trinity College’da İngiliz Edebiyatı öğrenimi gördü. Ted Hughes ile birlikte, henüz öğrenciyken ünlenmeye başladı. 1954’ten bu yana San Francisco’da yaşayan Gunn, geleneksel şiir formlarına bağlı bir şair olmasına karşın, şiirlerinde sokak kültürü ve eşcinsellik gibi güncel temaları da başarıyla işledi. 1992’de *Geceleri Terleyen Adam* kitabıyla Forward Şiir Ödülünü, 1993’te *Toplu Şiirler* kitabıyla Amerika’da “dahiler ödülü” olarak adlandırılan MacArthur Bursu’nu kazandı. Gunn, Berkeley’de her yıl bir sömestre ders vermektedir.

ÖLÜM DÖŞEĞİNDEKİ ISHERWOOD'A

Olabilir, Christopher, sen Santa Monica'da
Yaprakların üşüştüğü evinde yatağa uzanmış beklerken
Bir ses duyabilirsin dışardan, kesik kesik, sanki
Kaldığı yerden devam eden, herhangi
birinin sesi,
Sonbaharın geç geldiği,
Elli yıl öncesinin Berlin'inden–
İzbe caddelerde, binaların bir kaya parçası gibi
Dökülen kirli dış cepheleri altında durup, kızlara
Islık çalardı delikanlılar, sen de o dış cephelerin ardında
Bir kira odasında, kulak kabartır,
Belki de içlerinden birinin sana
Islık çaldığını düşünürdün,
Duygusalığı bir yana bırakıp eklerdin sonra
'Bana değildir muhtemelen.'
Şimdi daha da dikkatle kulağını dışarı vermişken,
Neden olmasın, bir ıslık duyabilirsin,
Tek bir ıslık, kanyondan gelen,
Kanyonun pul pul dökülen altınından, palmiye
ağaçlarından,
Dışarıya, dışarıya çık
Dışarı soğuğa çık.
Israrla seni ayartmaya çalışan bir ses, kimsenin olmayan.

Noel haftası, 1985

GECELERİ TERLEYEN ADAM

Uyandım bir ürperme ve üşümeyle,
Sıcak düşler zenginiydim ben aslında,
Şimdi yapış yapış bir çarşaf ve terle,
Yetinmekteyim o düşlerden kalanlarla.

Etim bir kalkandı korurdu kendini:
Yaralarını kendi iyileştirirdi.

Güvenim tamdı ona,
Büyüdüm keşfederek gövdemi,
Çokça sevmiş olsam da
İnsanı güçlü kılan tehlikeleri,

Örneğin derime her saldırıda
Açılırdı önümde mucizelerle dolu bir dünya.

Gel de üzülme şimdi
Kırıldı doğuştan benim olan kalkan
Zihnim büzüldü, aceleci,
Etim büzüldü, halsiz perişan.

Yatağı değiştirmem gerekirken,
Ne yapıyorum ben

Doğrulmuş yatağın ortasında
Kendi gövdeme sarılıyorum
İçime işleyecek acılar karşısında
Onu bir kalkan gibi korumak istiyorum.

Sanki ellerim yetermiş gibi
Durdurmaya koca bir seli.

İFADE

Haftalardır şiirlerini okuyorum
benden gençlerin.
Anneleri onları anlamıyor,
nefret ediyorlar içkiciliğiyle ünlü babalarından.
Ayrılıklardan, tımarhanelerden, intihar girişimlerinden

söz ediyorlar kara bir alayla,
ama hiçbirisi birinci elden yaşanmış değil.
Çok şairane şiirleri.

Sanat Müzesi'ne gidiyorum,
bir şey arıyorum sanki
ne olduğunu bilmeden.
Anlıyorum varınca önüne,
onu aradığımı, ilk kez görsem de.
Bu bir 'erken dönem İtalyan mihrap önü resmi'.
Ana hatlarıyla çizilmiş bir Meryem,
kırmızı yay gibi dudakları garip bir biçimde modern,
ve kucağında oyuncak bebek boyutlarında bir çocuk.
Yetişkin birinin görmüş geçirmiş yüzü çocukta,
pürüzsüz bebek alnına düşmüş,
biraz irice bir tutam bukle. Meryem ise
oturaklı, neredeyse simetrik.
Çocuk ne sallanıyor, ne de tamamen hareketsiz.
Seyretmek insanı ferahlatıyor, bir bardak su gibi
çok fazla doğum günü pastası yedikten sonra içilen.
Oturuşları sağlam, dışarı doğru bakıyor anneyle çocuk,
gözleri birbiriyle uyumlu ve o çift gözde
yok tek bir ifade bile.

CESARET, BİR MASAL

Bir çocuk varmış
duymuş başka bir çocuktan
ölürmüşsün
yüz kere mastürbasyon yaparsan.

Afallamış çocuk;
hız kesmiş ister istemez
ve başlamış
hesap tutmaya.

Varana dek seksene yine de,
pek kafasına takmamış.
Nasıl olsa daha çok zamanı varmış.

Özel kutlamalara ayırmış
sonraki on sekizini,
otellerdeki balo salonları gibi.

Doksan dokuzuncu
kendiliğinden oluvermiş.

Haftalar geçmiş aradan.

Ne yapsın çocuk
hastir ya demiş
ölmeye değmez mi bu uğurda,

skoru yarım saat sonra
doksan dokuzdan yüz beşe çıkarmış.

JAMESVARI

İlişkileri tartışmakla sınırlıydı
Bir ilişkileri olup olmadığını.

BİR FOTOĞRAF MAKİNESİNİN ŞARKISI

Robert Mapplethorpe için

Bir yaşamdandır
her cümle kestiğim
bıçağım ufaktır
öyküden bir dilim

Kestiğim her parçada
görünür bir tek kişi
giyinik ya da anadan doğma
genç, vücudu dipdiri

Bak şu parçalara
burda yiyor burda ağlıyor
bak şurda nasıl da
duruyor nasıl da ölüyor

görünce bu parçaları
herifin teki
görüp tutmadığını
hiçbirinin birbirini

ister zarflarla
tamamlamak fiilleri
Ne de olsa her parça
fazlasıyla rahatsız edici

Üzerlerine konuşmayı ister
hem de görmeyi
konuşmayı ister
kahramanlar gibi

başlar bir bakışı yorumlamaya
gözlerin tam içinde
bir zafer var burda
birlikte bir şaşırtma ögesiyle

Bense kesip bu cümleyi
bakarım yine
korkaklık sıkıcılık acı gibi
bir şey olmasın içinde

Bul aradığın şeyi
karşılaş korktuğunla
ama emin ol ki
hiçbir şey yok burda

Göz derler bana
yaşamı kesen
ister ayakta dur ister yatakta
bıçağım ben

TONY HARRISON

Çeviren: Gökçin Ezber

“Bir şairin ölümü öbür şairleri korkutur”

1937 yılında Leeds’de doğdu. İşçi sınıfı bir aileden gelir ve yaşamının büyük bir bölümünü Londra’dan uzakta geçirmiştir. Bu gerçeklerin, yazdığı şiirler ve topluma bakış açısı üzerinde etkisi olmuştur. Dört yıl boyunca Batı Afrika’da ve bir yıl da Prag’da öğretmenlik yaptıktan sonra 1967 yılında İngiltere’ye döndü. Çevirileri ve yazdığı şiirleriyle birçok ödül aldı. Tiyatro için yazdığı oyunlar, *National Theatre*, *The New York Metropolitan Opera* ve *Channel Four Television*’da sergilendi. 1970 yılında basılan ilk şiir kitabı *The Loiners*, ince işlenmiş yoğun şiirlerle doludur ve içlerindeki özel ad kullanımı dikkat çeker. İngiltere’nin önde gelen tiyatro şairlerinden biri olması dışında, Tony Harrison, 1978 yılında yazdığı *The School of Eloquence* (Güzel Konuşma Okulu) adlı sone dizisiyle tanınır. Yukarıda sözü edildiği gibi, bu şiirde de Harrison’un toplumdaki ikiliklerden ve gülünç karşıtlıklardan haberi olduğunu görürüz. Harrison bu sone dizisinde, toplumdaki sınıf çatışmalarını, dilsel bir bağlamda ele alır. Dizideki sonelerin birinde şöyle der: “Nasıl oldun bir şairin gizemi? / Yeteneğini kimden aldın? *Yanıt verdim*, iki amcam vardı, Joe ve Harry– / Biri kekemeydi, diğeri de sağır.” Gelecekte İngiliz şiir biçimlerini kullanan şair, çağdaş İngiliz şiirinin farklılıklarını gözler önüne serer. *The Mysteries* (1985) ve *Selected Poems* (1984) çıkan şiir kitapları arasındadır.

UZAKLAR

I

Senin yatağının iki yüzü de ters. Yaşamın yalnızca yakınma.
Bırakıyorum kendimi telefondaki sesinin kasvetli havasına:

Ah, artık dayanamıyorum bu boş eve!

Boğuyor annenin beyaz sosuna bulanmamış havuçlar bizi!

*Bana şekerlemeler getirmiştin, geri alabilirsin onları.
Şeker hastasıyım artık. Gerçekleri öğrendim.
(Şeker kötü vurur koroner damarları,
ve kataraktı.)*

*Ah, hep tatlı şeyleri sevmiştim! Ama şimdi
zor giriyorlar ağzıma. Kısa zaman sonra da bırakmalıyım
hepsini.*

*Ve artık bira içmem için tek bir neden kaldı;
o da midemi parçalamak (diyetisyenimin düşüncesi).*

Sana uğradığımda ortaya çıkacak tatlılar,
Kurtarıcılar, babamın Yeni Dünya'dan getirdiği
armağanlar,
hâlâ kahverengi torbalarındalar, eve dönüşte,
aceleyle son anda alınmış tatlılar.

II

Annem ölmüş olsa da iki yıl önce,
Babam hâlâ onun terliklerini ısıtıyordu ateşte,
Sıcak su şişeleri koyuyordu yattığı yere,
Ve her yıl pasaportunu yeniliyordu.

Habersiz ziyaret edemezsiniz onu. Telefon etmeliydiniz.
Bir saat sonra gelmenizi söylerdi,
eşinin eşyalarını ortadan kaldırmak ve yalnız görünmek için,
hâlâ taze kalmış aşkından utanır gibiydi.

Gülüp geçiyordu kendisine inanmamama,
O kadar emindi ki eşinin paslı anahtarının
kapıda dönüşünü duyup üzüntüsünün biteceğine...
Biliyordu yalnızca çay almak için dışarı çıktığını.

Yaşam ölümle sona eriyor bence. Ve hepsi bu.
İkiniz de alışverişe gitmiş olamazsınız; hep aynı,
yeni aldığım siyah deri kaplı telefon rehberimde
adın var, ve arayıp da bağlanamadığım numaran.

DOĞANIN ÇAĞRISI

Taos New Mexico, 1980

*D.H. Lawrence'in ölümünün 50. yıldönümü için
(1885-1930)*

Sangre de Cristo dağlarında New Mexico'da,
karları yeni eriyor ardıç, kavak ve ladinlerin.

Önemli olan alabilmek tüm açıklığıyla
bu harika manzarayı, katmadan içine sosis büfesini.
Yoldan geçerken resim çekenler,
BENZİNCİ tabelalarıyla yüzleşecekler.

Yerliler televizyonsuz yaşarlar, fakat az bir paraya,
İzin verirler evlerini fotoğraflamanıza.
Erkekleri ek işlere giderler ve otobüsle,
mücadele etmek için atalarının savaş alanlarına taşınırlar.
Ve yine otobüsle, fakat kerpiç evlerin resmini çekmek için,
turistler "cinselliğin papazını" ziyaret ederler.

Otobüste otururlar. Oda parfümünden değil,
gerçeğinden duyarlar, dağın ince havasına karışmış
çam kokusunu.

Onun yapıtlarını duymuşlar ve bu çok ayıp.

Geri dönerken vadideki yolda, ilk motelde
unuturlar soylu Navajo'yu ve D.H.L.'i.

Doğaya çağrılan aykırı kapılarda son bulur,
Her birinin üzerinde GÜZELLER! KIZILDERİLİ
KADINLAR! oyulu.

İYİ BİR OKUMA

O yaz Ibsen, Marx ve Gide vardı.

Salakmışım gibi baktı bana:

*Ah bazen çok kitap okuduğunu sanırsın.
Ama gerçekten iyi bir şey okumamışsındır.*

*İyi okuma! Eminim üniversite programındır!
Viski ya da bira şişesindeki etiketler!
Asla dayanılmaz bir heyecan duymayacaksın
Düşünürken Kafka ve King Lear üstünde.
Düşüneceğin tek şey dartların,
Ya da geri zekâlı futbolun...*

(Hepsi aklımda bunların.)

Sanatta senin ulaştığın yere geldim
Ama şiire kondum, bizi bağlayan bu.

Seni anlatan bu şiirler, baba, iyi okumalar olmalı
Boston'dan şehre indiğin otobüs için
Senin gibi Leeds'de zamanı olmayanlar için–

Yazmaya bir başladım mı, seni bırakamıyorum.

SAYAÇ

Altın daha uzun yaşar,
seni küle döndürecek ateşten.
Kaba bir resmi zarfın içinde
yanmayacak evlilik yüzüğün duruyor.

Bir çöp fırınına verilmesi için bu yüzüğün,
uyarmamı istemişti babam kilisedekileri.
İçine kazınmış 'sonsuzluk' ve her ikisinin adı,
'Daha sonra' birleşeceklerinin güvencesiydi.

Bu elbise paketini oğul olarak imzaladım,
Bu hırka, önlük, külot, sutyen, elbise–

Görevli alt katı aradı: 6-8-8-3-1?
Yüzüğü hâlâ parmağında mı? (Anlık bir bekleyiş) Evet!

Ilık avcumda şimdi, parlak yüzüğün!

Küllerini duyumsuyorum, başın, kolların, göğüslerin,
rahmin, bacakların,
Yavaşça havaya uçuşuyor, küçükken bana izlettiğin
Yumurta pişirme makinesinin sayacı gibi.

SARAYIN SOYTARISI

(Aşağıda belli bölümleri alınan Tony Harrison'un bu şiiri,
9 Şubat 1999'da *The Guardian* gazetesinde çıkmıştır. Har-
rison, Ted Hughes'un ölümüyle kendisine önerilen saray
şairliğini niçin istemediğini anlatıyor.)

Şaşıyorum gazetelerin adımı kullanmalarına,
İstemediğim bir iş için sözde "biçilmiş kaftan" olmama.

Kuğular evcilleşiyor ve sessizleşiyor,
Ama hiçbir kuğu avcısı, oynatamayacak gagamı.

...

Bir şairin ölümü, öbür şairleri korkutur,
Dunbar'ınkine benzer bir ölüm korkusu,
Ve okunmadan geride kalmış yazgı,
Fakat bu kitapçının vitrini dolu.

...

Stanford'daki bir kitapçıda duydum Ted'in öldüğünü,
ve sahnede donakaldım *III. Richard*'daki Kraliçe
Elizabeth gibi,
ve sevgilim yanımda olsa dedim,
düşünmemek için Ted'in yaşına geldiğimde.

...

Ted Hughes'dan başka saray şairi olmamalı.
En saf zehirdir "Şarabın sabunsuluğu",
Milletvekilleri ve sarayın kiralık yazarları gibi
Özgürlüğünü yitiren şairler için.

...

Özgürüm istediğim gibi yazmaya
Ve Thomas Gray ile Milton'un ruhunu izlemeye.
Ted Hughes, saray şiirleri ile anımsanmayacak
Ne de sarayın bir memuru olarak.

...

Bir şairin ölümü, öbür şairleri korkutur,
Bir kralın ölümü de kralları, fakat benim yorganım altında
Kraliçe Elizabeth, ve uzaklaştıran bu dörtlükleri
Ve Thomas Gray'in yazdıklarını yatağımdan.

DİMOSTHENİS AGROFİOTİS

Çeviren: Ahmet Yorulmaz

*“Rodos “Üç Denizin Dalgaları” Şiir Şenliği’nden
çeviriler”*

Dimosthenis Agrofotis (1946); şair, ressam, görsel sanatlar uzmanı; sanatsal, toplumsal ve kültürel alanlarda kitapları bulunan bir deneme yazarı.

Rodos’ta 11-12-13 Mayıs (1999) günlerinde, ‘Uluslararası Yazarlar ve Çevirmenler Merkezi’nde, ‘Üç Denizin Dalgaları’ programı çerçevesinde; Türk ve Yunan şairleriyle, çevirmenlerle, bilinen yöntemin dışında, ‘Royaumont’ adı verilen görüşme-danışma yoluyla, Türkçe’den Yunanca’ya, Yunanca’dan Türkçe’ye çeviri seminerini de yönetmiştir.

mürekkebin tartımı
ah
vah

yuvarlak izlenimler
birinin
ve
yanısıra.

Selis 28
Zygisma melaniou

dingin, dingin
dinginlik yürümede
dinlenir biri
öteki beklemede.

Selis 21
irema, irema

d'nin alışkanlıkları

sandaletler, meslektaşlar
boyun eğmenin öğrencisi

düzensiz ritim
bozuk paralar

inkâr
ve sirk numaraları
kısır.

Selis 81
oi synitheries tou d

hatlar çakışıyor

ilanlar
eski paralarla ödeniyor

patlamalardan sonra
boş salonlarda.

gizli midir?

Selis 72
01 grammes sympiptoun

FORMULLA IN RESTAURO PANEL UNDER RESTAURATION ORFEO (LA POESIA)

köprücükler ilgisizliği öğretir

bisikletlerin bozulması

akar dereler
günün en küçük paydalarına
umut.

Selis 36
to mystiko;

müzenin gecesi
ampullerce kullanılmamış

hiçbir çağrı yok

devinimler ağırlaşıyor
ve kan
partisyonlara ulaştırıyor
kılcal damarlardan geçmeksizin

her gülümseyişe
karşı çıkıyor
bir yerde doğmuşların istatistiğinden

izler
gösterileri besler.

Selis 36
nyhta tou mouseiou

g
ge
gec
gece
geçirimsiz geceler
geçici elemanlar.

Dimosthenis Agrafiotis, IV
Selis 9
g

İrini Boyacı Haralambi; öğretmen, şair, romancı. Kıbrıs, Limasol'da doğdu. Rodos'ta büyüdü ve pedagoji öğrenimi gördü. Beşi şiir, ikisi roman olmak üzere yedi kitabı var. İlk romanı şimdiye kadar dört basım yaptı.

DEĞİŞEN RENKLER

Gecenin sarmaladığı akşamda
siyahın gül değişimlerinde
ağlama hakkımı elden alıyor
zamanımızda artakalan gözyaşı.
Sonsuz sular, yeni okyanuslar
karalar onların üstüne gidiyor
korkutuyor yükselen düzeyiyle.

Kimi zaman kızarıyor köpükleri
kandandır bu.

Kimi zaman kararıyor
ölümün kanlı giysisidir bu
yine kendisinin yıkadığı.

Gözlerim bu akşam bir yanardağ ağzı
–dolunayın aydınlattığı alanlar–
gözlerimi kamaştırıyor
gökte yıldızlar varsa
bahçe siklamen.

Bu gece şafakla oynuyor
grinin tonlarında
derinde saklanmış huzme
çağrını bekliyor
bulutu güle boyamaya
yasaklıyor konuşmamı

senin için söylediğim özgürlük şarkısı
yarıda kesiliyor
bir kurşunla alnından senin için açlık ve soğuk
bir ağrı duygusu
göğsümün kıyısında
senin için her yerdeki
renksiz ve yurtsuz.

Arıyorum
zorunlu
borçlarımı
düşlerini boyamak isterim.

Selis 9
Apohtroseis

PARÇALANIRKEN BEDENİM

Her zaman keskin
bıçakların ucunda
portakalımsı dilimler.
İstek kuyularının dibinde
boş uğraşların ölümü.
Sonsuzluğu tutsak olan gözyaşı.

Dokunuyorum görünmeyen zamana
parmaklarımın yaban güvercinleriyle.

Denizin dölyatağında
örgütlenmiş haksızlık dolanıyor
dinginliğin ıslaklığında
verilmiş kararlara karşın.
Korkuyorum... korkuyorum
ateşin karanlıkla buluşmasından.

Bir ucube bekliyor pusuda
hasta bir düşün pulları altında.
Adalet... adalet...
Ayın ardında
sarı bir meyve işaret ediyor bana.

Selis 34

Temahizetai To Kormi Mou

UÇUCU KOKU

Beyaz yakamda
duygusallığının goncası açıyor.
Kentın boğuntusunda
uçucu bir koku
serüvenini yayıyor
sözlerin elle tutulur dumanında
bekliyor anlamsızca
anamlı bir iş yapar gibi.

Ekranında akarken
anlamsızlığın resimleri
sağır filmin hızına
katılımsız,
sınırları istemeyenler
haritaları boğuyorlar

kararlar yeni tel örgülerinde,
verilen sözler yansıyor aynada
–boyalı bulutlar
olasılıklar pembeliğinde–
saplantıların batağında.

Selamlıyorum içtenliğini gecenin
vurmaya götürürken boynumu
celladın ve günah çıkaranın hareketleriyle.

Selis 15
Elahisto Aroma

GÖLGELER ÇOĞALIRKEN

Beni can çekiştiriyor bu oklar
denetimsiz fırlıyorlar
tutkularımın karanlık köşelerinden.
Dünyanın kanlı ağzı
ateşten damga
paniğin soluksuz bıraktığı ağzı damgalıyor.

Yeniden doğuşun kaynağındaki sesleri duyuyorum
suların kıpırtılarında yıkanmak istiyorum,
ışığın kırıldığı o yerde
mutlu renklerde.
Bedenimi vahşice ovayım
mersin ağacı yapraklarıyla
vaftiz yağının kokusunu alana dek.

Yaralı dizlerle sürüneyim
tapınağın temellerine kadar,
oradaki sessiz adımlardır
büyük davranışın yolunu belirleyen.

Ama rüzgârlar atıyor beni yerlere
açık denizde fırtınaya yakalanmış
bir kayak gibi.
Sfenks emretti
bilmeceyi çözmemi:

“Kim ışığa hükmediyor
ve kim karanlıktan beslenen?”

Dövölmekten pestili çıkmış
şaşkınlıktan büzüşmüş.
Çılgın bir kuş gibi gizleniyorum
güçlerinin sıcaklığından
terleyen ağaçlarda.

Aklım donmuş
gözlerimin derinliklerinde batıyor.
Kayboluyor orada.

Alışılmadık bu duygu gürlüyor içimde.
Donuk kanımın ardında
o ve ışıksız ayım
içimizde boğuştuğumuz korku:
O korku.

Selis 17
Otan Plithanioun Oi Skies

FOTİS VARELİS

Ozanlar sıırıslık olmuş giysilerini kurutuyorlar
akşam yanan iskeletlerinde.
Çıplak uzatıyorlar her bir anı, ısınınsınlar diye
eski fotoğrafların sıralanıp canlanması gibi.
Biçim ve renk almaları gerek
gereksinimin ve gecenin boyutunda.

Kuşlar gözlerinin ormanlarından özgürleşiyor.
Soluklar havayı ısıtıyor.
Tatlı sıcak tabanları eritiyor.
İnişler çıkışlar siklâmen
ve gizli kokuyu
arılar topluyor ellerindeki peteklerden.

Bu saatte zamanlar şaşkın ve karmakarışık.
Zaman demir atıyor.
Tavan –gizlice dinleyen gökyüzü–
alçalıyor
yıldızların dilini çalarak.

Gün doğuyor.
Ozanlar temiz giysiler giyecekler
yeni geziler için.
Hava hep aynı olacak.
Yağmurlu.

Selis 26
Fotis Varelis

JOSÉ ANGEL VALENTE

Çeviren: Ayşe Nihal Akbulut

“Dokunuyorum sonunda yaşamı paylaştığım ele”

İspanyol şiirinin ‘1950 Kuşağı’ndan olan José Angel Valente (1929), ilk kitabı *A modo de esperanza*’yı 1955 yılında yayımlamıştır. Şiirlerindeki yalın söyleyiş ve somut olaylara göndermelerinden dolayı gerçekçi bir ozan olarak tanınır. Şiiri gerçeklikle bir iletişim kurma aracı olarak görmekle birlikte şiirlerini bu denli yalınkat bir yapıya yaslamaz dolaşısıyla yapıtları ikinci kez, yakından okunduğunda daha derin anlamları ele verirler. Yaşamın akışının anlatılışının yaşamın olumlanmasıyla sonuçlandığı *Kül olacaklar...* şiiri de bunun bir örneğidir.

SÖZCÜK

Maria Zambrano'ya

Sözcük,
hiçlikten yapılmış.

Dal,
boşlukta asılı. (duruyor)

Kanat,
kuşu yok.

Uçuş,
kanadı yok.

Uçuş,
kanadı yok.

Yörünge,
çıplak odağı
imgelerden soyunmuş.

Işık,
binbir surat ama
yansıtamıyor
görünür olanı.

(Material Memoria, 1979)

“KÜL OLACAKLAR...”(1)

Çölü aşıyorum ve gizemli,
adı konmamış yoksunluğunu.
Yürek
taş gibi kupkuru
ve kupkuru geceleyin patlamalar
onun hamuru ve hiçliği gibi.

Uzaklarda bir ışık seçiliyor yine de,
ve biliyorum yalnız değilim;
gerçi bunca şeyden sonra,
tek bir düşünce bile olmasa
ölüme karşı çıkabilecek,
yalnız değilim ben.

Dokunuyorum sonunda yaşamı paylaştığım ele
ve onunla olmuyor
ve ölçüp tartıyorum sevgimi,
tutup göğsü kaldırıyorum
kül olsa bile duyuyorum küldür diye.
Kül olsa bile bugüne dek benim olan el
bana uzatılmıştır hep umut gibi.

(*A modo de esperanza*, 1955)

(1) Quevedo'nun bir sonetinden alıntı.

TAŞTAN YONTULMUŞ DON FRANCISCO DE QUEVEDO'YA⁽²⁾

Bilmiyorum kim dikmiş seni buraya
–tramvaylar ve kuşlar arasında böyle upuzun boylu–
evimin bunca yakınına, Francisco de Quevedo.

Bilmiyorum hangi el
ayarladı senin taştan yontulmanı,
acaba harcamaları karşılayan kimdi,
konuşmaları kim yaptı, adının yazılı olduğu tabelayı,
töreni kim düzenledi, kısacası kim diktirdi seni buraya.

İşte tepeye dikmişler seni ve oradasın
ve hiç kuşkusuz, hep orada olacaksın,
sarsılmaz ve sessiz,

hiç değişmeden her geçen gün,
hiç olmadığın gibi aslında.

Her sabah aşağıya
yaşamın nabzının attığı
köşedeki kahveye iniyorum,
soğuruyorum olabildiğince,
başlamakta olan günü içime.

Oradan sana dalıyorum, taştan oyulmuş dikiliyorsun.
taştan bir konuksun sen ama hiç
inmeyeceksin aksayarak,
sürüyerek hep aksayan bacağını,
sana sunduğum masaya oturmaya.

Orada yukarıda bırakmışlar seni
kendi kendinin bir kuramı gibi,
yorulmaz kuramlar yazarı sana
hiç vermemişler başka fırsat
bir yengeç gibi yürümekten öte
kendi düşüncelerinin tersine.

Kendi kendime soruyorum
orada yukarıda ne yaptığını Francisco
de Quevedo, usta,
dost, baba, konuşması keyifli
olmaya keyifli, anlaması zor,
kolay, olduğun gibi duyumsamak kendini:
nasıl da havayı yarıyor
evet, hayır diyerek güçlü kolları,
ve bizler de hep
bekleriz umutla
şansımızı belirleyecek
olan utkuyu.

Kendime soruyorum acaba usul gecede
tinimiz yukarıdan yerlere indiğinde,
ve yarı ölüme geçtiğimizde uykunun
hükümdarlığında, sen iner misin
onca yükseklikten, bırakarak
taştan maskeni bir kenara,
kenti gezer misin baştan sona,
el yordamıyla bir kapıdan ötekine,
ardında insanların sefil sırlarının
elden geldiğince gizlendiği kapılarda
haykırarak şöyle der misin:
–işte geldim ve gidiyorum toprağa ama
geride kalacak hiç ölmeyen
bir sevgi noktası yine de.

Yoksa belki de susacak mısın
ağırbaşlı taşının içinde
sessizliğini hiç bozmadan
sözcüklerini unutarak
çünkü bir gün o yüce parmak
sana sessizliği gösterdiğinden?

Söyle bana durduğun yükseltiden gördüklerini.
Belki de aynı şeylerdir. Kent surları, kırlar,
ışıklar saçan güneş. Anayurt. Osuna da, sen de,
ben de, kim olsa yoksunluğunu duyar yurdun,
gereksindiğinde.

Hep aynıyız,
yok aramızda bir ayrım ve aynı sevgiyle
anlayabilirim ben seni.

Hep konuşuyoruz
seni biz burada aşağıda, ve gün geçmiyor,
şimdi olduğu gibi, sana bakmadığım,
esenliyorum seni taştan kulende,
evime bunca yakın,

Francisco de Quevedo, öylesine
yakın ki bağırırsam o an duyarsın.

Gel öyleyse gelebilirsen,
canlıysan ve işitebiliyorsan beni
vakitli gel, koşarak
buruk sevginle ve umudunla– aksayarak,
ama yaşamını hiç aksatmadan– yine gel
öteki seferlerdeki aynı kişiysen.

(*Poemes a Lázaro*, 1960)

(2) Bu şiirde, şiire adını veren, XVII. yüzyıl Barok akımın en önemli ozanı Quevedo'nun dizelerine sürekli göndermeler yapıyor.

BOŞUNA DEĞİL

Kendi adıma ben ayırmanı düşünüyorum
insan ile yaşam düşlerini onun,
haksızlığın örgütlü katılığını,
mavi yalınlığını sözcüklerin.

Bir arpa boyu yol gitmişiz ancak, yani haklısın bana
söylerken sözcüklerin yetersizliğini,
bizi gereğince özgürleştiremediklerini.

Henüz bilmiyoruz, diye yanıtlıyorum sözlerini,
nerelere ve hangi zamanlara
ulaşabileceğini bir sözcüğün,
ne kimin işitileceğini ne hangi ağızdan çıkabileceğini,
gerçek biçimini verebilecek denli,
ona kimin güvenebileceğini.

Bir kez olsun ateşi taşımış olması
bize umutlanma hakkı veriyor.

İşte bu yüzden düşlerimizden ötelerde
sözcükler, bizim malımız olmayan sözcükler,
toplanır birleşirler bulutlar gibi
bir gün esen yelin sürüklediği,
yeryüzü üstüne
değiştirmek üzere, üstelik boşuna da değil, dünyayı.

(La memoria y los signos, 1966)

ATLI

Ata binmiş gelirdin.

Çocukluğum savaşın
başkaldıran metalleriyle doluydu.

Dimdik ve tek başına,
genç büyükbabam benim, bir resim sanki,
o zaman bile başka devirlerden kalmış gibi.

Kendini giyinmiş gelirdin
taşırdın erkekliğini üstündeki giysi gibi.

Hiç söz etmezdin kendinden.
Sapasağlam ve kapalıydın.
Ve nedendir bilmeden
varlığın daha çok yer kaplardı
birçok adamın toplamından.

O zamanlar yeryüzüne bir sis çökmüştü
tozu dumana katmıştı iç savaş ve
yaşamlar gözlerden sakınılarak yaşanıyordu.
(Çocukluğumun zamanlarını söylüyorum.)

Ata binmiş gelirdin.

Tek binmiş gelirdin.

Tek bir kez söz etmedin bana
(herkes bir yana sen)

tanrıdan.

Bu konuyu yok sayışını anımsıyorum.

Sağolasın.

Sonra
seni ölü gördüm,
yine gizli erkekliğini giyinmiştin üstüne.

Ölü bedeninin başında beklediğimiz gece
ağladım başdöndüren gölgelere
gömülmüş.

Sabahını anımsıyorum,
usul usul geçişini bedeninin
ve ağıtçıların haykırıışlarını,
doğduğun toprağın cılız sabah ışığında
bugün belleğimde beliriyor hepsi bir arada,
seninle birlikte.

(El inocente, 1970)

FRANK O'HARA

Çeviren: Fatih Özgüven

"Sana bir gün hikâyemi okurum"

1926'da Baltimore'da doğan Frank O'Hara ABD Deniz Kuvvetleri'nde iki yıl askerlik hizmetinden sonra yüksek öğrenimini Harvard ve Michigan üniversitelerinde tamamladı. 1951'de Hopwood Şiir Ödülü'nü aldı ve New York'a giderek Modern Sanat Müzesi'nde ve *Art News* dergisinde çalıştı. Adı John Ashbery, Kenneth Koch ve James Schuyler gibi şairlerle anılan O'Hara Jackson Pollock, Franz Kline ve William de Kooning gibi yenilikçi ressamların yapıtlarından da esinlendi. 1966'da bir kaza sonucu öldü.

SABAH

Sana anlatmam gerek
seni nasıl sevdiğimi bunu
hep gri sabahlarda
düşünüyorum ölümle birlikte

ağızımdaki çay hiçbir zaman
yeterince sıcak değil
o zamanlarda ve sigara
kuru kahverengi sabahlık

üşütüyor beni sen lazımsın
pencereden dışarı bakıyorum
sessizce yağan kara

Geceleyin dokların üzerinde
otobüsler bulutlar gibi
parlıyor ben ise yalnızım
aklımda flütlerle

Hep seni özlüyorum
sahile indiğimde
kumsal benimkilere benzeyen
gözyaşlarıyla ıslak

hiç ağlamıyorum oysa
ve kalbimde saklıyorum
seni çok sahici bir
şakacıkla senin hoşuna

gidecek park yeri
kalabalık ayakta durup
anahtarlarımı şingirdatıyorum
bir bisiklet kadar boş

araba ne yapıyorsun şu
anda nerde yedin ögle
yemeğini çok ançuez
var mıydı yediğinde zor

geçirmek seni bensiz
bir cümlede içimi
üzüyorsun benim
yalnız olduğunda

Dün gece yıldızlar
çoktu bugünkü kar işte
onların kartviziti kibar
davranmayacağım

beni oyalayan hiç
birşey yok müzik
sadece bir çapraz bulmaca
biliyor musun nasıl bir

duygu tek yolcu olmak
senden uzaklarda bir
yer kalmışsa hâlâ sana
yalvarıyorum gitme

KIRDA KONSER

İnek geçirdi ve beni kahvaltıya
davet etti. “Ah” dedim, “asırlar
var ki kır şiiri yazmamış–

tım! Nereden aklına geldim
ben?” Yoncalarda yuvarlandık
tatlı tatlı, aman! pek hoştu.

Koca tombul diliyle iyicil
bir dişi dev gibiydi, o bildiğimiz
korkunçlardan değil. Süzerken

kirpiklerini arılara doğru, şahaneydi
görünüşü, hiç de ineksi değil
di. “Biliyor musun” dedim

“bir zamanlar bir inek hakkında
hikâye yazdığımı? Düşün, o zamanlar
seni daha tanımıyordum bile!”

Sırıttı inek ve beni ısırdı (tanıyor
muydum yoksa?) dizimden, tenkit
eder gibi. “Ah! anlayamıyorum
seni!” Memelerini yeşillğe cömertçe
yayarak hafifçe mırıldandı ve omuzuma

attı bir bacağı. Başımı boynuna
yasladım onun. Gökyüzüne doğru
baktık hayran hayran.

Gayet ahbapça, “Sana bir gün
hikâyemi okurum,” dedim.
“Ölürsün.”

MAYAKOVSKİ

1.
Kalbimde bir çırpıntı!
Küvette ayakta durmuş,
ağlıyorum. Anne, anne
kimim ben? O bir
kerecik geri gelse,
öpse yanağımdan

sert saçları sürünse
şakağıma, küt küt atan!

o zaman giyebilirim elbiselerimi
herhalde, ve düşlerim sokaklara.

2.

Seni seviyorum. Seni seviyorum,
ama yüzümü şiirlerime dönüyorum
ve kalbim kapanmakta
bir yumruk gibi.

Sözcükler! benim
kadar hasta olasınız, bayılın, gözbebeklerinizi yuvarlayın,
havuz olun

ben o zaman gözlerimi indirip
dikeceğim yaralı güzelliğime
ki olsa olsa sadece bir
şiir kabiliyeti olan.

Hoşa gidemiyor, gönül okşayamıyor
baştan çıkaramıyor
ne şair!
duru su koyulaşmış

başına inen kanlı darbelerle.
Ben bir bulutu kucakladım,
ama yükselince gökyüzüne
bulut yağmur yağdırdı.

3.

İşe bak! Kan var göğsümün üzerinde
evet ya, tuğlalar taşıdım
ne olmayacak şey oramda bir yırtık!
şimdi aylandosa yağmur yağıyor

adımımı atıyorum pencerenin kenarına
altımda uzanan raylar dumanlı ve
koşup gitmenin tutkusuyla ıslıl ıslıl.
Yapraklara bırakıyorum kendimi, deniz gibi yeşil.

4.

Artık sessizce bekliyorum
karakterimin katastrofunun
yeniden güzel görünmesini,
ve ilginç ve modern.

Şehirdışı buralar bozrengi
ve ağaçlar kahverengi ve beyaz,
kahkaha karlar, gökler
giderek yitiyorlar, daha az komikler
sadece daha koyu, sadece gri değiller.

Senenin en soğuk günü,
olabilir, o ne diyor acaba
buna? Yani ben ne diyorum? Bir şey diyorsam, belki
yeniden
kendim olurum.

RÖNESANS

İnlet defini! kıcıımı
öp, aldırma deseler de

bu ne şiddet – bilmez
onlar müzik insana neler yapar.

Haydi, davullar gümbür gümbür
çalarken ve senin sarışın

gözlerin kekelerken, birbirine
vurup duran iki renk topaz gibi,

eskiteceğiz bütün müzik aletlerini
onların dilenirken kullandığı – kollu
laternayı, okarinayı ve
kırletilmiş borazanı – iyice

parlatacağız onları! Bu delirmiş
asabilerin arasında, aşkın

hepten ciddiye bindiği yerde, kucaklaşacağız,
suda süzülen iki şehvetli odun parçası gibi

kalbimiz yelkenimiz, deniz
iç geçirecek ferahlayacak, denecek iniltisi

basacak bizi bağrına, iki mutlu
velet! olmuş, dalından düşmüş iki yabani.

ŞİİR

Yarım saat erken geldim,
ama ucu ucuna kaçırdım seni:
anahtarlar toz tutmamış
masanın üzerinde ve tuvalet

hâlâ köpük köpük. Hangi dakika
metroda, en uygun veda olurdu
acaba? Aktarmalar eğer

daha iyi olmuş olsa, üşütmüş
boğazınla fısıldayacak mıydın
“Adiyö, ömür boyu
seninleyim artık, akl-ı selim”?

Yalnızım şimdi. Sadece
kendi yüzüm bana bakan
pencereden, plak, bu beyaz kâğıt.

Siyah gömleğimi ve lastik
ayakkabılarımı giyiyorum, ıslıkla
Glazunoff alıyorum ve kirli
odayı toplamaya çalışıyorum.

Dün gece “Hastayım,”
dedim. Bugün hava çok rüzgârlı.
Perdeler ardına kadar çekilmiş
fakat güneş bambaşka

bir yere gidiyor. Sinemalarda
bütün filmleri gördüm.
Galiba ağlayacağım. Evet.
Vakit öldürmek için.

JOSÉ AGUSTIN GOYTISOLO

Çeviren: Ayşe Nihal Akbulut

*“Öylesine uçuşkan ve hafifti geçişin / tıpkı akşam
meltemi gibi.”*

José Agustín Goytisolo (1928-1999) Mart 1999'da
yitirdiğimiz değerli ozanın anısına saygıyla İstanbul
Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İspanyol Dili ve
Edebiyatı Anabilim Dalı 3. sınıf çeviri dersi öğren-
cilerince hazırlanmıştır. Şiirler, *Poesía para estudi-
antes* (Öğrencilere Şiirler) adlı seçkiden alınmıştır.

DÜNÜN KÖŞELERİNDE

Yitik yerlerde
her şeye karşın umutla
seni aradım durdum.

Adsız kentlerde
dünün köşelerinde
seni aradım.

Perişan saatlerde
buruk gölgeler arasında
seni aradım durdum.

Ve artık umutsuzluk
vazgeçmemi istediğinde
seni buldum.

(Çeviren: Özgür Baydar)

GELİYOR MUSUN?

Nehre
geliyor musun?

Ama yüzme
bilmiyorum ki.

Yüzmeye
demedim ki.

Yalnızca nehir
dedim.

Sen de oradan
başlarsın:

Haydi gidelim
küçüğüm

(Çeviren: Sedef Eti)

AKŞAM MELTEMİ

Bu yoldan geçerdin
menekşelerin yeni bittiği yerden
bir iz bile bırakmadan buralarda
öylesine uçuşkan ve hafifti geçişin
tıpkı akşam meltemi gibi.

Her şey eskisi gibi:
otların nemli kokusu
kavakların zarafeti
güneşin yapraklarda oynaşması
ve buram buram kokan o hava.

Yol sapağına dek gidiyor ve diyorum
burası ayrılıkların yeri:
beni öpmüştün ve sürdürsen
yolunu o yöne, ışığa doğru
dönerdim ve ben yittim dünyada.

(Çeviren: Meltem Çakır)

YALANCI

Gündüzleri yalan söyledi bana,
geceleri yalan söyledi
yürürken yalan söyledi
ve arabada giderken.

Öyle çok yalan söyledi ki
âşık oldum ona.
Nedenini bilemeden.

(Çeviren: İrem Dikmen)

BARCELONA: DENİZ UZAKTA KALIRDI

Kentimi tanıdım orada yaşadım
seninle dolaşarak. Hoşuma giderdi
metronun mekanik merdiveni
ve gezinmek
dükkanlarında ve mağazalarında.

Işıktan bir dünyaydı
vitrinler ve gazete kulübeleriyle dolu
bozacılar sarı taksiler
hiç bitmeyen bulvarlar
acelesi olan insanlar ve çocuklar
benim gibi büyümeyen. Deniz
uzakta kalırdı kuşlar arasından.

Bir gün
-kokuğu bugün bile burnumda-
bayram yapıyordu içimiz ve sana bir çiçek almıştım.

(Çeviren: Canan Şahin)

YALNIZLIK

Boynuma dolanan sarmaşık gibi
sararsın yaşamımı.
Yalnızlığı gördüm yapraklarında
rahatlatan bir gölge.

O zaman fark etmemiştim
doymayan isteğini.
Hiç durmadan büyüdün
ama zarar veremedi bana.

Zamanımı ve kanımı döktüm
deli bozuk gücünü kırmaya.
Yalnızlıktır kuçaklayışın
boynuma dolanan sarmaşık gibi.

(Çeviren: Işıl Beysir)

DEDEM BANA BUNU HEP SÖYLERDİ

Dedem bana bunu hep söylerdi
babam bana bunu hep söylerdi
durmadan bana bunu söylerlerdi
ben de her seferinde unuturdum.

Çalış oğlum hiç düşünmez misin
parasız nasıl yaşayacağını
gayret ve tutumluluğu birleşince
bak gör nasıl da açılacak yolun

Nasıl sunacak yaşam sana
hoş anlar. Yükselseceksin
yükselmeyi bilmeyen yoksullarla
ve sefillerin arasından sıyrılarak.

Dedem bana bunu hep söylerdi
babam bana bunu hep söylerdi
durmadan bana bunu söylerlerdi
ben de her seferinde unuturdum.

Yaşam acımasız bir savaş
kimse elinden tutmaz bu yüzden

eğer sen ilerlemezsen kendi başına
seni geride bırakır çeker gider herkes.

Haydi çocuğum ileri, sıkı dur
yeryüzü, güneş, hepsi ve deniz
hizmetinde kendini ötekilerden
ileri götürebilenlerin...

Dedem bana bunu hep söylerdi
babam bana bunu hep söylerdi
durmadan bana bunu söylerdi
ben de hiç durmadan unutturdum.

(Çeviren: Selçuk Kurt)

BİR SÖZCÜKTEN ÖTE

Özgürlüğe birkaç adım kala ölen dostum
Oriol Soler Sugranes'in anısına.

Özgürlük bir sözcükten ileridir
özgürlük şen şakrak bir kızdır
özgürlük bir makineli ya da bir çiçektir
özgürlük canının çektiği yerde kahve içmektir
özgürlük yaralı bir kekliktir
özgürlük döşeğinde ölmeyi yadsımaktır
özgürlük bir düş denli gerçektir
özgürlük bir vardır bir yok
özgürlük hep yeniden yaratılmalıdır
özgürlük tutsağın da olabilir tutsak da alabilir
özgürlük tüfeğin soğuk namlusu önünde haykırmaktır
özgürlük seni seveni sevmektir
özgürlük bir ekmeği bölüşmektir
özgürlük alçaklığın şöleninde konuk olmamaktır
özgürlük kimi kez yalnızca incecik bir sınır çizgisidir

özgürlük ya yaşamdır ya ölüm
özgürlük öfkedir
özgürlük su gibi içilir hava gibi solunur
özgürlük sessizliği yırtmaktır söylediğin türküyle
özgürlük özgürlük istersen senin olacaktır
ancak
yalnızca bir anlığına
çünkü ele geçirdiğinde
gülerek kayacaktır avuçlarından
peşine düşüp aramak zorunda kalırsın
sokaklara düşerek, kentlerde, kırlarda ve çöllerde
engin dünyanın dört bir yanında
çünkü ancak sevmek için tutku için sevilebilir
çünkü o
yellere kapılmış bir tüyden daha güzeldir.

(Çevirenler: Özge Arman - Selçuk Kurt - Meltem Çakır)

MICHAEL RYON
Çeviren: Nazmi Ağıl

“Bir başkasının ruhu yatıyor karanlıkta”

Michael Ryon Amerika’da California Üniversitesi’nde (Irvine’da) “Yaratıcı Yazın” dersi veren genç kuşak şairlerden. İlk şiir kitabı *Ağaçların Yerine Tehditler*’le Yale Genç Şairler Dizisi Ödülünü almış. Bunu başka ödüller izlemiş.

TAŞ KÂĞIT AĞIRLIĞI

Her zamanki gibi kestiriyordum
akşam yemeğinden sonra sen yatana değin,
uyanık kalıp çalışabilmek için,
şafaktan önceki zamansız saatlerde

ki, nerdeyse gövdem yoktur o zaman,
çünkü siyah eldivenlerini giyer dünya
dokunaklı acıları ve güzellikleri üstüne
ve yalnız bırakır beni mutlulukla

işte o ara daldın rüyama
beni uyandırmadan daha,
yanıma yatarak, taze, çıplak,
tenin rüyamda gördüğüm taş

gibi serin. Bir kıyıda bulmuşsun,
suyla, kumla törpülenmiş, kaypacık
ve bana vermişsin onu, kâğıtlarımı
tutsun diye baş belası rüzgârda.

ÖRÜMCEK OTU

Bu sabah gözlerimi açtığımda,
onun uzun, ince, yeşil kollarını
fırlatacağı, bunların üzerinde
annenin minyatürlerinin yeşereceği
bu sürgünlerin her birinin de
aynısını yineleyeceği gerçeği
dehşete düşürdü beni. Ve korkunç
bir şey göründü “Brenda” sözcüğünün
hecelerinde, bir isme dönüşmeden önce
içimde ses vererek, sonra hiç
tanımadığım birinin adı olarak.

Yeniden Party'yle evli olduğumu
göruyordum düşünme. Sürekli dilime
geliyordu ve biliyordum içeri girsem,
birlikte kalmak zorundaydık bu defa.
Ama istedim, yaptım da ve bu sıra
birlikte geçen dokuz yılımızın
hüznü ve neşesi bir ırmak gibi
yıkadı beni, ama bunun doğru
olmadığını biliyordum, yürümezdi,
şimdi sonsuza kadar sarmaş dolaş
olmamıza karşın, havalanıp ayrılmaya
başladım, yatakta onunla sevişen
gövdemden, ikimizin az üstünde
dönenmeye başladım.
İşte o zaman uyandım ve gördüm
örümcek otunu.

ATEŞ

Kendimi kemik tozu olarak düşünürüm
sabahları kalkınca
ince beyaz külleri gördüğümde
sobamın dibini harlayan.
Her gece bacağımdan daha kalın
kütükler atıp içine bir süre
tutuşmalarını izlerim,
uyumak üzereyimdir çünkü
ve göreceklerimin beni saracağını
bilirim sanki rüya bana değil de
ben rüyaya aitmişim gibi.
Kararan odada, ateşle,
hayatım kendimin olmamaya başlar,
sulumavi şeffaf bir nabız,
ölüp yeniden canlanan
sivri alevlerin arasında,

alt tarafta bu ara, portakal
renkli kömürler oluşmakta,
öyle serin ve damağa öyle lezzetli,
hepsinden hiçbir şey kalmaz sabaha

DUMAN

Kocası ölmüş bir kadın vardı,
kız kardeşimin bir arkadaşının annesi,
aradan birkaç hafta geçtiğinde onu
yemeğe götürmüştük bir öğlen.
Arkaya oturdu, kardeşimle aramıza
yol boyunca, elbisesi kalçalarında,
bacağı bacağımda sıcak,
ön koltuktaki anne babamla
sohbet etti taşınma planları üstüne,
kendisine kapıyı açtığımda, usulca kaydı,
bacaklar sırayla, dolgun ipeği göreyim
diye altta, sonra doğrulurken öyle hafifçe
sıyırıp geçti ki beni hiçbir zaman
emin olamadım değdi mi bana.

Ee, ne çıkar bundan?
Seni alıp götüren, seninle kalan,
çekmecedeki bir hazza döner gibi
dönüp geldiğin, bunca uzun zamandır
senle değilken ve onu ne zaman unuttuğunu
bile anımsamazken sen, gelecekte uzak
bir öğleden sonrada oradaysa işte yine
ne çıkar
biraz kestirmek için uzandığımda bugün
ışık yumuşadı
camlarda vazelin lekesi gibi
ve hoşuma giden bir fantazi başladı
hoşlandığım ama yok bunu hep yaşıyorum,

bir başkasına ne dersin, eskiden
yaşadığım birine,
ve karşımdaydı kocası ölmüş kadın
ve dumandan yapılmıştı sanki
yeryüzündeki hayatım.

GEÇMİŞ

Bir yaz günü ortaya çıkıverir paltosuyla,
eser, gürlere ev içinde haczederek eşyayı,
ödenmeli der hem de çabuk,
almalıyım der her şeyi.

Çocuklarımız mısır patlaklarına bakıp kalırlar,
karınız yalnızca bir kez fısıldar onu durdurmak için,
sizi sevmektedir çünkü ve odayı kararttığını
görmektedir onun aniden bir leke gibi.

Bunu hakedecek ne yaptınız,
mis gibi bir günde kahvaltıyı berbat edecek.
Sevdiklerinizi öpün. Gece yaklaşıyor.
Nasıl da hayat diye bir şey yoktu onsuz.

İLK EGZERSİZ

Yüzüyordum,
otuzunu geçince gövde
kendisine özen göstermediğimiz,
gizliden hep sızlanıp durduğu günlerin
öcünü almaya başlar ve yavaş yavaş,
zayıflamak istiyordum.
Bütün özenimi gösteriyordum işte sonunda,
ileri geri çekerek onu
havuzun çocuklara ayrılan bölümünde

enine; her turdan sonra dikilir
soluklanıyor, bitişikteki olimpiik havuzda
iplik kulvarlardaki yüzücülerin
mükemmel ritimlerine dikkat ediyordum,
yüksek, kurşunlu camlardan geçen ışıık
elmaslar kesiyordu arkalarındaki izde:
sonra yanımdakileri selamlıyordum bu uğta:
iki inanılmaz derecede enerjik.
beyaz-boneli yaşıık adam ve üstüne derisi gibi
uğuran siyah mayosuyla bir zenci kadın.

Yüzmekten oldum olası nefret ettim
haklı nedenlerle, özellikle de
nerdeyse kör sayılacağımdan lenslerim
olmazsa gözlerimde. Yeni resmim için
aldığıım yeni gözlüklerimin altına neden
lenslerimi de takıp yeni şeyler görmeyeyim
demiştım bir de:
böylece fantastik su altı yarışlarımdan
birinde, yüze ye onlarsız çıkmıştım.
Gözlerime dokundum, baktım, bir paniğın
yayıldığını duydum göğsüme,
korkunę bir kaza haberi almış da
kimmiş ne olmuş öğrenememişim gibi.
Elbette bir saniye sonra
“Kontak lenslerin canım yalnızca”
dedim, ama dalıp aradım tekrar tekrar,
suyun altında tutmaya çalışarak kendimi,
avuğlarımla yoklaya yoklaşıık parkeleri,
sonra eve dönerken, birbirine karıştı
soluk bir renk ve dünya,
o dağ gölünde, şafakta dalıp
kızını arayan arkadaşımı düşündüm,
bulduğu sevi, elleri
dipteki soğuk çamura gömüldüğünde.

DENİZ KURTÇUKLARI

Pasifik Okyanusunda Bulunan
Egzotik Organizmalar
–New York Times–

Suyun kükürtlü katmanlarında
dip kabuğunun deliklerinden
durmadan biçimlenir yeni hayat
ve bizi öldürebilecek olanla yaşar,

bu yüzden, daldığın zaman
içerdeki siyah kuyuya
sevimli ve garip bir şey
çıkabilir oradan,

Yaşadıkları tüplerden sarkarak bakan,
kulaç boyunda, kırmızı başlı deniz kurtçukları,
tam olarak seçilmiyorlar fotoğrafta,
sünnetsizlik alıp yürümüş sanki,

denizbilimci şaka yapmıyordu elbet
o sualtı dünyasını tarif etmek için
“bir buğday tarlasından geçer gibi”
derken “bir denizaltıyla.”

ama bundan bir şaka çıkarmak istedim ben
gülmeni istedim de ondan,
sana dokunamıyordum da ondan,
aşkım kâr etmiyordu da ondan.

Çehov haklıydı da ondan–
“bir başkasının ruhu yatıyor karanlıkta”–
aramızdaki santimlerce uçurumun ötesinden
hücrelerinin benimkilere çağrısını duysam bile.

karanlıkta yatıyorken, birlikte
gözlerin kocaman açık.
kökleri üç mil derinde, içinde,
zehirde.

CROSSROADE HANI

Duvarları tuğladan bu hanın dibinde,
iki yüzyıl önce
birisinin yapmış olabileceği gibi
oturuyorum, bir taşın üstünde,

ayaklarımın altında Virginia
tepelerinin kabardığını duyabiliyorum.
Kıpırtısız dalgalar gibiler.
Aradaki meyillerde,

bir asfalt yol şeridi
kıvrılıp kayboluyor,
yukarda bir akbaba
yükseliyor, gayretli,

geniş kanatlarla pompalayarak havayı,
hemen üstünde kara şahinler
yüksek akıntılara biniyorlar, duman gibi.
Ve bir şey döneniyor kafamda

aşağıdaki yolu izlerken
görebildiğim kadarıyla:
iki yüzyıl önce.
yakındaki bir limana

duvarını süren bir celep
dinlenmek için, ahbap arayışıyla,
geceyi burada geçirmiş olabilir,
akşamleyin bu taşta oturup belki

“Acaba ne olacak bu yerde bundan
iki yüzyıl sonra” diye merak ederek.
Ve kabaran tepeler yanıtlamıştır
“Tanıdığın hiçbir şey.”

VI. ULUSLARARASI AKDENİZLİ OZANLAR ŞENLİĞİ'NDEN ŞİİRLER

İlk beşi Bergama'da gerçekleştirilen 'Uluslararası Akdenizli Ozanlar Şenliği'nin altıncısı Bodrum'da yapıldı. PEN Yazarlar Derneği ve Bodrum CHP İlçe Teşkilatı'nın, Bodrum Marmara Koleji'nin katkılarıyla düzenledikleri şenlik 13-16 Mayıs 1999 tarihlerinde yer aldı. Şenliğe çok sayıda yerli ve yabancı ozan katıldı. Halka açık toplantılarda yabancı ozanların okudukları şiirlerden bazılarının çevirilerini sunuyoruz.

KUŞATMA ALTINDA ELLİ YIL

Elli yıldır senin yolunda
meşalemiz bize rehber.
elli yıldır senin yolunda
irademiz bize rehber,
irademiz bize rehber.
önümüzde attığımız adımlar,
elli yıl bu, ey sevgili,
sevdanla tutuşmuşuz.
Elli yıl, güzeller güzeli,
senin şanın kalbimizde
bir bayraktır, bir hedef!

Nasıl istersen öyle ol, felaket karşısında.
Nasıl istersen öyle ol, şafaktır bizim saatimiz;
kanımızda diriliş var kefensiz.
Nasıl istersen öyle ol elimizde,
ister başlangıç, istersen son ol, ey vatan,
nasıl istersen öyle ol.
Ruhlarımız yenecektir zamanı, mesafeyi.

Elli yıl bu, sen ey sevgili,
elli yıl, kuşatmadan kuşatmaya,
elli yıllık bekleyiş,
elli yıldır kurşunlar paralıyor, yürekleri,
elli yıldır akan kanı durmuyor gençlerin.

(Çeviren: Nihal Yeğिनobalı)

Jelko Ivankoviç

BARBARLARA ÖVGÜ

Barbarlar Doğu'dan akın akın gelirler,
yorgun gözleri ve hasret sinmiş gövdeleriyle.
Barbarlar günbatımından, tatlı düşlerden ve
yürekliliğin başdöndürücü kokusundan yoksundurlar.

Tüm yaşantılarını bir çığlığa dönüştürürler.
Barbarlar mezarlığa giderler, ağıtlar yakıp
bir köpeğin hüznünlü bakışlarıyla ufka dalarlar.

Barbarlar nefret nedir bilmezler,
ancak gerçekte nefreti yaşarlar ve yaşatırlar,
çünkü nefretin gerçek mucidi onlardır.

*(Çevirenler: Deniz Noonan / Çimen Aytaçoğlu /
Merve Güldal)*

Sulamet Kuryanski

YAZ SONU

İşte yaz sonu,
yağmurlardan anladım.
düşsel ve hüznünlü dolu
çayırlara koştular.

Daha sonra, sen ve ben,
o çoktan yitip gitmiş trenleri arayacağız.

Trenin çığlığının ardı sıra
derin ve karanlık suların arasından
bir orman çıkar karşınıza, ürpererek.

Nasıl olur da anlamazsın ok'u ve yay'ı?
Ve hasret dolu kavuşmayı.

(Çevirenler: Deniz Noonan / Çimen Aytaçoğlu)

Venus Huri-Gata

DÖRT YAPRAKLI YONCA

Çaldığı kelimeleri yere düşürsün diye silkeliyor onu,
akçaağaçla nişanlarını bozmaya zorluyor,
bağlıyor onu aynı bağla bir keçi ve dört yapraklı
yoncayla,
veriyor ona ödül olarak tarlaların anahtarlarını.

Deviriyor onu tulum gibi bir dikişte içmek için,
omuzlarının üzerinde dikeltiyor onu eğitimi tırmansın
diye,
dolduruyor ağzını çakılla, kumla tanış olsun diye dağla,
acısına kulak versin istiyor.

Yedi dile çeviriyor çığlığını,
katırtırnaklarının yüreğini hoplatan yankısının ağzına
kilit vuruyor.
Evine zincirliyor onu,
gömüyor evinin içine.
Öylesine sakın ki örümcek örebilir ağını kafasının içinde.

koyulduğu yolda
bir düğün alayıyla karşılaşılıyor çayını geçen,
en önde yürüyen melek bir hırka örüyor kendi saçlarıyla,
düğün yemeğine çağırıyor onu,
ama öteki başını olmaz diye sallıyor,
yükü gönlü gibi ağır.

Akşam

gölgesiyle birlikte tek başına yiyor yemeği,
anlatıyor ateşe: kadını meleği dört yapraklı yoncaı,
hikâyesinin ne zaman geçtiğini hiç belirtmeden.

(Çeviren: Eray Canberk)

Venus Huri-Gata

Gölgenin ayakta durabildiği o yeri kaz,
diyor kadın,
ve kadın kapatıyor kapısını yasını paylaşmaya gelen
ağaçlara.

Yaseminin hoş kokusu geziniyor sokağın üstünde
ve tek bir kişinin taşıdığı tabutu haber veriyor.

Genç ölü penceresindeki begonvilin yanında,
pencereleri zangırdatıyor bir atın kişnemesi.

Keder bahçe kadar geniş,
kanaryanın kafesi kadar kapanık.
Bahçivan bir pazar günü haçını taşır gibi taşıyor
merdivenini;
makası nasıl kesiyorsa dalları,
öyle kesiyor hatıranın saç kıvrımını.

Camın üstünde
gözyaşları kırmızı renk alıyor gün batımında.

(Çeviren: Eray Canberk)

Manuel Forkano

NATÜRMORT

Resimlerdeki nesnelerden dağılarak yayılan
huzurlu ve yumuşak ışığı seversin sen,
natürmort'a çevirmek istersin anıları.

Ancak zonklar durur anılar:
kiraz ağacının altına kurulan o masayı görüyorum.
Güneş bardaktaki şaraba vurmuştu.
Çatal-bıçağı fırlatmıştık bir kenara, ellerimiz vardı nasılsa.
Fark etmeyip başlayan yağmuru
hemen oracıkta sevmiştik;
bardaklarımızı doldurmuştu
yağmur suyu.

(Çevirenler: Çimen Aytaçoğlu / Deniz Noonan)

Agnes Meadows

MEKSİKA SABAHLARI - İSTANBUL GÜNLERİ

Meksika sabahları,
çelik mavisi gök.
Serin seher saatinde bekliyorum
başında hiç çalmayan bir telefonun:
çal, çal,
çal, çal,
çalmayan bir telefon.

Kapalı duvarların sürmelenmiş kapıların ardından
tavus kuşları çağırıyor,
katlanılmaz şeyler bağırان
çocukların sesiyle...

Kimi zaman
karanlıkta uyandığımda duyuyorum onların
kentin öbür ucundan bana, sırf bana
seslenerek sırlar anlattıklarını,
benim sırlarıma dokunduklarını
ürperen saç diplerime doğru bir ağırlık yayarak,
keserek soluğumu,
yüreğimi paralayarak o keskin yakarılarıyla.
Hâlâ duyabiliyorum onları, uzaklıklara
ve yıpratılmış yıllara karşın
seher saatinin ayazında uyanık yattığım zamanlarda,
bekleyerek.

Balfour Hakak

ÖLÜM DENİZDEN GELEN IŞIK

Ölüm denizinin kıyısında uzanıp
sığınmışken anıları unutmaya,
şöyle dedim kendi kendime:
şu âna kadar
yaşananları unut bir an için,
uçup gitsin tüm yorgunluk ve acılar.

O anda denizden bir adam geldi bana doğru;
dalgalardan yatağında sürüklenip gelmiş gibiydi.
Bedeni tuz ve sudan parlamakta,
kanı coşkuyla akan.

Elinde tuttuğu badem esasına
özenle işliyordu,
tek tek,
kutsal harf ve sözcükleri.

Ve denizden gelen bu adam
benim için şefkat ve sevgiydi,
dedemdi.

Deniz, uzayıp giden pürüzsüz bir kumaştı
Dalgalandı,
sislerin ardındaydı ak yüzü,
ve ölüm denizinden ışığı akıtiyordu
uzanan elime doğru.

Dileğim odur ki
o âsâdan yansıyan ışık
yaşamıma dolsun
ve ben onu çoğaltıp
sunayım oğullarıma.

(Çevirenler: Deniz Noonan / Çimen Aytaçoğlu)

CAN YÜCEL'DEN ÇEVİRİ ŞİİRLER

1999'da yitirdiğimiz değerli şair Can Yücel çevirileriyle de Türkçe'ye çok önemli şiir ve düzyazı örnekleri kazandırmıştı. *Herboydan* adlı kitabında topladığı şiir çevirileri her zaman değişik kesimlerden okurların büyük hayranlığını kazanmıştı. Ayrıca Shakespeare, Brecht ve Lorca gibi şair oyun yazarlarının yapıtlarının başarılı çevirileri tiyatro edebiyatının da en parlak çeviri örnekleri arasında yer almış, tiyatroya çok sayıda seyirci kazandırmıştı. Can Yücel bu çevirileri hep "Türkçe Söyleyen" imzasıyla okura sunardı. Bundan anlaşılacağı gibi onun çevirileriyle karşılaşanlar bunların Türkçe yazılmış oldukları izlenimini edinirler, bu çevirilerinden onun özgün yapıtları kadar tat alırlardı.

ALLA'SEN SÖYLE NEDİR AŞKIN ASLI ASTARI!

Kimine göre ufak bir çocuktur aşk,
Kimine göre bir kuş,
Kimi der, onun üstünde durur dünya,
Kimi der; kalp kuruş;
Ama komşuya sordum, nedense yüzüme
Mânalı mânalı baktı,
Karısı bir kızdı bir kızdı, sormayın,
Akşedecekti tokadı.

Şıptık terliğe mi benzer yoksa
Yoksa kandil çöreğine mi,
Hacıyağına mı benzer dersin kokusu
Yoksa leylak çiçeğine mi?
Çalı gibi dikenli mi, batar mı eline,
Andırır mı yoksa pufla yastıkları,
Keskin mi kenarı yoksa yalar mı eline?
Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı!

Tarih kitapları dokundurur geçer
Köşesinde kenarında,
Hele bir lafı açılmaya görsün
Şirket vapurlarında;
Eksik olmaz gazetelerden, bilhassa
İntihar haberlerinde,
Mâniler düzmüşler gördüm üstüne
Telefon rehberlerinde.

Aç kurtlar gibi ulur mu dersin
Bando gibi gümbürder mi yoksa,
Taklit edebilir misin istesen kemençede,
Ne dersin piyanoda çalınsa;

Çiftetelli gibi coşturur mu herkesi
Yoksa ağıraksak bir hava mı?
İstedğin zaman kesilir mi sesi?
Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı!

Bir hâl oldum çardakların altında
Onu araya araya,
Küçüksu'ya baktım, orada da yok,
Boşuna çıktım Çamlıca'ya;
Anlamadım gitti bülbülün şarkısını,
Bir acayip gülün lisanı da;
Benim bildiğim o kümeste değildi
Ne de yatağın altında.

Aklına esince çıkarabilir mi dilini,
Başı döner mi asma salıncakta,
At yarışlarında mı geçirir hafta tatilini,
Usta mı düğüm atmakta,
Millet der peygamber demez mi,
Para mevzuunda nedir efkârı,
Borç alır borcunu ödemez mi?
Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı!

Ona rastladığı zaman duyduğu şeyleri
Kabil değil unutamazmış insan
Yolunu gözlerim bacak kadardan beri
Ama o geçmedi bile yanımdan;
Merdiven dayadım otuz beşine,
Öğrenemedim gitti bir türlü,
Nemene mahlûktur bu düşerler peşine
Bunca insan geceli gündüzlü?

Gelsin ya, nasıl, pat diye gelir mi dersin
Burnumu karıştırırken tatlı tatlı,
Ya tutar yatakta bastırırsa sabahleyin?
Talih bu ya, otobüste nasırıma basmalı!

Geliş yoksa havalardan anlaşılır mı,
Selamı efendice mi yoksa gider mi aşırı,
Değiştirir mi dersin bir kalemle hayatımı?
Alla'sen söyle nedir aşkın aslı astarı!

MUSEE DES BEAUX ARTS

Acıyı ele alsın da kabil mi hiç yanılsın
Eski zaman ustaları! Öyle hakkiyle anladılar onu
İnsan hayatındaki yerini, nasıl olageldiğini
Ha babam atıştırırken bir başkası, camı açarken yahut,
bilemedin yolunda tın tın giderken!
Nasıl, yaşlılar elpençe divan, alı al moru mor beklerken
Doğüstü doğumu, hiç çocuklar olmadan olur mu
Kızaklarından dudak bükermiş gibi olup bitene,
Gölün üstünde al takke ver külah!
Kabil mi unutsunlar
O korkunç şehadet bile uymadan edemez işin
akıntısına!
Taş çatlasa bir aralık olmalı, bir teklifsiz köşe
Ki köpeklerle kuçu kuçu densin gine ve celladın atı
kaşınınca
Bir ağaca sürtebilsin günahsız kıcını.
Breughel'in İkarın'da mesela, bana mısın bile demeden
nasıl
Her şey sırtını çeviriyor felakete? İşitmiş olmalı pekâlâ
Suyun şapırtısını rençber, ümitsiz haykırışı,
"Kulak asma" deyip geçti herhalde; güneşe söyle bir
rasgele
Vurdu ak pembe ayaklar gömülürken yemyeşil suya;
Kibarişi çıtkırıldım yelkenli merak etmesine etmiştir ya
Gökten paldır küldür düşen çocuğu görünce;
Acele işi vardı zahir, uzaklaştı bozmadan istifini bile.

Charles Baudelaire

GÖNÜLLÜ ÖLÜ

Koyu bir çamur bulup solucanlara uysam,
Bir derin çukur kazsam cânım için cihanda.
Serip kart kemikler'mi, bi yatsam, bi uyusam,
Bataklığa gömülmüş timsah gibi nisyanda.

Nefretim vasiyetler, nefretim kabirler tüm.
Avuç açacağıma bidamlacık yaş için,
Sağken, akrabaları başıma üşüşürüm,
Gölkanlara belensin o cenabet cesetim!

Kurtlar, gözsüz-kulaksız, benim kankardeşlerim,
Bolahenk feylesoflar, daldöllerı leşlerin,
İşte size bir ölü, güloynar ve gönüllü!

Örenimin üstünde fırdönün gönlünüzce!
Var mı ölümden öte ölüye bir işkence,
Ölümü seçmiş madem ölülerle bu ölü?

Bertolt Brecht

ÖNSÖZ

Şimdi sizlere anlatacağım,
Bir yolculuğun öyküsü.
İçinde bir sömüren var, iki de sömürülen kişi.
İyi gözleyin bu insanların tutumlarını!
Yabancı gelmese de yadırgamaya bakın!
Böyle alışılmış diye yormayın iyiye!
Kural böyle diye kurulup oturmayın!
En yalınkat, en hurda olaylara değin
Gözaltında tutun her şeyi!

Düşünün ille de böyle mi olmalı diye!
Hele sıradan bişeyse gördüğünüz
Büsbütün üstüne varın!
Bişey oldum-bittim böyle mi olmuş,
Öyle diye olağan saymayın onu!
Bu zamanda olağan şey mi olurmuş,
Bu düzenbaz düzeni, bu hesaplı çapul,
Bu ana-baba gününde!
İnsanlar insanlıktan çıkmış, üstüne kondurulmasın bi de
Böyle gelmiş, bu böyle gider diye!

(Kural'la Kural-Dışı adlı oyundan)

SAHİPLİK TÜRKÜSÜ

Yalnız, Tebeşir Dairesi'nin öyküsünü dinleyenler,
Şu eski türküyü de etsinler ezber:
Sahiplik için bişeye, ona yararlı olmak gerek!
Bebeğe iyi bakan ananındır bebek!
Araba Ali'ninse, menzile vaktinde gidecek!
Ve bu vadi bizimse, onu iyi suluyoruz demek!

(Kafkas Tebeşir Dairesi adlı oyundan)

YARGIÇ AZDAK'A ÖVGÜ

Büyükler didişirken, ayak takımı rahattı.
Azdak'ın saati belki bu kısa eşref saatti.
Gürcistan yollarında sürterken bile terazisi,
Biliyordu Azdak kim kimle, kim kimin kestanesi.

Zenginden devşirip fıkara verirken,
Mührü de bir gözyaşıydı döktüğü,
Namissız dürüst yargıç sevap diye geçirirken
Zenginelere, dikiliyordu fıkaranın söküğü.

Gidiyorsan köyün ağasına, git bir keskin baltaylan,
Ne İncil'nen, ne Tevrat'lan, ne güzelim Kuran'lan!
Hâlâ mucize çağının bitmediğine inanıyorsan,
Git Ali ağaya, Azdak'ın baltasıylan!

(Kafkas Tebeşir Dairesi adlı oyundan)

Lewis Carroll

ALİS'İN DÜŞİSTANDAKİ SERÜVENLERİNE GİRİŞ

Altın suyunda ikindinin
Sürükleniyorduk aheste.
Mini mini ellerdeydi çünkü
Küreklerin ikisi de
Ve şapkası kirazlı bir kaptan
Oturmaktaydı dümende.

Ah, insafsızlar, ah! O saatte!
Hava desen ağır hikâye
Zaten zor nefes alıyor adam,
Tutturulur mu masal diye!
Lakin üç şamatacıya karşı
Uykulu bir tek ses neyleye!

İlki, o kaptan, zabıt mi zabıt,
Başla! diye buyruk verir.
Öbürü daha kibar, İçinde
Saçmalık olsun! deyiverir.
Üçüncüsü de bir başka âlem
Sözümü keser ikide bir

Az sonra sus-pus kesilip birden
Başlarlar bir garip seyrana
Ve o düş-çocuğunun ardından
Düşerler düşlerin ardına.

Kurtla kuşla bir kaynaşırlar ki
Kandılar sanırsın yalana.

Ve hayal kuyuları, anlata
Anlata suyunu çektikçe
Ve soluğu kesilmiş masalcı
Arkası yarın! deyince
Yarın şimdi! diye çağırırlar,
Şenlik sanki kırk gün kırk gece!

Böyle böyle oluştu bu masal,
Dünyamızdaki bu Düşistan.
Daha anlat! Daha anlat! derken
Kitabı ettik mi tamam!
Eve dönerken güle oynaya,
Güneş batıyordu batıdan.

Alis, bu gülibrişimden öykü
Hanım ellerine emanet.
Batıp gitmiş bir adada tut ki
Derlendi bu solmuş demet.
Onu hulyalarıyla iç içe
Çocuk belleğine nakşet!

Paul Eluard

GABRIEL PÉRI

Bir insan öldü başka silah bilmeden
Hayata açılmış kollarından gayrı
Bir insan öldü başka yol bilmeden
Mavzerlerin kıpraştığı yollardan gayrı
Bir insan öldü vazgeçmez hâlâ döğüşten
Ölüme karşı o karanlığa karşı
Madem onun istediği şeyleri

Biz de istiyoruz
Esenlik diyoruz ıssın bir
Gözlerin gönüllerin derininde
Adalet diyoruz ıssın yeryüzünde

İnsanı yaşatan kelimeler vardır
Hani yanmış arınmış sözler
Sıcaklık diyelim güven diyelim
Mesela aşk adalet hürriyet kelimesi
Çocuk kelimesi insanlık kelimesi gibi
Ve bazı çiçeklerin ülkelerin ismi
Mesela yiğitlik kardeşlik arkadaşlık
Çalışma kelimesi gibi
Sonra bazı kadınların bazı dostların ismi
Bizim Péri de onların arasında

Bizim dediysem boşuna değildi vurulduğu
Péri öldüyse bu hayat yaşamaya değsin diyeydi
Ondan öğrendik gücümüzün nelere yeteceğini
Biz diyorsam onun umudu hâlâ harlı diyedir.

Henri Michaux

İŞİN UCU

Karşıma çıkmaya görsün biri, dövmeden edemiyorum.
İçten pazarlıklı oluyor kimi. Öyle yapamıyorum ben, ille
de

döveceğim.

Karşımda, lokantada oturmuşlar sıram sıram, konuşmu-
yorlar

hiç, daha da oturacaklar, kolay mı, ziftlenecek
herifçioğulları.

İşte ayağınnan geldi biri.
Yaradana sığınıp bi tane...

Bir de solundan, şıraak.
Tuttuğum gibi yakasından asıyorum askıya.
Alıyorum askıdan derken.
Yine asıyorum.
Yine indiriyorum.
Yatırıyorum sonra masanın üstüne, çöküyorum ümüğüne.
İşiyorum, işiyorum suratına, sidiğe boğuyorum herifi.
Gine de yaşıyor namussuz.
Didikliyorum, çitiliyorum. (Kafam da kızmaya başladı
hani,
onlan mı uğraşacağım bütün gün!) dürüyorum,
büküyorum,
büzüyorum, kaptığım gibi tıkıyorum bardağın içine,
kaldırıyorum sonra bardağı, şöyle bir fiyakaynan
boşaltıveriyorum yere, sesleniyorum garsona; “Oğlum,
bi temiz
bardak getir bana ordan!” diyorum.
Ama bir bulantıdır başlıyor bende, ayaküstü görüyorum
hesabı,
dar atıyorum kendimi dışarı.

Edith Piaf (Okuyan)

GARİBAN JAN'IN DÜTTÜRÜSÜ

Kulak kabartın bir an!
Bir gariban vardı Jan,
Kısmetsiz kadınlardan,
Metressizdi teres.
Hayatta tek ders bu ders:
İster zengin ol, ister zil,
Aşksız adam, adam diğ'l,
Adam diğ'l, adam diğ'!

Lükse pek meraklıydı,
Kolalı yakalıydı,
Çarşafıları hep canfes,
Metressizdi teres.
Para par'edermiş gibi,
Kitliyse erkeğin kalbi!
Aşksız adam, adam diğ'l,
Adam diğ'l, adam diğ'l!

Dolaşır salon salon,
Baronlardan da baron,
Ziftlendiği hep karides,
Metressizdi teres.
Bir kız gibi var mı oysa,
Kızgınlığını paylaşırsa!
Aşksız adam, adam diğ'l,
Adam diğ'l, adam diğ'l!

Düşünce parasızlığa,
Vurdu işi hırsızlığa.
Selamın alsa da herkes,
Metressizdi teres.
İki atlarsa çekirge,
Üçüncüsü kelepçe!
Aşksız adam, adam diğ'l,
Adam diğ'l, adam diğ'l!

Gençler, beni dinleyin,
Gençliğin kadrini bilin,
Jan önümüzde bir ders,
Metressizdi ı teres!
İp geçmesin boynunuza,
Bir kız alın koynunuza!
Aşksız adam, adam diğ'l,
Adam diğ'l, adam diğ'l!

Sonsöz

Çıktım ben aradan,
Size öğüt garibandan,
Diyor ki idamlık Jan:
Sevişin, Sevişin Lan!

Jacques Prevert

ELİMDE DEĞİL

Herkes birbirine benzeyecek değil a
Ben de böyle yaradılmışım
Az gülerim ama güldüm müydü de
Yaman atarım kahkahayı

Beni bir seveni ben pir severim
Ama bugün Rasim olurmuş yarın Recai
Vefasızım diye silmeyin beni defterden
N'a'apalım göynüm hercai

Kunduram desen yumurta topuk
Paçam otuz beş sırtım kambur
Mübarek taş gibi memelerim
Gözlerimin altı desen mosmor
Devirdiğim çam olsun kırdığım ceviz
N'apım elimde değil.

William Shakespeare

66. SONE

Vazgeçtim bu dünyadan tek ölüm paklar beni,
Değmez bu yangın yeri, avuç açmaya değmez.
Değil mi ki çiğnenmiş inancın en seçkini,

Değil mi ki yoksullar mutluluktan habersiz,
Değil mi ki ayaklar altında insan onuru,
O kızıoğlan kız erdem dağlara kaldırılmış,
Ezilmiş, horgörölmüş el emeği, göz nuru,
Ödlekler geçmiş başa, derken mertlik bozulmuş,
Değil mi ki korkudan dili bağı sanatın,
Değil mi ki çılgınlık sahip çıkmış düzene,
Doğruya doğru derken eğriye çıkmış adın,
Değil mi ki kötüler kadı olmuş Yemen'e,
Vazgeçtim bu dünyadan, dünyamdan geçtim ama,
Seni yalnız komak var, o koyuyor adama.

TİSBE:

Sahiden uyuyor mu?
Ahh!. Kim vurmuş kumrumu?
Ben geldim, civanım, yığidim, kalk!
Kalksana, konuşsana!
Görmüyor musun? Yoksa...
Örttü mü gözlerini kara toprak?
Bu zambak dudaklara,
Şu zeren yanaklara
Acımadın mı hiç kahpe felek?
Âşıklar, aşk timsali,
Gözü pırasa yeşili
Piremuz bırakıp gitti beni!
Hadi gel, tezcanlı ecel,
Gel bana, geline gel,
Batır mum sarısı ellerini,
Batır benim de kanıma!
Madem kıydın canına,
Kopardın onun bamtellerini.
Konuşma artık, ey dil,
Sadık kılıç, naz etme, gel,
Odlara yanmış bağırimi dağla!

Bıçaklar kendini.
Geldim yolun sonuna,
Uğurlar olsun bana!
A dostlar, a dostlar, kalın siz de sağlıcakla!

(Bahar Noktası adlı oyundan)

Walt Whitman

OY REİS! KOCA REİS!

Oy reis, koca reis, alnımızın akıyla döndük seferden,
Savuşturup onca bela, onca fırtınayı, sonunda murada
erdin.

İşte liman, bak, çanlar çalıyor, bayram ediyor ahali,
Gördüler pupa yelken geliyor, gözüpek, gözü yeşil
yelkenli.

Neyleyim, neyleyim ki ama...

Bu kan damlalarını nideyim?

Gayri uzanmış güverteye reis,

Soğumuş ellerini mi öpeyim!

Oy reis, koca reis, kalk da şu canları dinle bari!

Baksana, senin bayrağın çekilen, senin şarkın
söyledikleri!

Senin için bu çiçekler, senin için topladılar sahillerde,
Seni çağırıyorlar, bak, senin adın geziyor dillerde!

Gel, reis ağacım benim,

Kolumun üstüne yatırayım seni.

Çoktan öldüğünü unuttum ama,

Bu kan damlalarını nideyim?

Reis cevap vermiyor sözüme, dudakları söylemez olmuş.
Ağam kolumu duymuyor bile, ne yüreği ne kalbi kalmış.

Sağ salim demir attı gemisi, bitti artık, sona erdi sefer,
Savuşturup onca belayı, kazanılan bir güzelim zafer.
Bayram etsin sahil, çalsın davullar!
Yalnız bırakın beni gideyim!..
Reisin yattığı güvertenin üstünde
Böyle dolaşmayıp da nideyim?

W.B. Yeats

İÇİNE DOĞMUŞ İRLANDALI TAYYARECİNİN

Aklım kesti, orda ecelim gayrı,
Bulutlara komşu, yukarda bir yer.
Ne düşman denenler dostumdan ayrı,
Ne dostum denenler dostuma benzer.
Yurdum Kiltartan'ın dere boyları,
Yurttaşım kil tartan fakir fıkara,
Hangi yana çeksen ben bir zararı,
Ne hayrı dokunur Harbin onlara.
Ne kanun zoruyla girdim bu işe,
Ne “yaşa” sesleri, ne nutuklara,
Bir içi ferahlığı, bir ürperişe
Kapılıp katıldım gökte çingara.
Düşündüm her şeyi, ölçtüm biçtim de
Püf kaldı yanında görüp gördüğüm.
Görüp göreceğim bir püf. Gözümde
Bu ömür, bu püfür püfür de ölüm.

ERICH KAESTNER

Çeviren: Necdet Neydim

“Eller şu gördüğünüz / Kullanılır ev işinde”

Kaestner 23 Şubat 1899 yılında Dresden’de bir saracın oğlu olarak dünyaya geldi. Yoksul ailelerin çocukları ancak ilkokul öğretmenliği eğitimi alabiliyordu, bu eğitime başladı ancak Sovyet devriminin ardından bıraktı ve I. Dünya Savaşı sırasında liseyi dışardan bitirdi. Ardından Leipzig’te Germanistik, tarih ve felsefe öğrenimi gördü. Savaşa, militarizme ve her türlü sosyal baskıya karşı olan Kaestner ince alay içeren gazete yazılarıyla tanındı. Kaestner katı bir moralistti ve aileden başlayıp toplumun her kesimine yönelik ahlakçı eleştiriler yazdı. Yazar birçok dile çevrilen çocuk kitaplarıyla ün kazandı. Dilimize de çevrilen çocuk kitapları arasında *noktacılık ile Anton, Emil ve Dedektifler, Hayvanlar Toplantısı, Palavracı Baron, Açık göz Budalalar*’ı sayabiliriz. Yetişkinlere dönük ağır eleştirilerde bulunan Kaestner, çocuğa dönük bakışında onu çok önemli bir değer olarak algılar. Çocuğa sunduğu dünya, yetişkinlerden soyutlanmış, ancak gerçekçi ve akılcı bir temelde oluşur. Şiirlerinde sosyal eleştirilerin yanı sıra, çocuğa bakışını da görmek olanaklıdır. 29 Temmuz 1974’te ölen yazarın çocuk gerçekliğine ve akılcılığa dönük çocuk edebiyatı anlayışı günümüz Alman Çocuk Edebiyatı anlayışının temel dayanaklarından birini oluşturmuştur.

NİNİNİ (BİR BABA SÖYLÜYOR)

Uyu yavrum, uyu canım!
Aramızda kan bağı var sanıyorlar
Yine de olabilir mi ki?
Bilemiyorum. Uyu yavrum!

Uyu yavrum! Sakin ol uyu!
En iyisi uyumak
Ben çok büyüğüm, sense çok küçük
Uyumayı beceren, hak eder mutluluğu
Uyumayı hak eden becerir gülmeyi

Bir kadının yanında yatarsın geceleri
Kadın derki: Rahat bırak beni!
Zerre kadar sevmez, o ne kurnazdır
O cadının yüzünden ağardı saçlarım
Söyleyin ne yapayım?

Uyu yavrum! yavrum uyu!
Bir şey kaçırmazsın gözün arkada kalmasın
Düş görülür belki hani kont oluvermişsin
Düş görülür belki hani kadının uysallaşmış
Ne güzel düş görmek
Mücadele edersin, seversin, yaşarsın yersin
Açıklayamazsın ki kendine
Bütün bunlar niye gerekli diye
O kadın diyor ki bana: Sen bana benziyormuşsun
Umurumdaydı sanki canı cehennem.

Uyandırılmayan rahattır
Ölümler uyur en uzun uykuyu
Hangi cehennemdedir anne kimbilir

Sakin ol yavrum. Korkuttum mu seni?
Hiç ister miyim böyle bir şeyi
Unut ayı! uyu canım!

Bırak parlasın yıldızlar
Unut beni, rüzgârı unut
Hadi iyi geceler! Uyu yavrum
Ve n'olur bırak ağlamayı...

KİBRİTÇİ ÇOCUK

Kibrit! Kibrit alın!
Üç paket yirmiye!

Alacakları yerde gülüyorlar
Kızıyorlar ya da bana
Çekip giderken homurdanıyorlar
Bilselerdi oysa

Kibrit! Kibrit alın!
Üç paket yirmiye!

Babam yardım alıyor on mark
Anam da küçük bir yüz
Bir odamız var köşesinde mutfak
Ama kullanmıyoruz mutfağı biz

Dün babam iki şişe bira içti
İstemedi onunla içmek anam
“Özgür yaşıyoruz biz” diye şarkı söyledi babam
Kırdı pencereyi ardından

Kibrit Kibrit alın!
Üç paket yirmiye!

Boşalmadı henüz karton kutum
Daha yapmam gerek ödevimi
Şimdi böyle yorgun olmasaydım
Güleceğinize satın alın kibritleri

Kahverengi ve siyah kundura bağlarıyla
Elbette daha çok kazanılırdı
Üç mark gerek ilkin bana oysa
Ama nerden bulurum parayı

Kibrit! Kahverengi siyah kibritler!
Üç çifti yirmiye!

ÇAMAŞIRCI KADININ ELLERİ

Ünlü eller vardır
Ve güzelleri de
Eller şu gördüğünüz
Kullanılır ev işinde

Cila törpü bilmezler
Piyano bile çalmamıştır
Eğlencelik de değildir
Yalnız çamaşıra gider

Kendi çamaşırlarının dışında
Hamaratça yıkarlar
Başkalarının çamaşırlarını da
Aklanıncaya kadar

Lavanta kokmazlar
Kokusu küllü su ve klor
Sıkarlar, silkelerler, yorulurlar
Ama onlar bundan korkmuyor

Kızarırlar, çatlarlar
Hassasiyetlerini yitirir kabalaşırlar
Birini okşamaya kalksalar
Okşamanın tadına varamazlar

Ünlü eller vardır
Ve güzelleri de
Eller şu gördüğünüz
Kullanılır ev işinde

ANNE VE ÇOCUK

Sen erkek ol Emma kadın olsun
Ötekiler saklasın şimdilik
Dolaba örneğin ya da karanlık köşeye
İsterse salona nereyi bulursa orası olsun

Sonra atladı adam bir karton kutuya
Uzunca bir geziye çıkmalıyım dedi
Ve gerçi kim kanıtlayabilir aksini
Balonla yolculuk Borneo'ya

Adam koşar kapıya kadın hastalanır
Ağlar bağırır yolar saçlarını
Ah kocacığım niçin gidiyorsun diye çeker içini
Ve hemen dolaptan çocuklardan birini alır.

Mutlu olursun dönersen geri
Gösterir Emma emekleyen çocuğu
Lina koymak istersin adını
Ve der: Hani erkek çocuk dedi!

Bazen birbirlerine sırt dönerler
Bir oyun oynar kollar ve gözler
Emma annesine çekip gitmek ister
Ardından kavga çabucak geçip gider

Yine de açıkça mutlu olmak zorundalar
Sarmaş dolaş pencereden dışarı bakılır
Çocuk yatağında birden mızımızlanır
Sütünü verirler uykuya dalar

Ve yaklaşmakta yavaş yavaş zamanı
Bir bebek almanın dolaptan yeni
Rusya'da ya da Polonya'dasın belki
Borneo değil bilirim çok uzak orası

Çiçekler getirirsin ona uslu erkek olarak
En iyisi süpürge otudur ya da aslan pençesi
Çünkü uzun yola en dayanıklısıdır onlar hem de en iyisi
Piyanonun üstüne ne de yakışırlar

Artık oğlumuz “ilk çocuk”
Epeyce kilo aldı bu arada
Okula gidecek Paskalyada
Yıllar nasıl geçip gitti çabuk

İkinci dışında öbür çocuklar
Dolapta hâlâ iki büklüm bekleyen
Bunların kavgası zırlıtısı yüzünden
Artık teker teker doğmak istiyorlar

İnsanlar arasına karışmalılar bazen
Maskeli baloda ya da tiyatroda
Babandan kalan frak sırtında
Biraz büyük ama sana yakışan

Çocuklar tekrar saklanırlar dolaba
Kavga çıktı yine çünkü, karardı her şey böylece
Nasıl olur diye düşünürken gerçek aile
Hep birlikte otururlar mutfakta

Sohbet ederler, yüzlerinde saygın bir ifade
Yaşamın güçlüğünden ve genel seçimlerinden
Garson hesap diye bağıırıyorsun birden
Üzülme garson hâlâ gelmedi diye

Emma yorgundur, fazla yorgun biraz
Aile dağılıyor herkes bir soluk alsın
Öteki çocuklar artık evlerine dönsün
Böyle bir evlilik çocuk oyunu bile olmaz.

JAMIE MCKENDRICK

Çeviren: Gökçen Ezber

“Et parçalarından kanlı bir yağmur indi yere”

İskoç şair Jamie McKendrick'in *The Marble Fly* adlı üçüncü şiir kitabına adını veren şiirde, bir duvarda bulunan sinek rölyefi, geçici olanın kalıcı olana ve devinimin dinginliğe dönüşümünü simgeler. Değişik ulaşım yolları –düşsel bir cenaze arabası, on toplu bir gemi hapishanesi, bir bisiklet ve bir kayak– bu şiirleri umulmadık yerlere götürür. Bu yolculukların rotası, doğa ve insan tarihlerinin örtüştüğünü – ve bunlardan anlam çıkarma uğraşlarımızın belirsizliğini ve tuhaflığını açığa çıkarır.

MERMER SİNEK

Fındığını koklayan bir sincap gibi
burnunu kıvırdı rehber,
fırın kapağındaki
kilden yapılmış
ve kabaran ekmeği simgeleyen
cinsel organı bize gösterirken.

Kapalı bir dünyaya açılan
kırmızı toprak ve taş eşikler,
meyveci Felix'in sattığı
taş meyveler, sıcak içecek büfesinden
taş gibi soğuk içecekler
taş yola kazınmış tekerlek izleri.

Resimler duvarlarda, mozaikler ve gizemler,
delinmiş geyik, kırbacın altında
bir kızın sırtı,
Thisbe'nin elbisesini parçalayan bir aslan
ve bir atardamar koparan,
duvar gözlü Pyramus.

Wool Market'de bir duvar kabartması,
üzerinde mermerden bir hayvan dünyası
–cırcırböceğine sulanan bir kertenkele,
baykuşun havalandırdığı bir fare,
ve bir sinek (dikkat sinek!)
tek başına sazların arasında–

hepsi de çok iyi korunmuş
ve gerçek boyutlarından çok az büyük,
ve gerçek yaşamdan daha da durgun ve zor.
Çok uzun zaman geçmiş olamaz,
aynı şeyi
Vesuvius'un da düşünmesinden bu yana.

ESKİL TARİH

Uğursuzluklarla başladı yıl:
kuyruklyıldızlar, tutulmalar, sarsıntılar ve ormanlarda
yangınlar,
bir zift tabakası kıyı boyunca,
Ve altında uyuşuk dalgalar. Ve bir inek konuştu
geçen yıl;
Oysa geçen yıl kimse inanmıyordu bir ineğin
konuştuğuna.
Daha kötüsü yoldaydı.
Martı sürülerinin havada kaptığı
et parçalarından kanlı bir yağmur indi yere;
Tutulamayan parçalar yere düştü;
Ve orada durdular günlerce çürümeden.
Bir meşe ormanını yerle bir etti rüzgâr
ve gözlerini oydu kuzuların kargalar.
Kâhinlerin kitaplarını yorumlayan görevliler,
ara yollarda ve şehrin yükseklerinde duran
kasklı yabancılardan söz ettiler.
Kan dökülebilirdi. Gruplardan ve kavgalardan
uzak durun diye uyardılar. Bazıları bunun,
çıkmakta olan yeni yasanın önünü kesmek için,
uydurma bir oyun olduğunu söylediler. Şiddet ancak,
kabilelerin güçlerini birleştirdikleri ve
dünyada daha önce görülmemiş derecede öldürücü
silahlarla
doğuya yöneldiği yalanıyla önlenebildi.
Öncü atlılarının nal sesleri,
Duyulmuştu bile güneydeki tepelerde.
Yıl, savaş korkusuyla sona erdi.
Uğursuzluklarla başladı bir sonraki yıl.

UÇAN RENKLER

Katalonya'daki bir terracotta tarlasında
yardım ettim küçük bir çocuğun uçurtmasını uçurmasına.
Oysa bilmiyorduk ikimiz de bunun nasıl yapıldığını.
Toynak izli kirli yoldan beyaz tozlar kaldıran

ve Pirenelerin doruklarını kapladıktan sonra
yerde duran bir böceğin kanatlarını buruşturan
rüzgâr –ramantona–
biliyordu.

Ve kaldırıp indiriyordu, uzun selafon kuyruklu
haberci diski, önce gererek sonra gevşeterek,
ve çözerek gökyüzünün derinliklerinde
görünmez olan ipi, bir bürümcük gibi.

Ve sesleniyor küçük çocuk mira la cometa como va!
fakat bana öyle geliyor ki,
Yeni bir ada gereksinimi var –ne uçurtma, ne
kuyrukluydız.
Sekizleri andıran dalgalanmalar içinde neşeyle,

bir hiçliğe giden tuhaf bir düşünce.
Bilemeden nesnelerin yerini ve uzaklığını,
Çocuk ve ben hiçbir şey değiliz,
Uçurtmanın çapasından başka.

Rüzgârlar çalkalarken mısır öbeklerini
ve çarparken söğütlerle elektrik tellerine,
şaşıp kalıyoruz bize takılan küçük gezegene,
– keskin uçuşuna,

derin yabancı renklerine.

KÖRFEZ

Yaşamın bizde gözü olduğunu gösterdi
bir günde iki cenaze.
her iki tören de,
aynı hızda ve birbirine ikişer adım ötede.
Yanlarından geçtikleri kadınlar, yemin ettiler,
dörde bölmek için bir işaretle onları;
bu arada erkekler de meraklarına sarıldılar,
dağıtmak için ölümün saldığını.

Bir hurma dalı sallayan papaz, ilkinde
sonsuz uykunun, köyden geçen yolunu gösterdi.
Meyhaneci ve kumanyacı; başdöndürücü
ve gökmavisi tüylerle süslenmiş muskalı bir atın çektiği
altın yaldızlı siyah bir cenaze arabasının içinde.
Sonra Lazarus geldi balıkçıların omuzlarında taşınarak,
kıyıya gelince yere indirildi,
ölümün soğuk eli tahtayla buluşsun diye.

TÜRLERİN ALACAKARANLIĞI

Mürettebat
söylerken,
Barbados uyarlaması
ve İrlanda ezgili bir
gemici şarkısı,

on toplu gemi hapishanesi
faça edip durdu
bir çakmaktaşı kayasının yanında,
yalnızca yengeçler
ve likenlerin

ve ahmak, budala
Ağımsı kolonilerin
yaşadığı
Orta Atlantik’de.
–öylesine evcil

ve aptal yaradılışlı
doğabilimci şöyle dedi
öldürebilirdim
istediğim kadarını
jeolojik çekicimle

– işte öylece orada
kökenin kökenini buldu
rastlantıyla.
Ve türlerin alacakaranlığını.

UYANIK YAKALANMAK

Düştüm
bana kurdukları her tuzağa–
İnsan tuzağı, fare kapanı ve ökse.

Yemi yuttum
her defasında–
Kurtçuğu, peyniri ve daha bilmem neyi.

Manivelayı kımıldatan
ve insanı yerinden fırlatan
Teli çektim.

Sonra da, ölümden önceki sessizlikte,
bunları önceden tahmin ettiğim için,
kendimi pohpohladım.

Hatta küçük bir kahkaha bile attım.

KARA SEVDA FABRİKASI

(Carlos Drummond de Anfrade için)

Kabul edilenin dışında,
sone olmayan bir sone yazmak istiyorum.
Çirkin bir somutluğu olsun istiyorum
ve okunması olanaksız olsun.

Ve sonemin gelecekte,
kimseye zevk vermesini istemiyorum.
Yalnızca kaba ve sapkın değil,
aynı anda ikisi de olacak

eğer isterse. Bunun yanında bütünüyle
acı sözlerle dolmasını istiyorum– anestezişiz
yapılan bir ameliyat gibi incitmesini istiyorum,

çok daha duyarlı bir yerden. Böylece bilinmeyecek
yüreklen.

Üzerine işenilen delik bir duvar – ve delikte
anlaşılmaz bir açıklık olacak.

MARGARET ATWOOD

Çeviren: Nezih Onur

“Sevgiyle uzanıyorum, ellerim birer silah”

Kanadalı ünlü şair, romancı, öykü yazarı ve eleştirmen Margaret Atwood 1939’da Ottawa’da doğdu. Toronto ve Harward üniversitelerinde öğrenim gördü. Çocuk denebilecek yaşta yazmaya başladı ve ilk şiir kitabı *Double Persephone*’yi 1961 yılında on dokuz yaşındayken yayımladı. Eserleri birçok dile çevrildi, başta Kanada olmak üzere, Amerika, İngiltere, Fransa, İsveç, Norveç gibi ülkelerde ödülleri aldı. Kanada ve Amerikan üniversitelerinde öğretim üyesi olarak çalıştı. 1984-1986 yılları arasında Kanada PEN’inin başkanlığını yaptı. Tutarlı bir kadın hakları savunucusu olan Atwood, aynı zamanda Batılı gelişmiş ülkelerin üçüncü dünya ülkeleri üzerine kurdukları baskıcı politikaları eleştiren tutumunu, işkenceye, her türlü zorbalığa ve ırkçılığa karşı duruşunu yalnız eserleriyle değil, yazı ve konuşmalarıyla da savunan bir yazardır.

HÜCRE

Nesnel bak. Kanser hücresinin
güzel olduğunu kabul edeceksin.

Bir çiçek olsaydı, göbeği açık mor, taç yaprakları pembe,
Ne güzel, diyecektin

ya da otuzların ikinci hamur kâğıda basılı
bir bilimkurgu dergisi kapağı, *Ne kadar çarpıcı*;
yaratık olarak, bir başarı,
tümüyle mor bir göz ve jölemsi dokunaçlar,
uzantılar, yoksa solungaçlar mı,
sürünerek geziyor et gibi kırmızı granüllü
Mars toprağı üzerinde,

narin çeperleri
genişleyip patlarken, sporları
dağılıyor başka yerlere, kök salıyor, para gibi,
yayıyor söylenti ya da
insanların beynine işleyip geçen miyasma gibi,
çabayla yer açıp
giriyorlar içeri. Laboratuvar teknisyeni,

Unutmuş, diyor
nasıl öleceğini. Niye anımsasın ki? Tüm istediği daha çok
amnezi. Daha çok ve daha bolca yaşam. Daha çok
almak. Daha çok yemek. Kendini yeniden üretmek,
Tüm bunları
sonsuza değin sürdürmek. Bilinmiyor değil
bir tür arzular. Aynaya bak.

TEHLİKELİDİR GAZETE OKUMAK

Düzgün kaleler yaparken
kum havuzunda,
çabucak açılan çukurlar

kepçelenmiş cesetlerle doluyordu,
yıkanmış, taranmış okula giderken, ayaklarım
betondaki çatlaklara basıyor
kırmızı bombaları ateşliyordu.

Artık yetişkinim ve
okuryazarım, oturuyorum sandalyemde
bir fûnye kadar sessiz,

alevler içinde yanıyor tropik ormanlar, askerlerle
dolu çalılıklar,
karmaşık haritalardaki adlar yükseliyor
duman içinde göğe.

Benim sebebi, kimyasal
oyuncaklar yığınağıyım, bedenim
öldürücü bir aygır,
sevgiyle uzanıyorum, ellerim birer silah,
iyi niyetim tümüyle ölümcül.

Dönüştürüyor
edilgin gözlerim bile
baktığım her şeyi bir savaş fotoğrafının
çopur siyah beyazına,
kendimi
nasıl engelleyebilirim?

Tehlikelidir gazete okumak.

Huzur veren ağaçlardan söz ederken,
elektrikli daktilomun tuşuna
her vuruşumda

bir başka köy uçuyor havaya.

İŞKENCE

Sohbetin duraklamaları sırasında
ne oluyor?

Konusu özgür irade,
politika ve tutkuya duyulan gereksinim.

Şu: Öldürmedikleri
kadını düşünüyorum.

Bunun yerine suratını diktiler,
kamış geçecek kadar bir açıklık bırakıp
kapadılar ağzını
ve yine sokağa saldılar,
suskun bir simge.

Nerede yaptılar bunu ya da niye,
şu ya da bu taraf mı
önemi yok;
 taraflar olduktan sonra
bu tür şeyler yapılıyor

ve o kadın yüzünden
ya da ona rağmen
pırıl pırıl bir yaşam sürdüren iyi erkekler var mı
bilmem.

Ama gücün
böylesi soyut değil, politika ve özgür iradeyle
ilgisi yok, sloganların ötesinde,

tutkuya gelince, bunun
dolaylı yadsınması,
âşıkların tümör gibi
etinizden kesip atan,
sizi göğüssüz,
adsız, dümdüz

ve kansız bırakan bıçak, sesiniz bile
aşırı acı yüzünden yanık,

derisi yüzülmüş bir beden
ilmik çözülmüş ve asılmış
duvara, bayraklar niye asılıyorsa
aynı nedenle asılan
bir ezinç duyurusu.

ASLA YAZILAMAYACAK ŞİİR İÇİN NOTLAR

(Carolyn Forché'ye)

i
Bilmek
istemeyeceğin yer burası,
burası düşleyemeyeceğin yer,
burası içine işleyecek yer,
burası sonunda seni yenecek yer,

kurur gider burada *niye* sözcüğü, yitirir
anlamını. Kıtlık bu.

ii
Üzerinde yazabileceğin
şiir yok, pek çoğunun
gömüldüğü ve çıkarıldığı
çukurların, derilerinde
hâlâ izlenebilen katlanılmaz acının.

Geçen yıl olmadı bu
ya da kırk yıl önce, daha geçen hafta.
Bugüne değin hep oldu,
oluyor.

Sıfatlardan çelenkler yapıyoruz onlar için,
tespih taneleri gibi sayıyoruz onları,
onları istatistiklere, ayinlere dönüştürüyoruz
ve bunun gibi şiirlere.

İşe yaramıyor hiçbir şey.
Durumları değişmiyor.

iii

Sönmek bilmeyen ışık altında
ıslak beton üzerinde yatıyor kadın,
kollarındaki iğne izleri
beyni öldürmek için konmuş oraya
ve düşünüyor niye ölüyorum diye.

Ölüyor çünkü konuştu.
Ölüyor söz uğruna.
Bu şiiri yazan,
sessiz, parmaksız,
onun bedeni.

iv

Ameliyata benziyor
ama ameliyat değil

ne de ayrılmış bacaklara, hırıltıya
ve kana rağmen bir doğum.

Kısmen bir iş,
kısmen konçerto gibi
bir becerinin sergilenişi.

Kötü yapılabilir
ya da iyi, bilen kendileri.

Kısmen sanat.

v

Dünyanın açıkça görülen gerçekleri
gözyaşlarıyla görülüyor;
niye öyleyse bana
gözümde bir sorun olduğunu söylüyorsun?

Açıkça, sakınmadan,
sırtını dönmeden görmek için,
ıstıraptır bu, açılır bantlı gözler
güneşe beş santim yakın.

Öyleyse gördüğün ne?
Kötü bir düş mü, sanrı mı?
Hayal mi?
Duyduğun ne?

Göz yuvalarına dayalı ustura
eski bir filminden ayrıntı.
Gerçek aynı zamanda.
Yapman gereken tanıklık etmek.

vi

Dilediğini söyleyebilirsin bu ülkede,
çünkü zaten kimse dinlemez seni,
güvenlidir yeterince, bu ülkede yazmaya çalışabilirsin
asla yazılamayacak şiiri,
ve hiçbir yenilik getirmeyen,
hiçbir şey bağışlamayan şiiri,
çünkü her gün yenilenirsin ve bağışlarsın kendini.

Başka yerde, bu şiir yeni değildir.
Başka yerde, bu şiir yürek ister.
Başka yerde, bu şiir yazılmalıdır
çünkü şairler ölmüştür.

Başka yerde, bu şiir yazılmalıdır
sanki ölmüşsün,
sanki seni kurtarmak için yapacak
ya da söyleyecek başka bir şey kalmamış gibi.

Başka yerde yazmalısın bu şiiri,
başka yapacak birşey yoktur çünkü.

AGİ MİSHOL

Çeviren: Cevat Çapan

“Öldüğümde çoktan dilsizdim”

Agi Mishol II. Dünya Savaşı sırasında soykırımdan kurtulan bir ana-babanın kızı. 1947’de Macaristan’da doğmuş, dört yaşında ailesiyle İsrail’e yerleşmiş. Kudüs’teki İbrani Üniversitesi’nde İbrani Edebiyatı okuyan Agi Mishol halen Kfar Mordec-hai’de çiftçilik yapmakta ve üniversitede yazarlık dersleri vermektedir. Kendisi de çeviri yapan Mishol’un şiirleri Fransızca’ya, İspanyolca’ya, Arapça’ya ve İngilizce’ye çevrilmiştir.

PAPUA YENİ GİNE

Papua Yeni Gine demeye bayılıyorum
yoksa buraya hiç gelir miydim?

Kocam Antonio beni arkadan kucaklıyor
ve kulağıma fısıldıyor uykuya dalmadan
benim seni sevdiğimden daha çok sev beni

Ben de onun yüzünü okşuyorum ve onu daha çok
seviyorum

onun beni sevdiğinden daha çok;
fark etmez benim için, bir hafta
daha çok severim onu – ne de olsa
kolay değil Portekiz Büyükelçisi olmak:
Süper güçler durmadan gözdağı veriyor
bizimkinin de uykusu kaçıyor, çünkü o hâlâ

Sömürgelerin Altın Çağında yüzmekte;
Angola, Marcao, Cochin ve Nampula gibi sözcükler
eski kalyonlar gibi gerisin geri yüzüyorlar kanında
ve horultularını ağıtlara dönüştürüyorlar.
Korkudan boğulacak halde, yenik,
böylece hak ediyor kendisini daha çok sevmemi.

Ben de büyük bir cömertlik içinde
ve arkamda bir yabancı kalbimi dileniyormuş gibi
beni saran bu kollara bırakıyorum kendimi,
çünkü Papua Yeni Gine'nin kuşları o kadar renkli
ve perde aralığından öteki hayatımın üzerinde ay
parlarken
kuşların sesleri öyle tatlı, öyle ayartıcı ki.

Ne yaman bir bukalemunum ben.
Papua Yeni Ginede'de sürünürken
oranın renklerine dönüşüyor renklerim,

Antonio'nun üzerinde sürünürken de
onun renklerine bürünüyorum – insan
geri çevirmemeli hayatın sunduğu
nimetleri,
ben de alıyorum verileni.
Demek ki ben de veriyorum.

Kocam olağanüstü titiz,
Yatak odamızın duvarındaki Papa bile
durumdan hoşnut, gülümsüyor bu kusursuz düzene.
Sol ayakkabı sağ ayakkabının yanında,
gömlekle pantolon güzelce katlanıp asılmış,
kol saati yatağın yanındaki komodinin üstünde.
Kocam nefret ediyor koluma saat takmamdan.
Oysa ben çok hoşlanıyorum geceleri
nabzın atışlarıyla saatin tiktaklarının ritmik
orkestrasyonundan ve aralarındaki ironik boşluktan.

Şimdi koyveriyorum kendimi kocamın sıcacık
koynuna,
boynundan sarkan altın zincirin ucundaki haç
gıdıklıyor derimi.

Ben Yahudiyim, üstelik çırılçıplağız yatakta.
Acaba Jean Paul ne düşünür bizim hakkımızda
başında piskoposluk tacı, cüppesi ve elinde asasıyla?

O kendi şatosunun kralı,
ben de Papua Yeni Gine Büyükelçisinin karısı.

HİPERMARKETTE

I
Bu hipermarketin rafları arasında itiyorum alışveriş
arabamı,

şu iki lahananın anası, rotamı çizerek bu sabah kahvem
içerken
yazdığım alış veriş listesi şiirine göre.
Özel indirim yaftaları kanat çırpıyor havada
paketlerin içeriğini ve sevimli dondurulmuş Claydermann
Tavuklarını inceleyenler için. Ben de raflara bakarak
köpek maması bölümüne yöneliyorum
ve bizim Mister Flinker bir sır veriyor kulağıma
fısıldayarak:

Vücut yaşlanır, ama ruh sonsuza kadar genç kalır.
İnanın, diyor. Ben de inanıyorum. Sonra Bromley ve
Cox'a geçiyorum. Çabuk olun, çabuk olun,
gecikmeden biberiyenizi alın,
çabuk olun, diyor hipermarketin ozanı.
Ben şimdilik şarkımla kornfleklerin hışırtısına
ve dikbaşı kabakların kıvrımlarına eşlik edeceğim
kasadaki kız
şiirimin basılı kopyasını
elime tutuşturuncaya değin.

II
Hipermarkette ev kadını havamla dolaşırken
birden yaramaz ve mızıkçı karşıma çıkıyorsun turşuların
yanında
“Agi Bagi” diye sesleniyorsun bana
sonra da fesatçıların şahı, bir çimdik atıyorsun kıcıma
şarküteri reyonunun başında
tam şaşkın karın
peynir tezgâhının yanında seni ararken
alacağınız süt
az yağlı mı
yoksa yağsız mı olsun, karar veresiniz diye.

III
Ben sana sarıldım,
sen de bir karpuzla sarılmıştın;

ben seni sevdim, sense
ne yapacağını bilemedin
kucağındaki karpuzla.
Bana sarılmak isteyen
ellerin
bir türlü bırakmıyordu karpuzu
ama
ne diyebilirdin ki,
bekle
şu karpuzu
yere bırakayım
önce?

YERÇEKİMİ, ÖLÜM

Ne kadar azaldı direnci yerçekimi yasasına:
saçları dökülüyor, çenesi sarkıyor, ayağını
yerden kaldıramıyor.

Gücü kalmamış gövdesi iki büklüm, ancak
bastonuyla yürüyebiliyor – teslim tarihi
ertelenerek.

Önümde oturuyor, anlaşılmaz cümlelerinin
ortasında dalgın,
derisi birinin bir sandalyeye üstünkörü attığı
bir giysi gibi.

Babamla oturuyorum ve bir an için sanki
ölümümle oturuyorum,
bu tükenen insanın içindeki bir dostla;
ruha ruhun hakkı olanı
küllere de küllerin hakkını
vermeye başlamış birisi.

YÜZÜCÜLER

Huzur evindeki yaşlı kadınlar
tam saat onda geliyorlar yüzmeye.
Yavaşça salıveriyorlar kendilerini sulara
ve yüzüyorlar kulvarlara bölünmüş havuzda
gözleri pırıl pırıl pembe bonelerinin altında.

Arada bir sırtüstü dönüyorlar
ve boğuluyormuş gibi çırpınıyorlar,
birbirine karışıyor kollarla bacaklar–.
artık ne oldukları bile pek belli değil,
dalgalar arasında belirdiklerinde
vücudun hangi parçası oldukları da.

Oysa biz gerçek yüzücüler suları yarararak
tunçlaşmış vücutlarımız güneşte pırıl pırıl
kaslarımızda devinmenin şenliği
sıçrayıp derinliklerden
göğsümüzü şişirip yeniden dalıyoruz–
ok gibi yanlarından geçerken
gençliğin taşkınlığını üstlerine sıçratmanın
tadını çıkartmadan da edemiyoruz.

Hiçbir sahteliğe de acımamız yok bizim,
doğrusu kaba numaralarla
onları püskürtüyoruz;
ne işi var onların biz gerçek yüzücüler yanında?
Biz ki, kulaç atarak yöneldiğimiz sonu
şimdilik görmek istemiyoruz.

ALACAKARANLIK

Eğik, sarı bir ışık huzmesi
birden acıdı odama
ışıl ışıl dans etmeye başladı

toz zerreleri gözlerimin önünde.
Kristal vazo parladı o eşsiz örümcek
ağlarıyla
pencere çerçevelerinin tuzağına düştü
anlatılmaz maviler.
En sevdiğim kitaplar rafları doldurmuştu:
ışık Malthe Lauritz Brigge'nin Notları'na,
Hadrianus'un Anıları'na,
sonra Saramago'ya,
Pessoa'yla Kavafis'in komşusu
Wallage Stevens'e
ve nasılsa onların arasına karışmış
Berlitz'in Türkiye rehberine vurdu.

Dışarda bir araba geçiyor
bir kadın çocuklarını yemeğe çağırıyor
ben de bitkin, hareketsiz
divana uzanmış yatıyorum.
Buradayım.
Bu an'ı içinde tutan kâseyim
ve hiçbir sorum yok.

BAŞLIKSIZ

Öldüğümde çoktan
dilsizdim.

Bütün olup bitenden
aklımda kalan
korkunç bir susamışlıktı havaya

ve o budala sırtışı
ağzımın
bensiz
bardakta kalan

OKŞAYIŞ

Hepimiz buradayız–
Yeryüzündeki sıcak ve canlı herkes,
soğuk olanlar şimdiden yerin karnının altına
saklanmışlar–
mutluluk avcıları, acının kaçakları,
kaptisli melekler kristal bir an bağışlamış onlara,
bizi birden şaşırtan bir okşayış–
birbirine sarılmalar,
kucaklaşmalar,
aşkın aşka akışı.

Ve birbirimize bakıyoruz,
her yüz tek ve benzersiz,
birbirimize dokunuyoruz
parmakların şaşkınlığı ve bilgeliğiyle;
yelkenleri indiren gülümseyişlerimizle
düzgün ve barışçı
dişlerimizi
gösteriyoruz birbirimize
heyecanlı, sıcak, çekingen dokunuşlarımızla
(çünkü başka türlü her zaman dayanılır gibi
olmayan
ve karşıdakinin gözlerinin aynasında
yanıtı pek belli olmayan bir bilmedir).

Ve sevgi–
evrende esen o sıcak soluk
eritiyor gergin tenimizi,
çekip çıkarıyor derinlere gömülü gözyaşlarımızı–
bir şey seyrediyor içimizdeki bir yarıktan,
orada her zaman gören
bir şey
acıyor bizim insan oluşumuza,
acıyor uçmayı özleyen
zavallı kürek kemiklerimize.

AMERİKAN ŞAİRLERİNDEN SEÇMELER

Çeviren: Recep Nas

Burada bazı şiirlerini okuyacağınız Edward Arlington Robinson, Archibald MacLeish, Langston Hughes ve Carl Sandburg önemli yapıtlarını yirminci yüzyılın ilk yarısında yayımlamış şairler. Türkçe'ye çevrilmiş kitapları olmasa bile, Türkçe'deki çeşitli dünya ya da Amerikan şiiri antolojilerinde sınırlı sayıda şiirlerine rastlanabilir. Bu şairlerin hepsinin ortak özelliği Amerika'ya özgü bir duyarlığın temsilcileri olmalarıdır. Carl Sandburg'la Langston Hughes daha çok halkçı bir şiir dilinin sözcülüğünü ederken, Edward Arlington Robinson ve Archibald MacLeish bir yandan bir Amerikan şiir geleneği yaratma, bir yandan da bu gelenekle yenilikçi akım arasında bir köprü kurma işlevini üstlenmişlerdir.

Edwin Arlington Robinson (1869-1935)

MAĞRURBEY HERCAYI (MINIVER CHEEVY)

Mağrurbey Hercayi, kendini beğenmiş koca oğlan,
Meydan okurken yazı kışa düşürüp;
Pek cılız kaldı, doğduğuna bin pişman
Ağlardı salya sümük, vardı bir bahanesi hep.

Pek severdi Mağrurbey eski günleri
Şaha kalkarken atlar,
ve çekilirken kılıçlar kınından;
Düşlemlediği bir savaşçının gözüpek tavrı
Fırtınalar koparırdı yüreciğinden.

İç geçirirdi gitmediğinde işleri yolunda
Ve düş kurardı, el çekerdi işten güçten;
Düşlerinde Thebes kentleri, Camelot bir de
Priam'ın komşularıysa çıkmazdı düşünden.

Duysa kulaktan kulağa yayılan bir adın
Önüne geçilmez ününü, kederlenirdi Mağrurbey
Kederlenirdi geldiğine Latin kökeninden;
Yaşıyor şimdiyse yardımıyla hayırseverlerin,
O'na göre Sanat gelir serserilikten.

Severdi Mağrurbey Medici ailesini,
Gerçi görmemişti hiçbir ferdini;
Olabilseydi onlardan birisi
Açardı kendi elleriyle günah çukurunu.

Kargışlardı Mağrurbey sıradanlığı
Ve nefretle haki elbiseyi süzerdi;
Oysa, Ortaçağ zarafetiydi yansıttığı
İşte gözden kaçırdığı hep buydu.

Mağrurbey Hercayi, altın geçse eline, küçümserdi,
Onsuz da edemezdi ama, kıvransa da acıdan;
Düşünürdü Mağrurbey, hep düşünürdü,
Kukumav gibi düşünmesi işte hep bundan.

Çok geç kalmıştı dünyaya gelmekte Mağrurbey,
Kaşırdı başını ve düşünürdü durmadan;
İçerdi ölesiye, öksürürdü ve “İşte, kader” derdi,
Çıkamazdı bir türlü şişenin dibinden.

Archibald MacLeish (1892-1982)

DR. SIGMUND FREUD DENİZ KABUĞUNU KEŞFEDİYOR

Ölçüp tartarken varoluş nedenini
herhangi bir şeyin
Sınırlayamazsınız bilimi
şu alçakgönüllü azizi
Bir araya geldiklerinde,
getirildiklerinde
Vücut bulan nesnelere
adamak kendini
yeter ona

Bilir O, yaşayan her canlının
nasıl vücuda geldiğini
Hesaplar her bir yıldızın
yaşadığı iklimi
Sayar denizlerde balıkları
Ama umursamaz neden varolduklarını
balığın, ateşin ya da kuştüyünün

Niye umursasın ki? Onun dini
Olağanüstü yanıtların gülbahçesini
Ezberden dökmektir ortaya

İnsanlara bırakır metafiziği
Uyanmaz gecesinde ne cennetin
Ne de cehennemin

Belertiyor karanlıkta gözlerini.
Oysa yer olmamıştır karanlığa
kutsal hücresinde: O el değmemiş kandili
yanar durur, teship taneleri dökülür
parıldayarak elinden

Kim sunabilir ki O'na
bukleli deniz kabuğunu
Ona dokunmaz bile –bilir ki
Gördüğü dünyadır uzanan
sereserpe karşısında
İnancı tamdır.

Ve durmaksızın
deniz kabuğu sunmaktadır...
Kırılan dalgalardır
Uzak ufuklardaki deniz
Bilinmez yeryüzü üstünde
Bu sorgulayan sesleriyle
Sonsuza dek mi sürer güçlükler?
Uçuca eklenen soruların sahibi
Bu kudurmuş dalgalar mıdır?

ŞİİR SANATI (ARS POETICA)

Olmuş bir meyve denli
ele gelir ve yumuşak olmalı şiir

Başparmağımız büyüklüğündeki
Eskil madalyonlar denli
Dilsiz olmalı

Diplerinden yosunlar fışkıran
Girintili çıkıntılı etekleri
yıpranmış kaya denli
Sessiz olmalı

Kuşların uçuş dili denli
Sözsüz olmalı şiir

Ay tırmanırken gökyüzünde
Zaman karşısında
Hareketsiz durmalı şiir

Yükselirken ay
Sürgünleriyle geceye karışmış
Ağaçlar üstünde
Çekip gidiyorum ben de

Kış yaprakları ardına düşerken ay
Anılar anıları kovalarken anlağımda
Gidiyorum

Ay tırmanırken gökyüzünde
Zaman karşısında
Hareketsiz durmalı şiir

Şiir karşılık gelmeli,
Yalana

Boş bir oda ve akağaç yaprağı
İşte, hüznün bütün bir tarihi

Çimenlere uzanmak
Ve düşmek deniz üstüne
İki ışık demeti olarak
İşte aşk

Hiçbir şey kastetmemeli şiir
Varolmak dışında.

Langston Hughes (1902-1967)

BİR ZENCİ NEHİRLERDEN SÖZ EDİYOR

Nehirler tanıdım:

Dünya denli eski ve çağlar içinden çağıldayıp gelen;
insan damarlarında akıp duran kandan
daha yaşlı nehirler

Nehirler gibi derinlerden boy atıp serpildi köküm.

Taptaze soluğuyla sökerken şafaklar,

Euphrates'te yundum.

Kongo kıyısında kurdum kulübemi,

Ninniler söyledi Kongo bana, uykular içre

Nil'i okşadım gözlerimle, ehramlar diktim üstüne.

Türkülerini dinledim Mississippi'nin, inerken Abe Lincoln
New Orleans'a

Ve günbatarken altına döndüğünü gördüm, çamurlu
göğsünün.

nehirler tanıdım:

Eski, karanlık nehirler.

Nehirler gibi derinlerden boy atıp serpildi köküm.

DÜŞLER

Gün gelir

Düşler de ölür diye

Düşlere koşun, durmayın

Yaşam,

Uçamayan, kanadı kırık

Bir kuştur.

Düşlere koşun siz

Gün gelip, terk ettiklerinde sizi

Yaşam, karlar altında donup kalan
Kıraç bir tarlaya döner
Unutmayın,

ANADAN OĞULA

“Dinle oğul, anlatayım sana:
Kristal bir merdiven olmadı yaşam
Benim için hiçbir zaman.

Hep dikenler taşıdı içinde
Kıymıklar
Ve taşlı yollar.

Ve buz gibi soğuk
Çıplak odalar
Ama her zaman
Didindim durdum.
Yollar aştım.

Ve bazen ışığa hasret yerlerde
Karanlıklara gömüldüm

Öyleyse çocuğum,
Vazgeçemeyeceksin sen de
Geri adım atmayacaksın
Keşfettim çünkü,
Onun tatlı sert yüzünü
Şimdi bırakma kendini
Çünkü hâlâ sürüyorum ben yolumu
Hâlâ didiniyorum, gülüm
Evet, yaşam kristal bir merdiven olmadı
Benim için hiçbir zaman.”

LİMAN

Gözlerindeki derin arzularla
Durup kapı aralıklarında
Bakışan kadınların önleri sıra
İç içe geçmiş duvarları bırakıp geride,
Gölgeleri altında, özlemle uzattıkları ellerinin,
Kapılıp büyülerine,
Çıkageldim, mavi bir gölün sergenindeki
Kentin bu köşesine,
Kıvrım kıvrım yaylımlarıyla
Güneş altında kırılan uzun göl dalgaları
Ve kanat titreşimleriyle bir martı ordusu
Toplanıyor sonu gelmez gri kanatlarıyla
Uçuşup duran ak gövdeleri
Değiştirip yönlerini açık denizde
Özgürlüğe dümen kırıyor.

GEORGE MACBETH

Çeviren: Gökçen Ezber

“Aşk ve Ölüm Şiirleri”

George MacBeth 1932 yılında İskoçya’da doğdu. 1955 ve 1976 yılları arasında BBC’ye şiir programları hazırladı. 1950’li yıllarda Group’un önemli bir üyesi olan şair, 1960’lı yıllarda gösteri şiiriyle uğraştı. *The Broken Places* (Kırık Yerler, 1963), *The Clour of Blood* (Kanın Rengi, 1967), *Collected Poems 1958-70* (Toplu Şiirler, 1971) ve *The Long Darkness* (Uzun Karanlık, 1983) yayınlanmış şiir kitaplarıdır. Acı, ölüm, savaş ve şiddet ana temalarını oluşturur. Son şiirleri ise daha sessiz, sade ve dokunaklıdır. George MacBeth’in aşağıdaki okuyacağınız şiirleri, *Poems of Love and Death* (Aşk ve Ölüm Şiirleri, 1980) adlı şiir kitabından alınmıştır. Bu seçkide yer alan şiirleri daha önceki yapıtlarından daha ağır olarak değerlendirilse de, MacBeth aşk ve ölüm temalarını büyük bir açıklıkla ve duygusallıkla ele almıştır.

bahçede, küpe çiçeği,
kırmızı çanlarını çalıyor
Bir Japon esintisiyle.
Dillerini sarkıtıyor zevk içinde.
Pembe tüyler çıkıyor
kırdaki çiçeklerden,
yakından bakıldığında
mavi olan.
Yeni kedi geliyor, geliyor.
Güller onu bekliyor. Yukarıda

kilitli ağaç gövdeleri gıcırıyor
çatı katında. Kâğıtları ve harfleri
dişlerini tutuyor sıkıca.
Yeni kedi geliyor, geliyor.
Beyaz rafları üzerinde kitaplar,
sayfalarını dağıtıyor karşılamak için onu.
Sırtları onun hizmetinde hepsinin.
Mor pagodalı halı
parlatıyor yüzeyini
sıcak bir kucak açmak için kediye. Yeni kedi

geliyor, geliyor
koni kuyruğuyla.
Duvardan atlayıp bahçeye geçiyor
ve atik bir kayıtsızlıkla,
yosun tutmuş taşlı yoldan geçip
yaşayacağı eve giriyor.
Ve sessizce,
nerdeyse sessizce,
yeni ağzını açıyor.
Küçük bir merhaba haykırıyor.

Yoğunlaşan fırtına kükrüyor,
sıcaklık genişleyip
yağmurun ve gök gürültüsünün

tören bandosunu çalıyor. İçerde, camın önünde,
yeni kedi izliyor, izliyor.
yeni kedi geldi
ve fırtına
bunu kutluyor. Yırtık kulaklarıyla,
Onu koruyan ıslak camın arasından,
kaşlarını çatıyor kedi.

Yeni kedi geliyor, geliyor. Hava,
onun gelişini yansıtıyor.
Yağmurlar ve dört bahçeyi aydınlatan
şimşeklerle,
ona bir türkü söylüyor.
Kedi sırtını dönüyor
ve kıvrılıp uyuyor
Patisi yüzünde. Yorgun,
yeni kedi yorgun
ve yeni kedi uyuyor.

Kedi uyurken düş görüyor,
düşünde bir gökkuşağı görüyor.
Filizlenen ve çiçek açan gökkuşağı
sağa sola,
et renginde kırmızı şakayıklar saçıyor.
Yeni kedi düşünde,
çiğ et kokan
bir cennete dalıyor.
Yeni kedi evine geldi
ve o mutlu.

DÜNYANIN SONA ERDİĞİ GÜN

John Betjeman için

Hızla dönüyordu çamaşır makinesi,
Kuyruğunu yalıyordu kedi,

Üstte temiz ve ütülenmiş bir elbise yığını,
Altta duran sepette de başka bir yığın vardı.

Alt kat buharlaşmış ve ılıklaşmıştı,
Kedi pür dikkat ve zekiydi,
Kurutucu oldukça iyi yapıyordu işini
Ve tıkiyordu kot pantolonların fermuarları.

Tüm elbiseler yıkanmış ve kurumuştı,
Geri gelmişti lavaboya *Gelgit*.
Mendiller temiz ve ütülüydü,
Pembe havlular temizlikten ısıldıyordu.

Dönen demir fıçı durmuştu sonunda,
Tüm gömlekler kilitliydi içerde.
Sabun köpüğü kokusu vardı havada,
Açılmıştı kedinin gözleri sonuna dek.

Dünya dönüyordu güneşin çevresinde,
Ay duruyordu batıda.
Bir örümcek yürüyordu sendeleyerek yerde.
Ve bir fanilanın suyunu sıkıyordu hizmetçi kız.

Mandallar takılmıştı elbiselere,
Islak çoraplardan su damlıyordu,
Kedi bir tabak balığa gitti,
Ve batmaya başladı güneş.

Oturma odasında ışık yanmıştı,
Koridordaki söndürülmüştü.
Kahverengi bir fare avlıyordu kedi,
Ve başka da bir şey olmadı.

BİR ÖLÜM ŞİİRİ

Maria Banus'un yazdığı Romence aslından

Ve bir kez daha geldi ölüm meleği,
bu defa bir fırıncı kılığında.
Bir fırıncının elbisesi ve yüzü vardı üzerinde,
ve undan bembeyazdı hepsi de.
Bir kürek vardı elinde,
ateşte yanmış
ekmek kokusu geliyordu fırınlarından.
Hareketleri ağır ve görkemliydi.
Fırının önünde,
birbirini izliyordu
değirmen, rüzgâr ve yuvarlak ekmek,
yavaş yavaş ve sonsuza dek.

*Senden korkmuyorum fırıncı,
kapılarda bekleyen İnaus'a benziyorsun,
bisküvi cenneti
çocukluk sokağında.*

Ona söylediklerim buydu,
elinde sakladığı kafatasını bana uzattığında.
Arkasında Aushwitz'in değirmenleri dönüyordu.
Una bulanmış önlüğü içinde
yurttaş fırıncı,
ölüm meleği, ateş meleği,
yaptıklarını serdi
gözlerimin önüne:
boştu hepsinin içi de,
mantarlarla kaplıydı
köklerine dek.

KUTLAMA

Yazmaya çalışıyorum
Bu akşam düşümde gördüklerimi
Yabancı bir çamın üzerine grafitle.

İkimizin de beğendiği
Ve evini arzularımızla doldurduğumuz
Bu adamı gördüm:

Başı benimki gibi,
Ateşten sımsıcaktı:
Bindokuzyüzyirmidokuzda ölmüştü.

Durmadan yanan
Ve hiç değişmeyen
O büyük alevin bir parçasıydı.

Sallıyor şimdi bizi,
Ve yine sallayacak.
Beyninden vurmuştu sevgilisini

Beş kat yukarda,
Şimdi öpüştüğümüz yerde.
Ve bunun gibi mucizeler var:

İçinde Josephine ve Harry'nin öldüğü.
Esmer tenin hareket ediyor
Bir buğday tanesi gibi,

Gururla kutladım
Onun bu alev alan tuhafliğini.
Ve sen haykırdın

Gelirken
Aynı alevin arasından.
Ve kimse yadsıyamaz bunu.

AYNI ODADA

Yağmur yağıyor
Dağlara bakan odamızın çatısına.

Öte taraftaki göl,
Sessizce karanlığa yayılıyor. Ve sesleri

Birlikte yatağa giren sevgililerin,
Koridorda süzülüyor. Yatıyor ve okuyorsun,

Ben de yatıyor ve okuyorum aynı odada,
Sırtım dönük sana. Her ne ise istediğimiz

Birbirimizden, cinsellik değil,
Ya da tam olarak o değil. Yoktur

Yatakların gıcırdaması bizim dünyamızda.
Konuşuyorum şimdi, ve ikimizinki de yorgun
bakışlar.

Tatlı ve yumuşak, bana iyi geceler diliyorsun.
Yağmur yağmaya devam ediyor. Bu bize iyi geliyor.

JAAN KAPLINSKI
Çeviren: Cevat Çapan

“Hepimizin içinde aynı deniz”

Estonyalı şair Jaan Kaplinski 1941’de Tartu’da doğmuş. Annesi Estonyalı. Leh asıllı babası ise Stalin döneminde çalışma kamplarında kaybolup gitmiş. Çocuk yaşta babasını yitiren Kaplinski yüksek öğrenimini Tartu Devlet Üniversitesi Roman Dilleri Bölümü’nde tamamlamış. Daha sonra antropolojiyle ilgilenmiş ve Paul Radin ile Claude Levi-Straus’un ve dilbilimci Benjamin Whorf’un yapıtlarını incelemiş. İspanyolca, Fransızca, İngilizce, Lehçe ve Çince’den çeviriler yapan Kaplinski kendi şiirlerinin İngilizceye çevrilmesinde Sam Hamill’le birlikte çalışmış. Kendisi aynı zamanda yalnız Mahayana Budizminin değil Hint, Çin, Japon ve Kore felsefelerinin de gönüllü bir öğrencisi. Tartu’da oturan şair aynı kentin üniversitesinde öğretim üyesi.

HEPİMİZ

içinde
 aynı deniz
 kırmızı
 karanlık
 ılık

yüreğin
 yelkenlerinin
 her dalgalanışıyla
 çarpan
 rüzgârlar

beyaz
 boşlukta
 köpüklerin
 çizgisi

kürekten
 damlayan soru
 yuvarlanıp
 dönüyor

dalgaların
 üstünde
 korku
 karanlığın gerisinde

ya da
 aynı deniz
 bir başka denizi
 bekleyen

*

YAZIN SON AKŞAMI

bulutlu
ılık

kapısını çaldığım
kimse
evde değildi

çantamda
işe yaramayan
iki şişe
şarap

yolda
rastladığım
herkes
sarhoştı

herkes
sarhoş
sokakta

*

OLMAYAN

çocukluğumun
ılımlı yumuşak
yaz gecesi
olsan
kocaman
sessiz kanatlarıyla
üstümü örten

*

TERTEMİZ VE YANAN

bir susuzluk sana duyduğum
özemlerin en sonsuzu
en derini
elini elime
ulaştıran
iki sözün
iki bakışın arasında
ormanın üzerinde
ağaçları hışırdatan rüzgâr

*

ZAMAN UZAM BAHÇE

ormanın patikaları
o kadar o kadar
dolu ki yokluğunla
her yerde garip
hüzünlü bir sessizlik
seni bekleyen

*

YAVAŞ YAVAŞ KİRLİ IRMAĞIMIZ

akarak arıtıyor kendini
yavaş yavaş
belki biz de

başarıyoruz
el ele
tutuşup
bu dünyanın
sonsuz temizliğine

dönmeyi
anlayarak
hiçbir zaman
onu gerçekten
terk etmediğimizi

*

BUGÜN

bırak da
sonsuz kadar
senin
yumuşak bakışlarınla
bakayım kendi içime
odamızı
ve dünyamızı
dolduran
alacakaranlıkta

*

İKAROS

olmak
ve tutuşmuş
kanatlarla
yanan
düğünçiçeklerinin
üstüne
düşmek

sana yeniden
yurdunu
kazandıran

bir geçit
bir ada
bir topya

senin
adını alan

*

KOCA KARA KİRPİ

sonsuzluk iniyor
vadiye

dikenli bir top
bir çocuğın
ellerinde
eriyen

bütün
sınırlar
dikenli telleri
bu dünyanın

kirpi gibi
yürüyerek
bütün
sınırlarda

Çocukların gözleri
kelebekler gibi
yerlere serilmiş
ayaklarının
altında

*

HEM ÖRÜMCEĞİM

hem de sinek
kendi ağına düşen
bazen
akşam saatlerinde
tortop olup
bir ucu olmayan
yapışkan
ruh ipliklerini
uykuyla
uyanıklık arasında
aklımın
derinliklerinden
yükselen
mavi alevlerin
içine atmayı
düşünen

*

DANA PARAMİTA(*)

bu kızıl
kokulu çilekten
akşam karanlığında
ekin biçmekten
eve dönerken
sadece sıcak
kızıl bir parıltı kaldı
sana getirebildiğim
görüp
hatırladığımız
uykuyla
uyanıklık

ve iki düş
arasında

(*) Dana Paramita (Sanskritçe): cömertliğin yetkinliği

*

KIZILAĞAÇLAR ALTINDA

bir kaynak
alacakaranlığın
yankısız dünyasında
aydınlığın
hiç durmadan
belli belirsiz
karanlığa
dönüşünü
yansıtan

*

AKIP GİDEN DÜNYANIN

bir an saydamlaştığı
gecenin
uçsuz bucaksız ışığı
ve sağ yanımda
senin soluk alışın

seninle
öyle susamış
öyle sessizdik ki
deniz kıyısında bazen
Saaremaa'da
ikimiz

*

TOZ ALIP

temizleyerek
çamurunu
yıkayarak
ailenin on çift
çizmesinin
çamurunu

karın yağmasını bekliyorum

zaman geçiyor
kış geçiyor

*

HER ŞEY ERİYOR

yanıp tükeniyor
lamba lambanın abajuru
ışığın kendisi
gölge bile bırakmadan

hiçbir dünya
senin değil
sen de herhangi bir
dünyanın değilsin

yollarda
çekiliyorsun
her yerden gelip
her yere giden
yağmur ve ışıkla

HÂFIZ'DAN GAZELLER

Çeviren: Kenan Sarılioğlu

*"Ölmez asla yüreği aşkla diri olanlar /
ölümsüzlüğümüz kayıtlı gök atlasında..."*

Şirazlı Hâfız: (?-1390) İran edebiyatında gazelin öncüsü olan Hâfız'ın asıl adı Şemseddin Muhammed'dir. Yaşamı hakkında kesin bilgilerden yoksunuz. Şiraz'da doğup öldüğü biliniyor. Hâfız'ın şiirinde ana konu sevgidir. Eski Arap şiirlerinden, özellikle "Cahiliye" dönemi ozanlarından esinlenen Hâfız'ın şiirlerinde duygu, uyum, düzen ve bütünlük öğeleri egemendir. Gazel türünde yaygın olan bir özellik olan her biri ayrı bir konuyu işleyen bağımsız beyit Hâfız'da pek yoktur. Dize ve beyitler anlam ve konu bakımından bütünlük gösterir. Hâfız'ın, "Divan"da her türlü inanç katılığına, dinsel kısıtlamalara karşı çıktığı görülür. Ona göre şarap, insanı yaşamın ağırlığından kurtarır. İranlı bilggin Sikatül İslam Nuri'ye göre Hâfız'ın gazellerindeki "şarap ve güzel" gibi sözcükler soyut anlamlarıyla değil, gerçek anlamlarıyla bu şiirlerde yer alırlar: "İki yıllık şarap, yıllanmış halis şarap; on dört yaşındaki dilber de, on dört yaşındaki güzeldir..." Hâfız'dan etkilenmeyen Osmanlı şairi yok gibidir. Batı'nın büyük ozanı Goethe de ona özenerek "Doğu-Batı Divanı"nı yazdı.

1.

Şarabının nuruyla parlat kadehi sâki!
Sen de çal ey çalgıcı, çanlar dem-sefâsında!

Şarabın lezzetinden habersiz olan sofu
Yârin yüzü görünür kadehin aynasında

Ölmez asla yüreği aşkla diri olanlar
Ölümsüzlüğümüz kayıtlı gök atlasında

Şeyhin helal ekmeği, bizim haram suyumuz
Belki de bir tutulur kıyamet davasında!

Dostların bahçesinden yolun geçerse rüzgâr
Sevgiliye selam et, unutma ona de ki:

“Hatırdan çıkarmasın, hiç unutmasın bizi!
Nasılsa yiteceğiz, unutuş deryasında!”

Saçıyor gözlerinden taneleri ey Hâfız
Bak vuslat kuşu geldi, durur aşk tuzağında!

2.

Yol çatallaşıyor içte, içerde
Ben nerde, benliğiyle savaş nerde?

Tanrı korkusuyla dervişlik olmaz
Vaaz nerde, neydeki neş'e nerde?

Sofu hırkasıyla namazdan bıktım
Zerdüşt suyu nerde, o ateş nerde?

Vuslat ânı geldi geçti ne yazık
Cilveli yâr nerde, o eş nerde?

El ne bilsin değerini ay yüzlünün
Nerde o sönmüş mum, o güneş nerde?

Sevgili, Hâfız'dan bekleme bir şey
O uykular nerde, o düş nerde?

4.
Şarap getirin dostlar vakit varken
Sabah olmuş, sis gözlere ağarken...

Arkadaşlar bu dem şarap demidir
Çiğ lâlenin yanağına damlarken...

Gül, zümrüt tahtını kurmuş çimene
Yâr, kızıl şarabını yudumlarken...

Yaranıza bas dudağının tuzunu
Yüreğimiz kavrulmuşken, yanarken...

Dupduru şarabı çekiver gitsin
Hâfız senin hayaline dalarken...

5.
Gönül onun muhabbetinin yeri
Yüzümüze ayna tutar gözleri

İki cihana da baş eğmem ama
Bu can onun gönüllü bir esiri

Ondan almış rengini menekşeler
Hem tomurcuk kokusunun eseri

Bu âlemde herkesin sırası var
Nöbet bizim, geçti Mecnun'un devri

Ben ve gönül bir gün yok olacağız
Onsuz kalmak betterin de betteri

Sevgi hazinesi Hâfız'ın gönlü
Yoksul değil ama, mal mülk fakiri!

6.
Gel gör... emel köşkü göçmüş savrulmuş
Can yapısı yel üstüne kurulmuş!

Kime gönül verdin ise dert etme
Gönül gamdan sevgi ile kurtulmuş

Dinle şimdi, sana benden bir öğüt
Bu söz bir bilgenin, ondan duyulmuş:

“Vefasız dünyadan vefa bekleme
Bu cadı kaç damada gelin olmuş!”

Dünya gamı çekme, unutma bunu
Kim kendi rızkıdan çoğunu bulmuş?

Gülün gülümsemesinde vefa yok
Bülbül niçin gözyaşına boğulmuş!

Dili gülümsemesinde vefa yok
Bülbül niçin gözyaşına boğulmuş!

Dili bozuk şair, Hâfız'a baksın
Onun sözü Hak özüyle yoğrulmuş!

7.
Sonsuz cennet bahçesi varsa dervişlerindir
Mutluluk sermayesi varsa dervişlerindir

Büyülü bir rahmetin bakışıyla açılan
Yalnızlık hazinesi varsa dervişlerindir

Kapkara kalpleri altın gibi ısıtan
Bir ışık huzmesi varsa dervişlerindir

Güneş bile tâcını çıkarıp boyun eğ
Böyle aşk nişanesi varsa dervişlerindir

Yıkılmayan, göçmeyen bir egemen var mıdır?
Bir ululuk hanesi varsa dervişlerindir

Ben aşağı batıp giden Karun hazinesinde
Nice kahır nefesi varsa dervişlerindir

Kendini varsıl sayıp böbürlenme ey sultan
Tükenmez aşk kâsesi varsa dervişlerindir

Yolu da yordamı da unutma sen ey Hâfız
Padişahın kölesi varsa dervişlerindir!

8.
Gül yanımda, şarap elde, sevgilim hazır
Sultanlar bile beni kıskanır mı kıskanır!

Söyleyin meclisimize mum getirmesinler
Yârin dolunayı ile yüzümüz aydınlanır!

Bizim mezhebimizde şarap helaldir, ama
Ey gül fidanım, selvi boylum, sen yoksan, hayır!

Niçin söz ediyorsun bana ayıptan, ardan!
Herkes beni bu ayıpla bilir, böyle tanır

Şarapçıyız, sarhoşuz, güzel severiz, doğru
Kim bu kentte böyle değil, kim inanır?

Suçumu söylemeyin memura, yararı yoktur
O da bizim gibi işret ister, zevk aranır!

Şarapsız, sevgilisiz günün olmasın Hâfız
Belki bir gül ayında bir gün kadeh bulanır!

9.

Bahar günü bahçede, şarap, sohbet, incesaz...
Nerde sâki söyleyin, ne bu bekleyiş, bu naz?

Gününü gün etmeli, giden geri gelmiyor
İşin sonu ne oluyor? Kimse bilmez, anlamaz

Bir kılla birbirine bağlı ömrün günleri
Aklını başına al, senin derdin çok mu az?

Bengisuyun anlamı, İrem bağının özü
Şu ırmakla şaraptan başka bir şey olamaz

Günahın ve sevabın kaynağı aynı yerde
Kimse bu karmaşadan doğru yolu bulamaz

Gökler bile bilemez perde ardındakini
Perdeyi çeken için gizler gizli kalamaz

Kulların işlediği suçun önemi yoksa
Tanrı hesap gününde o suçu bağışlamaz

Sofu Kevseri ister, Hâfız şarap kadehi!
Tanrı'nın isteği ne? Niçin bu sorulamaz?

10.

Gül bahçesinden eser bugün cennet rüzgârı!
Sevgilim de yanımda, şarabım gülden arı...

Saltanattan dem vursun şimdi bu garip yoksul
Otağ bulut gölgesi, meclis ekin kenarı..

Fıskırmış çayır çimen, bu bereket ayında
Peşin varken veresiye, sayılmaz akıl kârı!

Gönlünü et şarapla, gör bu harap dünyanın
Toprağımızdan kerpiç yağurmaktır kararı!

Düşmandan vefa umma, bu ibadet yurdunda
Aydınlatmaz kilise mumu karanlıkları!

Kınama bu sarhoşu, defteri kara diye
Nasıl yazmış yazgıyı bilinmez yüce Tanrı!

Çekinme, gel Hâfız'ın cenazesine yetiş!
Çok suç vardır ama, yeri cennet diyarı!

11.

Ben öyle kişiyim ki meyhane bucağımdır!
Meyhanenin kilimi benim namazgâhımdır!

Sazlar susmuş, şarap bitmiş olsun ne çıkar
Benim nağmem her sabah özür dileyen âhımdır!

Şükrolsun, sultandan da, yoksuldan da öteyim...
Sevgili kapısındaki yoksul padişahımdır!

Mescitten, meyhaneden maksat sensin sevgili
Hayalimde sen varsın: Tek tanık Allah'ımdır!

Sen yine doğru yoldan öte gitme ey Hâfız
De ki: suç benimdir, günah benim günahımdır!

12.

Şükür mü, şikâyet mi, bu dil neyi anlatır?
Gönül bu hikâyeyi uzatır da uzatır!

Kime kulluk ettiysem bir karşılık görmedim
Ne bir minnet duygusu, ne vefa, ne bir hatır

Susamış âşıklara damlacık su veren yok
Dost kadrini bilen kim hatırlar, hatırlatır?

Onurumu kapısının eşiğinde çiğnettim
Onun bu hoş cefası yüreğimi kanatır

Ey gecemin yıldızı, bir köşeden çık görün
Senin ışığın ancak içimi aydınlatır

Gölgene sığınayım, ey güzeller güzeli
Biliyorum, senin de aşk gönlünü kaynatır

Hâfız gibi Kuranı ezber okusan n'olur?
Kurtarırsa seni ancak yine bu aşk kurtarır!

KÜBA ŞİİRİNDEN SEÇMELER

Çeviren: Ayşe Nihal Akbulut

“Evrenin tümünü içimde taşıyorum”

Küba dünya edebiyatında sesini Jose Marti gibi özgürlükçü bir şairle duyurmuştu. Daha sonra Julian del Casal, Nicolas Guillen, Eugenio Florit, Pablo Armando Fernandez ve Roberto Fernandez Retamar’la yalnız İspanyolca konuşulan edebiyat çevrelerinde değil, uluslararası arenada varlığını sürdürdü. Burada okuyacağınız şairler arasında özellikle 1902 doğumlu Dulce Maria Loynaz 1959 Devrimi sonrası ikinci kuşak Kübalılar için bir simge oldu, ülkenin bir çeşit “entellektüel ninesi” sayıldı. Önemli geç anlaşılan bu ilginç şairi eleştirmenler Emily Dickinson ve kendi çağdaşı olan öbür Latin Amerikalı kadın şairlerle karşılaştırdı. Bugün ambargo altında yaşayan yoksul Küba silahların ve siyasal baskıların açtığı yaraları edebiyatın merhemiyle iyileştirmeye çalışıyor.

Regino E. Boti (1878-1958)

TANYERİ KURMACASI

Evrenin tümünü içimde taşıyorum.
Tan sökerken, ben okurken,
ay ve bahçe bana eşlik ediyorlar.
Bir gürültü geliyor aklıma,
gözüpek ve öncü bir gürültü. Sorguluyorum
bakışlarımla da bir yandan.
Karıştırdığım notlarımın sayfalarında
bir kelebek kanat çırpıyor, aynı
gürültüyle uzaklardan, çok uzaklardan
gelen bir uçağın sanki
olanca gücüyle uçarken.

Agustín Acosta (1886-1979)

ÇIPLAK TAŞ

Sana hoşçakal demeye geldim. çıplak taş.
Yapayalnızsın sen gecenin ortasında.
Çoğu kez başımı sana yasladım
ve Yakub'un düşünüyordum. Şimdi,
yolculuğu sürdürürken, artık taşımıyorum
senin yanağımda bıraktığın kırmızı izden
başka bir şey. İçimden sağol diyorum.
Yumuşacık yastıklar bana erinç dolu düşlerden,
kol kanat kıran yaşam sevinçlerinden
başka bir şey vermedi. Gerek duyuyordu
istencim senin buruk dayanıklılığına.
Belki de sen, Yakub'a kutsal kitap meselindeki
düşle aynısın, ve içinde senin

az bulunan bir cevher gibi uyumakta önbili.
Yapayalnızsın sen gecenin ortasında...
Sana hoşçakal demeye geldim, çıplak taş...

Dulce María Loynaz (1902)

ŞİİRİMDE ÖZGÜRÜM

Şiirimde özgürüm: denizim o benim.
geniş denizim, çevrenlerden soyunmuş...
şiirimde denizin üzerinde yürürüm,
yürürüm bırakılmış dalgalar üzerinde
bir dalganın ötekine bıraktığı dalgalar... Yürürüm
şiirimde; soluk alır, yaşar, çoğalırım
şiirimde, orada bir yol bulur
ayaklarım ve bir yön bulur yolum ve ellerim
yakalayacaklarını ve umudum
sarılacaklarını ve yaşamım anlamını.
Şiirimde özgürüm, o da benim gibi
özgür. Çok sevişiriz ikimiz. Birbirimizin
Küçükük kalırım onun dışında ve diz çökerim
ellerimle yarattığımın önünde, parmaklarımla
yoğurduğum yumuşak kilden yapıtımın önünde...
Onun içinde, dilenir ve kendim olurum.

KUCAKLAMA

Bugün ırmağı tümüyle duyumsadım
kollarımda... duyumsadım ırmağı
kollarımda, sarsılan canlılığını
yeşil bir erkeğin bedeni gibi...

Bu sabah ırmak benim
oldu: Kaldırdım onu söküp eski
yatağından... Bağıma bastım onu!
Olanca ağırlığıyla... Zonkluyordu
yatağından yırtılışının
acılarıyla... –Soğuk ateşi
suyun... Ağzımda bıraktı
sevginin ve ölümün buruk tadını...

Eugenio Florit (1903)

ŞİİR

A poem begins with a lump in the throat – Robert Frost

Evet, boğazın düğüm düğüm olur
ve bilemezsin nasıl edip de çözeceğini.
Bazen ağlamak insana iyi gelir,
ama bazen bu da yeterli olmaz.
Çünkü ağlayacak olsan hıçkırıklar
ağıtlar içinde buruk duygular bırakır çıkar.
Ve, üstelik, ağlamak yatıştırmaz adamı.
Ne boğazındaki düğüm çözülür ne kaygıların dağılır,
Sanırsın dünya başına yıkılmıştır,
ya da sanki yüzmektedir sulara
ve sanki çiçekleri suların sarıp boğmakta seni.
Kayıp düştüğünü görmek gibi düşünde sanki,
kayıp gitmek aşağıya hiç telaş etmeden
ve bilmek orada beklemeyeceğini kimsenin seni.
Sanki bir ağırlık çökmüştür üstüne
konuşmak istersin, çıkmak, silkinmek, uçmak
her seferinde parmaklıklarına çarparak kafesin.
Açık bir kitaba bakarsın

ama görmezsin sayfada yazılı olanları;
gözlerini kaldırıp göğe bakarsın
ama görmezsin gelip geçen bulutu;
çiçeğe bakarsın: sevdalanmazsın;
ağaca bakarsın: için hop etmez;
gecenin içinde bülbülü duyarsın
anlamazsın şakıdığı ezgiyi.
Dönmen gerekir yalnızlıklarına
yerini yurdunu paylaştığın bir başınalıklara,
ve düşünmeye koyulmalısın ufaktan ufaktan,
ve söylemeye başlamalı azar azar sözcükleri,
ve boğazını tıkamış kaygılarımla
biçimlendirmelisin şiirini.
Her şey bittikten sonra, razı olurum
yakalayıp bir kelebek gibi
iğnelesen de kanatlarımdan beni.)

KAPI

Çalmalıydım. Ama kapı
karanlıkta susuyordu
ayakta dikelmiş bir ölü gibi.
Ardında ne bir ışık ne bir gürültü.
Ve adımlarım, karanlığa çivilenirken,
sessizlikten öte geçemiyorlardı.

Nasıl, elimi kaldırıp da,
uyandırabilirim uyuyanı,
ve seslenerek, buradayım diye,
nasıl öldürebilirim gölgeyi?
Ve nasıl, nasıl yapayalnız insan için
doldurup yok etmeli gözemin boşluğunu?

Böylesi daha iyi. Beklesin hele
zamanı gelir kapıyı çalmanın

Nicolás Guillén (1902-1989)

GİTAR

Sabah alacasında asılmış
bekliyor kararlı gitar;
ahşabın derinliklerinin sesi
umarsızlık içinde.

İçini çekip inler halkım
yakınmalarla dolu ince belinde,
seslere gebedir karnı, gerilir
dayanıklı sert eti.

Tek başına yanar şavkında
ay doğup ta batana dek;
yanar durur tutsağı dönen
eteğin kuyruğundan ayrı.

Esrimiş adamı arabasında,
kasvetli kabareyi arkasında bıraktı,
ölecek kadar soğuk,
her geçen gece,

ve incecik başını kaldırdı,
hem evrensel hem Kübalı,
ne esrar, ne marihuana,
ne de kokain gerekti.

Gel yüzyılların gitarı,
onu cezalandıran vuruşla
yenilenmiş, ardını bırakmayan
dostunu bekler!

Her dem dimdik, düştüğü görülmemiş,
taşımakta kahkahasını ve ağdını,
tezeneden tırnaklarını geçirmiş
yaşamın bağrına.

Al eline gitarını, gitarcı,
ağzının alkolünü temizle,
ve gitarınla, çal ezgini
çalabildiğinde.

Çal olgun sevdaların ezgisini,
çal çalabildiğinde;
açık bahtların ezgisini,
çal çalabildiğinde;
duvara atılmış ayağını,
çal çalabildiğinde...

Al eline gitarını, gitarcı,
ağzının alkolünü temizle,
ve gitarınla, çal ezgini
çalabildiğinde;

UZAKTAN SESİ HOŞ GELİR YURDUMUN
BENİM...

Uzaktan sesi hoş gelir yurdumun benim...
ve pek acıdır içine girildiğinde;
Uzaktan sesi hoş gelir yurdumun benim...

yemyeşil baharıyla,
yemyeşil baharıyla,
ve ortasındaki buzdan güneşiyle.

Nasıl da bakar kaygısızca kılıçların şakırtısına
suskun mavi göğüyle!
Suskun mavi göğüyle,
ah Küba, Tanrı vergisi göğüyle,
ah Küba, Tanrı vergisi göğüyle,
gök dediğin ancak bunca mavi olabilir.

Tahtadan bir kuş
bana gagasında türkü taşıdı;
tahtadan bir kuştı.
Ah, Küba, sana söyleyebilsem,
seni bunca tanıyan ben,
ah Küba, diyebilsem sana,
kanlı olduğunu palmyelerinin,
palmyelerinin kanlı olduğunu,
ve denizinin ağıtlardan!
Şen kahkahanın altında,
ben, seni bunca tanıyan ben,
görüyorum kan ve ağıdı,
şen kahkahanın altında.
Kan ve ağıdı
şen kahkahanın altında.
Kan ve ağıt.

İç kesimin insanı
bir deliğe takılmış,
daha doğmadan ölmüş,
iç kesimin insanı.
Ve kentliler,
ah Küba, dilencidirler:
aç bilaç ve beş parasız,
yakararak gezinirler,

kafalarında şapkaları olsa da
ve hepsi bir arada dans edip dursa da.
(Türkümde bunları anlatırım
çünkü bunlar acı ama gerçek.)
Bugün *yanki*, dün İspanyoldu,
evet, beyim,
payımıza düşen bu toprak,
hep bulduğu yoksuldu,
ister dünkü *yanki*, ister bugünkü İspanyol,
nasıl olmasın!

Ne yalnızdır bu yalnız toprak,
payımıza düşen bu toprak!
Rahatlayıp gevşemeyen eli
hemen kavrayıp sıkmalı;
rahatlayıp gevşemeyen eli,
ister çinli, kara, ak olsun, ister kıızılderili,
uzanıp sarılarak elimizle.

Amerikalı bir denizci,
işte,
liman lokantasında,
işte,
Amerikalı bir denizci
eliyle bana bir çarpmak istedi,
bana çarpmak istedi eliyle,
ama oracıkta ölümüne çattı,
işte,
ancak oracıkta ölümüne çattı
Amerikalı denizci
limandaki lokantada
bana eliyle bir çarpmak isterken,
işte.

Angel Augier (1910)

YAŞAMIN TÜRKÜSÜ

Tutulacaksan birine, Yaşama tutul
Yaşam, eli açık kaynak,
Ağzıyla bir dolu ambar,
cevheri her varlığın
ağacın ve dallarında yuvalanan
kuşun, başağın ve gülün,
mırıldayarak akan suyun, açılan kucağın, bağrın,
yırtıcı hayvanların ve kelebeğin.
Sevdalanacaksan, Yaşama sevdalan.

–Başıma geldi. Yaşama tutuldum ben.
Çekimine tutuldum içim titreyerek.
Sevdam hem açan çiçek hem açılan yara.
Unutulamayan, kafadan atılamayan bir imge.
Dur durak bilmeyen yatışmayan bir anı
Her şeyin başlangıcı ve sonu.
ancak şimdi artık adı kondu, Yaşam.

Félix Pita Rodriguez (1909-1990)

GÖZDELERİM

Gözdelerim benim
akşam yağmuru,
sessizlik, kırağı,
yelin serdiği halılar,
gözümün aralığından
zar zor seçtiklerim,

ardından hemen
unuttuklarım oldu.

Kimi kez anısı
Olmamış bir olayın.
Kimi kez
Perde inmiş, donuklaşmış
Pencerelerinde gözlerimin,
Öylesine uzak ve çok bildik
Beliren çehre oldu.

Yarı saydam ve suskun,
buzdan gözbebeklerini
gözüme diken erişkin,
parmağını dudağına götürüp
aynanın sisi içinde, ta dibinden
beni susturan o yüz oldu.

Kimi kez, tan ağarırken,
yağan karın öksüzlüğü oldu,
incecikten savunmasızlığı,
ne yana olduğu belirsiz
düşerken kesinkes ölmeye,
bedensiz ve umarsız.

İri yarı kelebekler oldu
zırhları ve savutları ardında
can çekişen savaştan kelebekler,
en koyu kederlere gebe,
en uzun gecelerde
koca lambaların çevresinde.

Ve koskoca sarnıçlar oldu
yapayalnız ve hüznün dolu,
özlemin benzersiz

balıklarını saklayan sarnıçlar,
kefenlenmiş sularında
usulca boy veren çiçekleri arasında

gözdelerim oldu.

Kalanı, yaşamı sürdürebilmek

KEN SMITH

Çeviren: Gökçen Ezber

“Ben bir hırsızım ve bu da yaptıklarım”

1938 yılında Yorkshire’de doğdu. Leeds University’de İngiliz Dili ve Edebiyatı okudu. 1967 yılında yayımladığı *The Pity* adlı şiir kitabının başarısına karşı aynı yıl Amerika’ya gitti ve orada James Wright, Robert Bly ve Wiliam Stafford gibi şairlerle tanıştı. *Work, distances/poems* (1972), *Tristan Crazy* (1978) ve *Fox Running* (1980) diğer bazı yapıtları arasındadır. *Selected Poems 1962-1980* ile yeniden bir Britanya şairi olarak değerlendirilmeye başlandı. Popülist ve güldürücü şiirler yazan Smith, benlik ve benliğin doğaya, politikaya olan tepkilerini ele alır. Aşağıdaki Şiirler, şairin *Wild Roots* (Yabanıl Kökler, 1998) adlı son kitabından alınmıştır. Bu şiirlerde daha fazla yolculuklar, daha fazla sınırlar ve değişik yüzleşmeler vardır. Ken Smith’in yolculukları onu giderek daha uzaklara götürür: Doğu Avrupa’ya ve Kuzey Amerika’ya, bu şiirlerde Doğu, Batı ve tüm uzaklıklar birbirinin içine girer.

YOK

**Diğer yarısı konuşmanın,
Kendi dilinin ülkesine uçtu
Bir jet uçağıyla.**

**Belki yine bana döner,
Ya da dönmez ya da yalnızca bir düştü o,
Mavi bahçenin akşamında gördüğüm.**

**Evde kendini izliyor televizyon,
Ve radyo kendini dinliyor,
Buzdolabı kendi kendine çalışıyor.**

**O orada. Ben de burada
Pervanelerin ve son ışığın arasında,
Karatavuk akşam duasında.**

BULUTLARIN COĞRAFYASI

**O kadar hızlı oluyor ki hepsi, uzun çimlerde
bakarken yukarı ya da Batıya giden otobüsün
camından: bulutların görkemli krallıkları**

**vahşi cumhuriyetlere ve imparatorluklara çöküyor,
biçimlenip silikleşiyor ileri doğru.
Kartograflar asla yakalayamıyor,**

**haritacılar dalgınlaşıp ölüme eğiliyor,
bilinmeyen bir dilin altyazıları,
beyazın üstünde beyaz ve hepsi çok hızlı.**

**Yarım bir öğleden sonra Rusya'nın tarihi,
bir saatte Yeni Dünya'nın keşfi ve ele geçirilişi,
birkaç dakikada portatif mobilyalar.**

Kasetin üzerini okuyorum:
Gecikmiş bir tomurcuk bataklıkta,
düşüyor yere açar açmaz çiçeği.

BURANIN DOĞUSU, BURANIN BATISI

günler büyük ülkeler,
dağılıyor pergelin her noktasına
dünyanın uzun kavisi,

ve ışığın sundukları: samanlık, ağaç,
meyve bahçesindeki kız, elma soyan
yaşlı bir kadın, bakıyor şöyle bir sen geçerken.

geceler dağlar,
ışıkların içinde geçilmesi gereken
nehrin doğusu ya da havzanın batısı:

aynısı: yalnızca gerekli nesnelerden
anlam çıkaran konuşma: ekmek ve tuz
bir merhabaya, bir bardak şarap elvedaya,

uykuya yatabileceğim bir yer
yatak başındaki saatin tik tak sesine,
kendini tüketen bateriye.

ÖLÜ PANTOLONLAR

Bir zamanlar en iyi olan ölü pantolonlar, şimdi
hiçbir yere gitmiyorlar, şapşalca dolanıp evin içinde
tuhaf işler yapıyorlar; bir zamanlar bira, viski
ve cinselliğin hafif aromasının bulunduğu yerde,
artık boya, vernik lekeleri, idrar ve kahve var.

Yüzyıllar geçiyor böylece: tüm o güzel kadınlar
şık elbiseler içinde, birden siyaha bürünüyorlar.
Ve olanaksız işler: bir bütün yaratmak
içinizdeki eksiklerden, kapıyı çarpıp sinirle,
dışarıdaki yağmura dalmak.

Beklemedesiniz, sırada, hattaki
Nessun dorma şarkısını dinliyorsunuz
Ve beklettiğimiz için özür dileriz sesini,
dünyanın kenarındaki zayıf elektronikler.
Lütfen sinyal sesinden sonra konuşunuz.

Lütfen adınızı ve numaranızı bırakınız. Konuşun.
Dökün içinizdekileri: aşkı ve aşkın
kederini ve kısalığını bu yaşantının.
Edin itiraflarınızı, büyük bir aptal olduğunuz
O aşağılık günleri. Konuşun işte.

Karşı taraftaki hiç kimseye.

HIRSIZLIK

Ben bir hırsızım ve bu da yaptıklarım,
Toledo'daki bu antika kitapların odasında
ölü profesörlerin yapıtlarını karıştırıyorum,
onların kutularını inceliyorum.

İş şuna geliyor: sağlam bir kutu:
içinde de son dekanın küllüğü, kisvesi,
mührü, piposu,
golf kupası ve sigara keseceği.

Amin.

ÇEVİRİ İÇİN ŞİİR

Bir kadını seviyor. Yaşasaydı eğer
caddenin karşı tarafında,
trafiği aşardı ulaşmak için ona.
Yaşasaydı eğer şehrin karşı tarafında,
ya otobüse, trene ya da taksiye binerdi.

Yaşasaydı eğer nehrin karşı yakasında,
feribota biner, kürek çeker ya da yüzerdi ona.
Kadın da nehir kıyısında beklerdi onu,
ıslanmış ve ağzında bir çiçek tutan erkeği.
Kadının dilindeki ilk sözcükleri söylüyor adamın dili.

Yaşasaydı eğer okyanusun öte tarafında,
çalışır, dilenir, borç alır ya da çalardı
ve ona kaçardı. Ama böyle değil durum.

Kapalı bir sınırın karşı tarafında yaşıyor o,
vizelerin, pasaportların
ya da herhangi bir belgenin olmadığı bir ülkede.
Daha yakın olurdu belki ayda yaşasaydı.
Daha canlı olurdu eğer ölmüş olsaydı.

Sanki müziğin ve şarkının öte yanında yaşıyor,
aynanın gerisinde.
Yakın fakat uzakta, bir yankı gibi. Sözlerini çıkaramadığı
bir şarkı o, ezgisini bilmediği.
Ancak duyabileceği bir melodi.

COLOMBUS'DAN ISABELLA'YA

Demir atmış gemilerim Guincho'da,
okyanus'un en batısında,
ve ne yazık ki savaştayım komşularımla.

Denizin uzak sınırlarında
adalar yükseldi ufukta, küskündü deniz,
kıyıya vardığımızda.

Herkesten daha yorgundum ben
o homurdanan ve benden kurtulup
geri dönmek isteyen mürettebatta.

Uyumadım 200 gece ranzamda,
ne de giysilerimi değiştirdim,
kötü et ve kurtlu ekmek yedim.

Ve hep tek başıma ölümcül düşüncelerle,
kısaltarak milleri kütüğün üzerinde,
kuşları ve denizdeki yosunları okuyarak.

Kutup yıldızının gezindiği o yerde
ve dünya armut biçiminde olduğunda,
senin yanında olmalıydım sevgilim.

Yerliler uysal ve çıplak,
uygunlar sana hizmet etmeye
ve İsa'nın kanını içmeye.

Altın hep daha uzakta,
batan güneşin batısında,
gümüşe dönüşüyor denizde.

KONRAD BAYER

Çeviren: Hilmi Tezgör

“Ölmek zorundaydım şarkımı unuttuğum için”

“17.12.1932, Cumartesi, gece yarısından on dakika önce, Yay burcunda, Viyana’da doğdum. İlkokul ve lise Viyana’da. 7 yaşında keman çalmaya zorlandım. Herkes gibi şiir yazıyorum. Trakl’ı seviyorum. Resim yapıyorum. Sürrealizm beni çok fazla etkileri... Mezuniyet 1951... Güzel Sanatlar Akademisi’ne girip ressam olmak istiyorum, babam bana bankada iş buluyor. Hans-Carl Artmann ve Gerhard Rühm ile tanışıyorum, birlikte çalışmaya başlıyoruz. Bir grupta banjo çalıyorum... Şiir yazmaya devam ediyorum, deneysel filmlerde oynuyorum, arkadaşlarımla edebiyat kabaresi kuruyoruz, kendimiz yazıp kendimiz oynuyoruz, geziyorum, evleniyorum...” Konrad Bayer, 11 Ekim 1964’te havagazıyla intihar ediyor.

1.

Ölmek zorundaydım şarkımı unuttuğum için
duyuyorsun dışarda ağustos böceklerini
mermer ve kristalden gözlerin için

ölmek zorundaydım şarkımı unuttuğum için
ve mermerden gözlerin
yarıyor sazlıkları akşam kızılığında
yarıyor yıldız çiçeklerini ve menekşeleri

kırbaçlıyor sonbaharı
saçlarından yayılma iple
baldırlarını bir çamaşırcı kadının nüktesiyle

2.

uzaklaşsan da sen
resmin kazınmış çekiçle
buraya buraya ve artık silinecek gibi değil

oda siyah kuşlarla dolu
siyah bir perde
siyah bir gün
ve korkuyorum hepsinin birden ötmesinden

3.

evet ve hayır
sözcükler
ne yapacağımı bilemediğim
evet ve hayır
sözcükler
bana artık yardımı olmayan
evet ve hayır
sevincin hayalgücü

ama burada konuşulmaz

4.

bazen soğur hava aniden
düşer insanlar o zaman sandalyelerden

her zamanki gibi doğar güneş ve aydınlatır dünyayı
yani dünyanın bir tarafını
öbür tarafını değil
her halükârda genelde ışıklıdır ortalık bir şekilde

daha önce de dediğim gibi
yaşıyorum bu şehirde
burada evler var
meydanlar
ve caddeler
akşamları karanlıktır bütün bunlar

öncelikle neşeli olmak istiyorum
ikinci olarak eğlenmek
üçüncü olarak benim olsun yeryüzü
bu da artık yetmeli

ama
korkarım
tüm evren de benim
ve zaman
ve uzay
nasıl olsa inanılmaz buna

6.

doğmuşum
17 Ağustos'ta
kısa sürede büyümüşüm
ama bunun farkında değilmişim
konuşmayı da öğrenmişim
ve yapıtaşlarını kırmayı
sonra ölmüşüm

17 Ağustos'ta
sadece bir yıl sadece bir yıl
hediye etmiş bana tanı
ama zengin bir yılmış bu
gerçekten üstünde düşünürsen

kimse yardım etmiyor bana
kimse bir şey söylemiyor
kimse vermiyor bir parça ekmek
herkes beni inceliyor
herkes hor görüyor
herkes ölmemi istiyor
bu komik
bu güzel
bu mahvolmak demek

kimse ağlamıyor
benim kadar güzel
kimse vals yapamıyor pislik içinde
herkes korkutulmuş
herkes yaralanmış
herkes “tanrım” diyor sessizce
bu komik
bu güzel
bu mahvolmak demek

8.
her temas dayanılmaz oluyor
kediler mi? fareler mi?
benim parmaklarım mı bu?
her temas dayanılmaz oluyor

9.
dün
bugün
yarın

insanlar
baba üşüyorum
süt içiyorum
acele et
bir iki üç
bardağı kırıp dökme
baba açım ben
ekmeğin burada
taş serttir
saç
sakal
git
al
getir
ağırdır sepet
yağmur yağar
kar yağar
ah güzel elbisem
ağacın üstünde
armut
kuş öter güzelce
gitmek isteriz
postacı
mektubun yok mu benim için?
ben
sen
içeri
dışarı
o
biz
kadın
adam
siz
onlar mı?
dinle
vuruyor saat

benim gözüm mavi
seninki gri
yüzeriz denizde
seni aptal soytarı
susamışsındır hep sen
anna sessiz ol
baba gazete okuyor
ıslaktır su
çimen yeşil
yedi sekiz dokuz
küçüktür bebeğim
yak ışığı
oku duanı
ve
babanın sözünü dinle
dikenlidir gül
ayakkabıcı ayakkabı yapar
rahat bırak beni
önlüğünde delik var
sevgili baba diksene onu
takılır koşucu
ve sen
hasta edersin beni
kış uzundur
kar beyaz
çorba sıcak
emin misin bundan?
bak
zavallı bir adam
adım bile atamayan
pastayı isteriz biz
deneriz
bir tabak
beş tencere
yedi iğne
altı düğme

bu zavallı bay kördür
baba dayanamıyorum artık
bıktım baba
fırıldak dönüyor rüzgârda
sabunu arıyorum
trampeti
düdüğü
hava güzel
tarlası
babamın
ipe
kahveyi
anna öğüt kahveyi
yoksa çay mı isterdin?
kürek kemikleri
hayvanların
ayaklara
kafaları
çoraplarım yırtık
beni köpek ısırıldı
sabah
akşam
gece kara
altı beş dört
gel bana

JUAN LUIS PANERO

Çeviren: Ayşe Nihal Akbulut

“Öfke yetersiz kalıyor, gözyaşları yararsız”

1942’de Madrid’de doğdu. Amerika ve Avrupa’da birçok ülkede oturdu. Beş yıldır Katalonya’da yerleşik. Dört şiir kitabı yayımladı. 1985 yılında Barcelona kentinin verdiği İspanyolca yazılmış şiir ödülünü kazandı.

KARDA HAYALETLER

Kar altında yürümektesin, ıslanmış çizmelerin
ve ak afgan ceketin,
Hudson nehrinin donmuş kıyılarında,
karanlık bir Şubat akşamı.
Sonra, çıplak, sıcak odada,
bakmaktayım kalçanın yumuşak kıvrımına,
gözlerinin ıslak parıltısına,
kar düşerken bir yandan camlardan aşağı kayarak.
Hep aynı şeyler olmakta, çok da bildik üstelik,
yine de saklarım içimde bir an gelip de
anımsarım diye dönüp düşündüğümde, ne sevgi ne de
nefretle,
anımsamak için yalnızca, yaklaşık geçmişimize,
tek kalan elimizde öykücükler, eski fotoğraflar
ve birkaç tüketilmiş sözcük
Alnında damlacıklar ve gözlerinin parıltısı,
göçebedirler ve bilinmedik bir ülkede kucaklanırlar,
bugün hâlâ böyle gülmektesin, böyle dönmekte geri
ve böyle düşlemekteyim bizi,
silik ve uzak, karda hayaletler gibi.

UZAKLARDAN BİR HOŞÇAKAL

Konuşmuştuk, karaduygularla, sabaha karşı saat üçte,
hüzünlü, esrikliğimiz dağılıp,
sabahlayanların uğrağı o gürültülü barda.
Tuhaftır ama, ölüm konusuna takılmıştık
ve başka konuşmaları anımsattı bana, başka bir zamanı,
olsa bile şimdi, yakın bir ölümdü –yazınsal filan değil–
kasvetli, ve masa örtüsü üstündeki lekeler denli elle
tutulur.
Kapıdan çıktığımız anda bir ağırbaşlılık çökmüştü
üstümüze.

anlamıştık yine ayrılmakta olduğumuzu
ve sıradan tavırlarla yok saymış gibi yazmıştık.
Bugün, bilmem nedendir, bu imgeler dönüyor
ve yeniden yaşamak istiyorum o geceyi,
ne daha iyi ne daha kötü biçimde,
yalnızca eskiden olduğu gibi yine.
Geri gelse bir anlığına, o kadarcık da olsa,
gözlerindeki nem, yüzünde kasılan o gülümseyişin,
aklıma düşen soluk bir resim gibi,
ya da, birbirimizden ayrılışımız, arabanın camından
yağmur damlaları,
yol yok inerken, kayarak, birbirini silerek.

BAŞKA BİR TERAS, BAŞKA SÖZCÜKLER

Soğuk beyaz şarabın buruk ve yumuşak tadı,
Mayıs başının saran sıcaklığı,
terastaki güneş, havlayan köpek, gençlerin kahkahaları.
Bu Paris'teki teras değil, çok zaman geçmiş üstünden,
daha da bizim olan bir gelecek düşlediğimiz yüksek sesle.
Ne de Madrid'deki teras bu, on on iki yıl öncesinden,
–daha o zamandan değişmişti sesler ve konuşmalar–
senin dudaklarında beyaz şarap, bedeninde keyifli
devirimler,
maun rengi saçına vururken ışık yukarıdan.
Bugün, artık ben değilim partiyi veren, yalnızca bir
davetliyim,
karaduyularla dinleyen şakaları ve gülüşleri,
suratsız tanıyıyım yitik bir geleceğin
ve mavi gözlüklerin ardında acıları anlatan bir devinim.
Öfke yetersiz kalıyor, gözyaşları yararsız,
hayalet veda etmekte, gençlik havaları tutmuş,
boş mezarda ilkbahar ateşleri.

BELLEĞE ÇAĞRILAN İMGE

Pembe gergin meme uçların, su damlaları
küçük göğüslerinde, kayıyor
karanlık yarığından kalçalarının, titreşiyor
dalgalar arasında, yıldızların saçtığı ışıktaki,
yaz sonunun ılık denizinde.
Şimdi, yıllar sonra, aynı o damlalar
iniyor hâlâ pürüzsüz karnından, çukur göbeğinin
gamzesinden,
sert ve kara kılları cinselliğinin,
kırılgan ve belli belirsiz yarı ıslaklığı uyluklarının.
Eğreti yakınlık, yaşamdan geri çağrılan imge,
yıllara karşın, ardına düştüğümüz zamana karşın,
ve birden gözlerinde senin, kuytularda çakan şimşek,
o geceki ışık, havaya kaldırdığın ellerinden
doludizgin kıyıya vurmakta ak köpükler.

ANTONIO'DAN KLEOPATRA'YA İLETİ

I

Başkaları övsün seni
uyuyan güzelliğini,
uzanıp yatıvermişken teninin yumuşaklığını,
her bir yanının ölçülü yetkinliğini.
Ben bunun için gelmedim yanına,
yalnızca içine işlemeye geldim
göğsünden ve sırtından,
gözükara bir bıçak nasıl
saydam suyu geçerek
batarsa ve yiterse
karanlık kuyunun kuytusunda.

KLEOPATRA'DAN ANTONIO'YA İLETİ

II

Övgüler düzme güzelliğime
başkaları zaten yaptı bunu.
İçime işle göğsümden ve sırtımdan,
yaşamı duyumsat bana belimde
ve kilitlenirse ancak senin bedeninle benimki
durdurabilirler zamanın acımasız öfkesini.
Ama, zamanın bizi altettiği gün gelecek olursa da
yas tutmaya kalkma sakın, sersem ayyaş seni,
ve yüreklice bırak kendini aşağıya
–Kavafis'in yazdığı gibi daha önce–
şu karanlık kuytunun kuyusuna.

PUSUDA

Pusuda
bir avcı gibi,
bitmeyen akşamlar boyu,
sessizce beklersin
yelde yitiveren
bir kanat çırpınışını,
çevik gölgeleri,
şiirin kaçak sözcüklerini.

ROMANTİK OZANIN PORTRESİ

Bir yumuşaklık var yüzünde, nerdeyse kadınsı,
–Keats ya da Hölderlin– sarışın sakalına karşın
ve önünde kavuşturduğu iki elinin kararlılığına.
İçeri sızıyor, açık bir pencereden, kırların ışığı,

yeşil ve altın rengi, artık görmediği, ama bildiği,
kılı kırk yaran dikkatli bakış, al gözüm seyreyle
dünyayı,
başka toprakların seslerini, biçemlerini ve renklerini
yalayan.
Keyfe gömülmüş bir duyumculuk, gözden uzak bir
eldeğmemişlik,
atlar, yollar, ayrılıklar
çıplak kadın ve erkek bedenleri
ve yeniden yolculuklar, kürkleri, barut ve kılıçlar,
–Byron ya da von Kleist– bozguna uğramış savaşçılar.
Apaçık kırılganlık ve artık yaralayan çelik,
şiirden izler, yoksayan olumlama,
hiçliğin aynasında düşlerin buharı.

SONRA BİRDEN GECE ÇÖKER

Yaşamak öldüğünü görmektir; yaşlanmak budur işte,
bıkkınlık veren, üzerine yapışan ölüm kokusu,
yinelerken sen, boşu boşuna, birkaç sözcüğü,
suyu çekiliş kabuklar, titreşen cam.
Öldüğünü görmektir başkalarının, ötekilerin,
gerçekten de sevmiş olduğun birkaç kişinin,
çökmüş, çözülmüş, şu cigaranın tükenişi gibi,
yüzler ve anlatımlar, yanık imgeler, buruşturulmuş
kâğıt.

Ve senin, evet, senin de öldüğünü görmektir,
karıştırarak soğumuş külleri, silik yüzleri,
çarpış düşleri, bulanıklaşmış belleği.
Yaşamak öldüğünü görmektir, eldekiler kırılğandır
ve her şey bilinmektedir ve kandırmaca olmamıştır,
ancak et ve kan, gizemli akışkanlık,
direnmek isterler, olanaksız olumlayarak.
Boş kadeh, titreşen nabız, kirli kültablası,

Yaşamak öldüğünü görmektir, hiçbir şey öğrenilmez,
her şey acımasız bir duygudur,
yıllar, sözler, tenler, tırnak geçirilmiş sevecenlik,
ölümün dondurucu sıcaklığı.

Yaşamak öldüğünü görmektir, hiçbir şey korumaz bizi,
hiçbir şeyin dünü olmamış, yarını olmayacaktır,
sonra birden gece çöker.

FRANCO FORTINI

Çeviren: Cevat Çapan

*“Bilinmeyen bir melek, sonsuza kadar / üstünü
güzelce örtsün, inatçı alnına dokunsun, / sana iyi
geceler dilesin, ışığı söndürsün ve gitsin.”*

1917’de Floransa’da doğan İtalyan şairi Franco Fortini faşizm karşıtı görüşleriyle şiir ve deneme türlerinde çağdaş İtalyan edebiyatının en seçkin örneklerini verdi. Uzun yıllar Milano’da yaşayan ve Siena Üniversitesi’nde eleştiri dersleri veren Fortini 1994’te öldü. Aşağıda okuyacağımız şiirlerin seçildiği *Paessiaggio con serpende* 1985’te, eleştirel denemelerini topladığı *Saggi italilani* adlı iki ciltlik yapıtı ise 1987’de yayımlandı. *Poussin’le ilgili bir not* adlı şiir, ressamın Londra’daki National Gallery’de bulunan *Yılanın Öldürdüğü Adamların Manzara* tablosundan esinlenmiştir.

NASIL DARALDI DÜNYA

Nasıl daraldı dünya. Uzak ülkeler
bahçenin dibinde, karlar üzerinde
akşamın, karlı dallar arasındaki
o sıkıcı akşamın bir başka yüzyılı
ve bir zamanlar var olan
uzun doğayı çağrıştırdığı yerde.
Sarı ve turuncu lekeler de
dalların ötesinde.
İnşaat makineleriyle vinçler de
bugün cumartesi diye çalışmıyor.
Bahçenin karanlığının ötesinde Asya
ve çölleri. O yönde, daha ötede
rüzgârda ışıkların renklendirdiği
South Kensington uzanıyor. Ay ışığından
ay ışığına Baltık kıyıları örtülü.
Yakındaki bir evde
ışıkları yakıyor birisi. Kamara
yol alıyor sessizce.

SENİN O ÜRKEK KEDİNDEN...

Bir sabah bahçede
incecik gölgesiyle
tuğla merdivenlerden
aşağı inen senin
o ürkek kedinden

ne kaldı geride?
Çimento üzerinde
patilerinin bıraktığı
izlerden başka, senin

“Çekil oradan, çekil, sersem!”
diye bağırmandan şaşkın.
Gökyüzü bulutsuz, aylardan
Temmuzdu. “Elbette her zaman
bir iz olacaktır,” diye düşündüm.

Şimdi çimento taşlaşmış
Ekim yağmurlarıyla.
Kaskatı biçimsiz, üstü
yapraklarla örtülü.
Yaprakları süpürürsen, okuyabilirsin

o pençelerin bıraktığı izleri.

POUISSIN’LE İLGİLİ BİR NOT

Her yanı çevrili şu suya bak, uçurum,
killi çamurun kuruduğu dönemeç.
Nedir bu kıvrılan, dönen
erimiş oylum, ışığın yönlerini ayarlayan,
körelten ve sulara gömen, karanlıklardaki
yayınbalıkları?
İçi kurbanları ve balgam dolu cinlerin
en yavaşı, onun karnını emiyor, bacaklarını
sıkıştırıyor, üstlerine abanıyor
saydam yengeçler birbirlerine
ve koridorlardaki bokböceklerine baksınlar diye.
Kayadaır kayaya akrep,
boru sesinden boru sesine
yabanıl hayvanların uyarısı
kaptıkaçtının kornası ya da kulelerde
ve mağaralarda bir silah sesi
duyulmadan önce. Yukarılarda, senin ışığında,
göğün hareketleri süsleri, kirli Ekim.
Ve sessiz, gökgürültüsü haber veriyor

eğreliotunun, böğürtlenin, yılanın
gelişini Nergis'in indiği
ve Yankı'nın kendini yitirdiği yere.

SÖZ

Gereğini yapıyorum yaşlılığın belalı tutkularının,
soğumaya karşı en basit önlemler,
lavabodaki o boşluklar.
Sırtım doğuya dönük uyuyorum
ve duvara yansıyan ateş adi çocukluğum.
Babamın yaşındayım, hatırladığım düşlerse
düzeltilebilecek yanlışlar, bakılan sözcükler,
derin anlaşmazlıklar, hiçbir şey anlamadan
yanından geçilen canlı çayırlar,
anlayacak hiçbir yanı olmayan,
akıl yerine, yalnızca karaçalma,
Hiç de hoş değil bana olanlar.

Bir şeyler söylenmişti bana,
daha iyi hatırlamam gerekir:
benden tüketilenler yiyecek içecek olacak
birçoklarına.
Bilmem ki değer mi, verdiğim sözü
kelimesi kelimesine bulmak kâğıtlarımın
arasından.

BİR ŞİİR OKURKEN

Sereni'nin yıllarca önce ölen
bir arkadaşı için yazdığı dizeleri okuyorum;
o arkadaşını da, oturduğu evi de hatırlıyorum.

Sereni arkadaşının cenazesinin ardından
Appeninlerin ötesinde, otoyolun yanındaki
Verano mezarlığına gittiğinde, tek tek
beş yüz kilometreye bakmıştı
yavaş yavaş düşüncelere dalarak
güneşli sabahlarda sular altındaki çayırlarda
titreyen bu şehre dönerken.

Başkalarını hiç anlamamışımdır ben, kendimi de,
nasıl başarısızlığa uğradığım dışında. Bir gerçek
bulursa, alnımdan vurarak bulur beni: bir
suçlamadır bu. Anlamadan
akıl yürütürüm. İnandığım yerde değilimdir hiçbir zaman.

Nasıl bir budala olduğumu bilirim ya,
o sabah da öyle konuşmuş olmalıyım. Herhalde
salyalar akıyordu ağzımdan. Günden geceye
beni ayakta tutacak.

Attığım yanlış adımlarla beni geceye ulaştıracak.
Kuşkuyla bana bakmıştı Sereni,
küskün, hayır, şaşkın. Masasının başında
oturuyor ve kan çanağı gözleri,
kendi ölümünün o yüce yapıları, yaşıyordu.

Saygıydı, incelikti pek bilmem bunların ne olduğunu.
Bindiğimiz otobüsün içinde öyle bir gürültü var ki,
ne konuşabiliyorsunuz,
ne de insanca susabiliyorsunuz.
Bana bir haksızlık yapıldı, ne zaman bilmiyorum.
Bu garip ve anlaşılmaz haksızlık
duyarsız ve budala biri yaptı beni düzelmemesine.
Sereni'nin Niccolo Gallo için yazdığı dizeleri
okuyorum ve yeniden birer birer yazıyorum o sözleri.
Öyleyse hepsi doğru değil buraya kadar söylediklerimin.
Ben, evet ben bile anlayabilirim kim olduğumuzu.

İYİ GECELER

Söyle bana, üzerindeki örtüyü kaldırabileceğine
ve önümüzdeki kış günlerinden birinde
o ellerinin nasıl görüldüğüne
bakabileceğine inanabiliyor musun?

Bir dostluk duygusu beslemiyorum sana;
doğrusu dostum, yıllar geçtikçe,
daha da güçleşiyor senin aklını kurcalayan şeyi
anlamak. Kendiminkini de! Gene de
o ne olağanüstü açıklık güneşin aydınlattığı
yapraklarla hâlâ gördüğüm
ve yüzyıl dayanacak yeni evlerin sıvalarında!

Eski anlayışlar, yoğun tutkular:
hiçbir şey eksik değildi. Göklerin yardımı bile.
Kendi hünerlerine ve beceriksizliklerine bağlıydı her şey.
Ama nasıl sessizce dinleyebilirdik o yargıyı?
Bize kim verecek onu sonsuza kadar bekleme gücünü?

Bir kar parlaklığı kaplayacak banyoyu.
Süt rengi hava iyi, yumuşak tıraş sabunu,
her zaman istediğin ve şimdi yeterli olan sevgi.
Kafanda kaynaşan sıkıcı isim takılarına
miyop müziğine, sakar özlemlere,
öfkeli davranışlara yöneltebilirsin aklını;
sonra da, ah acıma değil, yeniden
yatağına gidip uyumayı dileyebilirsin.
Ta telefon sinir bozarcasına
–Söyle be adam!– kararın ne,
sözleşme tarihini, buluşma yerini sorana kadar,
kendini kendine ertelemen, sinirlerinin
hapı yutmasının kesinliği, bir zamanlar
sana sevgili diyen biri için hâlâ anlamlı olan
dudak profilinin silinip gitmesi.

Yapabileceğin artık bu: uyumak.
Bilinmeyen bir melek, sonsuza kadar
üstünü güzelce örtsün, inatçı alnına dokunsun,
sana iyi geceler dilesin, ışığı söndürsün ve gitsin.
Dua et de bunun yerine karşına
konuşmayıp yalnızca seyreden
kafatasına musallat uykusuzluk çıkmasın.

MIHAIL LERMONTOV

Çeviren: Kanşaubiy Miziev - Ahmet Necdet

“Hep hatırlamak için bir kez görmek yeter”

Mihail Lermontov (1814-1841). Bir yüzbaşının oğlu olarak 1814'te Moskova'da doğdu. Üç yaşındayken annesini kaybetti ve bunu müteakip anneannesini Arsenyeva'nın malikânesi olan Tarhanı köyünde iyi bir ev eğitimi gördü.

Lermontov, 1830'da Moskova Üniversitesi'ne girdiyse de, iki yıl sonra Harb Okulu'nu seçti. 1828'den beri şiir yazmaktaydı. Bununla beraber ilk şiirini o yıllarda yayınladı: *Bahar* (1831), Puşkin'in 1837 Şubat'ında bir düelloda yaralanarak ölmesi üzerine yazdığı *Şairin Ölümü* adlı şiir, onun büyük bir üne kavuşmasını sağladı. Bu şiiri yüzünden tutuklandı, rütbesi düşürülerek Kafkasya'daki askerî birliğine gönderildi. Orada Tengin Piyade Alayı'ndaki görevi sırasında, Harb Okulu'ndan arkadaşları Martinov ile yaptığı ağız dalaşı, daha sonra bir düelloya dönüştü ve ne kadar hazindir ki, bu arkadaş kavgası sonucunda hayatını kaybetti. Öldüğünde 27 yaşındaydı. Puşkin'in halefi olarak kabul edilen Lermontov, pek çok önemli yapıta imzasını attı. Çok sayıda şiirin yanı sıra *Zamanımızın Bir Kahramanı*, *Prences Ligovskaya* adlı romanları, *Maskeli Balo* adlı oyunu ile *Kafkasya Tutsağı*, *İblis*, *Mtsiri*, *Tacir Kalaşnikov'un Türküsü*, *İzmail-Bey* adlı uzun şiirler, bu önemli yapıtlar arasında yer alır. *İblis* şiiri, bir yalnızlık tragedyasının yanı sıra, kişiliğinin ve adaletsiz “dünya düzeni”ne karşı bir başkaldırının simgesini oluşturur. Kısacası denilebilir ki şair, bu yapıtlarıyla Rus şiirine eşsiz bir düşünce enerjisi ve ezgisi kazandırmıştır.

HAYIR, TUTKUyla SEVDİĞİM DEĞİLSİN SEN

1

Hayır, tutkuyla sevdiğim değilsin sen,
Güzelliğın de ısıtmıyor içimi:
Sende, seviyorum acı geçmişimi
Ve savruk gençliğimi, yok olup giden.

2

Ve ne vakit uzun uzun baksam sana,
Gözlerimi ayırmayarak gözünden:
Gizemli bir konuşmaya dalarım ben,
Senle değil, yüreğimle, anlasana.

3

Konuştüğüm, genç günlerimin güneşi,
Aradığım, başka çizgi yüzünde,
Susmuş dudaklar, canlı dudak izinde
Ve gözlerinde sönmüş gözün ateşi.

1841

ŞAİR

Hançerim parlıyor altın işlemesiyle;
Kusursuz ve sağlam kabzası:
Çeliği de kuttur gizemli bir şekilde,
Savaşkan Doğu'nun mirası.

Yıllarca hizmet verdi dağdaki atlıya,
Hiçbir karşılık beklemeden;
O ne kadar göğüste açtı korkunç yara
Ve geçti kaç zırhlı gömlektten.

Köleden daha uysaldı eğlenirken
Söz çınları öfkeleni mi;

Zengin oymalar vardı onu bekleyen
Yabancı ve berbat bir giysi.

Onu Terek ötesinde bir Kazak aldı
Bir beyin soğumuş cesedinden,
Uzun süre terk edilmiş olarak kaldı
Düşmedi Ermeni vitrininden.

Şimdi, savaşta örselenmiş kınından
Mahrum zavallı yol arkadaşı,
Duvarda farksızdır altın oyuncaktan,
Parlıyor, kimseye yok zararı.

Onu işbilir, özenli elleri ile
Ne temizleyen var, ne okşayan,
Ve üstündeki yazıyı şafaktan önce
Dualar ederek okuyan.

Nazlı yüzyılımızda, ey şair, sen de
Öz işlevini yitirmedin mi,
Altınla değiştirip o gücü, öylece
Herkesin saygıyla dinlediği.

Senin iri sözlerinin ölçülü sesi
Askeri körükleri savaşa;
Şölende bir kâse gibi gerekliydi,
Tütsü gibi, o kalabalığa.

Şiirin uçuşurdu onların üzerinde
Kutsal ruh gibi, ve eleştiri.
Çınlardı törenlerde ve acı günde
Halk Meclisi'ndeki çan gibi,

Ne ki sıkar senin yalın ve mağrur dilin,
Pul ve yalan oyalar bizi;
Alışkırtır, allık sürünce kalmaz, bilin
Köhne dünyada buruşuk izi.

Uyanacak mısın gülünç kâhin, yeniden
Veya duyup da öcün sesini
Altın kınından çekmeyecek misin sen
Horgörüyle paslı hançerini?

1838

KAFKASYA

Günlerimin şafağı sökerken, kader
Sizden ayırdı beni, ey güney dağları,
Sanki anayurdumdan tatlı bir şarkı,
Hep hatırlamak için bir kez görmek yeter,
Severim Kafkasya'yı.

Annemi kaybettim daha pek küçükken,
Ama pembe akşam saatlerinde sanki
Bozkır tekrarladı o ölümsüz sesini.
Dağ doruklarını severim bu yüzden,
Severim Kafkasya'yı.

Dağ geçitleri, sizinle mutluydum ben;
Beş yıl geçiverdi, özlüyorum sizi.
Orada gördüm bir çift tanrısal gözü;
Ve kalbim mırıldanıyor, hatırlarken;
Severim Kafkasya'yı.

1830

DÜŞ

Öğle sığağında, Dağıstan vadisinde
Göğsümde kurşun, sessiz yatmaktaydım;
Yaram derindi, hâlâ tütüyordu ve
Damla damla sızmakta idi kanım.

Bir başıyaydım vadinin kumlarında;
Kaya girintileri sarmıştı her yanı,
Ve güneş yakıyordu sarı uçlarını,
Ve bir de beni, ölüm uykularında.

Ve düşümde görüyordum ısıltılı bir
Akşam şölenini sevgili yurdunda.
Neşeyle söyleşiyordu bana dair
Çiçek takmış genç eşlerim orda.

Ama bu muhabbete katılmaksızın,
Orda oturuyordu dalgın bir kişi,
Ve hüzünlü düşe genç gönlü onun,
Kim bilir, nasıl dalıp gitmişti;

Dağıstan vadisiydi düşte gördüğü;
Tanıdık bir ceset yatıyor o vadide;
Yara kararıyordu, tüterken göğsü
Ve kan akarak soğuyordu gitgide.

1841

GERARD WOODWARD

Çeviren: Gökçen Ezber

*“Kargalar arasında yayılan. / Bir karabasandı
ağaçlar, / Altında yürünen”*

Günümüz İngiliz şairlerinden Gerard Woodward'ın *Householder* adlı şiir kitabı, bir şair olarak adını duyurdu ve kitap aynı zamanda Somerset Mougham Ödülünü kazandı.

Şairin buradaki şiirleri, *After the Deafening* adlı seçkisinden alınmıştır. Şairin bu kitabındaki şiirlerinde, günlük sıradan olaylar, güçlü bir düş gücünün büyütecisi altında ele alınmıştır. Her şiir, büyük bir dünyaya giden bir gezi olarak başlar, fakat bu dünyanın çiçekleri, meyveleri ve böcekleri şaşırtıcı neredeyse doğaüstü bir nitelik ve önem kazanır. Gerard Woodward günlük yaşamının bilimkurgusunu yazıyor.

KUŞLAR

Farkına varmasan da sen,
Neredeyse bin kuş tünedi
Arkandaki parka,

Sen orada
Otururken
Tüylü ve canlıydı.

Atlıkarıncalarla.
Salıncaklar. Ve şimdi,
Belleğinin gerisinde,

Çırpınmaları anımsıyorsun,
Bitmek bilmeyen.
Tanıdığın bisikletliyi

Yeryüzüne doğru uçup
Onu mahveden kargayı.
Şimdi anlıyorsun olanları.

Bir kargaşa vardı
Yukarıda,
Bir söylenti,

Kargalar arasında yayılan.
Bir karabasandı ağaçlar,
Altından yürünen

PORTAKALLAR

Başka bir gece
Sevillalı olduğumu düşledim
Bekçisiydim bir meyve bahçesinin
İngiltere'yi marmelatla besleyen

Uyandım ve herşey portakal
Ve portakallardı. Yalnızca köpek değil,
Fakat eşim de
On parmağını uzattı

Kalın kesilmiş birer Goldon Shred gibi.
Markete koştum bunun üzerine
Ve reçellerin arasında pazarlık yaptım.
Oradan ayrıldığımda

Kendimi kırlarda buldum,
Her yolun beni,
Portakallara ve portakallığa
Sürükleyeceği

Ve evet, turunçgillerden topluyordum
Kentte, tırnağımla bastırıp
İçlerinden birinin derisine
Bir tutam asit çıkarttım

İkimizi de ıslatan.
Ve şöyle dedi, “kaygılanma,
Yalnızca sonbahar. Olur bu
Her yıl.” “Ama böyle değil,”

Dedim kaygılanmasam da,
Ben yalnızca
Marmelat yapmak istiyordum,
Ve bir tatlı taciri olmak burada,

İngiltere’ye yaymak onu,
Tatlılaştırmak için tamamını,
Parlatmak bıçakların ucunda,
Her kahvaltıda

SAĞIRLAŞMADAN SONRA

Bana mektup yazıyorsun,
Oysa yanımdayım daha
Kulaklarımız.

Hantal birer sol anahtarı,
Etin yorgun düşmüş takıları şimdi,
O yerel felaketlerden beri.

Ve sağ kalan tüm komşularımız
Bu görünür dünyayı paylaşıyor.
İnsanlar evlere götürüyor pençeleri,

Öpücüklerle. Gözden geçiriyorlar
Kuşların bulundukları yeri ve
Ağaçlarda yaptıkları

Ezgi dolu söyleşileri.
Tarih bile zararsız şimdi,
Savaşları yalnızca havada bir karmaşa;

Krakatoa'nın kırmızı mimi,
Ve bizim gibi
Bir sağır zinciri bırakan

Nagasaki'nin büyüleyici sessizliği.
Uykuya dalınacak şeyler bunlar,
Geceyarısı kocalarının nöbetleri,

Dünya rahatına bakıyor.
Çığlıklarımız,
Bizi bile uyandırmayan

Kısa bir nefes sanki.
Yanı başımda olsan da,
Mektup yazıyorum sana.

AKŞAM YEMEĞİ

İyi yiyecekler daha iyi oldu.
Gelin adayları,
Uykuya daldı
Yaparken yataklarını.
Çekilerek çıkartıldılar yorganlarından.

Boşalttık.
Bir Fleurle şişesini
Ve anımsadık
Hiç bilmediğimiz üzüm bağlarını,

Bir de av köpeği vardı
Turunç renkli,
Biliyordu sanki.
Ödülün kendisine verileceğini.

Ve sonra tabaklarımız boşaldı,
Hiçbirimiz anımsamıyorduk
Yuttuğumuzu. Bunun yerine
Değişik manzaralar
Ve çiftlik hayvanları hissediyorduk.

Bir kilise açıldı
Ve gelinler geldi ipekleri içinde.
Hiçbirimiz söyleyemiyor, hatta bilmiyorduk
Bunun neden yanlış olduğunu.
Yalnızca odamızın değiştiğini biliyorduk
Sanki konuklarımız gelmişti.

DÜŞ KULÜBESİ OYUNU

Bir kulübe kazandım.
İnanamıyorum. Ünlülerin
Dudaklarını eşleştirdim

Gözleriyle ve şimdi
En büyük ödülü kazandım.
Düşlerimin kulübesini. Korkuyorum.

En büyük şans olsa da yüzüme gülen,
Emin değilim bu ödülü istediğimden.
Kazançlı günlerimdeyim,
Para buluyorum durmadan,
Ve bu sabah,
Bir öncekine binmişim
Kaza yapan trenden.
Düşünüyorum her çalışında telefonumun,
İşte yine başladı. Bekle.

BAŞKA BİRŞEY

Kumral renkliydi saçları,
Kesip bir tutam kendisinden
Sakladı.
Sanki onu koparması

Başka birşeyi de götürecekti
Beraberinde ya da

Ona bakan kadın,
Kendini görecekti

Keserken; sıkıntılı,
Kararlı. Ayna

İşe yaramıyor ve içinde
Başarısızlığı var

Kendini görmenin
Sayarak bahçeleri,

Eve dönüş yolunda,
Londra Köprüsü'nden beri,

Düşünüyorum başka bir şehrin
Yüzde sekseninin

Nasıl çimenlik olacağını,
Bir bahçenin diğerini izlediği,

Sanki çimden yapılmış bir yol
Açılıyor önümde,

Ve beni, bizimkine benzemeyen,
Müzesinde

Bir peygamberin sakalından
Tek bir saç teli duran

Ve bundan, kimileri için,
Tüm bir yüzün çiçek açtığı,

Başka bir şehre
Götüren yol.

JESÚS MUNARRIZ

Kolektif çeviri

“Kiminin ölçüsü kolay alınır, kimininki zor.”

Günümüz İspanyol şairlerinden Jesús Munarriz 1941’de San Sebastian’da doğdu. Madrid Üniversitesi’nde Alman Edebiyatı okudu. Almanca’dan ve öbür önemli Batı dillerinden çeviriler yaptı. Hölderlin’e duyduğu büyük hayranlık yüzünden kurduğu yayınevine Hiperion adını verdi. 22-25 Kasım 1999 tarihlerinde Divan Şiiri - Çeviri Derneği’nin davetlisi olarak İstanbul’a gelen Munarriz, Yapı Kredi Kültür Sanat ve Yayıncılık’ın desteğiyle gerçekleşen Şiir Çeviri Semineri’ne katıldı. Burada okuyacağımız şiirlerin çevirmenleri Mehmet Baydur, Hüseyin Baş ve Cevat Çapan.

BİR SÖZ CAMBAZINA

Terceme-i hal mi, yaşamöyküsü mü
–diye soruyorsun bana kendi argonla–
bunlar hayatında iz bırakan hayatların
kaleminden ara sıra çıkan portreleri mi?

Gördüğün sadece elverişli söz sanatları
Bir ayakkabı gibi ayağa oturan,
Ucu sivri ya da küt olmuş hiç önemi yok
Yeter ki ayağa uysun, sıkmasın.

Sözün kıyası birtakım doğaçlama
karalamalar, yalnızca manzara değil
aynı zamanda belli belirsiz ölüdoğalar.

Görüyorsun işte, bir numara yok.
Sen bunun dik âlâsını bilirsin
övünmeye kalkma, canım, övünmeye kalkma.

SİHİRBAZ

Almış karşısına vatandaşları
numarasına başlıyor sihirbaz
hilelerine güveniyor, inansınlar diye yaptığına
onun işiymiş gibi
yön vermek gerçeğin akışına.

İşi gücü hokkabazlık
lafları abrakadabra
yeter ki şapkadan tavşanı çıkarsın
uyuyan güvercini uçursun avucundan.

İnanıp alkışlıyorlar.

Yürü diyorsa yürüyor dağlar
ve hileyi yutuyorlar.

MAHKÛM

Yaşayacağı kadar
yaşadı
Kalan günleri için
kimse bir şey veremez ona,
kendisi bile.
Kalsa kalsa geriye
posası kalır insanın,
perdeli gözlerinde
boyun eğmek, bezginlik
aldırmazlık.
Sonunda da bir korku.

Mahkûmlar yalnızca
zindanda bulunmaz
şu parkta güneşlenen
ihtiyar için de
ölüm koridorudur oturduğu sıra.

AVUKAT

Boğa güreşçisi nasıl öğrenirse
boğayı kandırmayı,
kasap da nasıl bilirse
şahdamarını kesmek için
bıçağı nereye saplayacağını,
O da yazarlarla oynamakta
öyle uzmanlaştı.

Yargıcların aklını ustaca karıştırdı
savunulmayacakları savunup
utanç verici beratlar sağladı.

Yasalar ve adalet
ama suçun ayakları altında.

ÖZEL ÖLÇÜLER

Ölçülmesi güç
düşünsel
bir boyut vardı,
kısa boylu bir dev de
olabilirdi
uzun boylu
bir cüce de,
ama ne olursa olsun
sıradan değildi
Alışılmış yeteneklerin ölçülerine sığmazdı.
Bu onu şaşırtır,
canını sıkardı.

Kiminin ölçüsü kolay alınır,
kimininki zor.
Ama Nuh deyip peygamber demeyenin
ölçüsü
hiçbir zaman alınmaz.

İP CAMBAZI

Bütün ömrünü
yaylanan bir ipin üzerinde geçirdi.
Düşmesini
dört gözle

bekleyenler olduğunu bilmek
onun yükseklerde kalmasını sağladı,

istekli,

ve dengeli.

KOCA

Mutlu mu, mutlu değildi, ama içti mi
unutuyordu.

Ve mutsuzluğu paylaştığı kişiye
dövecek gücü yeniden buluyordu.

Derler ya –buna çocuklar için katlanıyordu–
bir de bildiği tek meslek olan
evliliği için.

Sille tokat arasında çocuklar
hiçbir şeyin olması gerektiği gibi
olmayacağını anlamışlardı.

Kadın ölesiye yediği bir dayaktan sonra
canına tak etti ve tek çıkış yolu olarak
gitti boşanma davası açtı.

Adam yargıcın kararını beklemeden
çocuklarla annelerini boğazladı
ve kendi bileğini kesti,
ama ölmedi.

Mahallenin kadınları pankartlarla sokaklara dökölüp
adalet istediler;
yargıcın biri de ailesini öldürdüğu gerekçesiyle
adamı kim bilir kaç yıla mahkûm etti.

Adam bir süre yattıktan sonra çıktı
ve zamanla bir fırsatını bulup
yeniden evlendi.

Çünkü onun için de tek çıkış yolu
evlilikti.

ÇEVİRMEN

Birinci keman saatlerce, günler, haftalarca
bir notanın önünde tek başına
hayatı parlak bir biçimde
sanata dönüştüren maestro'nun
işaretlerinin gizini nasıl çözer

ve deneyerek, provalarla, düzelterek,
başka anlatım yolları arayarak,
kavrayıp özümseyerek,
bir başkasının yapıtlarını yorumlayarak
ritmini ve titreşimini özgün ezgiye
dönüştürerek

günü gelip de
halkın beğenisine sunduğunda
inançlı bir önseziyle
parmakları, yayı ve bilgeliğiyle

kâğıt üzerinde uyuyan ve bekleyen
gerçekleri ve güzellikleri yayıp zenginleştiren
titreten, canlandırıp çoğaltan
ve koruyan çalgısıyla

yiten bestecinin dinlediğini nasıl bilirse–
gerçekte dinleyen kendisidir–
ve kendi duygularını dinleyicilerde nasıl canlandırırsa,

çevirmen de işte onu yapar
uzak sesleri
kendi sesiyle
yakınlaştıracak.

LEKE

Yaptığı karalamaların
özgürleştiren gücüne
sevdalanıp
akademiye nanik yaptı

Çocuklardan delilerden
kafayı takmışlardan
alaylı ressamlardan çok şey öğrendi.

Kenefleri, mahalle okullarının
duvarlarını, hastaneleri
mapushaneleri inceledi.

Dev tuvallerine vahşi
kankırmızı yağlıboyalıyla
bozgunculuğunu sıvadı.

Bugün galerilerde ve müzayedelerde
bunların büyük bir borsa değeri var:
Dünyanın en pahallı lekeleri bunlar.

İŞARETLE

Kendince sağır dilsiz diliyle
bir şiir kitabı
hazırladı.

Bir cimnastik el kitabıydı sanki
eller ve kollar için
 lirik niyetine yazılmış
 belki de dramatik

sessizliğin ötesine
geçtiği savındaydı
gizlerin anahtarıyla ak kâğıt üstüne
metni oyunlaştırarak

malzemesi entipüfen
içeriği boş olsa da
çalımı yerindeydi.

Ölüm birden çıkageldi.
Kitabının sağır dilsiz okullarında
zorunlu okuma listesine
alındığını göremedi

Şairlerin fırtınalı dünyasında
yapıtı videoya çekildi.

Elbette, işaretle.

TÜCCAR

Ticaretinin erdemlerini
sayıp döküyor tüccar:
yeme içmenin sağlanması
iş güvenliği
çalışma saatlerinin sınırsızlığı
taşıma rahatlığı
depolama kolaylığı
ve zaman aşımının olmayışı
malın çeşitli işlerde kullanımı
zararlı madde içermeyişi

kaynağının tükenmezliği
fiyatının ucuzluğu
ve olağanüstü ödeme kolaylıkları yüzünden
müşteriyi çekmesi.

Sözün özü böyle bağlıyor işi
kum tüccarı.

HAYALETLER

Çok sık olmasa da zaman zaman
durumlarından fazla yararlanmadan
hayaletler hayaletçilik oynuyorlar.

Bunlar uçan Dublinli'nin tanımladığı gibi,
'ölümle, yolculuklarıyla, huylarının değişmesiyle
dokunulmaz olurcasına kayboluyorlar'
hayaletçilik oynayarak
dolaşıyorlar.
Yani, görünüyorlar.

En eskileri çocukluktan gelenler
kötü çizilmiş ve bulanık.
Yeni yetmelerin ve gençlerin sayısı az.
Ama takvimin yaprakları düştükçe
onlar da çoğalacaklarına inanıyorlar.
Eski dostluklar, yitik komşuluklar
kısa zamanda en cisimsiz dünyaya karışacaklar.
Şöyle bir uğrayıp giderken
bizim de onlara katılacağımız umuduyla gülümsüyorlar.

Uzaklaşıp yiterken gözden
elleri selamlıyor bizi
havayı silercesine.

FRANCISCO CASTAÑO

Kolektif çeviri

“Ben kendimin sonuyum”

22-26 Kasım 1999'da İstanbul'da Divan Şiiri ve Çeviri Derneği'nin düzenlediği kolektif çeviri seminerine katılan İspanyol şairi Francisco Castaño 1951'de Salamanca'da doğdu. Gençliğinde bir süre Paris'te kaldı, daha sonra doğduğu şehre dönerek üniversitede Fransız Edebiyatı okudu. 19. ve 20. yüzyıl Fransız şiiriyle ilgili çalışmaları olan şair halen bir lisede Fransızca öğretmenliği yapmaktadır. 1984'te *Breve esplendor de mal distinta lumbre* adlı ilk kitabıyla “Antonio Camuñas”, 1993'te de *El fauno en cuarentena* adlı kitabıyla “Jean” şiir ödülünü kazandı. Francisco Castaño'nun şiir kitapları dışında Fransızca ve Portekizce'den yaptığı çevirileri de vardır. Burada okuyacağınız şiirleri Eray Canberk, Ayşe Nihal Akbulut, Zeynep Karaca, Alişan Çapan ve Taner Karakoç çevirdiler.

YAĞMURDAN DERERİM SÖZLERİ

Söz sudur

Yağmurun aksın diye bıraktığı

Biçimlerden biçim seçebilir

Toprağın sunduğu, yazgının biçtiği

(Denizdir bozuk düzeni sözdizimine koyan)

Orman, otlak, bahçe

Bereketli biçimin susuzluğunu giderecek yatak

Çünkü söz sadakasıdır

Yazgısına güvenen şairin

KORUMASIZ TAŞ ÜSTÜNE

Söz taşır

Keskiyi yemeden önce

İçinde barındırır bütün biçimleri

Ama yalnızca el ve kırılganlığı

(aşınma da söz diziminin bir biçimidir)

Görkemli ezikliği

Işığa kavuşturur barındırdığı biçimleri

Çünkü şairin işidir güçlü kılmak sözü

Bükemediği eli öperek

IŞIK İNSANLARIN TARİHİNİ İZLEMEZ

İsteği üzerine doğmadı ışık kimsenin

Çünkü ışık doğmaz ansızın çıkar

Ya da gelir güneş Doğudan ağır ağır

söndürür son yıldızları ve ayı

Merhemi değildir gündüzün yarasının ışık
En beter rezillikler bile gündelikleşir
Sadaka değildir ışık avuç açısında
Yoksulluktan hayatta yalnızlıktan

Ne sadakadır, ne merhem, ne de uzak
İsteklerden doğar. Aydınlatmaz ışık olsa da yarayı
Parlamaz kimse için – vazgeçmez görkeminden
Kimse uğruna, ne bağışlanmak bilir, ne ceza

Işıktır ışıktır. Ve tanımına bakılırsa
Ne kimsenin ne herkesin. Fethedilmez. Ve benim

DE L'EDUCATION SENTIMENTAL D'UN FAUNE

*Josephine Bregazzi için,
woman in life/love*

İki göçmen kanadı vardır aşkın.
Geri dönebilmek için kendi bıraktığı izlerden
Çünkü aşk bazı durumlarda döner
Boyun eğerek rasgele kurallara

Bir sürü hikâyesi vardır aşkın anlatacak
Neredeyse hepsi düş kırıklığı hikâyesi
Çünkü aşk unuttur gelgeç fırsatların
Az bulunur kısacık anlarını

Aşk kendi işaretleriyle anlaşır
Kolayca değişmeyen

–Ya Prens ya Cadı ya Kurbağa ya Külkedisi

‘Kketmedik’ dedirten bize
Ama aymak istediğimizde
Kiraya vermişiz kalbimizi.

ANI

Bir yer vardır tek başına oturulacak,
Yüreğin içinde adlandırıldığında
Yavaştan filizlenen bu biçimde,
Bir rengin, bir bakışın saklandığı yerde

Unutuşun sezgisidir kumsal
Dalgaların belleğidir deniz

EN SON IŞIKLARINDA AKŞAMIN KENDİSİYLE KONUŞMASI

(Salamanca Manastırı Avlusu, Fonseca Fakültesi)

Ben kendimin sonuyum ve biri beni düşünüyor
Ayrılışımı haber veriyor belli belirsiz bir güneş
Manastırın iç avlusunda gizlenip kalmış
Bu ışık, taş daha parlak ondan daha yoğun.

Revak ve kemerin iyic. ışımalarını
Sağladıktan ve çevreyi sarıp
Can çekişen kurşuni bir
Işıkla boğduktan sonra kaybedeceğim

Ansızın gece çökecek. Daha şimdiden
Gün batımının ve gölgenin sadakası olan ay
Yazgının dönek sesiyle adlandırılmayacak
Bir başka ışığa büründürüyor beni

Çekiliyorum artık, yarın tekrar gelebilmek için
Böylesine cömert ve böylesine beyhude

Ne yapacağımı bilemediğim şu dizelerle
Bir türlü yazmayı beceremediğim
Hatırlıyorum ki
Bu senin vücudunla ilgili bir şeydi
Ya da yağmurun gözdağı verdiği
Sonbaharın o bozbulanık akşamlarında
ve dizeyi de bıraktığımda
Kâğıda indirgenmiş olarak dönüşmeye başladı
Yaprağa aynaya buluta taş ve kuşa
Sonunda bir yağmur damlası olana kadar

Öylesine karmaşık kıldım ki sözcükleri
Birden çok şiir yazabilirdim onlara
Ve elimde heceler sözcükler kaldı
Bir kitabın sayfalarını doldurabilecek kadar

Günün birinde başıma geldi bu
Sonbahar senin vücudunun şeklini aldığında

PARİS'TE SONBAHAR

*Adien saison qui unissez
Veuz nous reviendrez aussi tendee
Adeieu saison qui Sinissez
vous Nous reveindrez aussi tender
Apollinaire*

Paris'te bir bedenim var
İki göz ve bir unutuş
Bir sevda denemesi
İki dil ve bir arkadaş

Paris'te bir ormanım var
İki sokak ve bir iş
Bir sevda denemesi
Paylaşılardan kalmış

Paris'te bir elim var
Bir cinsiyet ve bir karın
Bir sevda denemesi
Mümkün değil tekrarlınsın

Paris'te iki gözüm var
Bir umut bir kitap
İki göz ve bir aşk
Akşam üstü huzursuz

Paris'te bir ismim var
Her bir düşmanım için ayrı
Bir masa ve bir sevda
Bana yazdırır yazacağımı

Paris'te bir parkım var
Sonbahar ve serçe
Bir ayna ve bir sevda
Boş odanın içinde

Paris'te bir akciğerim var
Yaşatacak kadar beni
Bir sözcük aşk
Bozulayazmış dengesi

Paris'te iki yatağım var
Üç köprüsüyle bir nehri
Bir neden sevda
Yaralanışım bu yüzdendir

Paris'te sevdam var
Benim değil oysa
Sevda bir sözcük
Ki beni yaşatacak yaşatacaksa.

Paris'te bir düşünüm var
Bitmiş daha başlamadan
Bir düşün sevda sevda
Ki benim yazdığımı bozan

ŞUBAT IŞIĞI İPEK ÇORAPLAR GİYER

Kışın tepeden tırnağa
Çırıl çıplak soyduğu dallar
Hafif bir yağmur sonrası, geç kalan
Belirsiz bir güneşin beklenmedik huzmesinde
Işıkla incilenir.

Dallardaki renk geçişleri çiçeklenirler
Beklenmeyen kırılğan bir baharın
Henüz olgunlaşmamış tomurcukları gibi
İplik iplik bulutların ağırdan çözülmesi
Belli belirsiz seçilen bir yaza dönüşür
Vakitsiz gelen bir güze dönerken de
Çoğalırken ışık.

Böyle canlanıyor işte senin gözbebeğindeki,
Ya da ağaçtaki,
Ya da ağacın adındaki,
Pencerenin sınırladığı imge
Bana baktığın bu odadan,
Işık değişimleriyle mevsimler

Ruth Fainlight, Şota Nişnianidze, Rubén Dario, Gabriela Mistral, Francesco Petrarca, Anne Michaels, W.H. Davies, Gust Gils, Brendan Kennelly, Andrzej Bursa, Juan Manuel Bonet, Vincenzo Cardarelli, Marta Pessarrodona, Jan Skacel, Umberto Fiori, Glyn Maxwell, Biancamaria Frabotta, Charles Tomlinson, Mark Strand, Simon Armitage, Andrew Motion, Konstanty Ilfedons Golczynski, Aleksandr Sergeyeviç Puşkin, Thom Gunn, Tony Harrison, Dimosthenis Agrofotis, José Angel Valente, Frank O'Hara, José Agustín Goytisolo, Michael Ryon, Şahab Muhammed, Jelko Ivankoviç, Sulamet Kuryanski, Venus Huri-Gata, Manuel Forkano, Agnes Meadows, Balfour Hakak, W.H. Auden, Charles Baudelaire, Bertolt Brecht, Lewis Carroll, Paul Eluard, Henri Michaux, Jacques Prévert, William Shakespeare, Walt Whitman, W. B. Yeats, Erich Kaestner, Jamie McKendrick, Margaret Atwood, Agi Mishol, Erwin Arlington Robinson, Archibald MacLeish, Langston Hughes, Carl Sandburg, George Macbeth, Jaan Kaplinski, Hâfız, Regino E. Boti, Agustín Acosta, Dulce Maria Loynaz, Eugenio Florit, Nicolás Guillén, Angel Augier, Félix Pita Rodriguez, Ken Smith, Konrad Bayer, Juan Luis Panero, Franco Fortini, Mihail Lermontov, Gerard Woodward, Jesús Munarriz, Francisco Castano

ISBN 975366167-3

9 789753 661676